

Dzieje gminy Iwkowa

*Samorząd
i administracja*

Dzieje gminy Iwkowa

Panta rhei - wszystko płynie

Heraklit

*Spółeczności Lokalnej Gminy Inkwowa
dedykujemy*

Książka wydana z okazji Jubileuszu
30-lecia Samorządu Terytorialnego w Polsce

Dzieje gminy Iwkowa

*Samorząd
i administracja*

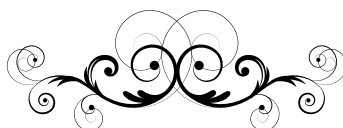
od średniowiecza do czasów współczesnych

tekst główny

Stefan Szot

teksty i opisy do zdjęć w części graficznej

Bernadeta Klimek, Iwona Gryz

Gminna Biblioteka Publiczna w Iwkowej
Iwkowa 2021

Koncepcja publikacji, dobór i przygotowanie materiałów, układ graficzny

Bernadeta Klimek
Kierownik Gminnej Biblioteki Publicznej w Iwkowej

Redakcja

Bernadeta Klimek
Iwona Gryz

Korekta językowa

Bernadeta Odrzywolska

Wydawca

Gminna Biblioteka Publiczna w Iwkowej

Współpraca

Urząd Gminy w Iwkowej
Gminny Ośrodek Kultury w Iwkowej

oraz

Publiczne Szkoły Podstawowe w Dobrocieszu, Iwkowej, Iwkowej-Nagórz, Kątach, Wojakowej,
Publiczne Przedszkola w Iwkowej i Porąbce Iwkowskiej, Parafia w Wojakowej, Stowarzyszenie
„Na Śliwkowym Szlaku”, Klub Sportowy Olimpia Kąty, Ludowy Klub Sportowy IVA Iwkowa,
Ochotnicza Straż Pożarna w Wojakowej, Szkołka Piłkarska Zubello, Orlik Iwkowa

Autorzy fotografii

Anna Dudek, Piotr Dzięgiel, Krzysztof Flesz, Iwona Gryz, Mateusz Grzegorzek, Adam Gutowicz,
Małgorzata Gutowicz, Wojciech Hila, Katarzyna Jasnos, Bogusław Kamiński, Tomasz Kita,
Włodzimierz Kita, Bernadeta Klimek, Stanisław Klimek, Zbigniew Klimek, Stanisław Kowalczyk,
Mirosław Kuklewicz, Henryk Makarewicz, Maciej Mazur, Aleksandra Mikołajczyk, Agnieszka
Musiał, Jakub Nowak, Irena Pacut, Stanisław Pajor, Jarosław Piechowicz, Jacek L. Piotrowski,
Kacper Prusak, Michał Serafin, Ludwik Szot, Joanna Szczepańska, Paweł Szot, Roman Świder,
Bartłomiej Wnęk, Alina Zięć

W książce wykorzystano zbiory prywatne następujących osób:

Lucyny Bodek, Haliny Dzięgiel, Janiny Dzięgiel, Mateusza Grzegorzka, Adama Gutowicza, Ireny
Jakubik, Bogusława Kamińskiego, Bernadety Klimek, Czesławy Klimek, Andrzeja Kociolka,
Marianny Kociolek, Ryszarda Kołodzieja, Magdaleny Krzyżak, Teresy i Józefa Łagoszów, rodziny
Marców (z Kątów), Aleksandry Mikołajczyk, Romany Mleczko, Edwarda Motaka, Teresy Motak,
Bogumiły i Wojciecha Pajorów, Haliny Repetowskiej, Ireny Repetowskiej, Stanisławy Repetowskiej,
Marii i Tadeusza Ruszajów, Edwarda Serafina, Jadwigi Serafin, Konrada Serafina, Stanisławy
i Stanisława Serafinów, Zofii Serafin, Rafała Sowy, Beaty Stanuch, Alicji Szot, Jadwigi Szot, Józefy
i Józefa Szotów, Seweryna Szota, Stefana Szota, ks. Stanisława Tokarskiego, Marii Tomasik, Barbary
Wiśniewskiej-Kęder, Elżbiety Zapiór, Mariana Zapióra i Stanisława Zapióra.

© Gminna Biblioteka Publiczna w Iwkowej

ISBN 978-83-932376-6-1

Opracowanie graficzne, skład i druk

DRUKARNIA BOWA
www.drukarniabowa.pl

Spis treści

Słowo wstępu	8
Od autora	10
Od redakcji	11
 Rozdział I	 15
Administracja terytorialna w okresie od średniowiecza do czasów rozbiorowych	
 Rozdział II	 21
Po rozbiorach. Czasy austriackie – 1772-1918	
 Rozdział III	 39
Po odzyskaniu niepodległości. Okres międzywojenny – 1918-1939	
 Rozdział IV	 55
Okupacja niemiecka 1939-1945	
 Rozdział V	 59
Gminna Rada Narodowa 1945-1954	
 Rozdział VI	 65
Gromadzkie Rady Narodowe 1954-1973	
 Rozdział VII	 95
Gminna Rada Narodowa 1973-1976	
 Rozdział VIII	 111
Gminna Rada Narodowa 1976-1982	
 Rozdział IX	 121
Gminna Rada Narodowa 1982-1990	
 Rozdział X	 148
Samorząd terytorialny 1990-2020	
Indeks tematyczny do rozdziału X – lata 1990-2020	148
Wykaz radnych gminy Iwkowa w okresie 30. lat działalności samorządu terytorialnego w RP	156
Soltysi – wykaz osób pełniących tę funkcję w poszczególnych sołectwach od 1958 r.	156
 Źródła	 302

Słowo wstępu

Szanowni Państwo!

30 lat temu byliśmy świadkami narodzin pierwszych w powojennej Polsce prawdziwie samorządnych społeczności lokalnych, bowiem po długich latach centralnego zarządzania krajem, 27 maja 1990 roku odbyły się w Polsce wolne wybory do rad gmin. Wydarzenie to miało, dla losów naszej ojczyzny, wyjątkowe znaczenie, gdyż olbrzymi rozwój cywilizacyjny, który dokonał się w ciągu tych 3 dekad, z perspektywy dnia dzisiejszego możemy ocenić wyjątkowo pozytywnie. Ogromny wpływ na przemiany społeczne, gospodarcze, a zwłaszcza cywilizacyjne w naszym kraju (rozwój techniki, internetu) miało również wejście Polski do Unii Europejskiej 1 maja 2004 roku.

Publikacja, którą trzymacie Państwo w rękach, powstała z myślą o wszystkich interesujących się historią, lecz przede wszystkim o tych, którym nieobojętne były i są losy naszej małej ojczyzny – gminy Iwkowa.

Z okazji przypadającego w 2020 roku **jubileuszu 30-lecia samorządu terytorialnego** chcieliśmy Państwu przypomnieć historię ostatnich 30 lat, jednakże szczególne zainteresowanie lokalną historią sołtysa Iwkowej – Stefana Szota – w połączeniu z jego dużą wiedzą, spowodowało, że autor znacznie poszerzył swoją pracę, bo sięgnął aż średniowiecza, by tam szukać początków samorządności.

Wydanie zostało wzbogacone o część graficzną, którą przygotowała Gminna Biblioteka Publiczna w Iwkowej, zamieszczając na końcu każdego rozdziału wiele interesujących dokumentów, fotografii i opisów zgromadzonych w lokalnych (i nie tylko) archiwach. Zabieg ten spowodował, że udało się stworzyć wyjątkową pozycję dokumentującą zmiany, które dokonały się na przestrzeni wieków zarówno w sferze administracji, jak i przemian społecznych, kulturalnych i gospodarczych.

Po lekturze tej książki czytelnik może być zaskoczony faktem, jak dobrze było zorganizowane życie społeczne w pierwszych wiekach istnienia państwa polskiego. Pomimo tego, iż właściwie nie wydawano wtedy żadnych szczegółowych aktów prawnych, a tylko nieliczni posiadali umiejętność czytania i pisanie, społeczności dawnych czasów całkiem dobrze funkcjonowały, podobnie system administracyjny. Ta naturalna równowaga życia społecznego została naruszona przez zaborców. Wtedy to, w miejsce wielowiekowego porządku, wprowadzono, a właściwie narzucono odgórnie, nowy system prawny.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 roku lokalne społeczności ponownie odzyskały swą niezależność i podmiotowość. Niestety, przewrót majowy w 1926 r. wprowadził centralne zarządzanie w odradzającym się po latach niewoli kraju. Wybierani przez ogół sołtysi i wójtowie ściśle podlegali władzy wyższego szczebla, tzn. byli przez nią zatwierdzani albo odrzucani.

W okresie II wojny światowej nie było mowy o jakiegokolwiek samorządności; wszystko, a zatem i władza, podporządkowane zostało okupantowi.

Po zakończeniu wojny, aż do 1990 roku, zmieniano wielokrotnie porządek prawny i administracyjny naszego kraju. Przez cały ten okres centralizacja władzy była zachowana, a tym

samym Polacy pozbawieni możliwości w pełni wolnego i niezależnego decydowania o losach swej małej i dużej ojczyzny. Ten nieprzyjazny budowaniu obywatelskiego społeczeństwa system prawny nie przeszkodził miejscowej władzy w podejmowaniu wyjątkowej aktywności na rzecz rozwoju lokalnej społeczności i zachowaniu – w warunkach, jakie wówczas istniały – pewnego stopnia niezależności. Mimo niesprzyjających warunków powstawały oddolnie, mniej lub bardziej formalne grupy społeczne (niezależne od władzy), które „brały sprawy w swoje ręce”. To wówczas rozpoczęto, m. in., budowę dróg na naszym terenie, wykonano elektryfikację, gazyfikację i częściową telefonizację gminnych wiosek oraz rozwinięto infrastrukturę społeczną. Jest to przykład, że nawet w niesprzyjających warunkach zewnętrznych, ale przy zaangażowaniu i współpracy mieszkańców, można wiele zdziałać dla wspólnego dobra. Powinniśmy docenić wagę tych poczynąń, bo są jeszcze takie gminy w Małopolsce, które do tej pory nie mają gazu ziemnego.

Wybory parlamentarne w 1989 roku przyniosły zmiany systemu polityczno-społeczno-gospodarczego. Wówczas to wprowadzono 4 ważne reformy: administracyjną (w tym samorządową), edukacyjną, zdrowia i ubezpieczeń społecznych. Reforma samorządowa, co wszyscy zgodnie potwierdzają, była dobrze przygotowana i wdrożona, dlatego szybko przyniosła oczekiwane efekty. Mieszkańcy poczuli się gospodarzami w swoich małych społecznościach. Od tego czasu mogą oni wybierać władze uchwalodawcze – radnych do rady gminy, powiatu czy też sejmiku wojewódzkiego, a także władzę wykonawczą – wójta gminy (od 2002 roku w wyborach bezpośrednich). Władza samorządowa, która działa zgodnie z ustanowionym prawem, nie jest jednak zależna od władzy centralnej, rządowej. Nie ma też podległości służbowej wójta wobec starosty czy marszałka województwa. To olbrzymie osiągnięcie w historii rozwoju samorządności i demokracji w Polsce.

Reforma samorządowa, otwarcie się naszego kraju na świat, a przede wszystkim wejście do Unii Europejskiej to olbrzymi skok cywilizacyjny zarówno Polski, jak i naszej gminy. Te osiągnięcia i przemiany wprowadziły nowe standardy zarządzania, zwiększyły naszą aktywność i pozytywne współzawodnictwo. Pojawiły się także możliwości pozyskiwania dużych środków finansowych na realizację różnego rodzaju lokalnych przedsięwzięć.

Szanowny Czytelniku!

Na przestrzeni wieków wiele pokoleń ludzi w naszej gminie pracowało na to, abyśmy mogli żyć dziś w lepszych warunkach. To oni, dzięki swojemu zaangażowaniu i poświęceniu, zbudowali tę przyjazną nam przestrzeń, w której możemy się czuć pełnoprawnymi gospodarzami. Jest to dziedzictwo, o które mamy obowiązek dbać i je szanować, a nasze pokolenie, któremu przyszło żyć w prawdziwie wolnym kraju, jest szczególnie zobowiązane do podejmowania wysiłków na rzecz rozwoju swojej małej ojczyzny i kontynuowania dzieła poprzedników.

Szanowni Państwo – tak się złożyło, że jubileusz 30-lecia samorządu terytorialnego obchodzimy w okresie mojego urzędowania na stanowisku wójta gminy Iwkowa, dlatego mam zaszczyt złożyć z tej okazji serdeczne podziękowania oraz wyrazy uznania i szacunku wszystkim moim poprzednikom, wszystkim radnym, sołtysom, byłym i obecnym pracownikom urzędu, współpracownikom i całej społeczności gminy Iwkowa, co niniejszym, z wielką radością, czynię.

A w drodze do kolejnych jubileuszy pragnę zaprosić wszystkich Państwa do współpracy w budowaniu lepszej przyszłości dla nas samych i dla tych, którzy przyjdą po nas. Wykorzystajmy dany nam czas dla rozwoju naszych wsi, naszej gminy, tak, aby kolejne pokolenia wzrastały w poczuciu dumy, że są jej mieszkańcami – bo gmina Iwkowa jest wyjątkowa!

Serdecznie zapraszam do lektury tej wyjątkowej publikacji regionalnej!

Bogusław Kamiński

Wójt Gminy Iwkowa

Od autora

W związku z 30. rocznicą powstania samorządu terytorialnego – 1990-2020 – na prośbę wójta gminy Iwkowa Bogusława Kamińskiego, podjąłem się opracowania tego zagadnienia, obejmującego okres od czasów średniowiecza do współczesności. Korzystałem z licznych publikacji, jednak w kilku przypadkach, z różnych względów, nie było możliwości dostępu do określonych dokumentów archiwalnych lub okazywały się one niewystarczające. Chcąc w miarę dokładnie opisać niektóre wydarzenia, przeprowadziłem wiele rozmów, zarówno osobiście, jak i telefonicznie, by wyjaśnić lub uzupełnić dane zawarte w dostępnych źródłach. Trudno zliczyć wszystkie osoby, z którymi się kontaktowałem, mógłbym pominąć niektóre, dlatego nikogo imiennie tutaj nie wymieniam, choć wszystkim udzielającym mi informacji serdecznie dziękuję!

Myślę, że opracowanie to będzie niewielkim wkładem w obchodzoną w tym roku 30. rocznicę powstania samorządu terytorialnego. Przygotowania do niego rozpocząłem jesienią 2019 roku, gromadząc potrzebne materiały, a w styczniu i lutym 2020 roku pracowałem nad tym tekstem. Może się zdarzyć, że pojawią się w nim drobne nieścisłości lub pomyłki, ale, jeżeli takowe są, to wynikają one z braków w materiałach źródłowych lub z rozbieżności w dokumentach, z których korzystałem.

Stefan Szot

Iwkowa 25 lutego 2020

Od redakcji

Drodzy Czytelnicy!

Już po raz kolejny miałam zaszczyt i przyjemność przygotowywać dla Państwa publikację z zakresu iwkowskich regionalistów. Tym razem w kręgu zainteresowania redakcji znalazła się historia samorządu gminy Iwkowa od średniowiecza do czasów współczesnych, które opracowania, na prośbę wójta Bogusława Kamińskiego, podjął się Stefan Szot – autor wielu innych książek o tematyce związanej z lokalną historią i kulturą regionu.

Muszę się przyznać, że kiedy pan wójt „obarczył” mnie tą pracą, nie spotkał się z mojej strony z wielkim entuzjazmem, a wynikało to stąd, iż zdałam sobie sprawę, że plany wydawnicze biblioteki na 2020 rok będą musiały odsunąć się w czasie. Jednak, wraz z lekturą kolejnych rozdziałów tekstu pana Szota, rosła we mnie ciekawość głębszego poznania tego aspektu naszej historii, a w mojej głowie zaczęły się pojawiać różne dokumenty zgromadzone w archiwach biblioteki, mające związek z prezentowaną treścią.

W trakcie pracy nad książką odkrywałam coraz to ciekawsze materiały (fotografie, stare dokumenty, artykuły i druki ulotne), które – w zetknięciu z historycznym opisem – ożywały, nabierały barw i mocy.

Nie bez znaczenia było poczucie, że mogę liczyć, jak już nieraz miało to miejsce, na niezawodną Państwa pomoc – sołtysów, radnych, pracowników instytucji i organizacji oraz mieszkańców gminy – w dotarciu do różnych informacji i dokumentów.

Mam nadzieję, że i tym razem udało się stworzyć ciekawe, faktograficzne dzieło, które – oprócz swej historycznej wartości – jest także wyrazem naszej wdzięczności i szacunku dla wielu ludzi Iwkowszczyzny, którzy poprzez swój wysilek i umiłowanie małej ojczyzny wnieśli ogromny wkład w jej rozwój.

Jak Państwo wiecie, w bibliotece od wielu lat gromadzimy różnego rodzaju materiały dokumentujące historię, kulturę i życie społeczne mieszkańców. Podczas prac przy niniejszej publikacji znów mieliśmy okazję przekonać się, jak bezcenne jest to źródło, a jego bogactwo jest wielką Państwa zasługą.

Tym razem do części graficznej książki, którą Czytelnik ma przed sobą – oprócz dokumentów biblioteki, ośrodka kultury, urzędu gminy i wielu innych instytucji i organizacji z terenu gminy, wykorzystaliśmy, po raz kolejny, kolekcje prywatne naszych mieszkańców. Za tę możliwość wszystkim serdecznie dziękujemy!

Niniejsza publikacja, składająca się z dziesięciu rozdziałów, obejmuje – jak już wspomniano – tekst główny, kompleksowo i wnikliwie opracowany przez Stefana Szota, oraz część graficzną, zamieszczoną na końcu każdego rozdziału, opracowaną przez pracowników biblioteki.

W części graficznej, w pierwszych rozdziałach, obejmujących okres od średniowiecza do 1918 roku, prezentowane są głównie stare rękopiśmienne dokumenty, w których, na szczególną

uwagę zasługują zarówno stosowane wówczas pieczęcie, jak i podpisy osób sprawujących władzę. Ciekawostką stanowi również ówczesny, specyficzny, język urzędowy. Po roku 1918 obok rękopisów, zaczynają się pojawiać druki urzędowe i nieliczne fotografie, których w następnych rozdziałach znacznie przybywa. Rozwój gminy w okresie powojennym udało się pokazać dzięki unikatowym zdjęciom wykonanym przez miejscowych fotografów, na których możemy zobaczyć często nieistniejące już miejsca i budynki i choć na chwilę poczuć klimat tamtych czasów.

W sposób szczególny okres PRL-u znaczą fotografie wykonane z okazji obchodzonych wówczas uroczystości 1-majowych. W rozdziale VIII (lata 1976-1982) przywołany został epizod, kiedy gmina Iwkowa – w wyniku wprowadzonej reformy administracyjnej kraju – została wchłonięta przez sąsiednią gminę Czychów. Wiązało się to, mimo deklarowanych wcześniej, przez różne środowiska, szans rozwoju, z zastojem gospodarczym, gdyż na długie lata wstrzymane zostały rozpoczęte wcześniej inwestycje (budowa apteki, remizy w Wojakowej), brakowało również środków na budowę i remonty dróg. Wraz z powrotem upragnionej gminy, co przedstawione zostało w kolejnym rozdziale, obejmującym lata 1982-1990, z nową energią przystąpiono do kończenia rozpoczętych kilka lat wcześniej inwestycji. W obu tych rozdziałach, oprócz fotografii, przywołano pełne emocji wspomnienia publikowane w regionalnej i lokalnej prasie. Schyłek PRL-u to czas niepokoїв społecznych i gospodarczego kryzysu, a jednak, jak wynika ze wspomnień Edwarda Motaka – naczelnika gminy w latach 1986-1988 oraz Stefana Bodka – przewodniczącego rady gminy w latach 1982-1990 (spisanych na prośbę redakcji), wiele znaczących przedsięwzięć udało się wówczas w naszej gminie przeprowadzić. Godny odnotowania jest rok 1988, kiedy to, po raz pierwszy w historii powojennej, obchodzono w naszej gminie święto odzyskania przez Polskę niepodległości.

Rozdział X – ostatni – obejmujący lata 1990-2020, wiąże się z transformacją ustrojową i przemianą społeczno-gospodarczą, spowodowaną upadkiem komunizmu. Również wejście Polski do Unii Europejskiej przyniosło ogromną szansę rozwoju (możliwość pozyskiwania znaczących środków finansowych). Wydaje się, że nasza gmina w pełni tę szansę wykorzystała, co pokazano na licznych fotografiach z tego okresu. Do tej części książki wykorzystano także kalendarium wydarzeń zamieszczone w wydaniu specjalnym „Echa znad Beli” z okazji 30-lecia samorządu terytorialnego (dodatek do „Echa...” nr 1/2020). Cennym przedsięwzięciem i ciekawym pomysłem pracowników Gminnego Ośrodka Kultury okazały się wywiady przeprowadzone na tę okoliczność z Ryszardem Zębala, Krzysztofem Klimkiem, Bogusławem Kamińskim (wójtowie po 1989 r.), Stanisławem Kryjomskim, Tomaszem Koprowskim, Dorotą Kwaśną (przewodniczącymi rady gminy po 1989 r.) oraz Kazimierzem Pajorem – pełniącym funkcję radnego gminy od 26 lat, których fragmenty również tu zamieszczono.

Mimo usilnych starań nie byliśmy w stanie poruszyć w tej publikacji wszystkich zagadnień dotyczących życia i działalności mieszkańców naszej gminy. Niejednokrotnie to dostępne dokumenty i fotografie wytyczały poruszane kwestie i tematy, a założony na początku układ chronologiczny materiałów ulegał zmianie; często przy ich układaniu czyniono to intuicyjnie. Wraz z postępowaniem prac forma publikacji również zmieniała swój kształt; w rezultacie powstała książka, która idealnie wpisuje się w serię wydanych w 2011 i 2014 roku albumów „Dzieje gminy Iwkowa”.

Serdeczne podziękowania należą się wszystkim autorom fotografii zamieszczonych w niniejszej książce, za ocalenie od zapomnienia wielu ulotnych chwil. Oprócz zdjęć dokumentacyjnych i reporterskich na podkreślenie zasługują artystyczne ujęcia, m. in., Adama Gutowicza i Małgorzaty Gutowicz oraz widoki z wieży na Szpilówce wykonane i opracowane przez Mateusza Grzegorzka.

Na potrzeby tej publikacji powstał również wyjątkowy duet fotograficzny. Otóż Kacper Prusak, młody operator drona, pod kierunkiem Bogusława Kamińskiego – wójta gminy – wykonał zdjęcia wszystkich wiosek gminy Iwkowa – z lotu ptaka.

W kilku przypadkach, mimo starań redakcji, nie udało się jednoznacznie ustalić fotografa. Niemniej jednak wiemy, że większość pierwszych, unikatowych zdjęć na naszym terenie, wykonywali Ludwik Szot, Stanisław Klimek, Stanisław Pajor i Włodzimierz Kita. W tym miejscu dziękujemy także ich rodzinom i wszystkim innym osobom za zgromadzenie i przechowanie tego bezcennego dziedzictwa oraz podzielenie się nim z nami.

Podziękowania kierujemy również pod adresem Dawida Wesołowskiego (którego rodzinne korzenie znajdują się w wioskach gminy Iwkowa) za wszystkie cenne wskazówki i pomoc w odkrywaniu i pozyskaniu wielu dokumentów z różnych archiwów (m. in. *Metryk Józefińskich* z Archiwum we Lwowie) – ich fragmenty zamieściliśmy w niniejszej publikacji.

Szczególą wdzięczność wyrażamy ks. Stanisławowi Tokarskiemu, który w odpowiednim czasie pozbierał od mieszkańców dużo cennych pamiątek i przekazał je do zbiorów biblioteki.

Podziękowanie należy się także proboszczowi parafii Wojakowa – ks. Józefowi Nowakowi, za udostępnienie starych dokumentów, które pieczołowicie przechowuje.

Przede wszystkim zaś wdzięczni jesteśmy samemu autorowi opracowania historii samorządu naszej gminy – Stefanowi Szotowi – za trud włożony w powierzone mu zadanie, inspirację, cenne uwagi i wskazówki podczas prac nad książką, wzbogacenie naszej historycznej wiedzy, jak również zasobów lokalnych publikacji.

Wszystkim innym osobom, których tu z imienia i nazwiska nie wymieniono, a którzy w jakikolwiek sposób przyczynili się do powstania tego albumu, składamy serdeczne podziękowanie.

Obce rzeczy dobrze znać – swoje obowiązek – a przez poznanie do ukochania – przez ukochanie do aktywności.

To przesłanie polskiego etnografa, Zygmunta Glogera, dedykujemy wszystkim Czytelnikom, życząc ciekawej i owocnej lektury!

W imieniu redakcji

Bernadeta Klimek

kierownik Gminnej Biblioteki Publicznej
w Iwkowej

Rozdział I

*Administracja terytorialna
w okresie od średniowiecza
do czasów rozbiorowych*

Historia samorządu gromadzkiego sięga czasów średniowiecza. W aktach lokalizacyjnych poszczególnych miejscowości wskazywane były uprawnienia oraz obowiązki mieszkańców. Każda miejscowość stanowiła odrębną jednostkę administracyjną o określonych zasadach zarządzania. Ewentualne różnice dotyczące całokształtu życia społecznego i kierowania lokalną społecznością, zależały od sposobu władania miejscowością. Iwkowa, jako wieś królewska, zarządzana była przez soltysa, który w akcie lokacyjnym wydanym w 1334 roku przez królową Jadwigę Łokietkową, otrzymał władzę sądzenia i wyrokowania we wszystkich sprawach – pomagało mu w tym 7 radnych, wybieranych przez mieszkańców wsi (nazywano ich przysiężnymi) – rozstrzygali oni wszystkie sprawy o charakterze sądowo-administracyjnym. W XVI wieku, po wykupieniu sołectwa w Iwkowej, utworzony został folwark. Po 1540 roku sołectwo zastąpiła gromada, którą zarządzał wójt, nadal przy pomocy przysiężnych. Sprawowali oni władzę sądowniczą włącznie z orzekaniem wyroków jako sąd I instancji. Do najważniejszych zadań urzędu gromadzkiego, czyli wójta i rady gromady, w zakresie społecznym, należała szeroko rozumiana opieka społeczna, tj. troska o sieroty, ubogich mieszkańców oraz osoby, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej w wyniku niespodziewanych wydarzeń losowych. Do zadań urzędu gromadzkiego należało także sporządzanie testamentów, zapisów dotyczących obrotu ziemią oraz dbałość o prawidłowe użytkowanie gruntów. Ważnym zadaniem było też zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom gromady. W razie różnych zagrożeń wójt wraz z radą gromady podejmował stosowne decyzje. Wójt miał także pełne prawo zarządzania miejscowością. Zarządzanie to nie zawsze było w pełni samodzielne, bo zdarzały się przypadki ingerencji dworu w decyzje rady gromady (podważano je).

Wszystkie miejscowości wchodzące w skład obecnej gminy Iwkowa były miejscowościami szlacheckimi. Z tego też względu samorządność bywała w nich często ograniczona, a zależało to głównie od szlachcica - właściciela wsi. Mimo to samorząd gromadzki w Iwkowej z upływem lat zyskiwał coraz większe znaczenie. W latach 20. XVII wieku do obsługi rady gromady zatrudniono etatowego pisarza gromadzkiego. W drugiej połowie XVII wieku we wszystkich już wsiach szlacheckich tworzone stanowisko wójta i wybierano lub powoływano radę gromady. Tak jak w przypadku wsi królewskich, tak i we wsiach szlacheckich zdarzały się przypadki ingerencji dziedziców wsi w postanowienia rady gromady, co nieco ograniczało jej działanie. Na terenie obecnej gminy Iwkowa działały gromady w Dobrocieszu, Drużkowie Pustym, Iwkowej, Kątach, Połomiu Małym, Porąbce Iwkowskiej i Wojakowej. Układ taki przetrwał do czasów rozbiorowych.

Pod względem administracyjnym teren, gdzie dzisiaj znajduje się gmina Iwkowa, od czasów wczesnych Piastów należał do Sądeckiej. Z biegiem lat utrwaliła się nazwa powiat sądecki (taki podział obowiązywał w prawie magdeburskim), jednak równie często używano określenia Ziemia Sądecka. Do rozbiorów Polski teren ten wchodził w skład Małopolski. W XV wieku, po zmianach przynależności administracyjnej niektórych rejonów, weszła jednostka zwana województwem. Obszar naszej gminy aż do XVIII wieku należał do województwa krakowskiego. Oprócz administracji państwowej funkcjonowała także administracja kościelna. Postępująca chrystianizacja spowodowała, że w końcowej fazie dynastii piastowskiej nastąpiły liczne fundacje kościołów, czyli powstawały nowe parafie. Na naszym terenie istniały wówczas dwie parafie - w Iwkowej i w Wojakowej. Parafia w Iwkowej obejmowała tylko wieś Iwkową. Według „Księgi Uposażeń” Jana Długosza, w drugiej połowie XV wieku do parafii Wojakowa należały następujące miejscowości: Wojakowa, Drużków, Porąbka Iwkowska, Łęki, Dobrociesz, Połom Mały i Brzozówka (wieś wchłonięta później przez Porąbkę). Do dużych zmian dochodziło natomiast w przynależności dekanalnej, ale to temat na osobne opracowanie.

Najstarsze wzmianki o miejscowościach wchodzących w skład obecnej gminy Iwkowa pochodzą z lat:

1325 – Drużków Pusty,
1325 – Iwkowa,
1335 – Wojakowa,
1363 – Kąty,
1363 – Połom Mały,
1367 – Dobrociesz,
1400 – Porąbka Iwkowska.

Wieś Iwkowa powstała z połączenia się dwóch osad: starszej (dzisiejsze Nadole), o której pierwsza wzmianka pochodzi z 1325 r. i młodszej (dzisiejsze Nagórze), którą królowa Jadwiga Łokietkowa założyła aktem lokacyjnym w 1334 r. (tekst aktu zamieszczony został w tomie II niniejszej serii – *Dzieje gminy Iwkowa: Iwkowskie role*).

Zob. B. Klimek, A. Mikołajczyk, [red.], *Dzieje Gminy Iwkowa: fotografią malowane*, Iwkowa 2011;
S. Szot, *Dzieje Gminy Iwkowa: Iwkowskie Role*, Iwkowa 2014.

1.1-1.2. Rękopis w języku łacińskim – dokument wystawiony w dniu 5 października 1363 r. przez króla Kazimierza Wielkiego na prośbę Floriana z Drużkowa, przenoszący miejscowości Wojakowa, Połom i Kąty z prawa polskiego na prawo niemieckie średzkie – www.polona.pl [dostęp 25.01.2021].

1.3. Dokument przetłumaczony na język polski zamieszczony w *Kodeksie Dyplomatycznym Wielickim* wydanym nakładem „Gazety Lwowskiej” w roku 1872 – www.bibliotekacyfrowa.ujk.edu.pl [dostęp 25.01.2021].

Rok 1363.

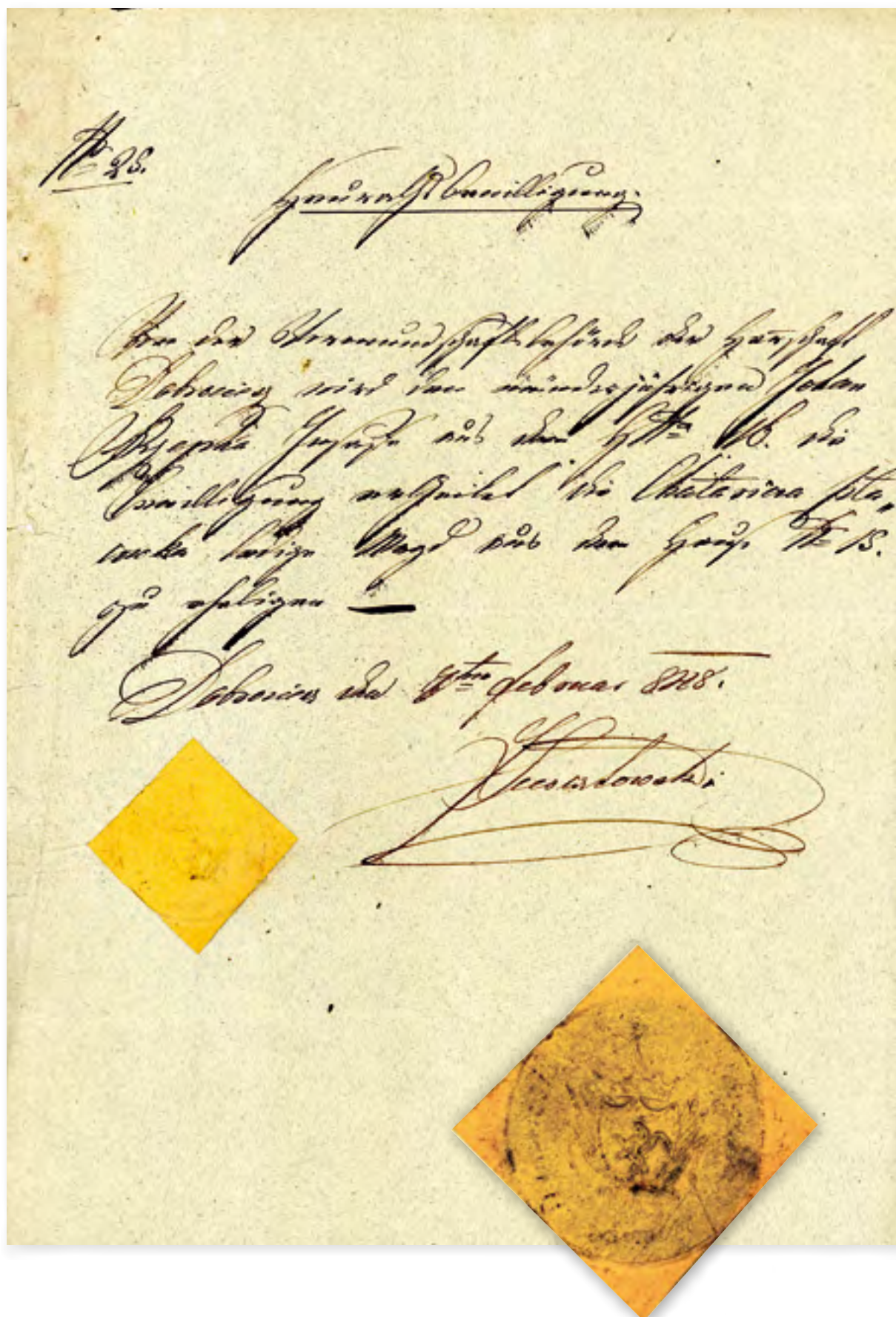
Król Kazimierz W. majątności Floryana z Drużkowa
z prawa polskiego na prawo średzkie przenosi.

W imię Pańskie amen. Co dostojna Królów władza wykonać postanowiła, stałem i nieodmiennem zostać powinno na zawsze. Przeto My **Kazimierz** z Bożej łaski Król Polski, tudzież krakowskiej, sandomirskiej, sieradzkiej, łęczyckiej, kujawskiej, pomorskiej i ruskiej ziemi Pan i Dzielca. Oznajmiamy niniejszem ku wiadomości wszystkich tak teraz jako też potem będących: Rozważyliśmy i postanowiliśmy nad wierzniemi służbą, które Nam Rodowity Mał Floryan, dziedzic z Drużkowa w ziemi sudeckiej, poszczególnie pełnił, i da Bóg, jeszcze pełnić będzie. Ze względu na nie więcej majątności następujące, prawnie do niego należące, mianowicie: **Wojakowarole, Połom i Kąty** w przerzeczonyj ziemi sudeckiej, tudzież **Udębę** czyli **Gieraszów** przed **Wieliczką** w ziemi krakowskiej położone, z prawa polskiego teraz tam zachowywanego, na prawo niemieckie średzkie zwane, przenosimy, które tam ciągle obowiązują; usuwając tamże wszystkie prawa polskie, postępowania i zwyczaje, które owemu prawu niemieckiemu bardzo często na przeszkodzie stawiają. Wymagujemy też, uwalniamy i wieczyste wynisobadzamy sossynów i wszystkich mieszkańców majątności przerzeczonych od wszelkich praw, sądownictwa, posłów, władzy i kar wszystkich Wojewodów, Kasztelanów, Spisów, Podspisów królestwa Naszego i woźnych ich tak, iż przed nich lub kogokolwiek z nich za jakiekolwiek winy ciężkie lub lżejsze, jako za kradzież, krew, zabójstwo, podłożenie ognia, członków okaleczenie i wszelkie inne, pozwani, odpowiadać lub grzywnien płacić bynajmniej nie będą obowiązani; ale mieszkańcy wsi przerzeczonych przed sossynami swoimi, sossyni zaś przed panem swoim albo przed Nami lub przed zwykłym sądem Naszym, wtedy wszakże tylko, gdy listem Naszym w pierzeli Naszej opatrzoną pozwani będą, odpowiadać winni oskarżycielom, i to tylko prawem swoim średzkim. W sprawach też zbrodniczych i gwałtowych wyżej wyrażonych, sossynom wsi przerzeczonych i ławnikom do tego zezłanym i zaskładającym, badać, sądzić, karać i skazywać, zupełną, nieograniczoną i wszelką dajemy moc, jak tego prawo niemieckie we wszystkich szczegółach i rozdziałach żąda i wymaga. Na świadectwo czego pieczęć Naszą u niniejszego zamieszczamy. **Dzielo się w Krakowie** nazajutrz po świętym Franciszku Wyznawcy, roku Pańskiego **Tysiącznego Trzechsetnego Sześćdziesiątego Trzeciego**. W przytomności **Andrzeja** Wojewody, **Andrzeja** Podspisaka krakowskich, **Floryana** łęczyckiego, **Macieja** dobrzyńskiego Kancelerzów, **Bohdana** wielkorządcy, **Dobiesława** z Lawstowa, i innych miarogodnych wiel. Dano przez ręce czełgodnego męża **Pana Janusza** Kancelerza Naszego krakowskiego. **Pisał zaś Jakób** Pisarz Nasz nadwrotny.

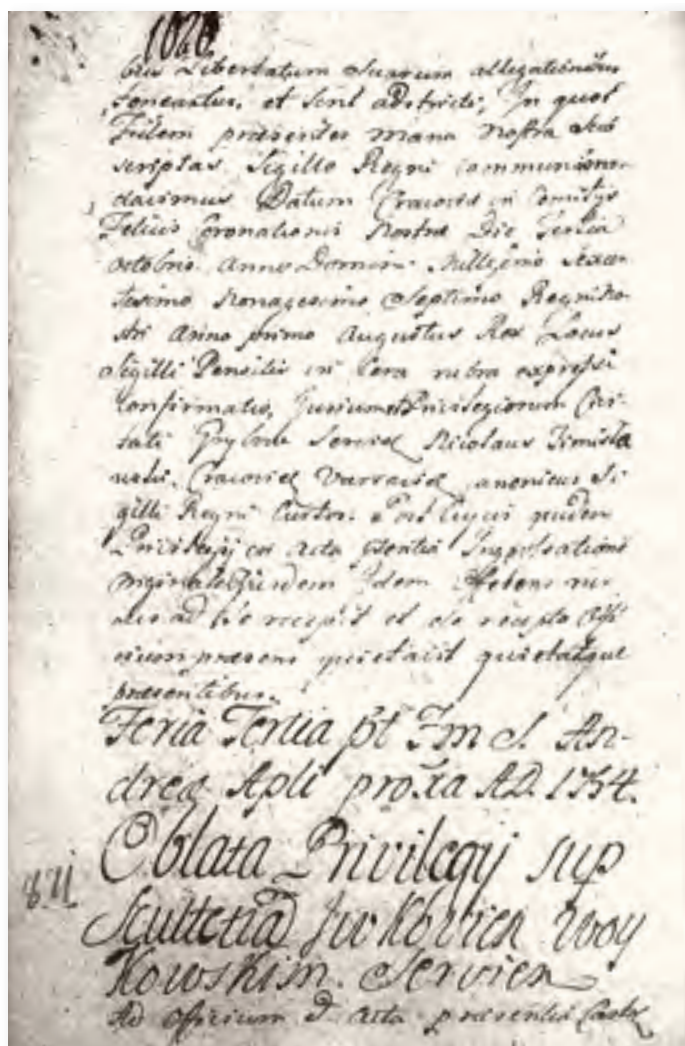
Anno Domini 1677 Die Vigesima 2da Maj
 Stalo się pewne postanowienie kupna między Matyjaszem
 Siąkałą z jednej strony i drugą stroną Matyjaszem i Adamem
 Szotowiczami którzy się zapisują za brata trzeciego także i siostry
 pokoju temu Matyjaszowi Siąkałemu, Ten Matyjasz Siąkała kupił
 karczmę dolną u Szotowiczów to jest Adama i Matyjasza za pewną
 sumę pieniędzy złotych polskich osmdziesiąt i dziewięć z
 budynkiem wszytkim przy tym kupnie wyrzekę zupełną i za brata i za
 siostrę uczynili, temu Matyjaszowi Siąkałemu tylko jeśli
 miała wina być przedana miała być to jest Szotowiczów
 działki bliższe tego będą niżli kto inny.
 Działo się to za panowania Pana Samuela Kościana
 dzierżawcy Iwkowskiego także i Urzędu Ławnego
 Iwkowskiego Przyjmił być Matyjasz Jasnosz Wójt Iwkowski
 Matyjasz Zięć Tomasz Jasnosz
 Bartosz Słosarz Matyjasz Siąkała
 Błażej Stachoń Grygiel Humiej
 Adam Szotowicz

432^a. [k. 120v] Anno Domini 1667 die vigesima secunda maii [22 V].
 — Stało się pewne postanowienie kupna między Matyjaszem Siąkałą
 z jednej strony, z drugiej strony Matyjaszem i Adamem Szotowiczami,
 którzy się zapisują za brata trzeciego, także i siostry pokoju temu
 Matyjaszowi Siąkałemu. Ten Matyjasz Siąkała kupił karczmę dolną u Szotowiczów,
 to jest Adama i Matyjasza, za pewną sumę pieniędzy złotych
 polskich osmdziesiąt i dziewięć z budynkiem wszytkim. Przy tym
 kupnie wyrzekę zupełną i za brata, i za siostrę uczynili temu Matyjaszowi
 Siąkałemu. Tylko jeśli (miała) w inше ręce przedana miała być,
 to tych Szotowiczów działki bliższe tego będą niżli kto inny. Działo się
 to za panowania jegomości pana Samuela Kościana dzierżawcy iw-
 kowskiego, także i urzędu ławniczego iwkwowskiego. Przy tym był Ma-
 tyjasz Jasnosz wójt iwkwowski, Matyjasz Zięć, Bartosz słosarz, Błażej
 Stachoń, Adam Szotowicz, Tomasz Jasnosz, Matyjasz Siąkała, Grygiel
 Humiej.

1.4-1.5. Zapis z 1677 r. dotyczący kupna karczmy, sporządzony w obecności wójty Matyjasza Jasnosza –
Księga sądowa nsi Iwkowej 1581-1809, rkps., Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie, a także wydanie
Księgi... w oprac. Stanisława Plazy, Wrocław-Kraków 1969.

1.6. Dokument z 1728 r. z podpisem tabularycznego właściciela wsi Dobrociesz – Lewartowskiego oraz pieczęcią przedstawiającą lwy i koronę, z napisem na otoku „Domini Dobrociesz” – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja ks. Stanisława Tokarskiego.

1.7. Dokument z 1754 r., w którym August III Sas nadaje sołectwo we wsi Iwkowa „uczciwemu Matiaszowi Woykowskiemu” (kolejnemu soltysowi w dziejach Iwkowej) – Archiwum Narodowe w Krakowie – Castr Sandec 171.

1.8. Karczma górna zwana ratuszną, w której obradowała rada gromady – załatwiano w niej m. in. sprawy sądowo-administracyjne. Budynek widoczny na zdjęciu rozebrany został po II wojnie światowej – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Zofii Serafin, fot. Stanisław Pajor – 1944.

Rozdział II

*Po rozbiorach.
Czasy austriackie – 1772-1918*

Po 1772 roku władze austriackie przeprowadziły reformę administracyjną. Pod zaborem austriackim znalazła się południowa część województwa krakowskiego. Utworzono wtedy nową jednostkę terytorialną, do której włączono wszystkie ziemie zajęte w czasie I rozbioru Polski, tj. Galicję ze stolicą we Lwowie. Wzorując się na rozwiązaniach stosowanych w monarchii habsburskiej, zlikwidowano powiaty i utworzono nowe jednostki administracyjne zwane cyrkulami. Teren gminy Iwkowa, za wyjątkiem miejscowości Kąty, odlączony został od powiatu sądeckiego i włączony do cyrkulu bocheńskiego wraz z całym powiatem brzeskim. Natomiast Kąty weszły w skład cyrkulu nowosądeckiego. Wyższą jednostką administracyjną były ekonomie. Początkowo cyrkul bocheński wchodził w skład ekonomii w Myślenicach, a następnie wcielony został do Ekonomii Niepołomice. Po upływie kilkunastu lat doszło także do zmian w funkcjonowaniu samorządu gromadzkiego. Były one początkowo wprowadzane na mocy zarządzeń wydawanych przez Gubernium Lwowskie. W 1784 roku tzw. patent cesarski, zwany też uniwersalem, uregulował na nowo sprawy samorządu gromadzkiego. Wprowadzone zmiany w znaczny sposób zwiększały wpływ dworu na działalność samorządu gromadzkiego. Właściciel lub dzierżawca wsi wybierał wójta gromady spośród trzech przedstawionych mu kandydatów, wytypowanych wcześniej przez mieszkańców gromady na zebraniu ogólnym (nie było to zbyt dobrym rozwiązaniem dla ludzi). Dwór stracił natomiast uprawnienia do ingerencji w sprawy wyboru przysiężnych gromady - tych nadal wybierali mieszkańcy w liczbie od 2 do 12, w zależności od liczby budynków mieszkalnych. W przypadku sądownictwa uniwersal cesarski podporządkowywał całkowicie sądownictwo wiejskie dworowi, dlatego teraz dwór zatwierdzał wyroki sądu gromadzkiego i miał też nieograniczone prawo do unieważniania wyroków sądowych. Od niekorzystnej dla siebie decyzji dworu mieszkańcy mogli odwoływać się do Dyrektoriatu Ekonomii, a po utworzeniu powiatów, do starosty powiatowego. Wydarzenia Wiosny Ludów pokazały, że duże molochy administracyjne działają nieskutecznie, nieefektywnie i opieszale. Po dokonanej analizie zaistniałej sytuacji, władze austriackie zlikwidowały cyrkuly, a powołały powiaty, jako nowe jednostki administracji państwowej. Powiaty były jednostkami mniejszymi obszarowo, co miało zapewnić skuteczniejsze zarządzanie i kontrolę. Wsie tworzące obecną gminę Iwkowa zostały włączone do nowo utworzonego powiatu brzeskiego w 1867 roku. Pierwsza rada powiatu brzeskiego wybrana została w 1868 roku - liczyła ona 26 osób, a w jej skład wszedł Wawrzyniec Stachoń, ówczesny wójt Iwkowej. Na kolejne kadencje rady powiatowej przedstawiciele z naszego rejonu wybierani byli sporadycznie. Funkcję radnego powiatowego pełnił też m.in. Mieczysław Jaszczurowski, właściciel dworu w Połomiu Małym.

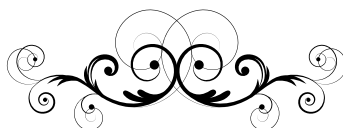
Jeżeli chodzi o „samorząd lokalny”, to funkcjonował on, jako struktura, według przyjętych przed zaborem zasad. Nadal istniały gromady obejmujące swoim zasięgiem jedną miejscowość, zmieniła się tylko nazwa tej jednostki administracyjnej z „gromada” na „gmina” (jednak wielowiekowa tradycja i przywiązanie do starego nazewnictwa powodowały, że powszechnie używano słowa „gromada”). Na czele gminy stał wójt wybierany na określoną kadencję oraz przysiężni w liczbie zależnej od wielkości gminy. Kompetencje gromad do czasu utworzenia powiatów nie ulegały większym zmianom. Sytuacja zmieniła się wraz z chwilą utworzenia powiatów, które przejmowały stopniowo zadania realizowane do tej pory w gromadach. W połowie XIX wieku pozbawiono gromadę zadań z zakresu sądownictwa. Nowa ustawa sądowa zlikwidowała sądy gromadzkie przekazując wszystkie sprawy sądowe do powiatów. Iwkowa, która od 1334 roku posiadała własny sąd ustanowiony aktem lokacyjnym, w 1855 roku, czyli po 520 latach, pozbawiona została sądu gromadzkiego. W 1866 roku parlament austriacki uchwalił ustawę gminną, która ostatecznie regulowała zakres działalności gmin i przepisy te obowiązywały do czasu zakończenia I wojny światowej (z wprowadzanymi od czasu do czasu nowelizacjami rzeczony ustawy lub patentami cesarskimi).

Do najważniejszych zadań urzędu gromadzkiego, czyli wójta i ławy gromadzkiej, należała, tak jak wcześniej, opieka społeczna oraz sporządzanie różnych dokumentów. Gromada odpowiadała także za utrzymanie dróg na swoim terenie z zapewnieniem dojazdu do wszystkich gospodarstw; zadanie to realizowane było przy

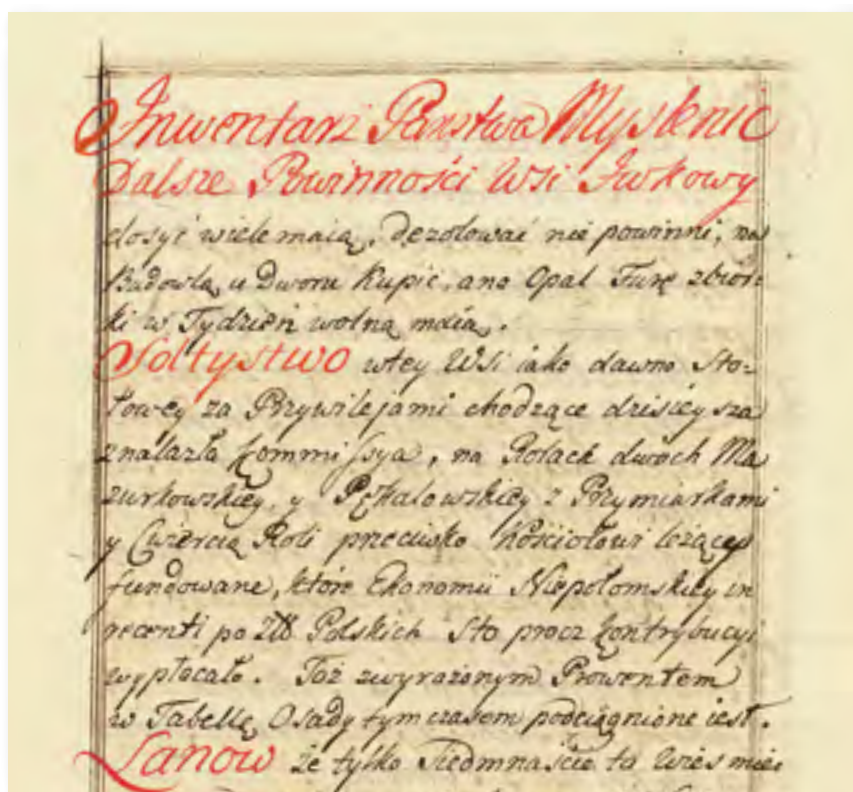
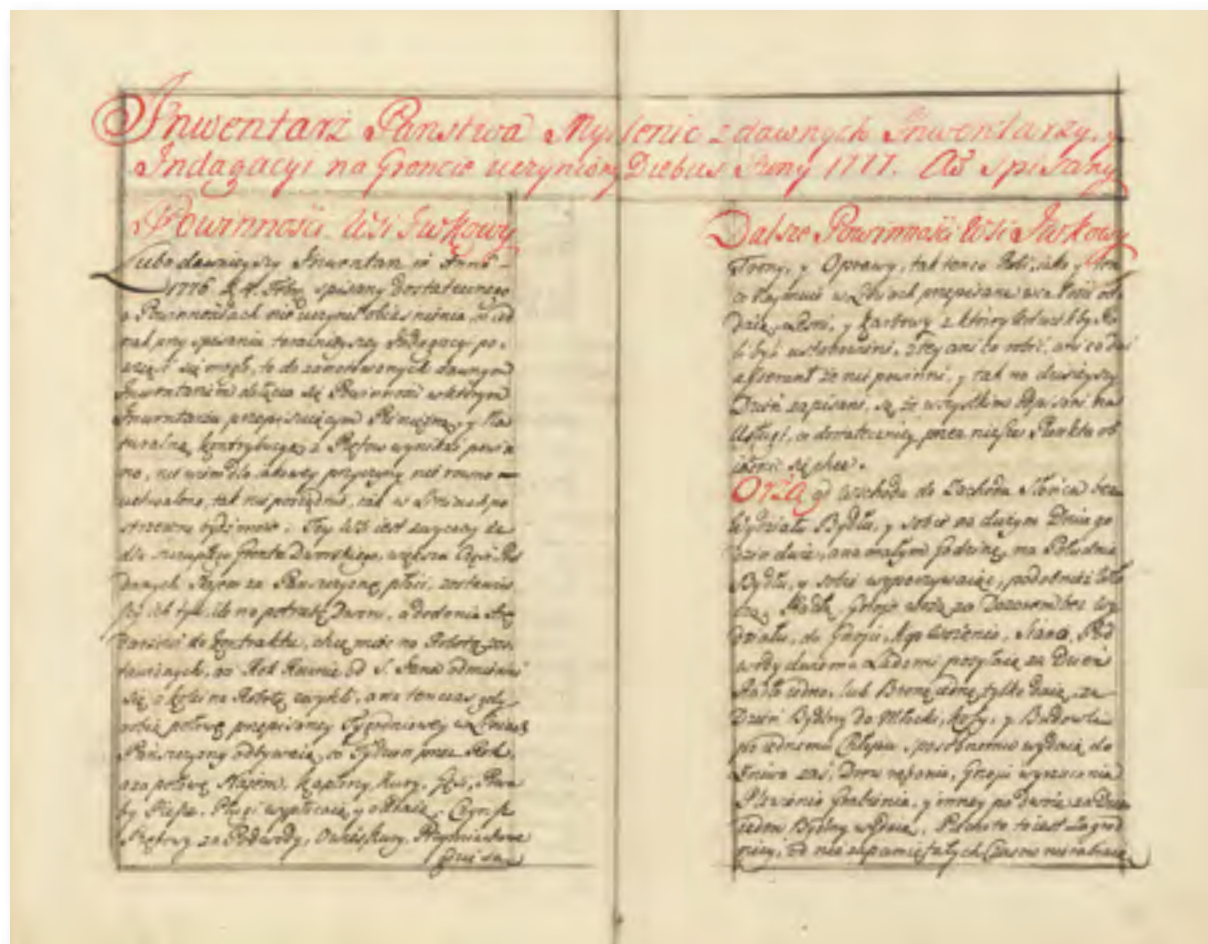

bardzo dużym udziale mieszkańców. W jej gestii leżały również kwestie bezpieczeństwa. Patent wydany przez cesarza Franciszka Józefa nakładał na gromady zorganizowanie straży nocnej, zwanej popularnie „wartą”. Iwkowa, jako wieś o liczbie mieszkańców przekraczającej tysiąc, musiała, zobowiązana patentem cesarskim, wybudować strażnicę. W 1885 roku ks. Karol Rodziński wniósł w rejonie kościoła parafialnego w Iwkowej strażnicę zwaną przez miejscową ludność „wartnicą”. Gromada utrzymywała etatowego stróża, a wartnica funkcjonowała do połowy lat 30. XX wieku, tj. do czasu zawalenia się tego budynku.

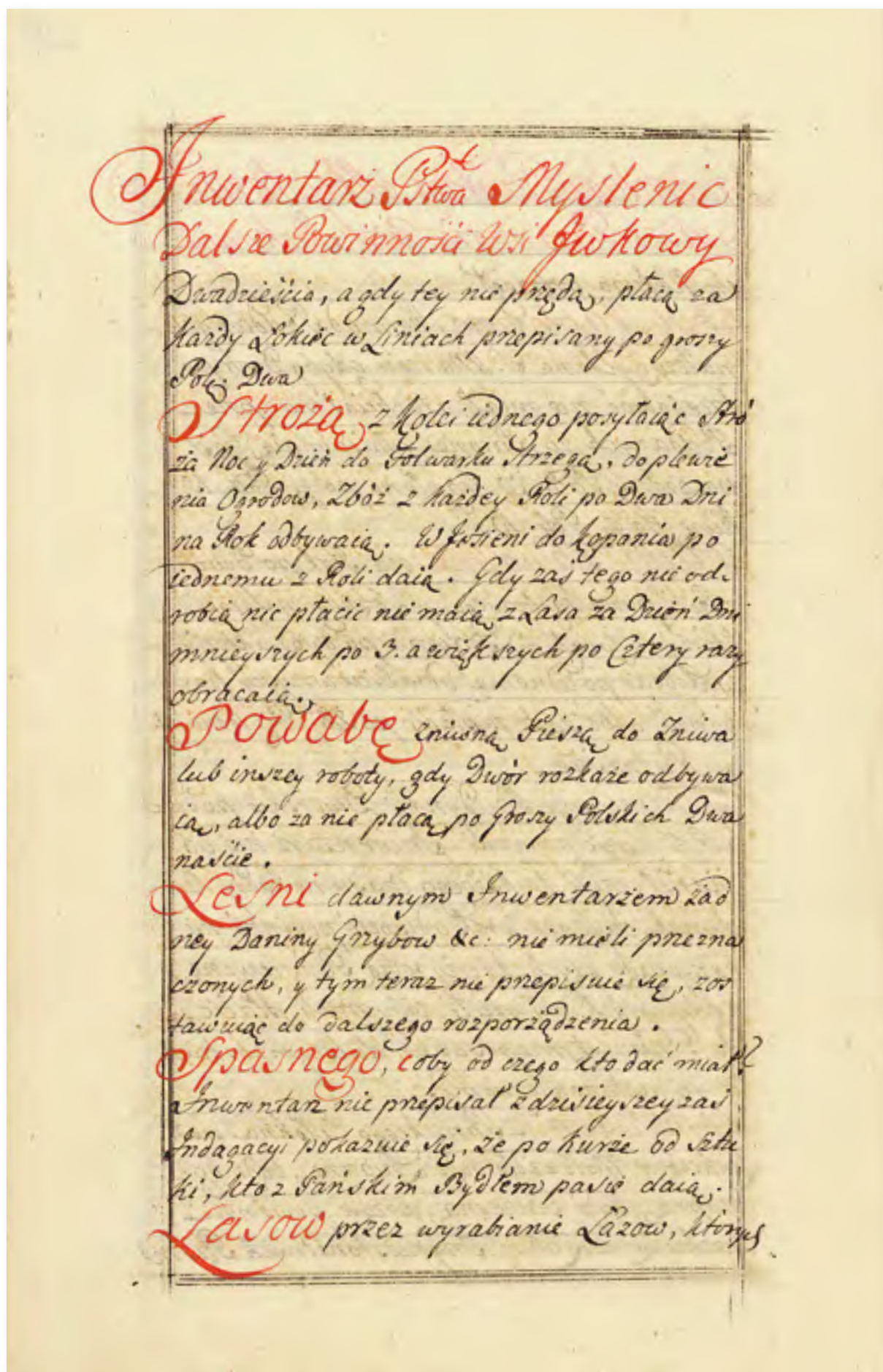
Utworzenie w 1867 roku powiatów spowodowało przeniesienie części kompetencji z gromad do powiatów. Zwiększył się też wyraźnie nadzór organów powiatowych nad gminami, które nadal były samorządne, lecz z pewnymi ograniczeniami. Sytuacja taka utrzymała się do wybuchu I wojny światowej. W czasie wojny zobowiązano gminy, na mocy wydawanych przez władze austriackie zarządzeń, do realizacji różnych zadań, a w szczególności do świadczeń materialnych i finansowych na potrzeby austriackiego wojska. Za wykonanie zarządzeń odpowiadali wójt gminy i sołtys.

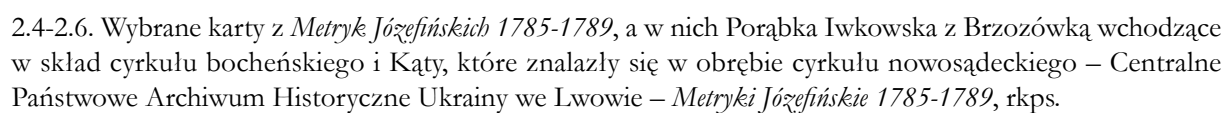
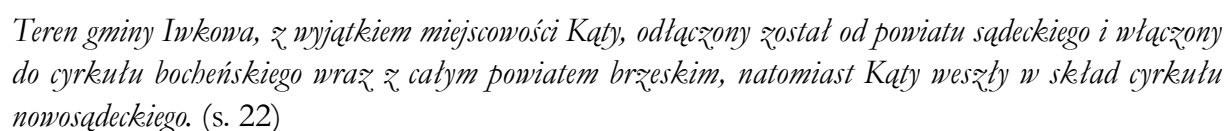
Wyższą jednostką administracyjną były ekonomie. Początkowo cyrkuł bocheński wchodził w skład ekonomii w Myślenicach, a następnie wcielony został do Ekonomii Niepołomice. (s. 22)

2.1-2.2. Strony Inwentarza Państwa Myślenic z 1777 r., w którym zostały spisane powinności wsi Iwkowa. Iwkowa, wchodząca w skład cyrkułu bocheńskiego, podlegała ekonomii w Myślenicach – Archiwum Narodowe w Krakowie, Inwentarz Państwa Myślenickiego, Zespół nr. 121 Variar civitates et villae, syg. 300.

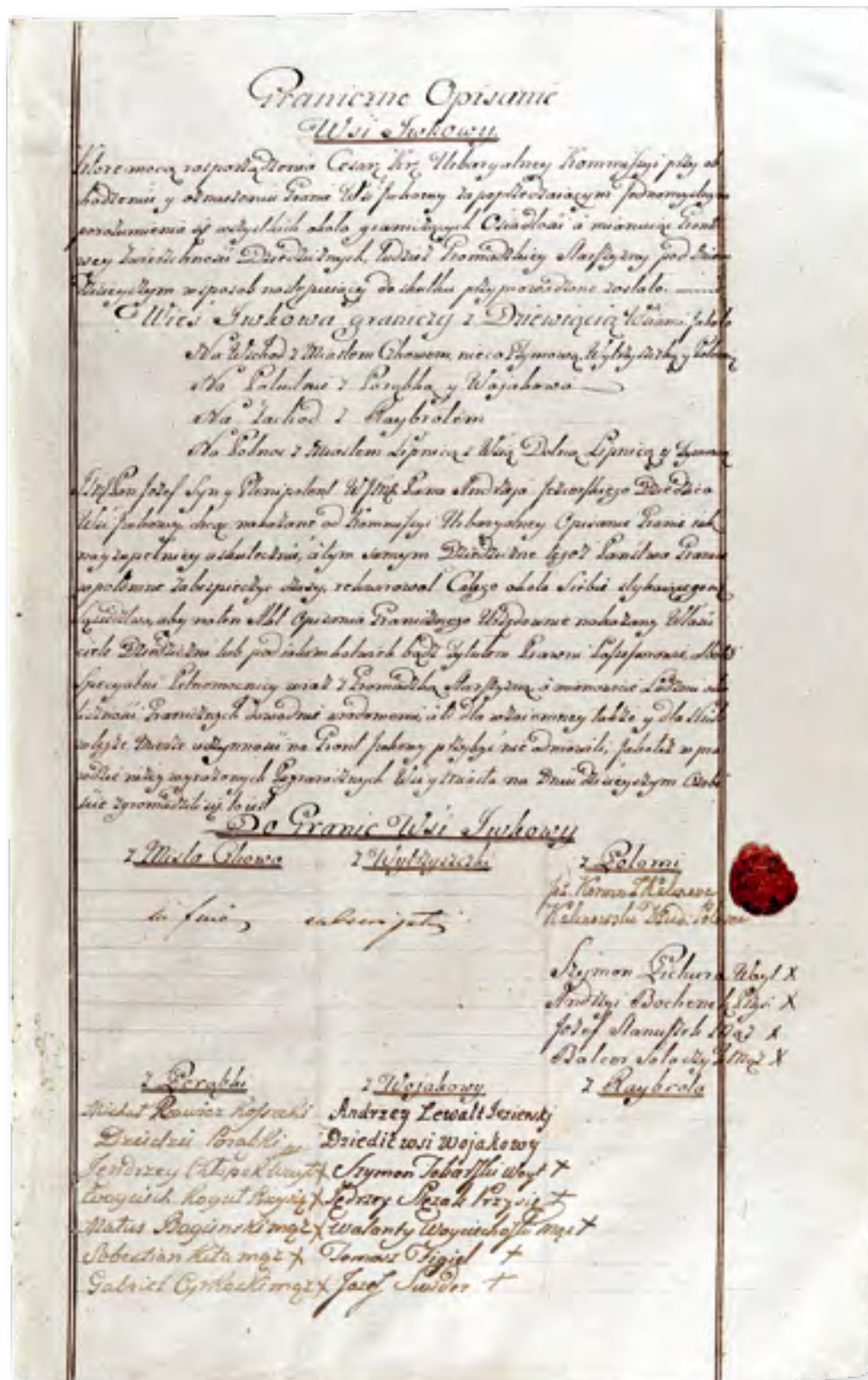

2.3. Strona Inwentarza Państwa Myślenic z 1777 r., w którym zostały spisane dalsze powinności Iwkowej – Archiwum Narodowe w Krakowie, Inwentarz Państwa Myślenickiego – Zespół nr. 121 Variae civitates et villae, syg. 300.

W 1784 roku tzw. patent cesarski, zwany też uniwersalem, uregulował na nowo sprawy samorządu gromadzkiego. Wprowadzone zmiany w znaczny sposób zwiększały wpływ dworu na działalność samorządu gromadzkiego. Właściciel lub dzierżawca wsi wybierał wójta gromady spośród trzech przedstawionych mu kandydatów (...). Dwór stracił natomiast uprawnienia do ingerencji w sprawy wyboru przysiężnych gromady – tych nadal wybierali mieszkańcy... (s. 22)

2.7. Fragment opisania granic wsi Iwkowa z 1787 r. z podpisami dziedziców, wójtów, mężów i przysiężnych opisywanej wsi i sąsiednich miejscowości – Centralne Państwowe Archiwum Historyczne Ukrainy we Lwowie – *Metryki Józefińskie 1785-1789*, rkps.

[illegible]

No. 10000 of Miami Porphyry & Soloncha

[illegible]

Wojakowski

Swider. No. 7

2 *Daphnia pulex*, *abundant*

Hamilton

Wm. G. Lami.

Moremowa rozporządzenia Czwartego Wicemarszałka Komisji
pół obwodowej Granicy Wsi Polnej zapoczątkującym Jednostkom
zgodnie z porządkiem w widzących obrotach granicznych Czwartego
mianując Działalność Działalności Działalności Działalności
Działalności pod Działalnością Działalnością w sposób następujący
do czasu przywrócenia zostało.

Wielki Polom graniczy z Pięćmi Wsiemi: Takto
Na Wschód mały Stonia z Wsią Kosiarni.
Na Południe z Wsią Druszkowcem Gólskim.
Na Zachód Stonia z Wsią Grobbay i Budek.
Na Północ z Wsiemi Iusowa i Wytykowskiej.

Myślni Jan Józef Holmowski Działu Wł. Łolomi chce nabyć
do domostwa Urbanylowy, Opisanie granic ich najzupełniej wskutek
dnia, w tym samym Działu Wł. Łolomi granice w polu
dotychczasowe dawny właściciel Cezary obok siebie przyznaje iż są
też takie, aby na ten Mł. Opisanie granicznego Wł. Łolomi nabyć
tę granicę Działu Wł. Łolomi, lub pod rozważaniem bądź tytułem granicy
Łolomowskiej, albowi specjalnie pełnomocnicy wraź i Niemcewicz
Mł. Łolomowski, a mianowicie i Ludowa obok granicznych dawno
nie wiadomości, a to dla wiadomości, także y dla nich w ten sposób
właściwości na dom Wł. Łolomi przybyć nie odmawia, i to y w
półce i w tej wyrażonych Łolomowskich Wł. m. Działu Wł. Łolomi
zgraszczeni są: to jest.

Do Pionice Wsi. Polomi

2 Kufon 2 Dwarbosa Pudego 2 Gorgby y Burek

[illegible]

2.9. Fragment granicznego opisu wsi Połom Mały z roku 1787 z podpisami dziedziców, wójtów, mężów i przysiężnych opisywanej wsi i sąsiednich miejscowości – Centralne Państwowe Archiwum Historyczne Ukrainy we Lwowie – *Metryki Józefińskie 1785-1789*, rkps.

Londes No 227.

Gramiennie Opisanie Wsi Kąty Samotwa
Kąty Peributa Landeckiego w roku 1787^{ym}

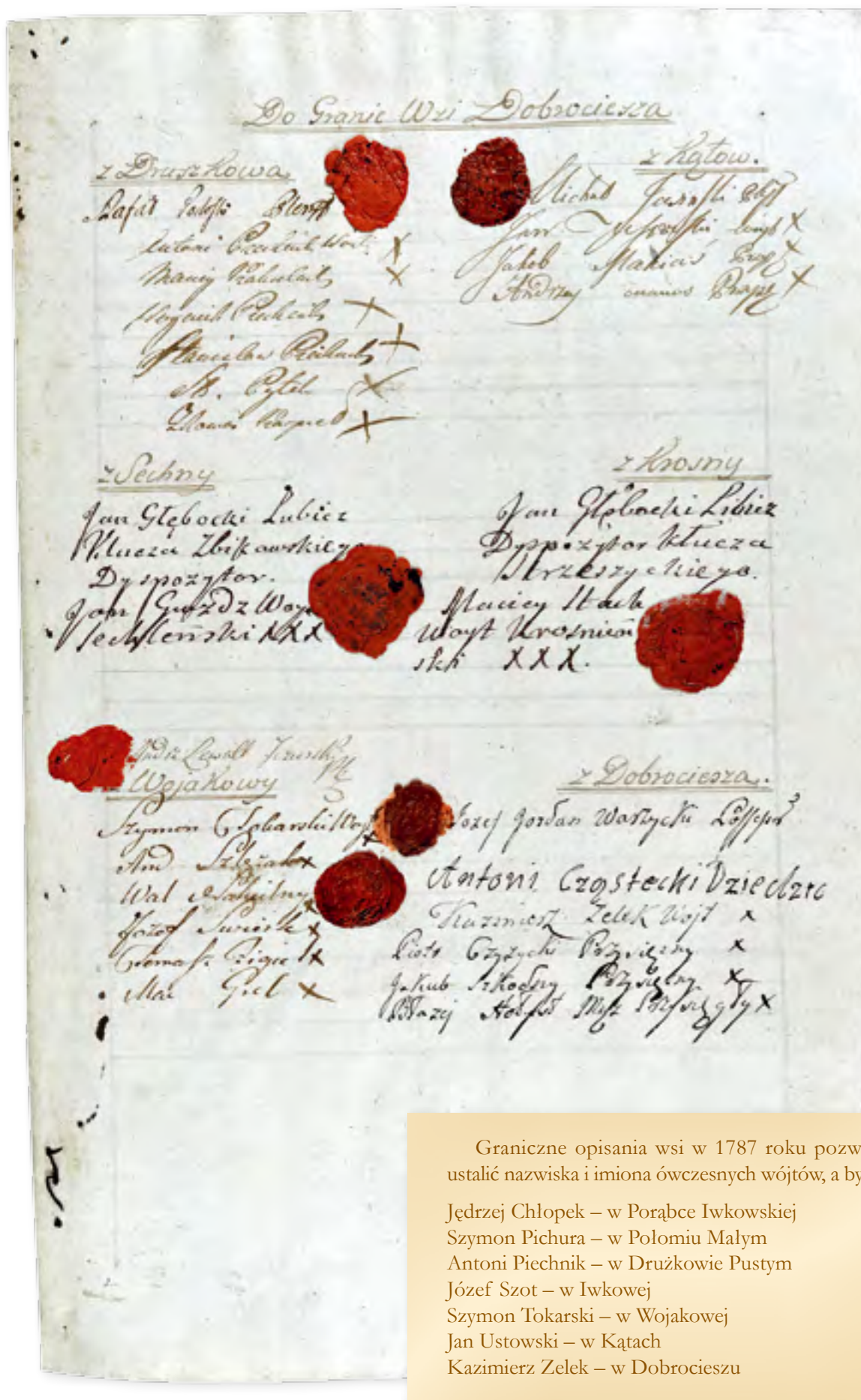
Wzrost moją rozporządzenia Burmistrzowej Ces. Krol. Urbary alney Komisyji
przy obchodzeniu i oznaczaniu granic Samotwa Wsi Kąty do Ligor
Samotwa należących Władzności a mianowicie spociny gruntowy Kierow
chowski Dzierżawney, tudzież Gromadzkich Charyżkany pod Dniem Dnia
sierpnia 15. ~~1787~~ 1787. w sposób następujący do skutku przyspos
wadzono. —

Wies Kąty graniczą z wsiami iako to:
Na Wschod z Wsią z Łęka. Na Południe z Wsią z Lechna, Gra
biem i Michaliszowa. — Na Zachod z Dobrociestem, i Drużkowem
na Białos z Wsią z Białos.

Plan i plan tego Samotwa chęć zmiennym w Dzierżawney Teresy
i Kłodzimierz Gubeki, nakazano ad Komisyji Urbary alney
Opisanie granic, a tym samym Dzierżawcy tego Samotwa, Gra
mie tego polowne i zabiegające czasy, rekwirował wokoło całego
przebiegu się z dachów, aby na ten rok własności Dzierżawcy, lub
niemniej, wraz z Gromadzką Charyżką, a mianowicie z Dzierżaw
Okoliczności granic dowodnie oznaczono, na grunt Wsi Kąty, w
bydło miedziowitli, iako też wzrost wyznaczonych pogranicznych
Wsiow na Dniem sierpnia 15. 1787. w sposób następujący, a następujący
do granicy

Wies Białos Wojciech Kalinowski Wojciech Kalinowski Wojciech Kalinowski Wojciech Kalinowski Wojciech Kalinowski Wies Drużkow Wojciech Kalinowski Wojciech Kalinowski Wojciech Kalinowski Wojciech Kalinowski Wojciech Kalinowski	Wsi Kąty Michael Pasinski Jan Witoski Jakob Mauras Andrzej Mauras Gracjan Stach Wies Michaliszowa Wojciech Kalinowski Wojciech Kalinowski Wojciech Kalinowski Wojciech Kalinowski Wojciech Kalinowski	Wies Grabie Jan Witoski Antoni Biehnik Mateusz Michalinski Wojciech Kalinowski Wies Lechna Wojciech Kalinowski Wojciech Kalinowski Wojciech Kalinowski Wojciech Kalinowski Wojciech Kalinowski
--	---	--

2.10. Fragment opisanania granic wsi Kąty z 1787 r. z podpisami dziedziców, wójtów, mężów i przysię-
nych opisywanej wsi i sąsiednich miejscowości – Centralne Państwowe Archiwum Historyczne Ukrainy
we Lwowie – Metryki Józefińskie 1785-1789, rkps.

2.13. Fragment opisanie granic wsi Dobrociesza z 1787 r. z podpisami dziedziców, wójtów, mężów i przysię-
nych opisywanej wsi i sąsiednich miejscowości – Centralne Państwowe Archiwum Historyczne Ukrainy we
Lwowie – *Metryki Józefińskie 1785-1789*, rkps.

23

Nizy podpisane zeznaje Jakosci ię zedosci Płado
 i na porządku dygi swego cendoniego Misia Jakó Misa
 zapisem Płado i dygi roli Gryzow... na oznaczony pod
 rokiem 1808 wzięła od Macieja Bodka swagra swego złoto
 siedmset dwadzieścia c[ze]tery, n[ume]ro 724 i czyni go dziedzic-
 zem na wieczność. Ponieważ zapisano w testamencie złotych polskich 300, ale
 podług skali w B[...]^a wynosi 724, z której summy kwituje i na co się podpisuje
 Katarzyna Misiowa^b 10 octobris [10 X] 1811. Także Marcjanna Stachońska, co
 jest za Janem Stachoniem, wzięła od tegoż Macieja Bodka złotych polskich sto,
 n[ume]ro 100, na co się podpisuje Marcjanna Stachońska^b. Działo się w domu
 ratuszowym przy ludziach wiarygodnych: ^bSzymon Serafin wójt, ^bTeodor Jasnos
 przysiężny, ^bJan Putko przysiężny. Walerian Piechowicz pisarz gromadzki.

Szymon Serafin wójt
 Teodor Jasnos przysiężny
 Jan Putko przysiężny
 Walerian Piechowicz pisarz gromadzki

31. [k. 17] Nizej podpisana zeznaje, jako się jej zadość stało z rozporządku ojca swego Antoniego Misia, jako miała zapisem spłat z części Roli Gryzowski naznaczony pod rok[ie]m 1808. Wzięła od Macieja Bodka, s[z]wagra swego złotych polskich siedmset dwadzieścia c[z]tery, n[ume]ro 724, i czyni go dziedziczem na wieczność. Ponieważ zapisano w testamencie złotych polskich 300, ale podług skali w B[...]^a wynosi 724, z której summy kwituje i na co się podpisuje Katarzyna Misiowa^b 10 octobris [10 X] 1811. Także Marcjanna Stachońska, co jest za Janem Stachoniem, wzięła od tegoż Macieja Bodka złotych polskich sto, n[ume]ro 100, na co się podpisuje Marcjanna Stachońska^b. Działo się w domu ratusz[nym] przy ludziach wiarygodnych: ^bSzymon Serafin wójt, ^bTeodor Jasnos przysiężny, ^bJan Putko przysiężny. Walerian Piechowicz pisarz gromadzki.

2.14-2.15. Zapis z 1811 r. dotyczący spłat majątkowych, podpisany w domu ratusznym w obecności przysiężnych i wójta Iwkowej – Szymona Serafina – *Rejestr zapisów gruntowych wsi Iwkowej 1804-1876*, rkps., Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie oraz wydanie *Rejestru...* w oprac. Rafała Kurzydło, Iwkowa 2014.

Castrovecchio Subota

[illegible]

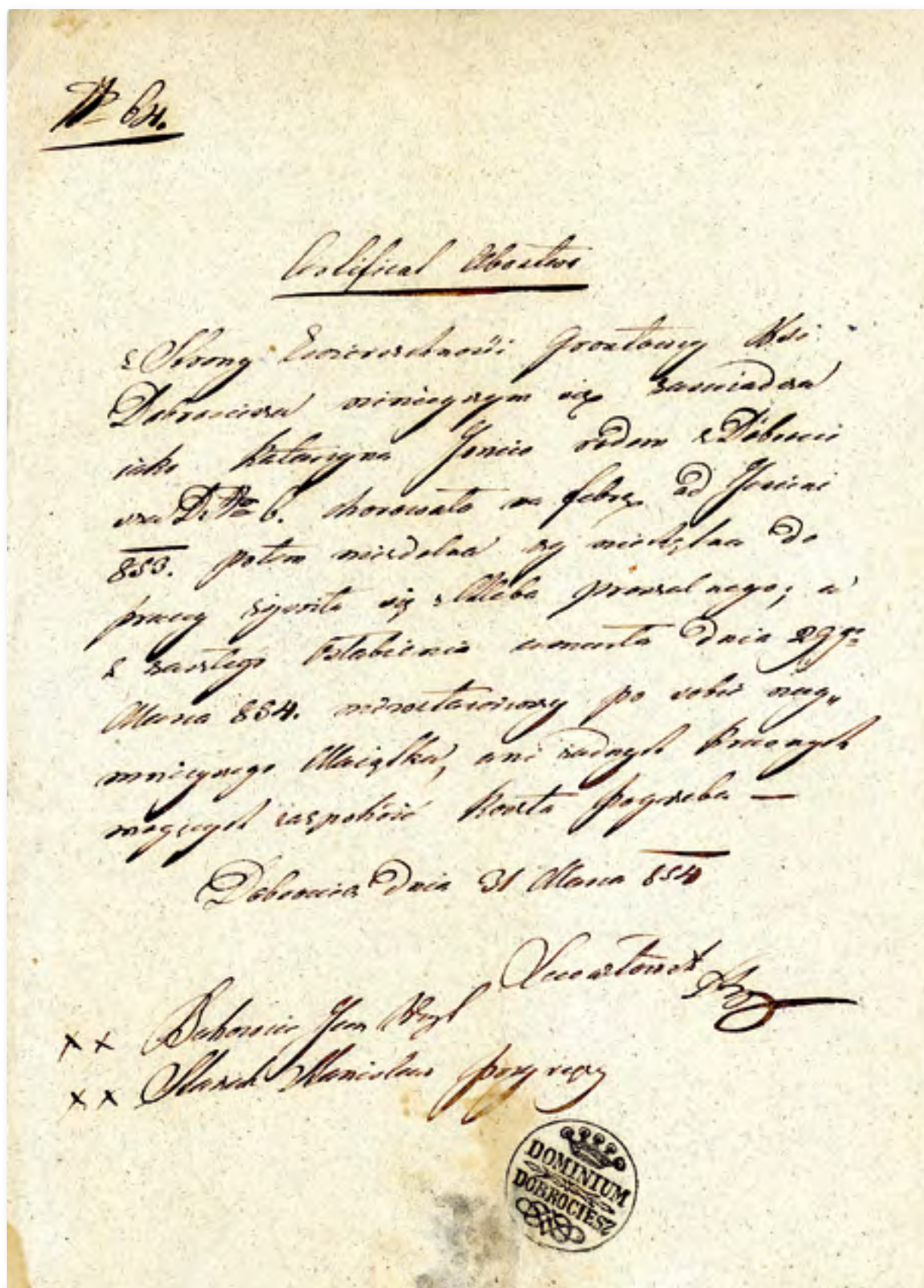
*Jacenty Dobrzyński
Dziwun*

Curvatorum et ministrorum Parochia
Wajalsky, Veronika Maximilla
Nathaniel in n. ci. v. l. v.
by Madrenstia, Symonem
Paionem i. v. v. v. v. v. v.
Danilova.

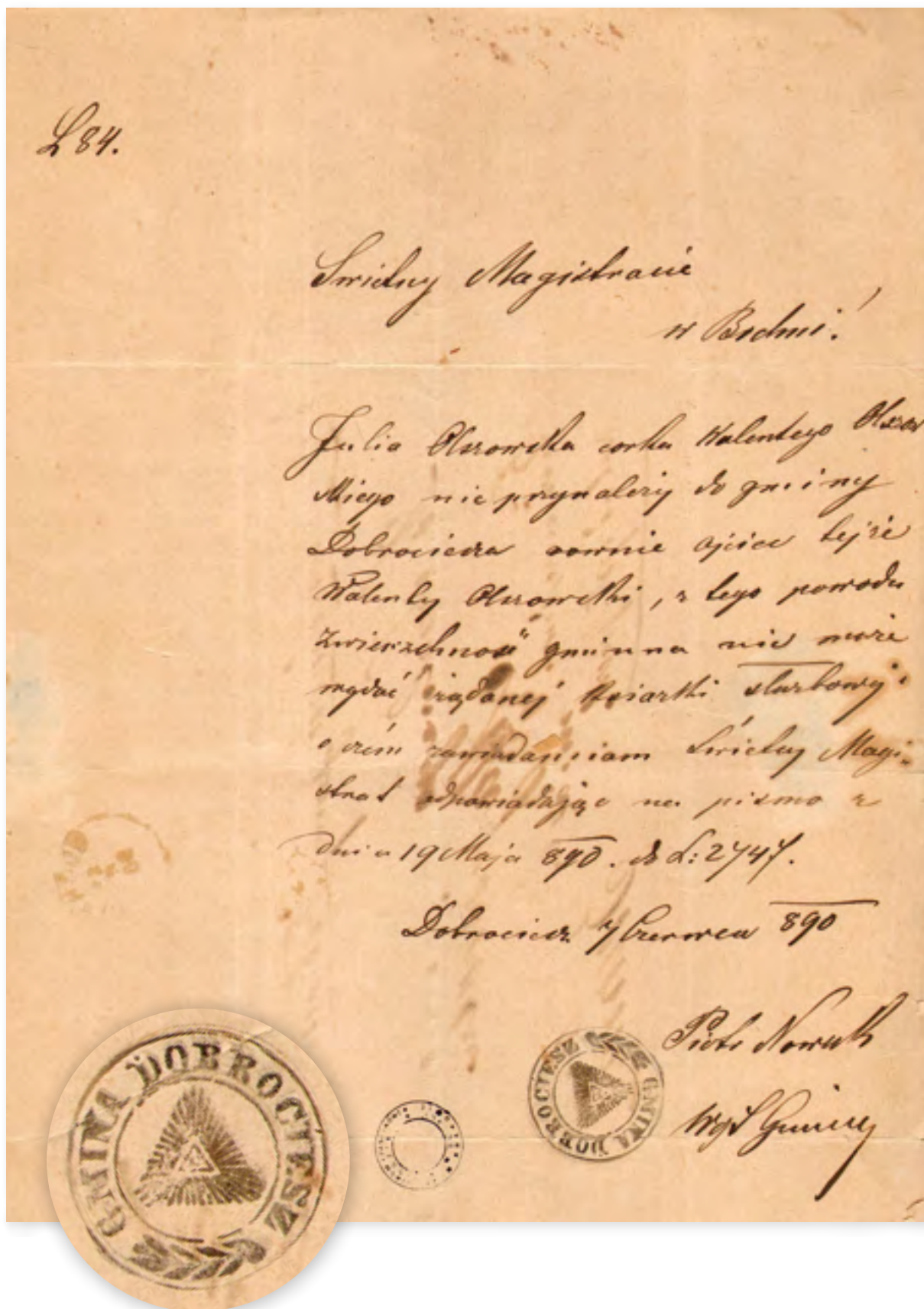
Wajahama dia He Freewa
844
Linnell

844
Lorenz
22

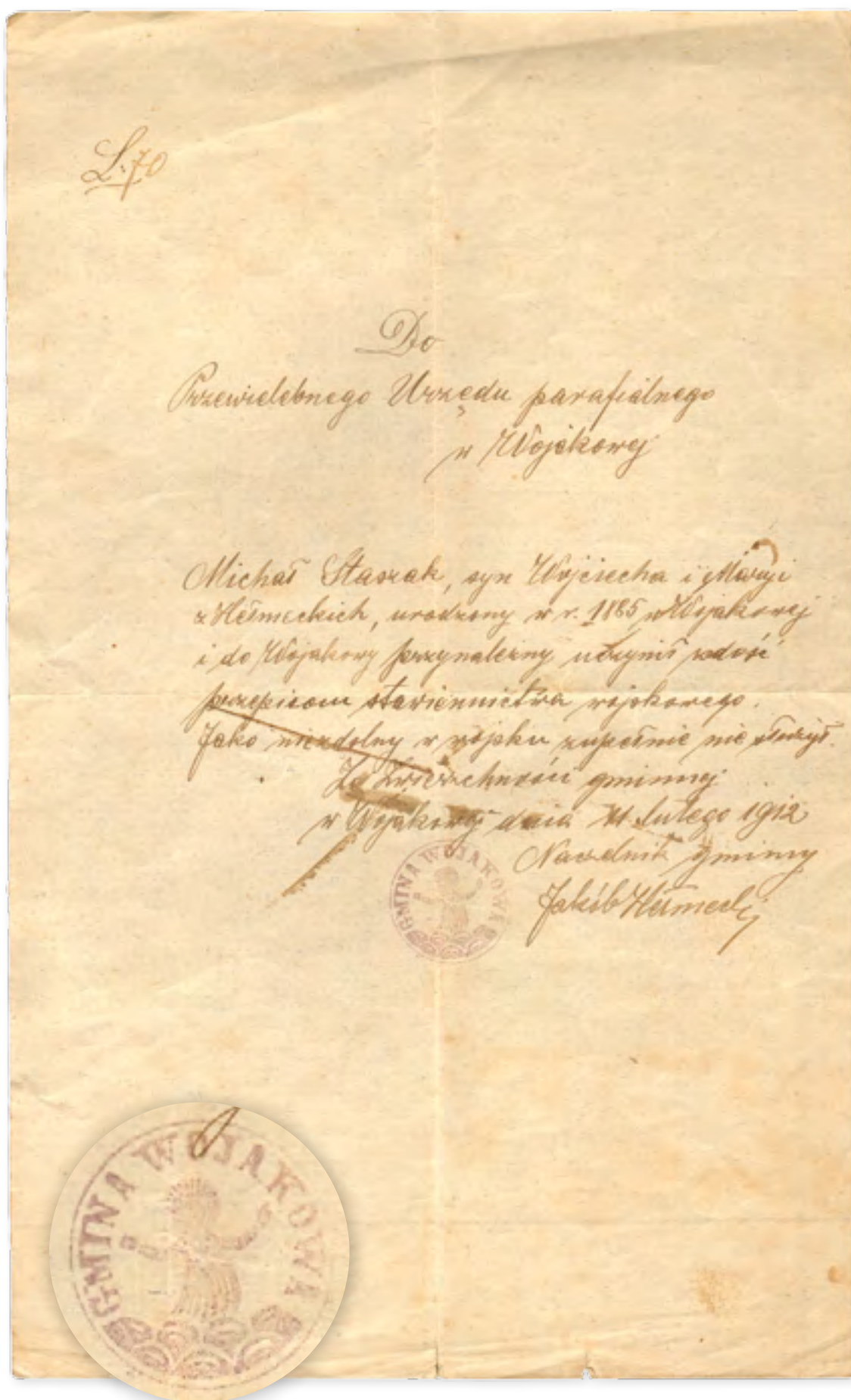
2.16. Zaświadczenie ślubne z 1844 r. spisane przez dziedziców „państwa Druszkowa Pustego i Wojakowej”, zezwalające na zawarcie ślubu Szymona Pajora z Maryanną Nakielnionką i uwalniające ich z poddaństwa. Dokument z pieczęcią herbową i podpisem dziedzica Drużkowa Jacentego Dobrzyńskiego oraz podpisem dziedzica Wojakowej Jędrzejewskiego (?) – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja ks. Stanisława Tokarskiego.

2.17. Dokument z 1854 r. z pieczęcią „Dominium Dobrociesz”, podpisany znakiem krzyża przez wójta i przysiężnego – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja ks. Stanisława Tokarskiego.

2.18. Dokument z 1890 r. podpisany przez wójta gminy Dobrociesz Piotra Nowaka z pieczęcią z napisem „Gmina Dobrociesz” – Archiwum Narodowe w Krakowie Oddział w Bochni, sygn. 30-1-548, s. 265.

2.19. Dokument z 1912 r. podpisany przez naczelnika gminy Wojakowa Jakóba Helmeckiego z pieczęcią z napisem „Gmina Wojakowa” – archiwum parafii Wojakowa.

Rozdział III

*Po odzyskaniu niepodległości.
Okres międzywojenny – 1918-1939*

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości przystąpiono do organizowania struktur państwowych stanowiących podstawę funkcjonowania odrodzonego państwa. Kwestię terenowej administracji terytorialnej odsunięto jednak na początku na dalszy plan, jako że ważniejsze były inne dziedziny życia społecznego i gospodarczego. W byłej Galicji w dalszym ciągu obowiązywała ustawa gminna z 1866 roku uchwalona przez austriacki sejm. Podobnie wyglądała sytuacja na terenach zaboru rosyjskiego i pruskiego – tam też obowiązywały przepisy z czasów zaborów. Pod koniec 1920 roku sejm uchwalił ustawę o podziale administracyjnym kraju. Utworzone zostało wtedy województwo krakowskie oraz powiaty, w tym powiat brzeski, w obręb którego weszły miejscowości obecnej gminy Iwkowa. Nadal istniały gminy jednostkowe, tzn. obejmujące swoim zasięgiem jedną miejscowość. W 1921 roku przeprowadzony został pierwszy powszechny spis ludności w wyzwolonej Polsce. Według tego spisu na naszym terenie funkcjonowało 7 gmin jednostkowych:

- gmina Dobrociesz - 107 domów, 625 mieszkańców
- gmina Drużków Pusty - 67 domów, 386 mieszkańców
- gmina Iwkowa - 412 domów, 2344 mieszkańców (największa gmina jednostkowa na tym terenie)
- gmina Kąty - 72 domy, 438 mieszkańców
- gmina Połom Mały - 36 domów, 172 mieszkańców.
- gmina Porąbka Iwkowska - 51 domów, 296 mieszkańców
- gmina Wojakowa - 157 domów, 942 mieszkańców

Wyniki spisu powszechnego sprzed 100 lat można porównać z aktualną liczbą budynków mieszkalnych i ludności w poszczególnych miejscowościach. W ciągu jednego wieku nastąpił duży rozwój budownictwa i wzrost populacji na terenie gminy Iwkowa, zwłaszcza od połowy lat 70. do końca XX wieku.

Następny spis powszechny przeprowadzony został w 1931 roku. Do tego czasu, czyli w ciągu 10 lat, na terenie gminy przybyło 69 budynków mieszkalnych. Przyrost ludności nie był zbyt wysoki - 234 osoby. Najlepiej rozwijała się Wojakowa, gdzie powstały 33 budynki mieszkalne; w pozostałych miejscowościach liczba ta zwiększyła się tylko o kilka budynków. I tak: w Dobrocieszu i Iwkowej o 9, w Kątach o 6, w Drużkowie Pustym, Połomiu Małym i Porąbce Iwkowskiej o 4. Największy przyrost ludności zanotowano w Wojakowej - 66 osób, w Połomiu Małym - 58, w Dobrocieszu - 53, w Kątach - 25, w Porąbce Iwkowskiej - 17, w Iwkowej - 12, w Drużkowie Pustym - 3.

Konstytucja marcowa z 1921 roku podzieliła kraj na gminy wiejskie, gminy miejskie, powiaty i województwa. Określono w niej zasady działania administracji lokalnej, którą nadzorowała administracja państwowa. Na terenie byłego zaboru austriackiego organem uchwałodawczym była rada gminy, a organem wykonawczym wójt i przysiężni. Po zamachu majowym Piłsudskiego doszło do znacznego ograniczenia samodzielności samorządu – sprawy lokalne przejmowała administracja państwowa, co było wynikiem wprowadzenia w Polsce ustroju autorytarnego przez Józefa Piłsudskiego. Ustawa sejmowa z 1932 roku, zmieniająca ustrój samorządu terytorialnego, w praktyce podporządkowywała samorządy administracji państwowej. Według zapisów tej ustawy nadzór nad samorządem sprawował minister spraw wewnętrznych oraz wojewodowie i starostowie powiatowi. Organy te miały uprawnienia do zatwierdzania lub odrzucania wybranych przez mieszkańców wójtów, a nawet sołtysów. Organy nadzorcze decydowały także o przyjęciu lub odrzuceniu uchwał samorządowych, przyjęcia budżetu, a także miały prawo do skrócenia kadencji rad samorządowych wszystkich szczebli.

Największe zmiany w funkcjonowaniu gmin wprowadzone zostały na mocy ustawy sejmowej z 1933 roku. Zlikwidowano wówczas gminy jednostkowe, by od 1 stycznia 1934 roku wprowadzić gminy zbiorowe, składające się z kilku, a nawet z kilkunastu gromad. Miejscowości, które weszły w skład gminy zbiorowej, nazwano gromadami. W naszym przypadku gminą zbiorową została Iwkowa, którą tworzyły gromady:

Dobrociesz, Drużków Pusty, Kąty, Polom Mały, Porąbka Iwkowska i Wojakowa. W kompetencjach rady gminy pozostały kwestie uchwalodawcze. Wyboru radnych dokonywał zespół, w skład którego wchodził delegaci ze wszystkich gromad, sołtysi i podsoltysi. W gminie Iwkowa wybierano wtedy 12 radnych na 5-letnią kadencję.

Podział na gminy zbiorowe miał zapewnić tym jednostkom samowystarczalność finansową. Wyjątkiem na terenie powiatu brzeskiego była gmina Iwkowa, która, jako położona w terenie górzystym o trudnych warunkach rolniczych oraz niskiej jakości gleb, uznana została za niesamowystarczalną. Gromady, czyli wsie wchodzące w skład tej gminy, były bardzo ubogie, wobec czego konieczne stało się jej dofinansowywanie z budżetu powiatowego. Rodziło to duże problemy, wobec czego tworzenie gminy zbiorowej w Iwkowej przez dłuższy czas spotykało się ze sprzeciwem większości gmin z powiatu brzeskiego. Pojawiła się także propozycja utworzenia gminy zbiorowej w Porąbce Iwkowskiej, ale szybko została odrzucona. Ostatecznie, po długich konsultacjach, gmina zbiorowa w Iwkowej powstała.

Ustawa sejmowa wprowadzająca gminy zbiorowe, pomimo że na pierwszy rzut oka postępowa, w rzeczywistości w znacznym stopniu ograniczała samodzielność samorządową, np. z czynnego życia samorządowego wyłączono młodzież. Młode pokolenie Polaków w tym okresie przejawiało niezwykle aktywność społeczną, zrzeszając się w licznych i różnorodnych organizacjach społecznych, politycznych i środowiskowych. Powstawały one na terenach wiejskich, w małych i dużych miastach, szkołach średnich i środowiskach studenckich. Ustawa ograniczała udział młodzieży w działalności samorządowej poprzez podniesienie wymaganego wieku wyborczego. Prawa wyborcze posiadała do tej pory każda osoba pełnoletnia. W przypadku biernego prawa wyborczego wymagany wiek podniesiony został do 30 lat, zaś w przypadku czynnego prawa wyborczego do 24 lat, gdyż sanacyjna dyktatura widziała wielkie zagrożenie dla siebie w organizacjach i skupiskach młodzieżowych. Władza państwowa na mocy ustaw i innych aktów prawnych ograniczała swobodne działanie organizacji młodzieżowych, przejmując stopniowo pełną kontrolę nad tymi organizacjami.

Ustawa z 1933 roku, ograniczająca działalność samorządową i podporządkowująca samorząd administracji państwowej, była krytycznie oceniana przez organizacje samorządowe, społeczne i partie opozycyjne. Decydowała jednak większość parlamentarna, która nie liczyła się z opozycją i opinią społeczną. W gromadach uchwały podejmowało zebranie gromadzkie zwoływane przez sołtysa lub jego zastępcę. Zebranie wiejskie wybierało sołtysa na 3-letnią kadencję, co zatwierdzał starosta powiatowy, a nowo wybrany sołtys składał przed nim służbową przysięgę. Starosta miał także prawo odwołać sołtysa, radnego gromadzkiego, a nawet skrócić kadencję rady gromady poprzez jej rozwiązanie.

Ustawa o gminach zbiorowych wprowadziła nowy organ, którym był zarząd gminy z wójtem gminy na czele. Wójta oraz zarząd gminy w tajnym głosowaniu wybierała rada gminy. Wójt był przedstawicielem administracji państwowej i podlegał bezpośrednio staroście powiatowemu. Starosta miał prawo zwolnić go z zajmowanej funkcji, a także mógł, w myśl przepisów ustawy, rozwiązać radę gminy.

Pierwszym wójtem gminy zbiorowej w Iwkowej - od 1933 do 1938 roku - był Karol Turek z Iwkowej. Na kolejnego wójta wybrano Piotra Piechowicza, a na jego zastępcę Jana Nakielnego. Jednak starosta powiatowy, Włodzimierz Baranowski, unieważnił ten wybór i na wójta (komisarza) powołał Andrzeja Kuklewicza. Kuklewicz pełnił tę funkcję przez około pół roku, do czasu wyboru nowego wójta, Szymona Midy, w 1939 roku. Anulowanie przez starostę legalnie wybranego przez społeczność wójta gminy, stanowiło przykład uzależnienia samorządu gminnego od organów władzy państwowej.

Pod koniec 1920 roku sejm uchwalił ustawę o podziale administracyjnym kraju. Utworzone zostało wtedy województwo krakowskie oraz powiaty, w tym powiat brzeski, w obręb którego weszły miejscowości obecnej gminy Iwkowa. Nadal istniały gminy jednostkowe, tzn. obejmujące swoim zasięgiem jedną miejscowość. (s. 40)

Na podstawie dostępnych dokumentów, na których widnieje podpis wójta, lub informacji osób posiadających wiedzę w tym zakresie, udało się ustalić nazwiska naczelników/wójtów gmin jednostkowych, którzy sprawowali tę funkcję w okresie 1918-1933.

Są to:

- Stanisław Piechnik (1931) – Drużków Pusty
- Jan Szot (1924), Michał Bodek (przed 1934) – Iwkowa
- Jędrzej Zapiór (1918-1927), Józef Chochliński (1931) – Połom Mały
- Jan Piechnik (1931) – Porąbka Iwkowska

W oparciu o książkę ks. Stanisława Tokarskiego *Znani i nieznani z parafii Wojakowa* ustalono, że również Wojciech Czyżycki (1891-1957) był wójtem gromady Dobrociesz, a Jan Plawecki (1869-1944) wójtem gromady Wojakowa. Nie wiadomo jednak, w których latach pełnili oni tę funkcję.

Por. S. Tokarski, *Znani i nieznani z parafii Wojakowa: tom II*, Dobrociesz 2017.

- 3.1. Jędrzej Zapiór – wójt gminy Połom Mały – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Mariana Zapióra.
- 3.2. Michał Bodek – wójt gminy Iwkowa – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Stanisławy Repetowskiej.
- 3.3. Wojciech Czyżycki – wójt gminy Dobrociesz – S. Tokarski, *Znani i nieznani z parafii Wojakowa*, t. II, Dobrociesz 2017.
- 3.4. Jan Plawecki – wójt gminy Wojakowa – S. Tokarski, *Znani i nieznani z parafii Wojakowa*, t. II, Dobrociesz 2017.

Największe zmiany w funkcjonowaniu gmin wprowadzone zostały na mocy ustawy sejmowej z 1933 roku. Zlikwidowano wówczas gminy jednostkowe, by od 1 stycznia 1934 roku wprowadzić gminy zbiorowe, składające się z kilku, a nawet z kilkunastu gromad (miejscowości, które wchodziły w skład gminy zbiorowej, nazywano gromadami). W naszym przypadku gminą zbiorową została Iwkowa, którą tworzyły gromady: Dobrociesz, Drużków Pusty, Kąty, Połom Mały, Porąbka Iwkowska i Wojakowa. (s. 40)

Karol Turek – pierwszy wójt zbiorowej gminy Iwkowa oraz Andrzej Kuklewicz – kolejny wójt (komisarz) gminy (po nim stanowisko to objął Szymon Mida).

Od roku 1860 do 1939-go n samowładce
Gminnym stanowisko wójta piastowali chłopci;
Szpil Andrzej, 2) Hurayolb Jan 3) Karmala
znany „Polak” 4) Skirle Miho Łaj, 5) Szczepaniś/Gi
Franciszek 6) Turek Józef – piastował stanowisko
przez 3 kadencje – nie miał się podpisać 7) Turek
Jachub, 8) Zięba Maciej, 9) Szot Jan, 10) Turek Jan
11) Bodek Michał 12) Turek Karol 13) Kuklewicz
Andrzej 14) Mida Szymon. Kuklewicz Andrzej nie był
z wyboru, ten mianowany jako komisarz przez starostę
Baranowskiiego z Bzorka. Wybrany Pechonice Piotr
i z-ca Makielny Jan nie zostali zatwierdzeni
z powodu zaangażowania ruchem ludowym.
Od 1939 roku do wybuchu II wojny
Światowej Jachona była gminą zbiorową dla
miejsc: Wojakowa, Dobrociesz, Drużków Pusty,
Kąty, Połom Mały i Porąbka Iwkowska.
Dokumentacja gminy zbiorowej została
zniszczona podczas okupacji niemieckiej.

3.5. Karol Turek – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Ryszarda Kołodzieja.

3.6. Andrzej Kuklewicz – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Józefa i Józefa Szotów.

3.7. Zapis z *Kroniki Iwkowej*, w której zostali wymienieni wójtowie Iwkowej w latach 1860-1939 – archiwum GBP w Iwkowej.

Wykaz wójtów gromady Iwkowa w latach 1581-1876, sporządzony na podstawie danych zawartych w „Księdze sądowej wsi Iwkowej 1581-1809” (wyd. 1969 r.) i „Rejestrze Zapisów Gruntowych wsi Iwkowa 1804-1876” (wyd. 2014 r.), ułożony jest w kolejności chronologicznej, tak, jak to ma miejsce w obu przedmiotowych księgach, których oryginały są zbiorem luźnych kart.

W wymienionych dokumentach zdarzają się jednak pojedyncze lub kilkuletnie przerwy w zapisach. Przypuszczać można, że w tych latach nie dokonano żadnego obrotu gruntami, nie przekazano ziemi pod zastaw pożyczkowy i nie sporządzono żadnego testamentu.

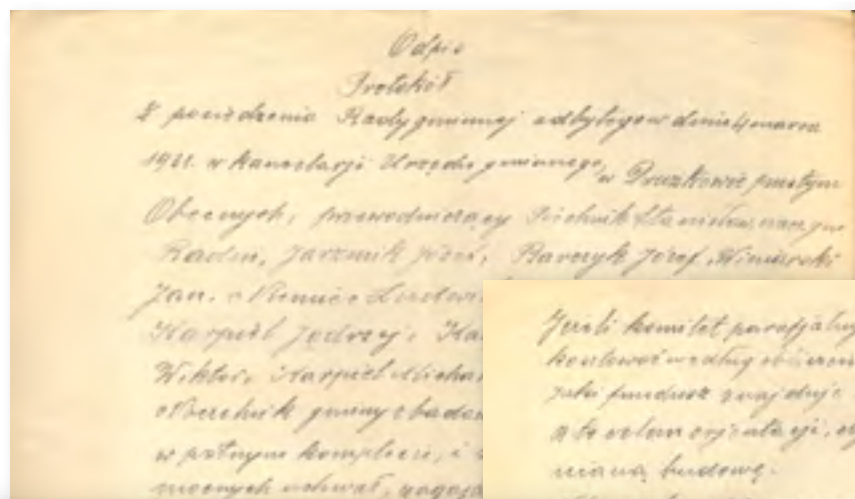
Najdłuższa przerwa w zapisach *Księgi Sądowej*... wynosi aż 10 lat i obejmuje okres od 1668 do 1677 r. Jest to czas potopu szwedzkiego, jak również szalejących zaraźliwych chorób zwanych „morowym powietrzem”. W konsekwencji tych wydarzeń znacznie spadła liczba ludności, nastąpiło zubożenie mieszkańców, zanikły więc obroty gruntami, ustały konflikty rodzinne i sąsiedzkie, w rezultacie czego nie dokonywano żadnych zapisów w *Księdze*.... Zaskakująca jest również bardzo długa przerwa w *Rejestrze*..., obejmująca lata 1859-1869. Prawdopodobnie zapisy z tego czasu mogły zostać omyłkowo umieszczone w innych dokumentach archiwalnych. Zarówno *Księga*..., jak i *Rejestr*... to bogactwo informacji o codziennym życiu, niezwykle spuścizna, jakim – oprócz Iwkowej – poszczycić się może niewiele miejscowości w Małopolsce.

Wykaz sporządził i opracował Stefan Szot.

1581-1582 – Przybyła Jan	1713-1714 – Jasnosz Stanisław	1776 – Szot Józef
1582-1583 – Nowak Jan	1716-1718 – Szot Jędrzej	1777 – Baranowski Szymon
1584 – Nowak Wojciech	1719 – Jasnosz Stanisław	1778 – Szot Marcin
1584 – Duszek Piotr	1720-1725 – Szot Wojciech	1779 – Szot Józef
1584-1585 – Janawa Piotr	1725 – Serafin Jan	1780 – Szot Marcin
1585-1586 – Nowak Jan	1726-1731 – Szot Wojciech	1780-1781 – Baranowski Szymon
1587-1590 – Przybyła Jan	1732 – Jasnosz Stanisław	1782 – Urbańczyk Wojciech
1591 – Głęb Maciej	1733, 1736, 1740-1743,	1782 – Szot Marcin
1592 – Przybyła Jan	1745, 1748 – Szot Wojciech	1783, 1786-1789 – Szot Józef
1592-1595 – Jasek Stanisław	1748-1749 – Hajdo Wojciech	1790 – Urbańczyk Wojciech
1595-1608 – Szot Wojciech	1749 – Baranowski Wojciech	1791, 1793, 1795 – Szot Józef
1614, 1616 – Szot Wojciech	1750 – Baranowski Szymon	1796 – Urbańczyk Wojciech
1617-1619 – Duszek Walenty	1750 – Jasnosz Szymon	1797 – Szot Józef
1621-1622 – Szot Wojciech	1751 – Urbańczyk Wawrzyniec	1798 – Urbańczyk Wojciech
1627 – Dziedzic Stanisław	1752 – Murek Stanisław	1798-1800 – Szot Józef
1628 – Duszek Walenty	1754-1755 – Murek Stanisław	1801-1803 – Urbańczyk Wojciech
1630 – Tucznio Maciej	1755-1756 – Nowak Stanisław	1804-1807 – Szot Józef
1631 – Zięba Sebastian	1756-1757 – Repetowski Józef	1808-1810 – Janawa Sebastian
1635-1638 – Tucznio Maciej	1758-1759 – Jasnosz Stanisław	1811-1816 – Serafin Szymon
1640-1645 – Jasnosz Mikołaj	1760-61 – Baranowski Szymon	1818-1825 – Jasnos Teodor
1646 – Popek Wojciech	1762 – Szot Błażej	1826 – Gutowicz Jan
1647-1648 – Serafin Wojciech	1763-1764 – Mikosz Błażej	1827-1828 – Urbańczyk Wojciech
1650-1651 – Serafin Wojciech	1764 – Murek Stanisław	1829-1835 – Gawelda Jakub
1653-1654 – Serafin Wojciech	1764-1765 – Urbańczyk Wojciech	1839 – Duda Jan
1663 – Jasnosz Mikołaj	1765 – Szot Błażej	1842-1843 – Osuch Stanisław
1678-1679 – Jasnosz Maciej	1766 – Mikosz Błażej	1846 – Mida Marcin
1682-1683, 1685 – Ślufa Bartosz	1767 – Szot Błażej	1847 – Kapica Marcin
1686 – Serafin Augustyn	1768-1769 – Jasnosz Stanisław	1848 – Duda Józef
1688-1694 – Jasnosz Błażej	1769 – Mikosz Błażej	1849-1850 – Putko Józef
1700-1703 – Urbańczyk Błażej	1769 – Jasnosz Szymon	1852-1853 – Duda Józef
1703-1705 – Jasnosz Kazimierz	1771 – Szot Błażej	1854-1855 – Orłowicz Jakub
1706-1708 – Janawa Sebastian	1774 – Urbańczyk Wojciech	1857-1858 – Kurzydło Błażej
1708-1709 – Gryz Maciej	1775 – Baranowski Szymon	1870-1871 – Spil (Szpil) Jędrzej
1710-1712 – Pytel Błażej	1776 – Jasnosz Szymon	1876 – Karwala Józef

3.8. Świadećstwo moralności z 1924 r. – dokument z podpisem naczelnika gminy Jana Szota oraz pieczęcią „Gmina Iwkowa” – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Konrada Serafina.

Yusufi kemistat paraffinay, pındelani paraffinone, ileme-
ke ulewot uduhu ibil'arar. Andama kas uste, ada rastumli
tulu pındelast qur'aduy'e ur, ile jui aydane u uduhu jui'itid
q'le orlam ay'atal'ji, ay'itao' b'padi paraffan u uduhu
u uduhu pındelast.

Wobec powyższego, należy wybrać komitet budowlany
poprowadzić makiety i dobrowolnych chętnych, sprzedany
grunt, i tak, w razie konieczności chętnych na koncie kandydaci
miejmy, w ten sposób ogłosić wybór i nieporozumienia
o przy dobrej woli, i zgodzie, kasa i mienie byle budowlany.

Notare paridequie roborarono
i protetti proprii auro.

Stanisław Piechnik

Rodus.
 Harpal Aubrey
 Leon Winarski
 Lornitz Joseph
 Charles H. Peter
 Gustaf Michael

Karpil Michal
Mannor Francine
Karpil Mary Ann
Ludwik Henry
Jan Jarmik
Jozef Baryk

Tasmik Jan
Wojciech Paschut
zaryj zarymick
jrief. kuzyn.
Józef Lelick
Bukowina Józef
Stannuch Józef
Lisowski Michał.
Józef Rudek

[illegible]

46

[illegible]

Protokół

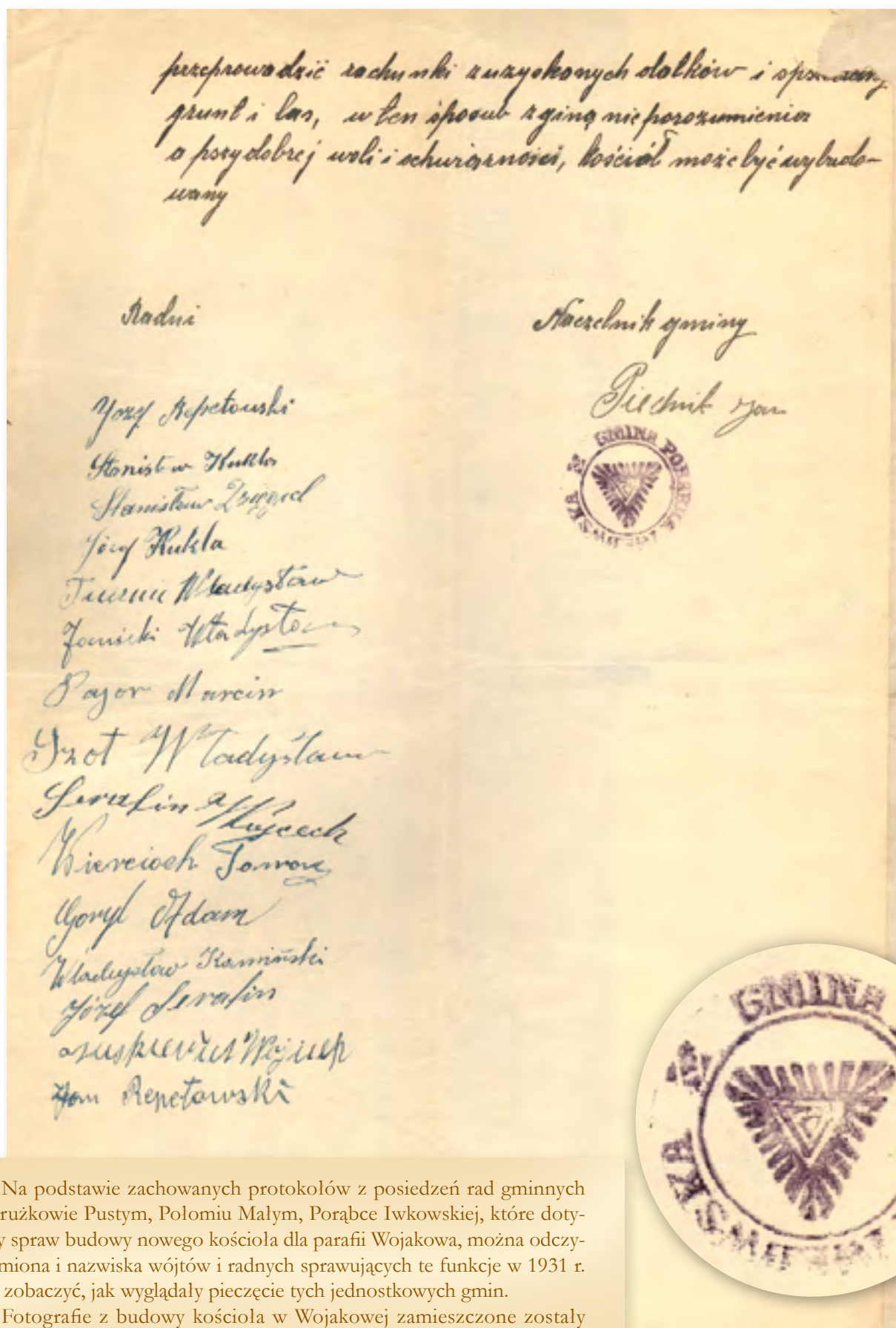
z posiedzenia Rady gminnej, odbyłego w dniu 6 marca 1931
w kancelaryi Urzędu gminnego w Porąbce Iwkowskiej
Obecnych, przewodniczący Jędrzej Jan n. gminy, Radni
Józef Kępcowski, Stanisław Hukla, Włodysław Tucaniec,
Józef Hukla, Józef Adam, Tomasz Kierciak, Jędrzej Kierciak,
Stanisław Długiel, Serafin Kierciak, Jan Kępcowski,
Naczelnik gminy i ludność na Radę gminną jest w pełnym
komplecie, i zdoła do prawomocnych uchwał
za gajując posiedzenie, o czyjeż rękopis Starostwa z dnia
20/3 1931. L. Wy. / 6/30 w sprawie budowy kościoła
w Wojakowie.

Rada gminna po dokładnym omówieniu sprawy i sto-
pnie porozumieniu się, jedno głownie chciało następujące
do względu iż kościół parafialny jest mały,
i grozi ruiną, iż kilku lat projektowano budowę nowego
kościółka i w rezultacie, w roku 1929 komitet parafialny
na czele z księdzem proboszczem przystąpił do budowy
nowego kościoła, który w roku 1930 był budowany do
połowy. Jakkolwiek rozpoczęcie tej budowy nie było jawnie
i regularnie, jakim kościołem w jędrzejce formułach ma być
kościół wybudowany nikt z parafianom nie zganił.
pozwala na swą budowę, iż kilku lat zlicano wzięcie datki
i składki na konto konkurencyjne sprzedano grunty i lasy istniejące
na fundus budowy kościoła, part rozpoczęciem budowy
kościółka, ludność całej parafii za radą z komitetu rochudni-
i le uzyskano kredyt z składki z grunty i lasy sprzedany
i le przeznaczono na budowę kościoła, o to celem
organizacji ogółu bractwa parafii wybudować kościół.
Radownicy parafijni, komitet od razu odmówił wyrażenia
samo w sobie rozpoczęcie budowy.

3.15. Protokół z posiedzenia Rady Gminy w Porąbce Iwkowskiej z dnia 6 marca 1931 r. z podpisami naczelnika gminy i radnych oraz pieczęcią „Gmina Porąbka Iwkowska” – strona 1 – archiwum parafii Wojakowa.

jak tego wynika zacyto ludowci kościół wspaniały
to wielkiem kosztem, na który nicstai parafijom.
ze względu na komitet parafijalny, parafialniac
tak ważny krok, kładąc na własną wolę
bez względu na zacięcie parafijom i to na niekorzyść
parafji, oco wogółnie gminy należą do parafji
Wojakowej, stawały się do Starostwa celem uzupełnienia
komitetu, gdyż niema tylko 3. ch. członków, lub
wybrów nowego komitetu, tylko krolnie ujęwane
w tej sprawie, już rok sprawa ta niezałatwiona
niema komitetu budowlanego, obecny komitet jest
dotrzymujący własnych materialistów na budowę kościoła
bez zacięcia kontroli, bez względu na zacięcie parafijom
kiedy już wogółnie fundusze wyexcepans i sciągano
ot parafijom co było było możliwem a budowa kościoła
do chodni do polowy a już komitet zaciągnął kulka
lżieney długu, w obecnych tak w krytycznych, czasach
komitet zacięła konkurencje,
z daniem i zacięciem parafijom jest z braci wojakij
rozpiętości komitet parafijalny prowadził do tak budowy
ile już sciągnął gotówki z dobrowolnych składek aile
na konto konkurencji, czy faktycznie oskwały wydatkowane
gdyż radłak niema co liczyć na uzyskanie większych kwot
choćbyś by sprzymusiem gdyż na pierwszym miejscu jest
uratowanie gospodarstw ot bankructwa, a następnie
wzmocnienie ludowa kościoła który jest konieczny.
Wobec powyższego należy komitet parafijalny uzupeł-
nić lub zmienić, i wybrać komitet budowlany

3.16. Protokół z posiedzenia Rady Gminy w Porąbce Iwkowskiej z dnia 6 marca 1931 r. z podpisami naczelnika gminy i radnych oraz pieczęcią „Gmina Porąbka Iwkowska” – strona 2 – archiwum parafii Wojakowa.

Fotografie z budowy kościoła w Wojakowej zamieszczone zostały w albumie *Dzieje gminy Iwkowa: fotografią malowane*, Iwkowa 2011, s. 30.

50

3.18. Książeczka wojskowa Adama Marca z Kątów – strona z pieczęciami: „Zwierzchność Gminy Kąty” (1925 r.), „Gmina Kąty” (1930 r., 1931 r.) oraz „Zarząd Gminy Iwkowa” (1937 r.) – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja rodziny Marców (z Kątów).

Niniejszy kwit winien być bezwzględnie zaopatrzony przez Urząd gm. (Magistrat) lub upoważnionego poborcę P.Z.U.W. pczęcią, podpisem

Urząd gm. (Magistrat) Iwkowa Kwit Nr. 1896
 Nr. 124 pozycji rejestru
 kolejny z r. 1

Imię i nazwisko Gerard Michał
 Właściciel budowli ubezpiecz. w P.Z.U.W. na sumę zł. 1750 *)
 w miejscowości Iwkowa
 wpłacił tytułem:

1) II raty składki ogniowej za r. 1933 zł. 1 gr. 89
 2) kary za zwłokę zł. — gr. —
 Razem zł. 1 gr. 89

wyrażnie zł. jeden 89/100
 Dn. 18/XI 1933 r.
 m. p. [podpis]

*) Podana suma obowiązuje od 1.I 1933 r. i nie została obniżona od 1 lipca 1933.

Wzór Nr. 206 D. I. IX.1933.90.400

w. w Brzesku. Gmina Iwkowa 35529
 Nr. 403 Kwit Nr. 35529
 P. T. Gerard Michał
 wpłacił tytułem obok wypisanych należności pow. opłat drogowych od podatku gruntowego 1 zł. 11 gr.
 łącznie jeden 11 gr
 dnia 2.XI 1934
 Rachmistrz [podpis] Pieczęć [podpis] Kasjer Jurek

Za lata ubiegłe		Za rok bieżący		Procenta zwłoki		Koszty egzekucyjne		Razem	
zł.	gr.	zł.	gr.	zł.	gr.	zł.	gr.	zł.	gr.

[podpis]

Biały jeleń – widoczny na pieczęci – od 1999 roku zajmuje centralne miejsce w herbie gminy Iwkowa.

3.19-3.20. Pokwitowanie ubezpieczenia budynku („II rata składki ogniowej”) z 1933 r. i opłata drogowa od podatku gruntowego z 1934 r. z okrągłymi pieczęciami z jeleniem w środku i napisem na otoku – „Gmina Iwkowa” – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Konrada Serafina.

ZARZĄD GMINY w IWKOWEJ
Pow. Brzeski — Wólka Iwkowska
Nr. X-4/36

Świadectwo przynależności.

Gmina Iwkowa potwierdza na podstawie książki
przynależności b. gminy Niepokawa, że
Imię i nazwisko: pp. Eugeniusz Jan Fara, syn Józefa i Heleny
Charakter lub zatrudnienie: Pracownik praw. U. J.
Rok i miejsce urodzenia: 23. X 1912 w Niepokowie
Stanu: wolnego
posiada prawo swojszczyzny (przynależności) w gminie Iwkowa.

IWKOWA, dnia 10 LUT. 1936 193

Własnoręczny podpis strony:
Eugeniusz Jan Fara

A. Kuklewicz
Wójt Gminy:
Burmistrz:
(Naczelnik Gminy):
Jan Nestorowski
Michał Serafin

Zarząd gminy (miasta) Nr. 145 Kwit Nr. 60
Iwkowa
Imię i nazwisko Genofim Michail
Właściciel budowli, ubezpieczonych w Powszechnym Zakładzie
Ubezpieczeń Wzajemnych na sumę zł. 1400
w miejscowości Iwkowa
wplacił tytułem:
1) II raty składki za r. 1935 . . . zł. 1 gr. 41
2) kary za zwłokę . . . zł. - gr. -
Razem zł. 1 gr. 41
słownie zł. jeden 41 / 100
Dn. 15. I 1936 r.
m. p. Turek

Zarząd gminy (miasta) Nr. 202 Kwit Nr. 63/11
Iwkowa
Imię i nazwisko Putho Józef
Właściciel budowli, ubezpieczonych w Powszechnym Zakła-
dzie Ubezpieczeń Wzajemnych na sumę zł. 1200
w miejscowości Iwkowa
wplacił tytułem:
1) I raty składki za r. 1935 . . . zł. 3 gr. 10
2) odsetek zwłoki . . . zł. - gr. -
Razem zł. 3 gr. 10
słownie zł. trzy 10 / 100
Dn. 6 / 6 1936 r.
m. p. Yonawo

3.21. Świadectwo przynależności – dokument z 1936 r. z pieczęciami (podłużną i okrągłą) Zarządu Gminnego w Iwkowej podpisany przez A[ndrzej] Kuklewicza – wójta gminy oraz Jana Nestorowskiego i Michała Serafina – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja ks. Stanisława Tokarskiego.

3.22-3.23. Pokwitowania opłat ubezpieczeniowych z 1936 r. i z 1938 r. z pieczęciami sołtysów gromady Iwkowa – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Konrada Serafina.

Spośród wielu bohaterów Polski Niepodległej (m. in. R. Dmowski, I. Paderewski, W. Witos) to Józef Piłsudski stał się jej ikoną – pierwszy marszałek Polski, premier, żołnierz, polityk, działacz społeczny i niepodległościowy, twórca Legionów Polskich, naczelny wódz polskiej armii.

Wyrazem uznania była wielka manifestacja podczas uroczystości pogrzebowych marszałka w 1935 r., które trwały aż 6 dni. Jego imieniem nazywano ulice, place, szkoły. Postać Piłsudskiego upamiętniona została w różny sposób: oprócz licznych pomników zaistniała w literaturze, w twórczości malarskiej i rysunkowej; wydano także wiele zbiorów jego pism i przemówień. Podobizna Piłsudskiego znalazła się na medalach, monetach i na serii znaczków pocztowych.

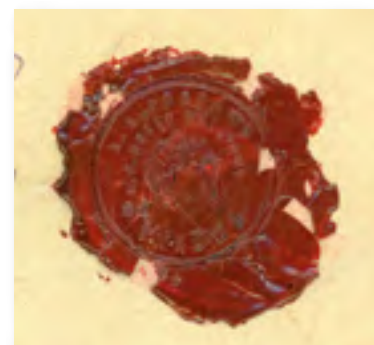
Na jednym z takich znaczków – znajdującym się w prywatnej kolekcji rodziny Marców z Kątów – widnieje stempel urzędu pocztowego w Iwkowej z 1938 r.

O pierwszych urzędach pocztowych na terenie obecnej gminy Iwkowa dowiadujemy się z „Kuriera Lwowskiego”, który w 1907 r. donosi, że 1 stycznia 1908 r. nastąpi otwarcie urzędu pocztowego w Drużkowie Pustym. Miejscowym okręgiem doręczeń przesyłek będzie gmina i obszar dworski w Drużkowie Pustym z przysiółkiem Grabie, zaś okręg zamiejscowy będą stanowić gminy i obszary dworskie: Dobrociesz, Kąty, Połom Mały, Porąbka Iwkowska oraz Wojakowa. Połączenie urzędu pocztowego w Drużkowie z siecią pocztową odbywać się będzie dzięki posłańcowi, który do najbliższego urzędu pocztowego w Tymowej będzie docierał pieszo. Kilka lat później ten sam dziennik informuje o otwarciu w dniu 1 lutego 1914 r. urzędu pocztowego w Iwkowej.

Podobnie jak w sąsiednich miejscowościach, posłaniec z Iwkowej, by móc dostarczyć przesyłki pocztowe, przemierzał trasę: Iwkowa – Tymowa – Iwkowa.

Warto tu wspomnieć, że Józef Piłsudski, jako naczelnik państwa polskiego, włączył istniejące struktury pocztowe do administracji publicznej. W 1919 r. wydał dekret w sprawie utworzenia niezależnego Ministerstwa Poczty i Telegrafów, który wprowadzał m. in. świadczenie usług pocztowych o charakterze powszechnym. W 1928 r. utworzono przedsiębiorstwo państwowe „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”. Obecnie (2020 r.) Poczta Polska S.A. jest spółką Skarbu Państwa.

Zob. *Józef Piłsudski w chwale*, www.niepodlegla.dzieje.pl [dostęp 22.01.2021]; „Kurier Lwowski”, 28.12.1907, nr 28, s. 4 oraz 29.01.1914, nr 27, s. 4, www.anno.onb.ac.at [dostęp 22.01.2021]; T. Olejniczak, A. Pikos, *Historia Poczty Polskiej*, www.studiumprzypadku.edu.pl [dostęp 22.01.2021]; zob. też: J. Piechota *Dzieje Iwkowej: 1325-1960*, Iwkowa 1995, s. 246-247.

3.24. Znaczek pocztowy z podobizną Józefa Piłsudskiego wydany z okazji 20-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości, z widocznym stemplem poczty w Iwkowej, z datą 10 XII 1938 r. – archiwum GBP w Iwkowej – ze zbiorów prywatnych rodziny Marców z Kątów.

3.25-3.26. Znaczki pocztowe ze stemplem poczty w Iwkowej – 1922 r. oraz karta korespondencyjna z 1897 r. z adresem poczty w Tymowej – ze zbiorów prywatnych rodziny Marców z Kątów.

3.27-3.28. Koperta z datownikiem poczty w Iwkowej z dn. 28 I 1916 r. (awers) i odbitym na laku stemplem (rewers) z napisem: K.K.POST C.K. URZĄD POCZTOWY IWKOWA POSTAMT oraz widocznym orłem habsburskim – archiwum GBP w Iwkowej – ze zbiorów prywatnych rodziny Marców z Kątów.

3.29. Michał Serafin w mundurze armii austriackiej, uczestnik I wojny światowej, podczas której został ranny w nogę. Przez wiele lat, wraz z żoną Jadwigą, prowadził w swoim domu pocztę w Iwkowej – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Konrada Serafina – ok. 1915 r.

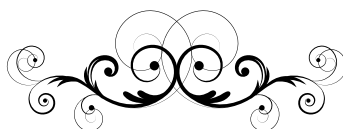
Rozdział IV

Okupacja niemiecka
1939 – 1945

Po wybuchu II wojny światowej już w pierwszych dniach września 1939 roku teren gminy Iwkowa znalazł się pod okupacją niemieckiego agresora. W październiku 1939 roku dokonano nowego podziału administracyjnego na zajętych terenach. Powołana została Generalna Gubernia z siedzibą w Krakowie, podzielona na cztery dystrykty. Iwkowa znalazła się w dystrykcie krakowskim. 28 listopada 1939 roku władze niemieckie wydały zarządzenie „O zarządzie gmin polskich”, które likwidowało samorządy gminny i gromadzki, rady gmin, zarządy gmin i rady gromadzkie. Na swoich stanowiskach pozostali tylko wójtowie, sołtysi, sekretarze gmin i pracownicy niezbędni do prowadzenia biura gminnego. W większości przypadków byli to przedwojenni urzędnicy, dopiero później władze niemieckie dokonywały zmian personalnych - wójta gminy powoływał starosta powiatowy, a swoje urzędowanie rozpoczynał on od zatwierdzenia powołania przez szefa dystryktu; starosta powiatowy miał pełną i nieograniczoną władzę nad wójtami i sołtysami. Na stanowiska starostów powiatowych powoływano w większości przypadków obywateli niemieckich. W naszej gminie nie nastąpiły żadne zmiany osobowe - wójtem był nadal Szymon Mida, a sołtysem w Iwkowej Jan Janawa. W pozostałych miejscowościach również nie zmieniono sołtysów. Wójt oraz sołtysi wykonywali wszystkie odgórne polecenia władz zwierzchnich. Wójtowie udawali się na cotygodniowe odprawy w starostwie, z kolei sołtysi uczestniczyli w cotygodniowych odprawach u wójta, który przekazywał im wykaz zadań do realizacji zarządzonych przez starostę. Do ich obowiązków należało organizowanie kontyngentów żywnościowych, bieżący spis ludności, typowanie ludzi do pracy przymusowej w Niemczech, organizowanie ludzi do wyznaczonych prac, m. in. kopania okopów, remontów dróg i innych, w zależności od potrzeb. Wójtowie i sołtysi zobowiązani byli do wykonania wszystkich czynności zleconych przez władze niemieckie. Jako ciekawostkę można odnotować fakt, że w rozporządzeniu o zarządzie gmin polskich nie wymieniono stanowiska wójta, lecz burmistrza, i to we wszystkich, najmniejszych nawet, gminach. Wielu wójtów gminy i sołtysów pełniło swoje funkcje z nadania władz okupacyjnych. Znaleźli się oni w bardzo trudnej sytuacji, bo z jednej strony musieli wykonywać bezwzględnie polecenia władz niemieckich, z drugiej zaś starali się ochraniać mieszkańców przed licznymi represjami na okupowanych terenach. Taka sytuacja utrzymywała się aż do zakończenia II wojny światowej. W 1944 roku aresztowanego Szymona Midę zastąpił Władysław Gawelda, który wybrany został przez Niemców ze względu na dobrą znajomość języka niemieckiego. Pod koniec wojny zastępstwo na urzędzie wójta pełnił dwukrotnie Tomasz Serafin.

II wojna światowa miała swoje skutki demograficzne także na terenie gminy Iwkowa - przyczyniła się do zmniejszenia liczby mieszkańców w stosunku do okresu przedwojennego. Przeprowadzony przez władze niemieckie spis powszechny wykazał spadek mieszkańców na terenie gminy o 277 osób w porównaniu do 1931 roku, kiedy to przeprowadzono powszechny spis ludności. W 1931 roku gminę zamieszkiwało łącznie 5437 osób, zaś w 1943 roku 5160. Najwięcej, bo aż 246 osób ubyto w Iwkowej, 62 osoby w Dobrocieszu, 21 osób w Porąbce Iwkowskiej, 12 w Drużkowie Pustym, 11 w Wojakowej. Przyrost ludności zanotowano tylko w Kątach (o 49 osób) i w Połomiu Małym (o 30 osób). Spadek liczby ludności spowodowany był wywózką sporej liczby ludzi na przymusowe roboty do Niemiec, przeważnie do pracy w gospodarstwach rolnych. Po wojnie obronnej we wrześniu 1939 roku część żołnierzy dostała się do niewoli lub zbiegła w różne zakątki Europy, a część mieszkańców trafiła do obozów koncentracyjnych. Z kolei wszystkich iwkwoskich Żydów zabrano do getta w Zakliczynie, gdzie albo zginęli, albo wywieziono ich do obozów zagłady. Według spisu mieszkańców gminę Iwkowa w połowie 1941 roku zamieszkiwało 147 osób pochodzenia żydowskiego.

Rozdział V

Gminna Rada Narodowa
1945 – 1954

Po zakończeniu II wojny światowej na terenach wyzwolonych władza ludowa organizowała na nowo administrację terytorialną. Wraz z przesuwaniem się frontu na Zachód, następowały także zmiany ustrojowe. W większości przypadków z gminnych stanowisk zostali usunięci wybrani wcześniej przedstawiciele samorządowi, a na ich miejsce władze wprowadzały swoich ludzi. W pierwszych latach po wojnie opierano się na ustawodawstwie z okresu sanacyjnego. Istniały nadal gminy zbiorowe z wójtem na czele, ten jednak nie pochodził z wyboru, a był mianowany odgórnie, za zgodą lub nakazem radzieckiego komendanta wojkowego. W sierpniu 1944 roku Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego wydał dekret o podziale kraju na województwa, powiaty, gminy i gromady. Gmina Iwkowa, tak jak poprzednio, weszła w skład powiatu brzeskiego i województwa krakowskiego. Po wyzwoleniu, w latach 1945-1950, funkcję wójta gminy Iwkowa pełniły następujące osoby:

- Szymon Mida – 1945
- Józef Chochliński – 1945-1948
- Jan Bodek – 1948-1949
- Józef Zapiór – 1950

Pierwszymi sołtysami po II wojnie światowej w poszczególnych miejscowościach byli:

- Dobrociesz – Stanisław Zelek
- Drużków Pusty – Jan Jarzmik
- Iwkowa – Jan Turek
- Kąty – Piotr Macias
- Połom Mały – Jan Stanuch
- Porąbka Iwkowska – Franciszek Gurgul
- Wójakowa – Piotr Wludyka

We wrześniu 1944 roku Krajowa Rada Narodowa, opierając się na konstytucji marcowej z 1921 roku, wydała ustawę o radach narodowych. Stały się one tymczasowymi organami samorządowymi. W gminach działały gminne rady narodowe, w powiatach powiatowe i wojewódzkie na szczeblu województw. Samorząd gminy składał się z zarządu gminnego z wójtem na czele, jako organu wykonawczego, i rady narodowej, jako organu uchwalodawczego. Działalnością rady narodowej kierowało prezydium rady narodowej, w skład którego wchodził przewodniczący, zastępcy przewodniczącego i członkowie prezydium. Gminna rada narodowa w Iwkowej liczyła 16 radnych, którzy byli mianowani odgórnie, po wytypowaniu swoich przedstawicieli przez organizacje polityczne, młodzieżowe i społeczne. Po pewnym czasie prezydium gminnej rady narodowej przejęło zadania realizowane przez zarządy gmin. Nieuregulowany status samorządu terytorialnego istniał do 1950 roku. W marcu tego roku sejm uchwalił ustawę „o terenowych organach jednolitej władzy państwowej”, która to ustawa zlikwidowała ostatecznie samorząd terytorialny, tj. urzędy wójtów gmin, burmistrzów miast i starostów powiatowych. Pozostały tylko gminy, w których władzę przejęły gminne rady narodowe z prezydium GRN na czele. Sołtysi, którzy do tej pory podlegali wójtom i starostom powiatowym, zgodnie z zapisami ustawy podporządkowani zostali przewodniczącemu gminnej rady narodowej. Po pewnym czasie zlikwidowano także funkcje sołtysów, które jednak przywrócono w 1958 roku. W ich miejsce, na tych kilka lat, powołani zostali pełnomocnicy gromadzkich rad narodowych. Pełnomocnik mógł zwołać zebranie wiejskie, jednak nie mogło ono podejmować żadnych decyzji, z wyjątkiem zgłaszania postulatów do Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej.

48 11 10 846

**ZWIĄZEK ZAWODOWY
PRACOWNIKÓW SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
I INSTYTUCJI UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ R.P.**

Legitymacja № 181389

Nazwisko *Zapiór*
Imię *Józef*
Miejsce i rok urodzenia *Zakliczyn 1908*
Zawód *rolnik - wójt*
Data wstąpienia po raz pierwszy do Związku *-*
Data wstąpienia do obecnego Związku *1. II. 1948*
dnia *1. II. 1948*
Sekretarz *[signature]*
Przewodniczący *[signature]*
M. P.

Zarząd Powiatowy w Brzozowie
Własnoręczny podpis właściciela legitymacji *[signature]*

Główna Biblioteka Publiczna w Iwkowej pow. Brzesko Zarząd Gminny w Iwkowej

Potwierdzenie odbioru
Przekazanych mebli z przeznaczeniem dla lokalu Punktu Bibliotecznego.

Potwierdzam odbiór niżej wymienionych mebli z przeznaczeniem dla lokalu Punktu Bibliotecznego.

Lp.	Nazwa i adres Biblioteki wgl. Punktu	Rodzaj sprzętu bibliotecznego	Wartość pobrania (zł)	Data pobrania	Własnoręczny podpis kierownika - potwierdzenie odbioru
1.	Punkt w Dobrociem, gm. Iwkowa	1. regał, 2. kartoteki	33	14. I. 1950r.	<i>[signature]</i>
2.	Punkt w Kątach, gminy Iwkowa	1. regał, 2. kartoteki	34	14. I. 1950r.	<i>Marion Pioto</i>
3.	Punkt w Porabce, gminy Iwkowa	1. regał, 2. kartoteki	35	14. I. 1950r.	<i>[signature]</i>
4.	Punkt w Wojakowej, gm. Iwkowa	1. regał, 2. kartoteki	36	14. I. 1950r.	<i>[signature]</i>
5.	Główna Biblioteka Publ. Iwkowa	2. regały, 2. kartoteki, 1. biurko bibl. taboret	37, 38, 39, 40	14. I. 1950r.	<i>[signature]</i>

Iwkowa, dnia 14. stycznia 1950r.

Własnoręczny podpis kierownika powiatowych i zgodności pobranych mebli stwierdza:

Iwkowa, dnia 14. stycznia 1950r.

ZARZĄD GMINNY IWKOWA
Wójt gminy *Józef Zapiór*

5.1. Legitymacja Józefa Zapióra, wójta gminy zbiorowej Iwkowa, wydana przez Związek Zawodowy Pracowników Samorządu Terytorialnego i Instytucji Użyteczności Publicznej R.P. w 1949 r. – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Stanisława Zapióra.

5.2. Potwierdzenie odbioru przekazanych mebli do punktów bibliecznych w gminie Iwkowa z pieczęcią Zarządu Gminnego Iwkowa i podpisem wójta Józefa Zapióra – archiwum GBP w Iwkowej (akta biblioteki).

Powojenny Zarząd Gminy przed szkołą w Iwkowej. Prawdopodobnie jest to ostatnie zdjęcie zarządu gminy zbiorowej z końca 1953 r., wykonane w związku z likwidacją gmin i powołaniem gromadzkich rad narodowych. Stoją (od lewej): Bolesław Uryga, nn, Józef Repetowski, Stanisław Mida, Piotr Kociolek, Franciszek Duda, Henryk Goryl.

5.5. Dokument z 1950 r. z pieczęciami Prezydium Gminnej Rady Narodowej w Iwkowej i soltysa gromady Wojakowa Bolesława Urygi – archiwum GBP w Iwkowej (akta biblioteki).

5.6. Zarząd Gminy przed szkołą w Iwkowej – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Zofii Serafin – 1953.

W dniu 1 maja 1954 roku główna uroczystość Święta Pracy odbywała się przed budynkiem zarządu gminnego w Iwkowej, a pochód 1-majowy ruszył od sklepu przy domu Jana Jasnosa.

Zob. *Kronika świetlicy wiejskiej w Iwkowej* – arch. GBP w Iwkowej.

5.7-5.8. Obchody święta ludzi pracy w 1954 r. – centrum Iwkowej przed domem Jana Nakielnego, w którym mieścił się zarząd gminny (naprzeciw dzisiejszego UG) oraz uczestnicy pochodu 1-majowego zgromadzeni na placu przed sklepem Jana Jasnosa (przy drodze głównej – Rola Kolibabino) – archiwum GBP w Iwkowej – *Kronika świetlicy wiejskiej*.

Rozdział VI

Gromadzkie Rady Narodowe
1954 – 1973

Ustawa sejmowa z marca 1950 roku „O terenowych organach jednolitej władzy państwowej” nie od razu weszła w życie, jako że trwał okres przejściowy przed wprowadzeniem nowych przepisów ustawy. Rozpoczęła się wówczas kampania propagandowo - informacyjna dotycząca korzyści wynikających z likwidacji gmin i powołania w ich miejsce gromadzkich rad narodowych. Główne hasło tej kampanii głosiło, że władza ludowa będzie bliżej ludu, tzn. urzędnicy zbliżą się do społeczeństwa, co zapewni bezpośredni kontakt ludności z administracją państwową. Jej kulminacyjny moment nastąpił w 1953 roku. Wtedy też rozpoczęły się prace związane z nowym podziałem administracyjnym kraju, dotyczącym najniższego szczebla. Gminy, pełniące w poprzednich okresach funkcje samorządowe, miały zostać zlikwidowane, a w ich miejsce planowano wprowadzić gromady. Przygotowany podział administracyjny kraju poddawany był konsultacjom społecznym, by wyeliminować ewentualne nieścisłości, a także by przekonać społeczeństwo o korzyściach płynących z dokonywanych zmian. Ustawa o reformie podziału administracyjnego kraju weszła w życie 25 września 1954 roku. Gmina Iwkowa podzielona została na dwie gromady. Gromada Iwkowa obejmowała swoim zasięgiem całą wieś Iwkową z siedzibą gromady w Iwkowej, natomiast gromada Porąbka Iwkowska miejscowości Dobrociesz, Drużków Pusty, Kąty, Polom Mały, Porąbka Iwkowska i Wojakowa z siedzibą gromady w Porąbce Iwkowskiej. Powołanie gromad na terenie województwa krakowskiego odbywało się na mocy uchwały Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie z grudnia 1954 roku. Na czele gromady stała Gromadzka Rada Narodowa z prezydium na czele. W skład prezydium rady wchodził przewodniczący, zastępca, sekretarz prezydium oraz dwóch albo trzech członków Prezydium GRN.

Pierwsze wybory do Gromadzkich Rad Narodowych odbyły się w dniu 5 grudnia 1954 roku. Kandydaci na radnych, zgłoszeni przez Polską Zjednoczoną Partię Robotniczą, Zjednoczone Stronnictwo Ludowe i Stronnictwo Demokratyczne, umieszczeni zostali na listach Frontu Jedności Narodu. Apelowano o głosowanie bez żadnych skreśleń. W takim przypadku, zgodnie z ordynacją wyborczą, głosy zdobywali wszyscy kandydaci znajdujący się na miejscach mandatowych. Na kartach do głosowania umieszczano także dwie lub więcej osób, które nie miały szansy wyboru na radnego, co stwarzało pozory wolnych i demokratycznych wyborów do rad narodowych. Na zebraniach przedwyborczych, oficjalnie organizowanych przez Front Jedności Narodu, a w rzeczywistości przez delegatów PZPR, oprócz prowadzenia agitacji, przyjmowano różne wnioski i postulaty mieszkańców. Niektóre z nich służyły potem do opracowania gromadzkiego programu wyborczego, który powinien być realizowany w czasie kadencji rady. W każdej gromadzie były trochę inne potrzeby, wszędzie jednak powtarzały się postulaty dotyczące remontów, przebudowy oraz budowy nowych dróg.

Początkowo kadencja Gromadzkich Rad Narodowych trwała 3 lata – pierwsza 1955-1958, druga 1958-1961. Zmieniona ordynacja wyborcza przedłużała kadencję rad na okres 4 lat: 1961-1965, 1965-1969, 1969-1972/3.

W pierwszych wyborach do Gromadzkiej Rady Narodowej w gromadzie Iwkowa wybierano 21 radnych. Cała gromada, czyli wieś Iwkowa, stanowiła jeden okręg wyborczy. Wybory te odbyły się 5 grudnia 1954 roku. Na radnych Gromadzkiej Rady Narodowej w Iwkowej zostali wybrani:

1. Maria Tokarczyk	8. Wincenty Kociołek	15. Marian Zięć
2. Stanisław Błoniarczyk	9. Stanisław Serafin	16. Władysław Bodek
3. Józef Hacuś	10. Władysław Tabaszewski	17. Franciszek Gryz
4. Stanisław Mida	11. Antonina Gnyła	18. Jan Dybowicz
5. Franciszek Duda	12. Franciszek Szot	19. Władysław Kita
6. Jan Szot	13. Maria Serafin	20. Jan Ryba
7. Edward Serafin	14. Franciszek Mida	21. Andrzej Zapiór

Przewodniczącym Gromadzkiej Rady Narodowej w Iwkowej został Franciszek Szot.

Gromadzka Rada Narodowa w Porąbce Iwkowskiej zgodnie z ordynacją wyborczą liczyła 27 radnych, wybieranych w jednym okręgu obejmującym całą gromadę. Na kadencję 1955-1958 wybrani zostali następujący radni:

1. Piotr Maciaś,	15. Piotr Krzyżak
2. Stanisław Krzyżak	16. Marcin Pajor
3. Stanisław Zapiór	17. Jakub Malik
4. Anna Koldras	18. Maria Szot
5. Bolesław Uryga	19. Jan Zabrzeński
6. Anna Wolnik	20. Władysław Maciaś
7. Piotr Piechnik	21. Jan Nakielny
8. Stanisław Czyżycki	22. Władysław Cięciwa
9. Stanisława Kosakowska	23. Teresa Pajor
10. Stefania Twarda	24. Ludwik Bukowiec
11. Maria Haus	25. Andrzej Pajor
12. Stanisław Pajor	26. Piotr Koldras
13. Zofia Malina	27. Stanisław Dzięgiel
14. Stanisław Mleczo	

Przewodniczącym Gromadzkiej Rady Narodowej w Porąbce Iwkowskiej został Bolesław Uryga.

Następne wybory do rad narodowych odbyły się 2 lutego 1958 (trzyletnia kadencja 1958-1961). W międzyczasie nastąpiły zmiany w ordynacji wyborczej. Dotychczasowe duże okręgi wyborcze podzielone zostały na mniejsze, aby ułatwić wyborcom dostęp do lokali wyborczych. W Gromadzie Iwkowa utworzono dwa okręgi wyborcze. Okręg wyborczy nr 1 obejmował Nagórze, począwszy od końca wsi do kościoła, po obu stronach. Okręg wyborczy nr 2 obejmował pozostałą część Iwkowej, czyli Nadole, od kościoła po obu stronach wsi, do końca granic administracyjnych gromady wraz z przysiółkami Kozieniec i Kąciny. W obydwu okręgach wyborczych wybierano po 11 radnych. Przyjęto także wówczas zasadę, aby kandydaci na radnych zamieszkiwali swój okręg wyborczy, lecz nie był to bezwzględny wymóg. Radnymi Gromadzkiej Rady Narodowej w Iwkowej zostali wtedy:

Okręg nr 1:	Okręg nr 2:
1. Jan Turek	1. Edward Serafin
2. Franciszek Gryz	2. Franciszek Łach
3. Władysław Bodek	3. Władysław Kita s. Władysława
4. Franciszek Szot	4. Stanisław Serafin
5. Franciszek Duda	5. Karol Dziedzic
6. Marian Zięć	6. Michał Zięba
7. Stanisław Zięć	7. Jan Szot s. Piotra
8. Piotr Motak	8. Stanisław Piechowicz
9. Franciszek Mida	9. Jan Szot s. Jakuba
10. Franciszek Skirło	10. Władysław Kita s. Józefa
11. Józef Hacuś	11. Józef Gryz

Przewodniczącym Gromadzkiej Rady Narodowej w Iwkowej został Franciszek Szot.

Zgodnie ze zmianami w ordynacji wyborczej Gromada Porąbka Iwkowska, obejmująca w poprzednich wyborach jeden okręg wyborczy, podzielona została na cztery okręgi: okręg nr 1 - Porąbka Iwkowska, Połom Mały i Drużków Pusty; okręg nr 2 - Wojakowa; okręg nr 3 - Dobrociesz i okręg nr 4 - Kąty. Wybierano, tak jak poprzednio, 27 radnych. Na 3-letnią kadencję 1958-1961 do Gromadzkiej Rady Narodowej w Porąbce Iwkowskiej weszli:

Okręg nr 1:	Okręg nr 2:	Okręg nr 3:	Okręg nr 4:
1. Józef Krzyżak	1. Henryk Kowalczyk	1. Jan Zabrzeński	1. Władysław Czyżycki
2. Jan Piechnik	2. Stanisław Czyżycki	2. Stanisław Pajor	2. Józef Klimek
3. Piotr Serafin	3. Jan Plawecki	3. Jan Pasionek	3. Jan Pachut
4. Józef Chochliński	4. Bolesław Uryga	4. Władysław Stanuch	4. Józef Kurzydło
5. Andrzej Wolak	5. Piotr Kosakowski	5. Stanisław Helmecki	5. Michał Jarzmik
	6. Jan Stachoń		6. Adam Marzec
	7. Stanisław Lupa		
	8. Piotr Włudyka		
	9. Władysław Klimek		
	10. Józef Brząk		
	11. Józef Goryl		

Przewodniczącym Gromadzkiej Rady Narodowej w Porąbce Iwkowskiej został Bolesław Uryga.

Kolejne wybory do Gromadzkich Rad Narodowych miały miejsce 29 grudnia 1961 roku. Przed wyborami zmieniono ordynację wyborczą, tj. kadencję rad wydłużono z 3 do 4 lat. Zmieniła się też liczba radnych, a także w wielu wypadkach zmianie uległy okręgi wyborcze. W przypadku wyborów do Gromadzkiej Rady Narodowej w Iwkowej liczba radnych zwiększyła się z 22 do 24 osób. Okręgi wyborcze w Iwkowej pozostały bez zmian. Radnymi Gromadzkiej Rady Narodowej w Iwkowej w kadencji 1961-1965 zostali:

Okręg nr 1:	Okręg nr 2:
1. Franciszek Szot	1. Stanisław Serafin
2. Franciszek Duda	2. Władysław Kita s. Józefa
3. Jan Turek	3. Władysław Kita s. Władysława
4. Władysław Gnyła	4. Karol Dziedzic
5. Franciszek Mida	5. Irena Serafin
6. Franciszek Skirło	6. Jan Szot s. Jakuba
7. Józef Hacuś	7. Józef Szot
8. Jan Kołodziej	8. Michał Zięba
9. Franciszek Tabaszewski	9. Zofia Pajor
10. Aleksander Zięć	10. Julian Miś
11. Jan Kurzydło	11. Helena Szot
12. Władysław Bodek	12. Franciszek Łach

Przewodniczącym Gromadzkiej Rady Narodowej w Iwkowej został Jan Turek.

W przypadku Gromadzkiej Rady Narodowej w Porąbce Iwkowskiej, jeśli chodzi o liczbę radnych, nie zaszły żadne zmiany. Na kolejną kadencję obejmującą lata 1961-1965 roku wybierano 27 radnych, tak, jak w poprzednich wyborach. Pozmieniano natomiast numery okręgów wyborczych. Okręg nr 1 obejmował Dobrociesz, okręg nr 2 Kąty, okręg nr 3 Porąbkę Iwkowską, Połom Mały i Drużków Pusty, okręg nr 4 Wojakową. Radnymi Gromadzkiej Rady Narodowej w Porąbce Iwkowskiej zostali:

Okręg nr 1:	Okręg nr 2:	Okręg nr 3:	Okręg nr 4:
1. Stanisław Pajor	1. Józef Kusior	1. Bronisław Motak	1. Henryk Kowalczyk
2. Jan Pasionek	2. Piotr Maciaś	2. Jan Piechnik	2. Bolesław Uryga
3. Stanisław Helmecki	3. Michał Jarzmik	3. Józef Chochliński	3. Stanisław Plawecki
4. Stanisław Karpiel	4. Stanisław Cięciwa	4. Łukasz Kamiński	4. Eugeniusz Stachoń
5. Piotr Groń	5. Józef Klimek	5. Piotr Serafin	5. Piotr Kosakowski
	6. Adam Marzec		6. Jan Radzięta
	7. Władysław Czyżycki		7. Stanisław Krzyżak
			8. Piotr Wludyka
			9. Aniela Zapiór
			10. Józef Goryl

Przewodniczącym Gromadzkiej Rady Narodowej w Porąbce Iwkowskiej został po raz kolejny Bolesław Uryga.

Następne wybory do Gromadzkich Rad Narodowych na kadencję 1965-1969 odbyły się w dniu 26 lutego 1965 roku. Przyniosły one zmiany związane z nowelizacją zasad wyborczych. We wszystkich gromadach znacznemu zmniejszeniu uległa liczba radnych - w Gromadzie Iwkowa zmniejszono ją z 24 w poprzedniej kadencji do 16 w obecnej. Mniejsza liczba radnych miała usprawnić działalność rad, zwiększyć efektywność radnych i zapewnić szybsze podejmowanie uchwał. Taka decyzja wywołała sprzeciw społeczny – argumentowano, że nie wszystkie rejony będą miały swojego reprezentanta we władzach gromady. W Gromadzie Iwkowa radnych wybierano, tak jak poprzednio, w 2 okręgach wyborczych. Radnymi Gromady Iwkowa zostali wówczas:

Okręg nr 1:	Okręg nr 2:
1. Jan Turek	1. Jan Szot
2. Franciszek Duda	2. Franciszek Łach
3. Władysław Gnyła	3. Eugeniusz Kowalewski
4. Stanisław Dziedzic	4. Helena Szot
5. Maria Gryz	5. Władysław Kita
6. Aleksander Zięć	6. Franciszek Szot
7. Franciszek Skirlo	7. Michał Zięba
8. Jan Kurzydło	8. Wincenty Piechowicz

Przewodniczącym Gromadzkiej Rady Narodowej w Iwkowej został Jan Turek.

W przypadku gromady w Porąbce Iwkowskiej, oprócz zmniejszenia liczby radnych z 27 do 18, nastąpiły też znaczne zmiany w okręgach wyborczych: utworzono 3 okręgi. Okręg nr 1 obejmował Kąty i Dobrociesz, okręg nr 2 Porąbkę Iwkowską, Połom Mały i Drużków Pusty, okręg nr 3 Wojakową. Radnymi Gromady

Porąbka Iwkowska zostali wybrani:

Okręg nr 1: .

1. Jan Zabrzeński
2. Józef Kusior
3. Władysław Czyżycki
4. Jakub Malik
5. Stanisław Pajor
6. Anna Czyżycka

Okręg nr 2:

1. Antoni Krężolek
2. Michał Jarzmik
3. Jan Cięciwa
4. Łukasz Kamiński
5. Piotr Jaśkiewicz
6. Bronisław Motak

Okręg nr 3:

1. Henryk Kowalczyk
2. Stanisław Plawecki
3. Maria Czyżycka
4. Bolesław Uryga
5. Eugeniusz Stachoń
6. Władysław Zapiór

Przewodniczącym Gromadzkiej Rady Narodowej w Porąbce Iwkowskiej został Łukasz Kamiński.

Ostatnie wybory do Gromadzkich Rad Narodowych na kadencję 1969-1972/3 odbyły się 14 marca 1969 roku. W przypadku Gromadzkiej Rady Narodowej w Iwkowej liczba radnych, którzy jak w poprzednich okresach wybierani byli w dwóch okręgach wyborczych, zmniejszyła się o jedną osobę.

Okręg nr 1:

1. Jan Turek
2. Józef Kijak
3. Stanisław Dziedzic
4. Krystyna Szczepańska
5. Franciszek Skirlo
6. Bolesław Lupa
7. Franciszek Szot

Okręg nr 2:

1. Edward Serafin
2. Stanisław Serafin
3. Władysław Kita
4. Eugeniusz Kowalewski
5. Wincenty Piechowicz
6. Irena Repetowska
7. Franciszek Tabaszewski
8. Karol Dziedzic

Przewodniczącym Gromadzkiej Rady Narodowej został Jan Turek.

W przypadku wyborów do Gromadzkiej Rady Narodowej w Porąbce Iwkowskiej nie zmieniła się liczba radnych, natomiast zmienione zostały okręgi wyborcze. Okręg wyborczy nr 1 objął Dobrociesz z 4 miejscami mandatowymi, okręg nr 2 Kąty, Połom Mały, Porąbkę Iwkowską i Drużków Pusty z 8 miejscami mandatowymi, a okręg nr 3 Wojakową z 6 miejscami mandatowymi. Zmiany w ordynacji wyborczej wyłączyły, jako lokale wyborcze, budynki, w których znajdowały się biura rad narodowych oraz innych urzędów państwowych. Tak stało się w Porąbce Iwkowskiej, gdzie lokal wyborczy funkcjonował do tej pory w budynku, w którym znajdowały się biura Gromadzkiej Rady Narodowej, a po zmianie została nim szkoła podstawowa w Kątach. Na radnych Gromadzkiej Rady Narodowej w Porąbce Iwkowskiej wybrano:

Okręg nr 1:

1. Anna Czyżycka
2. Stanisław Dziedzic
3. Jan Zabrzeński
4. Karol Figiel

Okręg nr 2:

1. Józef Kusior
2. Władysław Czyżycki
3. Stefan Musiał
4. Piotr Jaśkiewicz
5. Bronisław Motak
6. Łukasz Kamiński
7. Michał Jarzmik
8. Stanisław Pajor

Okręg nr 3:

1. Piotr Zelek
2. Józef Zapiór
3. Weronika Stachura
4. Henryk Kowalczyk
5. Henryk Piechnik
6. Wacław Bednarczyk

Przewodniczącym Gromadzkiej Rady Narodowej w Porąbce Iwkowskiej został Stefan Musiał.

Po wydarzeniach grudniowych na Wybrzeżu w 1970 roku, ekipa Władysława Gomułki straciła władzę. Pierwszym sekretarzem Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej został Edward Gierek, a premierem Piotr Jaroszewicz, który zastąpił na tym stanowisku Józefa Cyrankiewicza. Władza, po opanowaniu napiętych nastrojów społecznych, przystąpiła do przeprowadzenia nowej reformy administracyjnej kraju. Wprowadzona zmiana ustawy o wyborach do Gromadzkich Rad Narodowych przedłużyła kadencję tych rad do czasu wprowadzenia w życie nowych przepisów prawnych i przeprowadzenia kolejnych wyborów do Gminnych Rad Narodowych, co miało miejsce w 1973 roku.

Po tej reformie gromada stała się organem władzy państwowej najniższego szczebla. Na jej czele stało Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej wraz z przewodniczącym. Gromady działały na zasadzie podległości Powiatowej Radzie Narodowej, jako organowi wyższego szczebla. Ich zadaniem było realizowanie odgórnych wytycznych, wydawanych w formie zaleceń, poleceń i nakazów. Przy Gromadzkiej Radzie Narodowej działały komisje stale zajmujące się sprawami społeczno-gospodarczymi. Ich liczbę oraz nazwy ustalały odrębne przepisy (w każdej kolejnej kadencji następowały zmiany). W razie potrzeb powoływano także komisje doraźne, np. w gromadzie Iwkowa komisję do spraw klasyfikacji gruntów; inne przykłady to komisje do szacowania szkód powodziowych, huraganowych, gradobicia itp. Do komisji stałych i doraźnych, oprócz radnych GRN, wchodziła również przedstawiciele mieszkańców. Zgodnie z odgórnymi poleceniami w każdej gromadzie musiały powstać komitety aktywnych mieszkańców gromady. Od początku funkcjonowania Gromadzkich Rad Narodowych powołano kolejno, m. in., następujące komitety (o zasięgu często ogólnopolskim): Gromadzki Komitet Odbudowy Warszawy, Gromadzki Komitet Społecznych Czynów Drogowych i Współzawodnictwa Pracy, Gromadzki Komitet Akcji Sanitarnej-Porządkowej, Gromadzki Komitet Harcerstwa, Gromadzki Komitet ds. Masowego Szkolenia Rolniczego, Gromadzki Komitet Pomocy Repatriantom. W kolejnych latach niektóre z nich likwidowano, inne przekształcano, jednak do końca działalności Gromadzkich Rad Narodowych funkcjonowało ich dużo. W każdej gromadzie musiała działać np. Liga Kobiet, a także, na wsiach, Związek Młodzieży Wiejskiej. To oznaczało, że znaczna część społeczeństwa zaangażowana była w działalność owych komitetów.

Za najważniejszy cel utworzenia gromad uważano kolektywizację rolnictwa. Władza zwierzchnia naciskała na Gromadzkie Rady Narodowe, a w szczególności na prezydium rad, gdy szło o tworzenie na danym terenie Państwowych Gospodarstw Rolnych i stopniową likwidację gospodarstw indywidualnych. Jednak bardzo trudno było nakłonić ludność wiejską do rezygnacji z własnych gruntów, by połączyć je w wielkie państwowe gospodarstwa. Nie używano wtedy nazwy PGR, kojarzącej się z radzieckimi kolchozami, tylko Spółdzielcze Gospodarstwo Rolne, rejestrowane na podstawie ustawy o spółdzielczości. Pomimo tego niechęć do tworzenia Spółdzielczych Gospodarstw Rolnych była powszechna. Na 109 miejscowości w powiecie brzeskim (należały wówczas jeszcze do niego gminy Zakliczyn, Wojnicz i Radłów), tylko w 14 miejscowościach powstały Spółdzielcze Gospodarstwa Rolne, w większości przypadków niewielkie obszarowo. Naciski władz powiatowych, by utworzyć SGR zarówno na terenie gromady Iwkowa, jak i Porąbka Iwkowska, nie przyniosły żadnego skutku. Nie pomogły nawet podejmowane przez władze powiatowe próby szantażu. Planowaną elektryfikację tych gromad przekładano kilka razy na później, „chyba, że powstanie Spółdzielnia Produkcyjna”, jak zapisano w protokołach z sesji GRN i zebrań wiejskich, w których uczestniczyli przedstawiciele władz powiatowych. Naciski odgórne na tworzenie Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych zelały po 1956 roku, a w 1960 roku władza ludowa wycofała się całkowicie z planu kolektywizacji rolnictwa w naszym rejonie.

Na terenie każdej gromady działała też Gromadzka Komisja Osiedleńcza. Jej zadaniem było prowadzenie akcji przesiedlania ludności na tzw. Ziemie Odzyskane, w celu zagospodarowania poniemieckich gospodarstw rolnych. Przygotowano centralny plan przesiedleńczy, obejmujący ziemie byłych zaborów austriackiego i rosyjskiego. W 1955 roku gromada Iwkowa otrzymała polecenie wytypowania 16 rodzin do osiedlenia się tychże na ziemiach zachodnich. Rozmowy z mieszkańcami wsi prowadziły Gromadzka Komisja Osiedleńcza oraz Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej, odpowiedzialne za wytypowanie i wysłanie rodzin na nowe tereny osadnicze. Nie przyniosły one jednak spodziewanego efektu, gdyż dobrowolnie na ziemie odzyskane wyjechały

tylko 2 rodziny z Iwkowej. Oprócz przesiedlania kolejnym zadaniem Komisji Osiedleńczej i Prezydium GRN było typowanie osób do pracy w PGR-ach. Na początku 1955 roku gromada Iwkowa została zobowiązana do wysłania 5 osób do pracy w PGR. Zaproponowano 3 osoby z Nagórza i 2 z Nadola. Po kilku miesiącach do GRN Iwkowa wpłynął kolejny nakaz, tym razem wytypowania 15 osób do pracy w Państwowych Gospodarstwach Rolnych; wskazano 8 osób z Nagórza i 7 z Nadola. Z 20 osób z Iwkowej skierowanych do pracy w PGR-ach, tylko kilka z nich zadomowiło się w nowym miejscu zamieszkania i pracy. Większość z wysłanych osób po kilku tygodniach lub miesiącach zrezygnowała z pracy w Państwowych Gospodarstwach Rolnych i wróciła w rodzinne strony lub osiedliła się na Śląsku podejmując pracę w kopalniach.

Największym zadaniem Gromadzkich Rad Narodowych było nadzorowanie produkcji rolnej. W każdej gromadzie zatrudniony był agronom i zootechnik oraz rozbudowana została administracyjna służba rolna. Gromadzka Rada Narodowa opracowywała plany zasiewów zbóż, sadzenia ziemniaków i roślin okopowych, zbioru zbóż, omlotów, wykopków ziemniaków, nawożenia, wprowadzania nowych odmian do zasiewów i prawidłowego utrzymania gruntów rolnych. Do jej zadań należało także ściąganie podatków i zobowiązań wynikających z obowiązujących przepisów prawnych. Kolejne zadanie Gromadzkiej Rady Narodowej stanowiło kontrolowanie realizacji planu skupu płodów rolnych, czyli obowiązkowych dostaw zboża, ziemniaków, mleka, żywca wołowego i wieprzowego (do czasu likwidacji obowiązkowych dostaw produktów rolnych stopniowo po 1957 roku). Gromadzka Rada Narodowa miała też prawo do odroczenia lub całkowitego zwolnienia z odbycia obowiązkowej służby wojskowej i zwolnienia z opłat na fundusz gromadzki. Do zadań GRN należało także rozjemstwo w sprawach spornych.

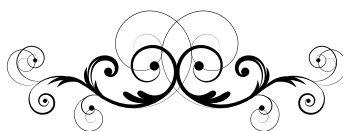
Gromadzka Rada Narodowa posiadała uprawnienia kontrolne wobec wszystkich instytucji, zakładów pracy i jednostek spółdzielczych działających na terenie gromady. Przeprowadzanie kontroli było obowiązkowe, co potwierdzano protokołem pokontrolnym, umieszczając w nim pozytywne i negatywne uwagi oraz wydane zalecenia. I tak Gromadzka Rada Narodowa w Iwkowej kontrolowała Gminną Spółdzielnię z wszystkimi jej placówkami handlowymi, magazynami, punktami skupu, restauracją „Belanka”, Wytwórnią Wód Gazowanych, piekarnią, punktami usługowymi itp. Kontrolowano także Kasę Zapomogowo-Pożyczkową (poprzedniczka Banku Spółdzielczego), Kółko Rolnicze, a nawet zakład fryzjerski. Gromadzka Rada Narodowa w Porąbce Iwkowskiej kontrolowała placówki GS znajdujące się na terenie tej gromady, tj. sklepy, magazyny i bar oraz Kółko Rolnicze w Wojakowej, zakład masarski, tartaki, młyn, zlewnię mleka i inne jednostki świadczące usługi na rzecz rolnictwa i mieszkańców wsi.

Po przywróceniu funkcji sołtysów, podlegali oni bezpośrednio Przewodniczącemu Gromadzkiej Rady Narodowej i władzom powiatowym. Każdy wybrany sołtys musiał zostać zatwierdzony przez Prezydium Powiatowej Rady Narodowej i swoje urzędowanie rozpoczynał po oficjalnej nominacji. W przypadku odrzucenia kandydatury nowo wybranego sołtysa przez Prezydium Powiatowej Rady Narodowej przeprowadzano następne wybory. Ranga sołtysów została wtedy znacznie obniżona, tak jak i dotychczasowe uprawnienia samorządowe wsi. Zebrania wiejskie nie mogły podejmować żadnych uchwał. Wnioski i postulaty zgłaszane na zebraniach wiejskich były protokolowane, a następnie analizowane na sesjach GRN - po pozytywnym zaopiniowaniu radni podejmowali decyzje, w formie uchwał, co do ich realizacji. Zebranie wiejskie mógł zwołać zarówno sołtys, jak i przewodniczący GRN oraz prezydium Powiatowej Rady Narodowej. Władza powiatowa sprawowała nadzór i kontrolę nad Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej, działalnością rady i sołtysów. Powiat miał prawo wnioskować do Gromadzkiej Rady Narodowej o odwołanie Przewodniczącego Prezydium GRN i członków Prezydium GRN, a w szczególnych przypadkach sam mógł odwołać te osoby z zajmowanych stanowisk. W Iwkowej przez ponad 2 lata nie było sołtysa. W czasie trwania kadencji sołtys Iwkowej, Franciszek Szot, został odwołany ze stanowiska przez władze powiatowe. Zwolywane wielokrotnie zebrania wiejskie w celu wybrania sołtysa nie przyniosły żadnego efektu, gdyż mieszkańcy wybierali ciągle odwołanego Franciszka Szota. Przewodniczący Powiatowej Rady Narodowej wybór tego sołtysa każdorazowo unieważniał, co trwało ponad 2 lata. Wywierano też naciski na Gromadzką Radę Narodową, by ta wpłynęła na

postawę radnych i członków Prezydium GRN. I tak np. w przypadku Iwkowej władza powiatowa, w ramach nadzoru, wezwwała radnych do odwołania Jana Dybowicza, członka Prezydium GRN w Iwkowej. Postawiono mu zarzut, iż niewłaściwie wypowiada się o władzy ludowej i lekceważąco odnosi do członków Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. Jednak Gromadzka Rada Narodowa w Iwkowej wniosek odrzuciła i nie doszło do odwołania wskazanej osoby. Wobec takiego obrotu sprawy, pomimo iż Prezydium PRN w Brzesku w dalszym ciągu wywierało presję na radnych GRN o odwołanie Dybowicza, po pewnym czasie obie strony doszły do porozumienia i członek Prezydium GRN, Jan Dybowicz, pełnił swoją funkcję do końca kadencji.

Działalność Gromadzkich Rad Narodowych oceniana była różnie, i to zarówno przez społeczeństwo, jak i przez władzę państwową oraz struktury partyjne. Podporządkowanie rad gromadzkich organom państwowym wyższego szczebla, likwidacja samorządności i bardzo ograniczone kompetencje rad gromadzkich wywoływały niezadowolenie społeczeństwa. Już pod koniec lat 60. pojawiały się propozycje dokonania pewnych zmian w funkcjonowaniu organów państwowych najniższego szczebla. Gromady w większości przypadków nie były samowystarczalne finansowo, brakowało im fachowej kadry, często też nie posiadały własnych lokali biurowych. W powiecie brzeskim powołano 40 gromad, jednak po paru latach kilka z nich ogłosiło upadłość - wówczas łączyły się one z sąsiednimi gromadami tworząc silniejsze struktury organizacyjne. W 1954 roku zlikwidowano 9 gromad. W następnych latach podobny los spotykał kolejne gromady, z których wiele małych przyłączyło się do większych. W 1965 roku na terenie powiatu brzeskiego działały już tylko 22 gromady. Wybory do rad gromadzkich na V kadencję, tj. w 1969 roku przeprowadzono już tylko w 20 gromadach. Sytuacja taka miała miejsce na terenie całego kraju. Władze państwowe i partyjne, poczynając od struktur powiatowych PZPR, aż po Komitet Centralny Partii, widziały słabość Gromadzkich Rad Narodowych, dlatego zdecydowały o nowym podziale administracyjnym kraju. Kilkakrotnie wprowadzane przez sejm zmiany ustawowe, zmierzające do wzmocnienia Gromadzkich Rad Narodowych nie przyniosły żadnego efektu. Wiadomo było na przełomie lat 60. i 70., że istnienie Gromadzkich Rad Narodowych, jako najsłabszego ogniwa administracji państwowej, powoli dobiega końca. W listopadzie 1972 roku sejm przyjął ustawę nazywaną gminną, dającą podstawę do dokonania nowego podziału kraju, tym razem na gminy. Ustawa ta likwidowała Gromadzkie Rady Narodowe, które funkcjonowały od 1954 do 1972 roku. Ich kadencja, która kończyła się 14 marca 1972 roku, przedłużona została zmianą odpowiedniej ustawy i ordynacji wyborczej do czasu wyboru radnych do Gminnych Rad Narodowych. Pod koniec grudnia 1972 roku odbyły się ostatnie sesje Gromadzkich Rad Narodowych, nazwane „śledziówkami”. I w czasie tych grudniowych „śledziówek” zakończono osiemnastoletnią działalność rad narodowych.

Ustawa o reformie podziału administracyjnego kraju weszła w życie 25 września 1954 roku. Gmina Iwkowa podzielona została na dwie gromady. Gromada Iwkowa obejmowała swoim zasięgiem całą wieś Iwkową z siedzibą gromady w Iwkowej, natomiast gromada Porąbka Iwkowska miejscowości Dobrociesz, Drużków Pusty, Kąty, Połom Mały, Porąbka Iwkowska i Wojakowa z siedzibą gromady w Porąbce Iwkowskiej. (s. 66)

W 18-letnim okresie działalności Gromadzkich Rad Narodowych funkcje Przewodniczących GRN piastowali:

w Iwkowej –
Franciszek Szot (1955-1961),
Jan Turek (1961-1972/73);

w Porąbce Iwkowskiej –
Bolesław Uryga (1955-1965),
Łukasz Kamiński (1965-1969),
Stefan Musiał (1969-1972/73).

- 6.1. Bolesław Uryga – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Zofii Serafin – 1953.
- 6.2. Franciszek Szot – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Stefana Szota, fot. Ludwik Szot – 1954.
- 6.3. Jan Turek – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja *Fotografie* – lata 60./70.
- 6.4. Budynek gromadzki – siedziba Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Porąbce Iwkowskiej; u góry Prezydium GRN, na dole sklepy GS-u (elektryczny, spożywczy, masarnia) oraz bar wybudowany pod koniec lat 50. XX w. – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Edwarda Serafina – lata 70.

Gromadzka Biblioteka Publiczna w Porąbce Iwkowskiej pow. Brzesko

Zestawienie punktów bibl.
N.G.B.P. Porąbka Iwkowska

L. p.	Siedziba punktu	nazwisko i imię kier. punktu	zawód	opinia o punkcie i kierowniku
1	Porąbka Iwkowska	Urbaniczak Elżbieta	referent w G.B.P.	Szafa z księgozbiorem punktu bibl. mieści się w sali daw. „Szkoła” w budynku 3. B. et. kier. punkt. pełna dobrych książek, praca regularna, czytelnicy wstępują do biblioteki - brak informacji.
2	Łotomiaty	Wolak Zofia	rolnik	Punkt bibl. znajduje się w pokoju domu prywatnego, użytkownicy nie korzystają z punktu. Kier. punktu, starsza kobieta pracuje b. dobrze.
3	Kąty	Kedybat Zofia	kierownik świetlicy sk.	Szafa z książkami stoi w świetlicy szkolnej. Księgozbiór utracił w czasie wojny. Kier. punkt. angażuje do pracy młodzież szkolną.
4	Trusków Gusty	Cięciwa Jan	rolnik	Z braku szafy, książki leżą na półkach w osobnym pomieszczeniu w domu kier. punktu. Chętniej była tam kier. punktu - ludność młoda.
5	Dobrocisz	Zabreniski Jan	nauczyciel	Punkt bibl. ma swoje siedzibę w sali szkol. przeważnie jest fachowa i staranna. Kier. punktu wykonywał książki w orkale i we wsi.

Wojakowa 26. VI. 1967

Władysław Anna
Kier. G.B.P.

6.5. Księga ubytków z pieczęcią Gromadzkiej Biblioteki Publicznej w Porąbce Iwkowskiej założona w 1955 r. – archiwum GBP w Iwkowej, filia w Wojakowej (akta biblioteki).

6.6. Zestawienie punktów bibliotecznych należących do biblioteki w Porąbce Iwkowskiej (z siedzibą w Wojakowej) – dokument z pieczęcią biblioteki gromadzkiej – archiwum GBP w Iwkowej, filia w Wojakowej (akta biblioteki) – 1967.

**PREZYDIUM
GROMADZKIEJ RADY NARODOWEJ**
(Pieniężny, budżetowy, celowy)
w Porąbce Iwkowskiej

Wzkr Nr 16a/55
Min. Skupu
gosp. indywu.

Nr BOD 55/ *1-52/5* *Porąbka Iwkowska 1954*

ZAWIADOMIENIE

o ustaleniu wysokości obowiązkowych dostaw zwierząt rzeźnych i mleka w roku 1955

Ob. *Stanisław Tokarski*
(Kazimierz i żona oraz trzoda chlewna właściciela lub użytkownika)
Porąbka Iwkowska 1954

(adres – gromada, Nr domu)

1. Na podstawie dekretu z dnia 1 grudnia 1953 r. o obowiązkowych dostawach zwierząt rzeźnych (Dz. U. Nr 50, poz. 246) oraz dekretu z dnia 1 grudnia 1953 r. o obowiązkowych dostawach mleka (Dz. U. Nr 50, poz. 246) – Obywatel (ka) zobowiązany jest do dostawy w roku 1955:

– wagi żywej trzody chlewnej *3,4* tony
– 100 ltr. mleka o zawartości *3,4* tony

2. Za podstawę do ustalenia wysokości obowiązkowych dostaw przyjęto:

Tabela Nr 1

Obszar użytków rolnych gospodarstwa w hektarach	Ogółem	w tym:		Obowiązkowe dostawy							
		I – IV klasy	V – VI klasy	zwierząt rzeźnych w kg		mleka w litrach					
				Norma	I – IV klasy	V – VI klasy	Razem	Norma	I – IV klasy	V – VI klasy	Razem
A w gminie zamieszkania	<i>235</i>	<i>125</i>	<i>110</i>				<i>83</i>	<i>100</i>			<i>235</i>
B w innych gminach											
	Ogółem						<i>83</i>				Ogółem <i>235</i>

3. Wysokość obowiązkowych dostaw z tytułu posiadania co najmniej 50% użytków rolnych w V i VI-tych klasie została ustalona wg normy ulgowej wynoszącej kg zwierząt rzeźnych oraz ltr. mleka.

4. Powyższe ilości winien Obywatel (ka) dostarczyć:

– zwierzęta rzeźne do punktu skupu w *Porąbce Iwkowskiej* – mleko do zlewni w *Porąbce Iwkowskiej*

Tabela Nr 2

w następujących terminach:

W m-cu 1955 r.	Zwierząt rzeźnych kg	Mleka ltrów	W m-cu 1955 r.	Zwierząt rzeźnych kg	Mleka ltrów
Stycznia			Lipca		<i>30</i>
Lutym			Sierpnia		<i>30</i>
Marcu			Września		<i>30</i>
Kwietnia			Pozostawienia		<i>35</i>
Maja			Listopada		
Czerwca	<i>83</i>	<i>50</i>	Grudnia*)	X X X	

*) Na miesiąc grudzień nie ustala się terminów dostaw zwierząt rzeźnych.

5. Wypłata należności za dostarczone zwierzęta rzeźne i mleko nastąpi w gotówce wg cen ustalonych dla obowiązkowych dostaw.

6. Za terminową dostawę trzody chlewnej, w terminach przewidzianych w terminarzu dostaw (wynikające z ustalonych terminów), a milkoszy w tabeli Nr 2 niniejszego zawiadomienia, Obywatel (ka) otrzyma – oprócz podstawowej ceny obowiązkowych dostaw dodatkową premię w następującej wysokości:

– 25% ceny skupu za trzodę chlewną dostarczoną zgodnie z terminarzem dostaw w terminach podanych w tabeli Nr 2 niniejszego zawiadomienia, a przypadających w okresie od 1 stycznia do 30 czerwca i od 1-go do 30 września.

– 40% ceny skupu za trzodę chlewną dostarczoną zgodnie z terminarzem dostaw w terminach podanych w tabeli Nr 2 niniejszego zawiadomienia, a przypadających w okresie od 1 lipca do 31 sierpnia.

– 10% ceny skupu za trzodę chlewną dostarczoną zgodnie z terminarzem dostaw w terminach podanych w tabeli Nr 2 niniejszego zawiadomienia, a przypadających w okresie od 1 października do 30 listopada.

7. Zobowiązaniem, który nie dotrzymują terminów dostaw, premie wymienione w pkt 6 nie przysługują.

8. Za dostawy trzody chlewnej wykonane przed terminem określonym w tabeli Nr 2 niniejszego zawiadomienia otrzyma Obywatel (ka) premię tylko w wysokości 10% ceny skupu.

9. Za dostawy trzody chlewnej wykonane w terminach określonych w tabeli Nr 2 niniejszego zawiadomienia otrzyma Obywatel (ka) ponadto prawo do nabycia wagi w ilości 2 kg za 1 kg dostarczonej trzody chlewnej.

10. Niewykonanie obowiązku dostawy w wyznaczonych terminach spowoduje zastosowanie sankcji przewidzianych w wymogach na wstępie do tabeli.

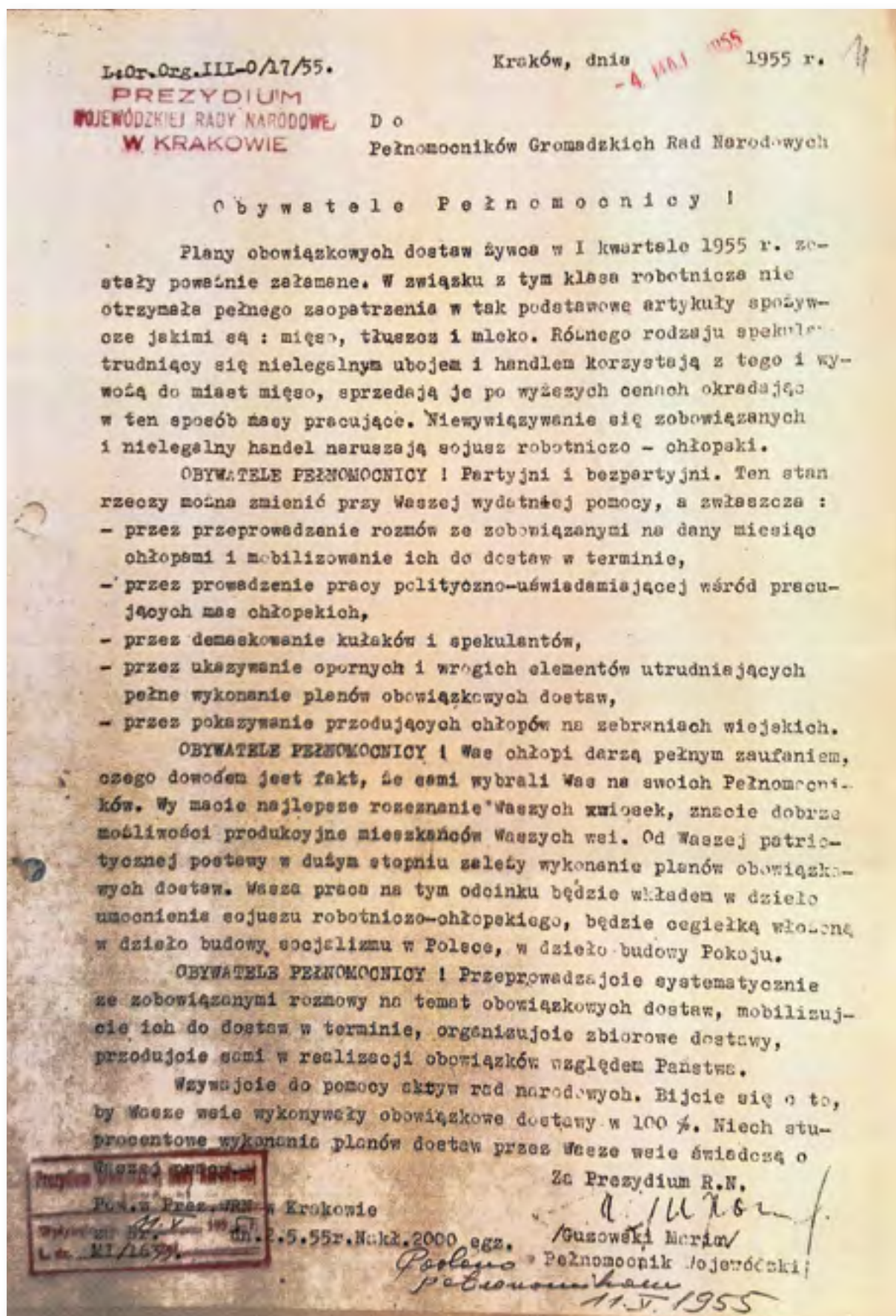
Zawiadomienie niniejsze należy okazać na punkcie skupu oraz zlewni.

GMINA
MINISTERSTWA SKUPU
w Porąbce Iwkowskiej

(podpis Pow. Pełnomoc. Del. Głównego Zarządu Skupu)

CWD, W-za, Zam. nr 212610 IV
Druk. Techn. Bytom - 1101-4 - 1501005 - W p. 1400 z. A1 - R 3-1100

6.7. Zawiadomienie z 1954 r. określające ilość obowiązkowych dostaw zwierząt rzeźnych i mleka – dokument z pieczęciami: „Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Porąbce Iwkowskiej” i „Gminna Delegatura Ministerstwa Skupu w Iwkowej pow. Brzesko” – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja ks. Stanisława Tokarskiego.

6.8. Pismo Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie z 1955 r., skierowane do Pełnomocników Gromadzkich Rad Narodowych – Archiwum Narodowe w Krakowie Oddział w Bochni (ze zbiorów Stefana Szota).

P r o t o k o ł Nr.3/60

Z posiedzenia Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Porąbce Iwkowskiej z dnia 12 lutego 1960 r. odbytego w lokalu Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Porąbce Iwkowskiej. Początek posiedzenia o godz. 13-tej, zakończenie o godz. 18-tej.

Na Posiedzeniu byli obecni następujący członkowie Prezydium:

1. Uryga Bolesław przewodniczący.
2. Czyżycki Władysław.
3. Krzyżak Józef.
4. Chochliński Józef.

Ponadto w posiedzeniu wziął udział prezes Gminnej Spółdzielni Samopomocy Chłopskiej w Iwkowej ob. Szot Jan, przewodniczący rady spółdzielczej ob. Turek Jan, członek komitetu budowy domu administracyjnego ob. Gawełda Edward, Macias Piotr, Goryl Franciszek oraz sekretysy wszystkich wiosek.

Porządek posiedzenia następujący:

1. Zagajenie.
2. Odczytanie protokołu z poprzedniego posiedzenia.
3. Sprawozdanie z wykonania uchwał.
4. Zagajenie budowy domu administracyjnego.
5. Sprawozdanie z realizacji należności na rzecz P.Z.U.
6. Zatwierdzenie podań o obowiązkowe dostawy.
7. Zapytania i wolne wnioski.

Ad. 1
Posiedzenie zagaik przewodniczący Prezydium stwierdzając ustawowy komplet ~~członków~~ do powzięcia prawomocnych uchwał.

Ad. 2
Protokół z poprzedniego posiedzenia odczytał sekretarz Gromadzki, który został przyjęty do zatwierdzającej wiadomości bez wprowadzenia poprawek.

Ad. 3
Sprawozdanie z wykonania uchwał złożył sekretarz Gromadzki, odnosnie uchwały Nr.1/60 w sprawie zastosowania ulg w obowiązkowych dostawach. Rolnicy otrzymali pisemne decyzje oraz zostało wprowadzone do dokumentacji.

Uchwała Nr.2/60 w sprawie przydziału materiałów budowlanych Rolnicy otrzymali zlecenia do wykupu tego materiału w Gminnej Spółdzielni.

Uchwała Nr.3/60 w sprawie wynagrodzenia dla sekretysów za rejestrację psów do szczepienia. Sekretysy dokonali spisu a wynagrodzenie zostanie wypłacone po dokonaniu szczepień we wszystkich wioskach.

Ad. 4
Zagajenie budowy domu administracyjnego omówił przewodniczący Prezydium, który stwierdził, że koniecznym jest przystąpić w roku bieżącym do dalszej pracy przy budowie domu administracyjnego w którym będzie się mieścić Prezydium oraz sklepy G.S. Roboty w tym kierunku są poważnie zaawansowane i nie można pozostawić by wykonane prace zostały unieszkodzone. W związku z tym, że Spółdzielnia będzie współwłaścicielem wymienionego domu koniecznym jest by w roku bieżącym więcej dołożyła starań przy prowadzeniu dalszych prac.

Odnosnie omowionej sprawy zabral glos prezes G.S.Iwkowa Ob. Szot Jan, ktory stwierdzil, ze plan budowy wynosi 200 tys. zł, lecz na wskutek wzwyżki cen na materiały budowlane koszt budowy będzie o wiele większy. W roku bieżącym Spółdzielnia będzie mogła dać 75.000 zł. z wypracowanych nadwyżek, niemniej jednak na tym odcinku napotyka na pewne trudności bowiem we wszystkich dziedzinach gospodarczych jest ograniczenie budowy z powodu braku materiałów budowlanych. W tym kierunku koniecznym jest poczynić odpowiednie starania u władz wyższych celem uzyskania zgody na przekazanie wymienionej gotówki na budowę wymienionego domu. Jednocześnie stwierdzić należy, że budowa ta nie figuruje w żadnych planach inwestycyjnych.

Następnie zabrał głos członek Prezydium Ob. Krzyżak Józef stwierdzając, że robota jest zamierzana bowiem Spółdzielnia nie posiada żadnej umowy z murarzami co winno być dokonane w jaknajbliższym czasie, gdyż umowa taka będzie zobowiązywać murarzy do terminowej pracy a spółdzielnie co się tyczy kosztów budowy.

Jednocześnie stwierdzić należy, że spółdzielnia winna obecnie więcej dbać o całokształt prac gdyż będzie właścicielem budynku, który będzie przynosił koszty ich. Do chwili obecnej opieka na tym odcinku ze strony spółdzielni była bardzo słaba.

W dalszej kolejności zabrał głos przewodniczący Prezydium Ob. Uryga, który stwierdził, że spółdzielnia będzie zajmować większą część budynku w skutek czego winna dołożyć wszelkich starań by jaknajwcześniej budowa została zakończona. Jednocześnie koniecznym jest udać się do rolników, którzy zamierzali dać drzewo na dach by je zebrać gdyż obecnie jest to najgorszy czas do zwrotu przez okres prac polnych.

Następnie zabrał głos prezes G.S.Iwkowa Ob. Szot Jan stwierdzając, że jeżeli chodzi o spółdzielnię to obecnie jest już prawym właścicielem, gdyż parcela została przeprowadzona hipotecznie na spółdzielnię w skutek czego jest pewnym, że będzie mogła korzystać bez odpłatności. Jednocześnie obecnie koniecznym jest rozpatrzyć się za jakim majątkiem, który by zajął się przygotowywaniem drzewa dachowego. Część materiału na dach jest zgromadzona a koniecznym jest by członkowie komitetu zajęli się gromadzeniem materiału na dach by jak najmniej kupować.

Odnosnie wymienionej sprawy zostały podjęte następujące wnioski:

1. W najbliższym okresie czasu członkowie Prezydium oraz członkowie komitetu budowy domu udadzą się do rolników, którzy posiadają las celem zebrania drzewa na dach.
2. Celem przeprowadzenia korekty w planach budowy zaleca się przesyłać G.S. porozumieć z Architektem Powiatowym celem dokonania korekty planu.
3. Następne posiedzenie komitetu należy zorganizować z początkiem marca celem poinformowania komitetu o wynikach pracy jak również podjęcia stosownej decyzji do dalszej pracy.

Ad. 5

Zagadnienie realizacji składek P.Z.U. referował sekretarz gromadki. Plan składek P.Z.U. wynosił 215.236 zł. Wpłacone zostało 198.506 zł. czyli pozostało do spłaty 17.430 zł. Stwierdzić należy, że najgorzej przebiega realizacja składek we wsi Katy, najlepiej natomiast realizacja przebiega we wsi Dobrociesz. Słabe wykonanie składek wynika ze złej pracy sołtysów. Jednocześnie stwierdzić należy, że wielu rolników wpłacało całokształt składek przypadającej do spłaty w ciągu roku co przyczyniło się do podniesienia wykonania planu. W związku z powyższym że słabo przebiega realizacja składek P.Z.U. sołtysi poszczególnych wiosek winni niezwłocznie odwiedzić wszystkich zalegających płatników celem powiadomienia ich.

Przygotowania do budowy nowej szkoły są na ukończeniu. Wieś zadeklarowała na budowę (...) roboczną niesfachową ziemią oraz po 100 zł z hektara. Od 1 grudnia 1959 wieś wykonała wykop pod piwnice i fundamenty. Prawo własności parceli przeprowadzono w grudniu 1959 r. W tym samym miesiącu Budowlane Przedsiębiorstwo z Brzeska przystąpiło do budowy nowej szkoły. Prace przy budowie posuwają się bardzo szybko, tak, że w czerwcu 1960 r. wyciągnięto mury pod dach (...). W tym roku szkolnym zakończono oficjalnie i uroczystie elektryfikację wsi, urządzając przy-słowiową „żarówkę”, na którą zaproszono wszystkich przedstawicieli władz, którzy przyczynili się do uświetnienia dzieła elektryfikacji (...). Otwarcie szkoły i oddanie jej do użytku odbyło się 2 grudnia 1961 roku.

Kronika szkoły w Wojakowej

Wszyscy nauczyciele w miesiącu grudniu (1956 r. – red.) wzięli udział w zbiórce pieniędzy z opodatkowania się ludności w poszczególnych wioskach. Nauczyciele wraz z członkami Komitetu Budowy, stykając się bezpośrednio z ludźmi, zauważyli, że społeczeństwo żyje zagadnieniem budowy szkoły i chętnie składa z trudem zdobyte złotówki na ten cel (...). W listopadzie gospodarze, którzy posiadali konie, przystąpili do zwożenia kamieni (...). Praca przy budowie szkoły postępowała szybko. Pod koniec roku szkolnego kończono murować pierwsze piętro (...).

Nadszedł oczekiwany przez działwę szkolną i społeczeństwo dzień oddania do użytku nowej szkoły – 26 października (1958).

Kronika szkoły w Kątach

W 1968 r. przy szkole w Dobrocieszu działał społeczny komitet budowy nowej szkoły. Nim rozpoczął się rok szkolny, na placu budowy trwały już pierwsze prace ziemne. Ludność, podobnie jak wcześniej w innych wioskach, zobowiązała się do wpłaty ustalonej składki oraz przepracowania 10 dniówek. 31 stycznia 1970 r. dokonano odbioru budynku szkolnego i od lutego rozpoczęto naukę w nowej szkole.

Zob. Kronika szkoły w Dobrocieszu; S. Tokarski, Oświata i szkolnictwo na terenie gminy Iwkowa w latach 1513-2008, Dobrociesz 2008.

6.11. Szkoła w Wojakowej oddana do użytku w 1961 r. – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja ks. Stanisława Tokarskiego, fot. Stanisław Klimek – 1962.

6.12. Szkoła w Kątach, wybudowana na początku lat 60. XX w. – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja ks. Stanisława Tokarskiego, fot. Stanisław Klimek – początek lat 60.

6.13. Szkoła w Dobrocieszu – od 1970 r. – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja ks. Stanisława Tokarskiego.

Historia OSP w Porąbce Iwkowskiej sięga lat 60. XX wieku, kiedy to mieszkańcy miejscowości Kąty, Połom Mały, Porąbka Iwkowska i Drużków Pusty podjęli inicjatywę założenia straży. *Potrzeba była tym pilniejsza, że większość domów w tych okolicach pokryta była wówczas strzechą.*

Pierwszym komendantem był Józef Krzyżak. Wówczas do gaszenia pożarów na furmance dowożono ręczną motopompę. Dla około 30 strażaków mundury szył Emil Repetowski z Iwkowej. W kilka lat później OSP zakupiła samochód. Rozpoczęto budowę remizy strażackiej.

Jak możemy przeczytać w dalszej części artykułu zamieszczonego w „Gazecie Krakowskiej”: *Pieniądże na jej budowę pochodziły nie tylko ze składek drubów ochotników, ale również od mieszkańców, a zwłaszcza z zabaw tanecznych, z których dochody przeznaczano na budowę strażnicy. Do nowej remizy Komenda Rejonowa Straży Pożarnej w Bochni przekazała samochód ciężarowy STAR, który odebrał ówczesny komendant OSP Władysław Kołdras.*

Według informacji przedstawionej w tym samym artykule, w roku 1997:

Ochotnicy z Porąbki dysponują 2 samochodami wyposażonymi w auto i motopompy, zaś samochód ratownictwa drogowego „Ułaz” posiada niezbędne urządzenia. Strażacy mają również radiotelefon i radiostację.

J. Szegda, *Na straży – Porąbka Iwkowska*, „Gazeta Krakowska” 1997, Nr 182.

W gromadzie Porąbka Iwkowska w latach 60. funkcjonowała mleczarnia, która należała do Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Brzesku. Po likwidacji OSM w Brzesku stała się ona własnością OSM w Szczurowej. Budynek mleczarni widoczny na zdjęciu wybudowany został po roku 1960.

Mieszkańcy gromady mogli korzystać też z usług weterynarza i agronoma urzędującego w istniejącej tu od lat 50. agronomówce, która wybudowana została ze środków Powiatowego Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa w Brzesku. Po utworzeniu gmin przekazano ją pod zarząd gminy Iwkowa. Potem następowały różne dalsze zmiany.

Oprac. na podstawie informacji Stefana Szota

6.14. Remiza Ochotniczej Straży Pożarnej w Porąbce Iwkowskiej wybudowana w latach 70. – archiwum GOK w Iwkowej – ok. 2005.

6.15. Budynek mleczarni w centrum Porąbki Iwkowskiej – lata 90. – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Magdaleny Krzyżak.

6.16. Agronomówka – lata 90. – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Magdaleny Krzyżak.

6.17. Wpis w kronice biblioteki upamiętniający czyn społeczny mieszkańców gromady Porąbka Iwkowska – archiwum GBP w Iwkowej – *Kronika Gromadzkiej Biblioteki Publicznej w Porąbce Iwkowskiej*, fot. Stanisław Klimek – 1967.

W Iwkowej w dniu 27.8.1967 r. odbyły się gromadzkie dożynki. Zapowiadały się pięknie, ale przeszkodził deszcz. Mimo to przyjechał gospodarz powiatu, ob. Bałys z małżonką, dokonał przeglądu wystawy rolniczej z dwóch gromad oraz wziął udział w festynie ludowym. Spośród chłopów wyróżniono 2 wzorowych hodowców – Władysława Kuliga z Kątów i Piotra Serafina z Porąbki Iwkowskiej. A oto 2 stoiska z gromady Porąbka Iwkowska.

Zapis Anny Wludyki w Kronice Gromadzkiej Biblioteki Publicznej w Porąbce Iwkowskiej (z siedzibą w Wojakowej) – arch. GBP w Iwkowej.

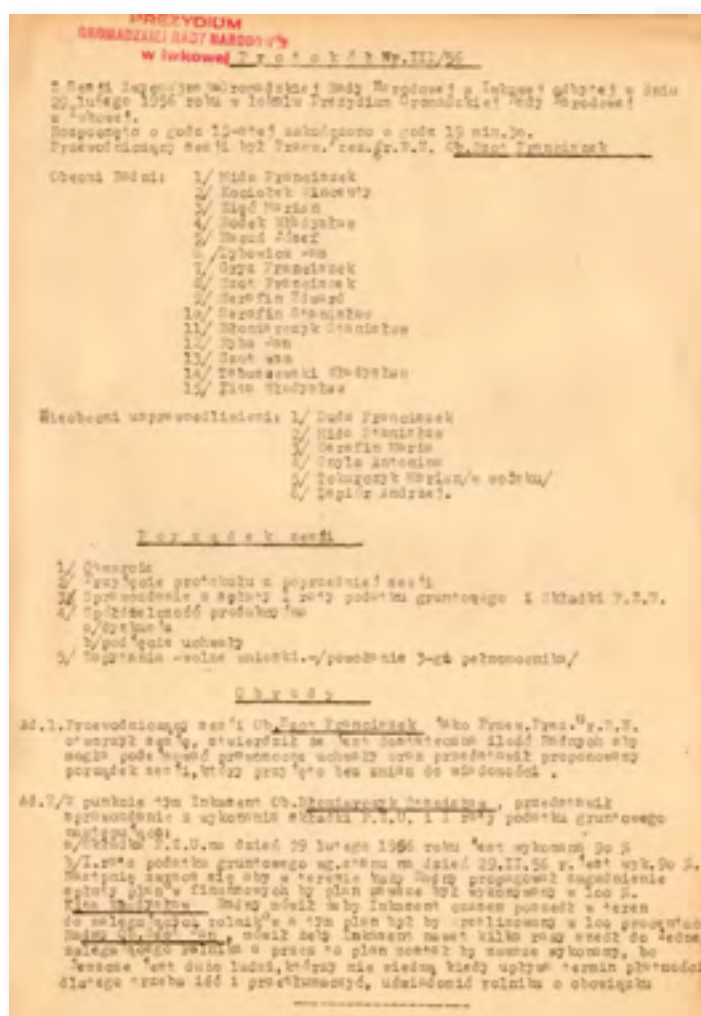
Dożynki regionalne w opracowaniu tujejszych zespołów teatralnego, tanecznego i chóralnego odbyły się w Iwkowej w połączeniu z wystawą rolniczą. Zasłużeni rolnicy otrzymali dyplomy, odznaczenia i nagrody pieniężne wręczone przez przewodniczącego P.PRN ob. Bałysa Tadeusza. Klub wystawił kiermasz książkowy z wartościowymi pozycjami książek rolniczych, które sprzedano za przeszło 300 złotych. Frekwencja – ok. 2000 osób. Plac dożynkowy – koło GS-u. Dożynki były uroczystością rolników gromad Iwkowa i Porąbka Iwkowska.

Zapis Zofii Serafin w Kronice działalności Klubu Prasy i Książki „RUCH” w Iwkowej z dnia 27 sierpnia 1967 r. – arch. GOK w Iwkowej.

6.18-6.19. Stoiska z gromady Porąbka Iwkowska prezentowane podczas dożynek – archiwum GBP w Iwkowej – *Kronika Gromadzkiej Biblioteki Publicznej w Porąbce Iwkowskiej*, fot. Stanisław Klimek – 1967.

6.20. Korowód dożynkowy z gromady Iwkowa, na fot. m.in.: Elżbieta Kołodziej, Teresa Kołodziej, Franciszek Stachoń – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Elżbiety Zapiór – 1967.

6.21. Dom rodziny Nakielných, w którym jeszcze do końca lat 60. XX w. urzędowały władze gminy – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Marii Tomasik.

6.22-6.23. Pierwsza i ostatnia strona protokołu z sesji zwyczajnej Gromadzkiej Rady Narodowej w Iwkowej z 29 lutego 1956 r. z nazwiskami ówczesnych radnych, pieczęciami Prezydium GRN w Iwkowej i podpisem Przewodniczącego Prezydium Franciszka Szota – Archiwum Narodowe w Krakowie Oddział w Bochni, sygn. 30-144-1, s. 43, 51.

W dniu 29 lutego 1956 roku podczas sesji zwyczajnej Gromadzkiej Rady Narodowej w Iwkowej podjęto, między innymi, uchwałę w sprawie podziału środków ze sprzedaży gruntów gromadzkich na budowę ośrodka zdrowia i świetlicy.

W dalszym ciągu dyskusji Ob. Sztet Franciszek, Radny podniósł że obecnie będzie rozdanie na sprzedaż gruntów gromadzkich w Iwkowej na cel budowy Ośrodka Zdrowia i Świetlicy i trzeba ustalić jaki procent dochodów przeznaczyc na budowę ośrodka zdrowia a jaki procent na budowę świetlicy. Po przeprowadzonej dyskusji Jednogłośnie postanowiono:

Uchwała Nr. 5/56

Gromadzka Rada Narodowa w Iwkowej na posiedzeniu w dniu 29 lutego 1956 roku po przeprowadzonej dyskusji odnośnie sprawy sprzedaży gruntów gromadzkich w Iwkowej na cel budowy ośrodka zdrowia i świetlicy w Iwkowej postanowiła:

Str. 4/

a/ trzy czwarte dochodów z majątku gromadzkiego przeznaczyć na budowę świetlicy a jedną czwartą z dochodów z majątku gromadzkiego na budowę ośrodka zdrowia, gdyż na ośrodek zdrowia jest podjęta uchwała samoopodatkowania się ludności gromady a na cel świetlicy trudniej byłoby zrobić samoopodatkowanie.

Na doposażenie wykonania niniejsze uchwały czyni się odpowiedzialnym Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej oraz powołany Komitet Sprzedaży Gruntów Gromadzkich.

W dniu 1 lipca 1956 roku podczas sesji zwyczajnej Gromadzkiej Rady Narodowej w Iwkowej poinformowano radnych, iż ksiądz Piechota wyraził zgodę na oddanie parceli w celu urządzenia boiska sportowego.

Na tej samej sesji poinformowano zebranych o zrealizowaniu interpelacji odnośnie zwiększenia ilości książek o pionierach.

Obrady

Ob. Sztet Franciszek, Przewodniczący Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej, otwiera sesję, przedstawiając propozycję porządku sesji, który przyjęte jest zmianą do wiadomości Jednogłośnie.

Protokół z poprzedniej sesji Gromadzkiej Rady Narodowej w Iwkowej z dnia 14 maja 1956 roku Mr. Prot. VI/56 - odczytany przez sekretarza Prezydium Gr. R. N. Ob. Serafinę Kłosa, został Jednogłośnie przyjęty bez zmian do wiadomości.

Przedstawienie i wyrażenie uchwały i interpelacji Radnych z poprzedniej sesji Gromadzkiej Rady Narodowej w Iwkowej z dnia 14 maja 1956 roku przedstawił sekretarz Prez. Gr. R. N. Ob. Serafin Kłosa następująco: Uchwała Nr. 19/56 w sprawie rozwoju oświaty i kultury na terenie gromady Iwkowa została zrealizowana w ten sposób - Jednogłośnie zatwierdzenie boiska sportowego udzielone tej sprawie z Księciem Piechotą Interpelacja Radnego Ob. Między Franciszka, odnośnie doposażenia wiatraków i łodzi wiatraków przez Gromadzką Bibliotekę o pionierach została zrealizowana w ten sposób, że książki te zostały nadane do Biblioteki im. P. Bibliotekę, Radny może sobie wybrać wytyczne. Interpelacja Radnego Między Stanisława, w sprawie wypłacenia części przez zatwierdzenie części w Iwkowej - za tej pory ugodzono z Ob. Kierownikiem Wiatraków w Iwkowej że odda parcelę potrzebną na zatwierdzenie części - w dalszym ciągu na zatwierdzenie części się aby obywateli do zespołu zapraszali się.

Prezydium Sprawozd. z WK. uchwały i Interpelacji Radnych zostały przyjęte przez Radnych Jednogłośnie.

Karta rejestracyjna zespołu Nr. 1/1964

Zespół Amatorsko-Dramatyczny

W składzie:

1. Liczba członków ogółem 45 osób w tym do lat 16 _____ 20 osób

2. Nazwisko i tytuł instruktora: Serafin Kłosa
gen. instr. , pow. Iwkowa

Weryfikowany:

3. Prace zespołu, np. w dalszym tygodniu:
wiosna, lato, jesień, zima

4. Plan repertuarowy zespołu na 1964 rok:

1. występy og. treści lipiec jak i w. 1964, Siedzieli i inne romanse

2. "Kochanki" - Główna

3.

4.

Wzrost i waga: _____

Prezydium GRN: _____

1-4 Jan Turka

Iwkowa, data 2. stycznia 1964 rok

ŚWIETLICA WIĘSKA
w Iwkowej pow. Iwkowa

Zarejestrowane w Referacie Kultury
Prezydium GRN w Iwkowej

w dniu 7.1.1964 r. _____

Przewodniczący: _____

Wiceprzewodniczący: _____

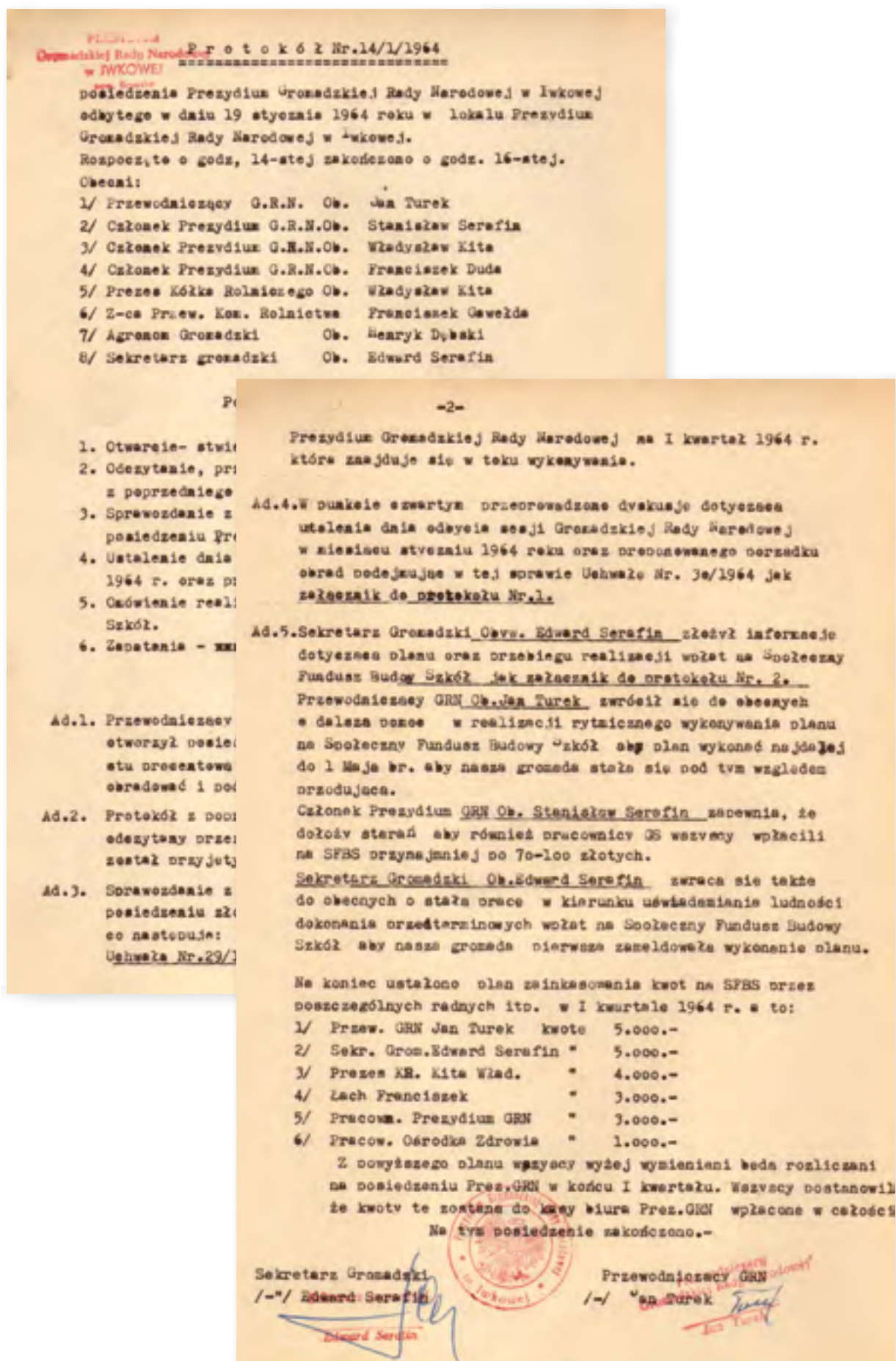
Wzrost: _____

1. _____

6.24. Wpis w kronice biblioteki z 1962 r. z fotografią utrwalającą początki budowy Domu Gromadzkiego, czyli dzisiejszego urzędu gminy – archiwum GBP w Iwkowej – kronika.

6.25-6.28. Wybrane fragmenty protokołów z sesji GRN w Iwkowej z 1956 r. – z 29 lutego (1-2) i 1 lipca (3-4) – Archiwum Narodowe w Krakowie Oddział w Bochni, sygn. 30-144-1, s. 47, 49, 117, 119.

6.29. Karta rejestracyjna zespołu amatorsko-dramatycznego w Iwkowej z 1964 r. z pieczęciami Prezydium GRN, Przewodniczącego GRN Jana Turka oraz kierownika Świetlicy – Zofii Serafin – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Stare dokumenty.

6.30-6.31. Protokół z posiedzenia Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Iwkuja z 19 stycznia 1964 r. z pieczęciami prezydium i podpisem Przewodniczącego GRN Jana Turka – Archiwum Narodowe w Krakowie Oddział w Bochni, sygn. 30-144-23, s. 21, 23.

Data	Rodzaj i treść zajęć organizowanych w klubie	Zasiadki uczestników
30. marca 1967r.	W tym dniu była wielka uroczystość w Klubie - Światowy z okazji 60 rocznicy Światowego Roku Pracy, a także 20-tych rocznicy niepodległości. Przybyli goście z powiatu z P.P. N. Koch - Zygade, Pan. Z.N. i P. H.A. - Polak. Kultury. Przedstawiciele miejscowych organizacji oraz aktywni młodzież - nagrody lat 60. i 70. lat - nagrody lat 6. i 7. lat. Istotne znaczenie dla rozwoju kultury naszego regionu. Wzrost zainteresowania z okazji 25. lat. pracy w regionie. Istotne znaczenie dla rozwoju i uwydatnienia 6000 - Kłosa prawnego na koniec nowego świata.	90

- 6.32-6.33. Strony kroniki z 1967 r. – archiwum GOK w Iwkowej – *Kronika działalności Klubu Prasy i Książki „Ruch” w Iwkowej*.
- 6.34. Występ aktorów amatorskiego zespołu teatralnego w Iwkowej, scena przed budynkiem świetlicy i klubu „RUCH” – archiwum GBP w Iwkowej – kronika – 1957.
- 6.35. Budynek urzędu gminy (poprzednio GS-u), który „wyrósł” na miejscu dawnej świetlicy – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja *Fotografie*, 1995.
- 6.36. Widok z urzędu gminy na starą świetlicę i budynek masarni – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Marii Tomasik, fot. Ludwik Szot – połowa lat 60.

6.37. Wycinki prasowe na temat rozwoju infrastruktury Iwkowej, zamieszczone w kronice biblioteki w 1967 r. – archiwum GBP w Iwkowej.

*Czytelnikom Gromadzkiej Biblioteki Publicznej
w Iwkowej z najserdeczniejszymi i najlepszymi życze-
niami oraz równie serdecznym podziękowaniem za
naprawdę miły i uroczy wieczór, jaki spędziłem w tej
bibliotece z jej czytelnikami.*

Ryszard Kłyś, Iwkowa 19 XI 1967 r.

*Bibliotekom Gromadzkiej Biblioteki Publicznej
w Iwkowej z najserdeczniejszymi i najlepszymi
życzeniami, oraz równie serdecznym podziękowaniem
za naprawdę miły i uroczy wieczór, jaki spędziłem
w tej bibliotece z jej czytelnikami.*

Ryszard Kłyś

Iwkowa 19. XI. 1967 r.

"Głos Młodzieży Miejskiej" Nr 11 rok 1967.

Rok Oświatowy w ZMW rozpoczęty

To był mądry pomysł, aby wojewódzka akademii inaugurująca rozpoczęcie nowego roku oświatowego w ZMW w Krakowie urządzić w Iwkowej, małej wiosce zagubionej na krańcach powiatu brzeskiego. Ta inicjatywa może wreszcie położyć kres zwyczajowi organizacji tego typu imprez w samym Krakowie i tylko dla wybranych. Do Iwkowej, oprócz zaproszonych gości, przybyli przedstawiciele kół powiatu brzeskiego. W akademii uczestniczyła prawie cała ludność wsi, dla której ten fakt wyróżnienia ich miejscowości był wielkim przeżyciem. Wybór zaś Iwkowej na miejsce

urządzenia wojewódzkiej akademii nie był przypadkowy.

Pomimo swoich dość trudnych warunków lokalowych w Iwkowej od początku istnienia Polskiego Ludowego nieprzerwana praca kulturalno-oświatowa. Pani Serafinowa, obecna gospodyni klubu, kieruje życiem kulturalnym wsi od przeszło 20 lat. Nie też dziwnego, że dziś w Iwkowej istnieje świetnie przygotowany zespół artystyczny, posiadający kilka sekcji, że w wiosce istnieje jedno z najlepszych kół ZMW w powiecie brzeskim, że wieś buduje czynnym społecznym dom kultury, którego mury posą się coraz wyżej w niebo. Akademia

była też okazją do pokazania przedstawicielom całego województwa osiągnięć nie tylko w dziedzinie kulturalnej, ale i gospodarczej.

Jedynym kłopotem była skromna sala klubu, która nie mogła pomieścić wszystkich uczestników imprezy. Większość stała więc wokół budynku, słuchając przez głośniki wystąpić gości, m. in. swojego krajana, obecnego sekretarza KW PZPR, tow. M. Hebdy. Z bardzo serdecznym przyjęciem spotkał się także wicekonsul radziecki z Krakowa, tow. Golowczyński. Młodzież szkolna i ZMW obdarowała gości kwiatami, witając wicekonsula w języku rosyjskim.

Po części oficjalnej zespół artystyczny ZMW, jak i młodzież szkolna, zaprezentowały swój artystyczny dorobek. Było to wspaniałe widowisko. (mo)

39

6.38. Strona kroniki biblioteki z roku 1967 z wpisem pisarza Ryszarda Kłyśa po spotkaniu z czytelnikami w Iwkowej oraz artykułem prasowym podkreślającym dokonania gminy Iwkowa w dziedzinie kulturalnej i gospodarczej, opublikowanym w związku z wojewódzką akademią inaugurującą nowy rok oświatowy w ZMW, która odbyła się w Iwkowej – archiwum GBP w Iwkowej – kronika.

Zofia Serafin (ur. 8 listopada 1921 r.) – osoba o wielkim społecznym autorytecie – pracę w administracji rozpoczęła w 1946 r. Od 1958 do 1978 r. była zatrudniona na stanowisku kierownika Urzędu Stanu Cywilnego. Przez 25 lat pełniła funkcję przewodniczącej Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej. Taką samą funkcję sprawowała w Społecznej Komisji Pojednawczej. Około 30 lat była Społecznym Kuratorem Sądowym na terenie gminy, a przez 14 lat działała w Kole Gospodyń Wiejskich.

Zofia Serafin była założycielką biblioteki publicznej w Iwkowej w 1947 r., przez wiele lat jej kierownikiem oraz organizatorem punktów bibliotecznych we wszystkich sołectwach w gminie.

Od 1946 r., pełniąc liczne funkcje zawodowe i społeczne, Pani Zofia w pełni zaangażowana była w prowadzenie amatorskiego zespołu teatralnego jako dyrektor, kierownik literacki, reżyser, scenograf, choreograf, a nawet sufler. Już od lat szkolnych uczestniczyła w organizowaniu wszystkich imprez kulturalnych na terenie gminy.

Całym sercem oddana była też kultywowaniu tradycji regionalnych i twórczości ludowej. Za swoją szeroką działalność została uhonorowana wieloma odznaczeniami, m. in. Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski. W 2004 r. państwo Zofia i Edward Serafinowie otrzymali tytuł Społecznik Gminy Iwkowa.

Zob. materiały gromadzone w *Przewodniku biograficznym* – archiwum GBP w Iwkowej (zbiory regionalne).

6.39., 6.41. Zofia Serafin – kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Iwkowej – udziela ślubu Małgorzacie Rojek z Zabelcza i Stanisławowi Bieńkowi z Kątów – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja *Fotografie* – 13.01.1968.

6.40. Zofia Serafin – kierownik USC i Jan Turek – przewodniczący Gromadzkiej Rady Narodowej w Iwkowej w latach 1961-1972 – w Sali Ślubów – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja *Fotografie*.

6.42. Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski przyznany Zofii Serafin 23 maja 1984 r. – archiwum GBP w Iwkowej (zbiory regionalne).

6.43. Początki budowy kompleksu budynków w centrum Iwkowej – dzisiejszy urząd gminy i sklepy GS-u – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Zofii Serafin, fot. Ludwik Szot – 1964.

6.44. Pusty plac przygotowany pod budowę Domu Kultury i Domu Gromadzkiego – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Janiny Dzięgiel, fot. Ludwik Szot – początek lat 60. XX w.

Jak donosi „Gazeta Krakowska”:
Już 10 lat trwa budowa gromadzkiego domu kultury w Iwkowej, w powiecie brzeskim. Prowadzona jest ona systemem gospodarczym, wkład ludności oblicza się na około 670 tys. zł. Prezydium PRN przekazało na ten cel – około 200 tys. zł, wartość całego obiektu wyniesie 2 mln. 800 tys. zł. Oddanie do użytku okazałego budynku nastąpi w br. (1971 r.- red.) (...).

W dalszej części artykułu czytamy, że będzie się w nim mieścić klub-kawiarnia, sala widowiskowa (w której już odbywają się imprezy) oraz biura Gromadzkiej Rady Narodowej.

Zob. Iwkowa otrzymała Dom Kultury: po dziesięciu latach budowy, (al), „Gazeta Krakowska” 1971, nr 134 (art. zamieszczony w Kronice działalności Klubu Prasy i Książki „Ruch” w Iwkowej) – arch. GOK w Iwkowej.

6.45. Oddany do użytku budynek Domu Kultury i Domu Gromadzkiego – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Teresy Motak, fot. Ludwik Szot – lata 70.

6.46. Budowla na ukończeniu – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Aleksandry Mikołajczyk, fot. Ludwik Szot – początek lat 70.

6.47-6.48. Korowód dożynkowy przed budynkiem Domu Kultury i Domu Gromadzkiego – archiwum GOK w Iwkowej – *Kronika działalności Klubu Prasy i Książki „Ruch” w Iwkowej* – 1971.

W latach 70. na szkole w Iwkowej wymieniono dach spadzisty na stropodach. Obiekt powstał, gdy na czele Rady Powiatowej stanął baron Jan Goetz z Okocimia, właściciel browaru i kilku dworów. Jako poseł Sejmu Krajowego wystarał się o pieniądze na nowy murowany budynek (sam ofiarował cegły) z mieszkaniem dla kierownika. W roku 1912 na gruncie plebańskim, zakupionym z funduszu religijnego, wystawiono nową murowaną jednopiętrową szkołę, której patronował św. Jan Kanty.

S. Tokarski, *Oświata i szkolnictwo na terenie gminy Iwkowa w latach 1513-2008*, Dobroćsz 2008.

Fundamenty pod budowę szkoły w Iwkowej-Nagórz uylano przed II wojną światową. Niestety, dalsze prace zostały przerwane przez wybuch wojny. Wznowiono je dopiero w 1959 roku, a już dwa lata później szkoła została oddana do użytku.

S. Tokarski, *Oświata i szkolnictwo na terenie gminy Iwkowa w latach 1513-2008*, Dobroćsz 2008.

6.49. Budynek szkoły podstawowej w Iwkowej – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja *Fotografie*, fot. Zbigniew Klimek – 1994.

6.50. Szkoła podstawowa w Iwkowej wybudowana w 1912 r., przed zmianą dachu – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Ryszarda Kolodzieja, fot. Ludwik Szot – lata 60.

6.51-6.52. Szkoła podstawowa i dom nauczyciela w Iwkowej-Nagórz – archiwum GOK w Iwkowej – album *Wystawa fotograficzna Panorama kultury gminy Iwkowa. Październik 1992 r.* – początek lat 80.

Budynek działającego od 1948 r. Ośrodka Zdrowia powstał na początku lat 60. Jak możemy przeczytać w „GK” z 1967 r.: *Jest to placówka dysponująca kompletem niezbędnych urządzeń, posiadająca gabinet lekarski, dentystyczny, zabiegowy, izbę porodową i inne.*

*Z wizytą w Ośrodku Zdrowia,
„Gazeta Krakowska” 1967, Nr 155.*

Cykl pogaderek głoszonych przez personel ośrodka zdrowia został w miesiącu kwietniu zakończony – pogadanki były zgodnie z planem prowadzone przez lekarza Jadwigę Kowaleńską, doktora Eugeniusza Kowaleńskiego, położne – ob. Jadwigę Chuchro, ob. Gabriłę Smoleń, pielęgniarkę Szot Helenę i instruktora higieny sanitarnej Serafin Irene. Wykłady były przekazywane dostępne i w formie konsultacji, cieszyły się dużą frekwencją szczególnie Kobiety-Matek i dziewcząt.

*Zapis w Kronice działalności Klubu Prasy i Książki
„Ruch” w Iwkowej z dnia 22 kwietnia 1966 r.
– arch. GOK w Iwkowej.*

6.53. Ośrodek Zdrowia w Iwkowej w trakcie budowy – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja *Fotografie*, fot. Ludwik Szot – początek lat 60.

6.54-6.55. Personel ośrodka zdrowia; na zdjęciu pierwszym, od lewej: Maria Kociolek, Irena Serafin, Helena Szot i Stanisława Bodurka, na zdjęciu drugim: Maria Kociolek, Stanisława Bodurka, Helena Szot oraz Halina Stachura – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Marianny Kociolek – 1971, 1973.

Rozdział VII

Gminna Rada Narodowa
1973 – 1976

Powszechna krytyka działalności Gromadzkich Rad Narodowych i bardzo duże rozdrobienie tych organów administracyjnych, wymogły na władzach centralnych przeprowadzenie nowej reformy administracyjnej kraju. Z analiz wynikało, że należy powrócić do wzorca przedwojennego, czyli do systemu gmin zbiorowych, z tym, że były one gminami samorządowymi, a nowo tworzone gminy, zgodnie z linią PZPR, nie mogły mieć uprawnień samorządowych, gdyż miały pełnić rolę terenowych organów administracji państwowej. W listopadzie 1972 roku sejm przyjął ustawę „O utworzeniu gmin i zmianie ustawy o radach narodowych”. Na mocy tej ustawy Wojewódzka Rada Narodowa w Krakowie w grudniu 1972 roku podjęła uchwałę o utworzeniu gmin w województwie krakowskim. W większości przypadków nowe gminy tworzone na bazie gmin zbiorowych z 1933 roku, choć zdarzały się przypadki przeniesienia niektórych miejscowości do innej gminy, niż należała poprzednio. W przypadku Iwkowej sprawa była bardzo prosta. Nową gminę Iwkowa z siedzibą w Iwkowej utworzono z połączenia dwóch gromad: gromady Iwkowa i gromady Porąbka Iwkowska, jako że układ geograficzny i uwarunkowania historyczne wykluczały inny podział administracyjny. Pojawiła się przez moment propozycja włączenia wsi Tymowa lub części tej wsi zwanej Tymowa Górna do gminy Iwkowa, ale szybko odstąpiono od tego zamiaru i Tymowa w całości włączona została do gminy Czychów. W skład gminy Iwkowa weszły: Dobroćsz, Drużków Pusty, Iwkowa, Kąty, Połom Mały, Porąbka Iwkowska i Wojakowa. Od 1 stycznia 1973 roku rozpoczęły się działania związane z organizacją Urzędu Gminy w Iwkowej, które to zadanie powierzono Edwardowi Serafinowi; wcześniej pełnił on funkcję sekretarza Gromadzkiej Rady Narodowej w Iwkowej.

W utworzonych gminach organem uchwalodawczym była Gminna Rada Narodowa. Na czele rady stało Prezydium Rady. Zgodnie z przyjętymi zasadami Przewodniczącym Rady zostawał z urzędu I sekretarz Komitetu Gminnego PZPR. Do 1974 roku stanowisko to mogło być też powierzane Prezesom Zarządów Gminnych Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego oraz Stronnictwa Demokratycznego, jako stronnictw sojuszniczych. Przewodniczący Gminnej Rady Narodowej oraz jego zastępcy i Przewodniczący Komisji Rady tworzyli Prezydium Gminnej Rady Narodowej. Prezydium kierowało pracą rady, ustalało terminy i program sesji. Podejmowało też uchwały opiniujące kandydatów proponowanych na ważne i odpowiedzialne stanowiska administracyjne. W drodze uchwały prezydium zatwierdzało każdorazowo wybory sołtysa i pełnienie tej funkcji przez niego rozpoczynało się po podjęciu pozytywnej uchwały Prezydium Rady Gminy. Uchwała negatywna unieważniała automatycznie wybór sołtysa przez zebranie wiejskie. Do głównych zadań Gminnej Rady Narodowej należało uchwalanie budżetów rocznych i długoterminnych planów gospodarczych wraz z kontrolą ich realizacji. Ważnym zadaniem było też rozdysponowywanie środków pozabudżetowych, kierowanych do gmin zarówno z Urzędu Wojewódzkiego, jak i środków celowych spływających do gmin z budżetu centralnego na realizację wskazanych programów. Gminna Rada Narodowa sprawowała nadzór nad wszystkimi instytucjami gospodarczymi i państwowymi działającymi na terenie gminy. W gminie nadzorowała ona Gminną Spółdzielnię „Samopomoc Chłopska”, Kółka Rolnicze, Kasę Zapomogowo-Pożyczkową, Posterunek Milicji Obywatelskiej itp. Jednostki te składały do GRN, w wyznaczonych terminach, sprawozdania i informacje z wykonania zadań. Przekazywane materiały analizowano na posiedzeniach komisji, Prezydium GRN, a także niejednokrotnie na sesjach GRN. Wydawano wtedy zalecenia do realizacji poszczególnym podległym jednostkom, a o ich wykonaniu informowano Prezydium GRN. Gminna Rada Narodowa miała też prawo dokonywania kontroli doraźnych w podległych jednostkach. Do takich kontroli dochodziło najczęściej w przypadku skarg zgłaszanych przez mieszkańców gminy na działalność różnych instytucji. Kierownicy owych jednostek uczestniczyli w sesjach roboczych rady i na bieżąco udzielali odpowiedzi na zgłaszane propozycje, wnioski i uwagi. Do obsługi kancelaryjno-administracyjnej w każdej gminie utworzono samodzielne stanowisko Inspektora ds. Rady Narodowej. Inspektor ds. Rady Narodowej, pomimo że zatrudniany na etacie przez naczelnika gminy, służbowo podlegał Przewodniczącemu Gminnej Rady Narodowej i wykonywał wszystkie zadania powierzone mu przez Przewodniczącego GRN. Organem wykonawczym gminy był naczelnik gminy - jako przedstawiciela

władzy państwowej mianował go wojewoda na czas nieokreślony. Gminna Rada Narodowa nie miała żadnego wpływu na to, kto zostanie naczelnikiem gminy. Wydział kadr Urzędu Wojewódzkiego przysyłał wniosek do Gminnej Rady Narodowej z prośbą o zaopiniowanie kandydata, jednak opinia ta, nawet negatywna, nie była wiążąca dla wojewody. Dużo większe znaczenie miała opinia o kandydacie wyrażona przez Gminny Komitet Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.

Zwiększyła się także liczbowo obsada kadrowa urzędów gmin. Wydzielono Biuro Urzędu, Gminną Służbę Rolną i Urząd Stanu Cywilnego. Ważną funkcję pełnił główny księgowy. W większych gminach powstały referaty, a w dużych miastach wydziały zajmujące się określonymi w statutach gmin obszarami życia społeczno-gospodarczego. W przypadku gminy Iwkowa najbardziej rozbudowana została Gminna Służba Rolna, zatrudniająca specjalistów z zakresu działalności rolniczej, produkcji roślinnej, zwierzęcej, doradców i instruktorów. Pozostali pracownicy zatrudniani byli na stanowiskach inspektorów lub zwykłych pracowników z określonym zakresem obowiązków. Pracownicy urzędu podlegali, w przypadku Gminnej Służby Rolnej, kierownikowi tejże służby, pozostali Sekretarzowi Urzędu Gminy, z wyjątkiem Inspektora ds. Rady Narodowej.

Organizowanie gminy w Iwkowej rozpoczęło się 1 stycznia 1973 roku. Zatrudniano stopniowo pracowników niezbędnych do wykonywania zadań nałożonych na gminy. Decyzją Wojewody Krakowskiego na pierwszego Naczelnika Gminy Iwkowa powołany został Edward Serafin. Radni poprzednich Gromadzkich Rad Narodowych, w okresie przejściowym trwającym od stycznia do listopada 1973 roku, pełnili funkcje radnych Gminnej Rady Narodowej.

Pierwsze wybory do Gminnych Rad Narodowych odbyły się 9 grudnia 1973 roku (kadencja 1973-1977). Gmina Iwkowa podzielona została na 7 okręgów wyborczych, wybierano łącznie 25 radnych. W Iwkowej utworzone zostały 3 okręgi wyborcze, w których wybierano 10 radnych. Okręg nr 4 obejmował Wojakową, w którym wybierano 5 radnych, okręg nr 5 Porąbkę Iwkowską i Połom Mały z 3 radnymi, okręg nr 6 Kąty i Drużków Pusty z 4 radnymi, a okręg nr 7 Dobrociesz, w którym wybierano 3 radnych. Radnymi Gminnej Rady Narodowej zostali:

Okręg nr 1:

1. Bolesław Lupa
2. Włodzimierz Knurowski
3. Bronisława Koprowska
4. Stanisław Dziedzic

Okręg nr 2:

1. Halina Repetowska
2. Stanisław Serafin
3. Stanisław Zapiór

Okręg nr 3:

1. Karol Dziedzic
2. Helena Szot
3. Franciszek Tabaszewski

Okręg nr 4:

1. Wacław Bednarczyk
2. Aleksander Cięciwa
3. Piotr Goryl
4. Stanisław Plawecki
5. Helena Szafraniec

Okręg nr 5:

1. Bronisław Motak
2. Stanisław Pajor
3. Kamil Urbańczyk

Okręg nr 6:

1. Jan Cięciwa
2. Władysław Czyżycki
3. Józef Kusior
4. Anna Musiał

Okręg nr 7:

1. Jan Czyżycki
2. Jan Lupa
3. Krystyna Repetowska

W listopadzie 1972 roku sejm przyjął ustawę „O utworzeniu gmin i zmianie ustawy o radach narodowych”. Na mocy tej ustawy Wojewódzka Rada Narodowa w Krakowie w grudniu 1972 roku podjęła uchwałę o utworzeniu gmin w województwie krakowskim (...). Nową gminę Iwkowa z siedzibą w Iwkowej utworzono z połączenia dwóch gromad: gromady Iwkowa i gromady Porąbka Iwkowska. (s. 96)

WOJEWÓDZKA RADA NARODOWA W KRAKOWIE

Na podstawie art. 101 ust. 1 ustawy z dnia 25 stycznia 1958 roku o radach narodowych (Dz. U. Nr 49, z 1972 roku pozycja 314), uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie Nr XVIII/92/72 z dnia 6 grudnia 1972 roku

tworzy się w powiecie brzeskim

GMINĘ IWKOWA

PRZEWODNICZĄCY SESJI

[Signature]

PRZEWODNICZĄCY PREZYDIUM

[Signature]

Kraków, dnia 1 stycznia 1973 roku

W 1975 r. rozpoczęto w Iwkowej budowę apteki, którą ukończono dopiero w 1982 r., po tym, jak Iwkowa odzyskała status gminy (w 1976 r. gmina Iwkowa włączona została do gminy Czchów).

W tym samym, 1975 r., przeprowadzono generalny remont budynku przedszkola.

7.2-7.3. Budowa apteki w Iwkowej – fot. 1 – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Edwarda Serafina, fot. Ludwik Szot – 1975; fot. 2 – archiwum GOK w Iwkowej – album *Wystawa fotograficzna: Panorama kultury gminy Iwkowa. Październik 1992 r.* – początek lat 80.

7.4. Widok na przedszkole z drogi głównej w Iwkowej – archiwum GOK w Iwkowej – album *Wystawa fotograficzna: Panorama kultury gminy Iwkowa. Październik 1992 r.* – początek lat 80.

7.5. Remont przedszkola w Iwkowej – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Edwarda Serafina, fot. Ludwik Szot – 1975.

7.6. Przedwojenny budynek przedszkola przed przebudową – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Seweryna Szota, fot. Ludwik Szot – 1975.

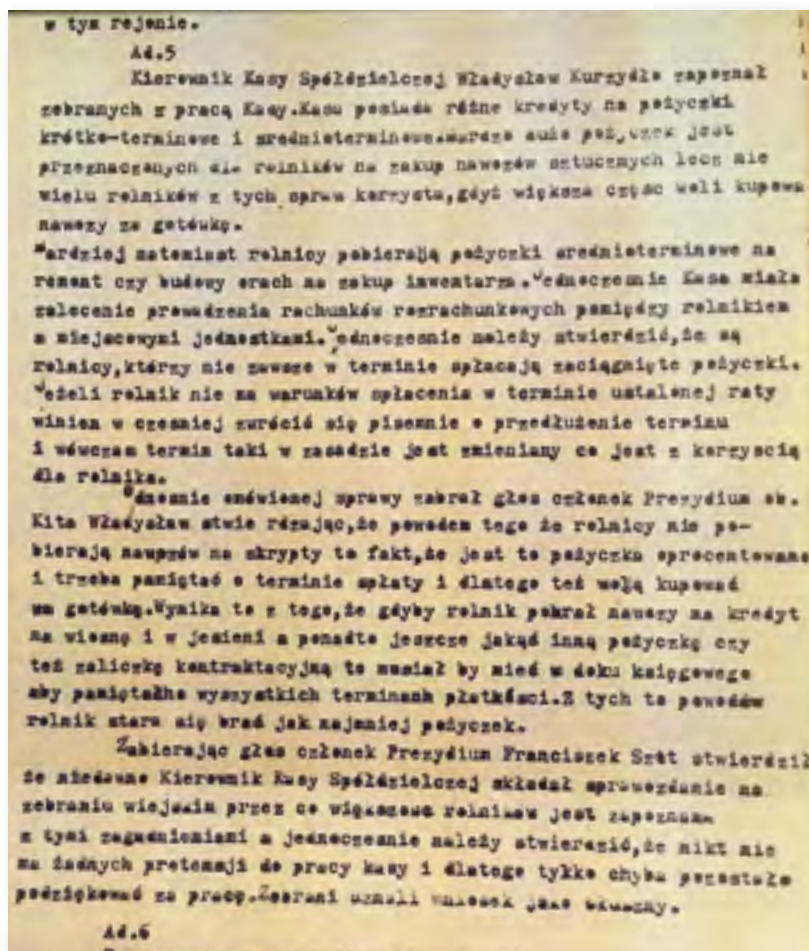

Gminna Rada Narodowa sprawowała nadzór nad wszystkimi instytucjami gospodarczymi i państwowymi działającymi na terenie gminy. Nadzorowała ona Gminną Spółdzielnię „Samopomoc Chłopska”, Kółka Rolnicze, Kasę Zapomogowo-Pożyczkową, Posterunek Milicji Obywatelskiej itp. Jednostki te składały do GRN, w wyznaczonych terminach, sprawozdania i informacje z wykonania zadań. (s. 98)

W 1874 r. w Brzesku powstało Towarzystwo Zaliczkowe. Założycielami-członkami Towarzystwa byli m.in. Leonard Rogoyski z Kątów, Roman Lewartowski z Dobrociesza, Antoni Krasucki z Drużkowa i Stanisław Stachon z Iwkowej. Po 1905 r. powstawały Kasy Stefczyka. W Iwkowej Kasa Stefczyka założona została w 1907 r. Po II wojnie światowej na podstawie ustawy o spółdzielczości tworzone nowe formy działalności bankowej, a Kasy Stefczyka przekształcały się lub były likwidowane. Od 1958 r. do czerwca 1975 r. działały jako Spółdzielnie Oszczędnościowo-Pożyczkowe lub Kasy Spółdzielcze, popularnie zwane Kasami. W 1975 r. powołane zostały kolejne banki centralne, do których wcielone zostały wszystkie działające Kasy. Istniejąca w Iwkowej Kasa Spółdzielcza przejęta została przez Bank Gospodarki Żywnościowej O/Tarnów, który w latach 1975-76 wybudował budynek obecnego Banku Spółdzielczego.

W 1975 r., w momencie utworzenia, BGŻ w Iwkowej miał 1260 członków.

Na podstawie opracowania Stefana Szota
Zob. P. Duda, M. Węgrzyn, *130 lat w służbie społeczeństwa. Dzieje Banku Spółdzielczego w Brzesku 1874-2004*, Tuchów, 2004;
J. Burlikowski, *Kronika Powiatu Brzeskiego 1974-1975*.

7.7. Fragment protokołu z sesji GRN z dnia 8 grudnia 1967 r., dotyczący sprawozdania z działalności Kasy Zapomogowo-Pożyczkowej – Archiwum Narodowe w Krakowie Oddział w Bochni (ze zbiorów Stefana Szota).

7.8. Budynek Banku Spółdzielczego w Iwkowej – archiwum GOK w Iwkowej – album *Wystawa fotograficzna: Panorama kultury gminy Iwkowa. Październik 1992 r.* – początek lat 80.

W centrum Iwkowej znajdował się drewniany budynek masarni, w którym wcześniej mieścił się bar – kafejka zwana przez miejscowych „kufajką”. W połowie lat 70. obok – na miejscu funkcjonującej tu świetlicy – wybudowano wielobranżowy dom handlowy Gminnej Spółdzielni „Sch” w Iwkowej z asortymentem metrażowym, obuwniczym, żelaznym i spożywczym. Na początku lat 80. wyburzono masarnię i postawiono nowy budynek, który – po połączeniu z domem handlowym – stał się siedzibą biblioteki gminnej. W 2002 r. urząd gminy wykupił budynek od GS-u. Obecnie (2020 r.) mieści się w nim biblioteka publiczna, poczta i prywatne sklepy.

Irena Repetowska (zdjęcie u góry) – kucharka w pierwszej gospodzie w Iwkowej, długoletnia szefowa kuchni w restauracji Belanka – na łamach „Echa znad Beli” (nr 4/2005) tak wspomina swoją przygodę z gastronomią:

W tym czasie istniała już w Iwkowej gospoda, tzn. „iwkowska kufajka”. (...) Pracę zaczęłam 1 listopada 1954 roku (...). Konsumenci mogli zjeść m.in. kiszkę z kapustą, gulasz, flaczki, kiełbasę na gorąco lub smażoną. W roku 1960 przenieśliśmy się do budynku państwa Kociolków...

7.9. Budynek masarni – archiwum GOK w Iwkowej – *Kronika działalności Klubu Prasy i Książki „Ruch” w Iwkowej* – początek lat 80.

7.10. Irena Repetowska – szefowa kuchni – przed Barem Nr 1 w Iwkowej – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Ireny Repetowskiej – II połowa lat 50.

7.11. Wielobranżowy dom handlowy GS „Sch” w Iwkowej – archiwum GOK w Iwkowej – album *Wystawa fotograficzna: Panorama kultury gminy Iwkowa. Październik 1992 r.* – lata 80.

7.12. Wielofunkcyjny budynek UG w Iwkowej – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Bernadeta Klimek – 05.10.2020.

W 1976 r. „Gazeta Południowa” informuje czytelników i turystów:

...Jeżeli już jesteśmy w Czchowie, warto zaglądnąć do sąsiedniej Iwkowej. W czystej i estetycznej, wyposażonej w ludowe meble i ceramiczne ozdoby restauracji Belanka można naprawdę dobrze i przyjemnie zjeść. Dodatkową atrakcją jest słynna na całą okolicę wódka – koktajl, tzw. „imbirówka”. Restauracja kierowana przez Irenę Repetowską, uczestniczy w konkursie Srebrnej Patelni i naszym zdaniem jest poważnym pretendentem do nagrody.

Handel i gastronomia: na turystycznych szlakach, „Gazeta Południowa” z dnia 5.08.1976. (archiwum GBP w Iwkowej – kronika biblioteki)

Imponująca kompozycja ceramiczna, znajdująca się na frontowej ścianie Belanki istnieje do dzisiaj. Intensywna kolorystyka i nieoczywisty obraz, układanej w roku 1976 ceramiki, intrygowały mieszkańców ciekawych nowego budynku. „Belankowa” ściana mogłaby idealnie wpisać się w szlak ceramiki regionu tarnowskiego.

7.13. Nowo wybudowana restauracja Belanka i jej personel – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja *Fotografie* – II połowa lat 70.

7.14. Budynek Belanki we wrześniu 2020 r. – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Bernadeta Klimek.

7.15. Dom rodziny Kociolków, w którym przez długie lata funkcjonowała restauracja Belanka – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Marii Tomasik, fot. Ludwik Szot – lata 60.

7.16. Budowa, w latach 1973-1976, nowego lokalu Belanki – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Ireny Repetowskiej, fot. Ludwik Szot – lata 70.

7.17. Budynek należący – w części górnej – do Urzędu Gminy, gdzie znalazła swe lokum m.in. biblioteka publiczna, i, w części dolnej, do Gminnej Spółdzielni „Sch”, w której mieściły się sklepy z różnym asortymentem – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Ludwik Szot – połowa lat 60.

7.18. Wnętrze sklepu odzieżowego – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Edwarda Serafina – II połowa lat 60.

W 1969 r. w „Gazecie Krakowskiej” (nr 35 z dn. 11.02) znajdujemy informację następującej treści:

Gminna Spółdzielnia zakupiła (...) parcele pod budowę nowych sklepów w Dobrocieszu, w Kątach, w Polomiu Małym i Iwkowej.

W 1973 r. na terenie gminy Iwkowa funkcjonuje już 15 sklepów, w tym 3 spożywcze, 6 wielobranżowych i 6 przemysłowych, o czym dowiadujemy się z „Kroniki Powiatu Brzeskiego” (t.3) Jana Burlikowskiego.

- 7.19. Sklep GS-u w Dobrocieszu w domu państwa Urygów; za ladą Helena Łagosz – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja ks. Stanisława Tokarskiego – lata 60.
- 7.20. Sklep GS-u w Polomiu Małym wybudowany w latach 70. – archiwum GBP w Iwkowej – ze zbiorów prywatnych Bogusława Kamińskiego, fot. Bogusław Kamiński – lata 90.
- 7.21. Sklep GS-u w Kątach wybudowany w latach 60. – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Iwona Gryz – październik 2020.
- 7.22. Sklep GS-u w Iwkowej-Nagórze, tzw. „Kółko”, wybudowany w latach 60. – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Zbigniew Klimek – 2010.
- 7.23. Sklep GS-u w Iwkowej-Nagórze wybudowany w 1963 r. – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Edwarda Serafina – lata 60./70.
- 7.24. Piekarnia w Iwkowej wybudowana w połowie lat 70. – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Bernadeta Klimek – luty 2021.
- 7.25. Plac GS-u w Porąbce Iwkowskiej z magazynami i sklepem z asortymentem rolniczym, powstały w latach 1954-55 – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Magdaleny Krzyżak – lata 80.

Plac Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” w centrum Iwkowej z magazynami handlowymi, składem węgla i Wytwórnią Wód Gazowanych – „Oranżadziarnią”.

7.25-7.27. Plac i magazyny GS-u w centrum Iwkowej – fot. 1, 2 – archiwum GOK w Iwkowej – album *Wystawa fotograficzna: Panorama kultury gminy Iwkowa. Październik 1992 r.* – początek lat 80.; fot. 3 – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Haliny Repetowskiej – lata 70.

7.28-7.29. Archiwalne etykiety Wytwórni Wód Gazowanych w Iwkowej – archiwum GBP w Iwkowej (zbiory regionalne; druki ulotne).

7.30. Budynek skupu żywca GS-u w Iwkowej – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja *Fotografie*, fot. Zbigniew Klimek – 1995.

7.31. Mężczyźni na placu skupu żywca, w tle magazyny Kółka Rolniczego w Iwkowej – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Seweryna Szota, fot. Ludwik Szot – lata 70.

7.32-7.33. Kółko Rolnicze w Iwkowej – plac i magazyny – fot. 1 – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Ludwik Szot – lata 70.; fot. 2 – archiwum GOK w Iwkowej – album *Wystawa fotograficzna. Panorama kultury gminy Iwkowa. Październik 1992 r.* – początek lat 80.

W krajobraz powojennego rozwoju gminy Iwkowa – począwszy od 2. połowy lat 40. XX w. do końca lat 80. XX w. – wpisują się m. in.: utworzenie Gminnej Spółdzielni „Sch” w Iwkowej z punktem skupu żywca, placem węglowym zabezpieczonym oporowym murem, magazynami (paszowym, nawozowym i rozdzielczym), wytwórnią wód gazowanych (oranzadziarnią), restauracją Belanka, piekarnią, bazą magazynową w Porąbce Iwkowskiej, sklepami spożywczymi (prawie w każdej wiosce) i branżowymi (m.in. masarski, odzieżowy, obuwniczy, metrażowy, rolniczy, tzw. „żelazny”). W okresie tym wybudowane zostały szkoły w Wojakowej, Kątach, Dobrocieszu, Iwkowej-Nagórze (z Domem Nauczyciela), remizy w Porąbce i Wojakowej (z miejscem dla filii bibliotecznej), budynek urzędu gminy, ośrodek zdrowia z izbą porodową i apteka. Oddano wówczas do użytku także lokal gminnej biblioteki publicznej, uruchomiono pocztę w Porąbce Iwkowskiej, przedszkole w Porąbce i w Iwkowej. Przeprowadzono elektryfikację, wybudowano sieć wodociągową Urban i rozpoczęto gazyfikację. Przeprowadzono remont zabytkowego kościoła w Iwkowej, ratując go przed zawaleniem. Rozbudowa gminy dokonała się, w bardzo dużym procencie, w ramach czynu społecznego ludności i dzięki dużemu zaangażowaniu sołtysów wsi, podsołtysów, radnych gromadzkich, gminnych rad narodowych. Dużo pracy wykonano dzięki kółkom rolniczym i Gminnej Spółdzielni „Sch”. Bardzo dużą rolę odegrali proboszczowie parafii w Kątach, Wojakowej i Iwkowej, zachęcając parafian do wykonywania prac społecznych.

Zob. Informacja z dnia 14.05.2005 spisana przez Edwarda Serafina – archiwum GBP w Iwkowej (Zbiory regionalne).

7.34. Plac GS-u, widok na UG w budowie – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Zofii Serafin, fot. Ludwik Szot – połowa lat 60.

7.35. Budynek Nowoczesnej Gospodyni GS-u, w którym mieścili się m.in. sklep spożywczy, służba rolna i krawiec. W latach 1983-1985 dwa pomieszczenia na dole zajmowała biblioteka – archiwum GOK w Iwkowej – album *Wystawa fotograficzna: Panorama kultury gminy Iwkowa. Październik 1992 r. – lata 80.*

7.36. Budynek Nowoczesnej Gospodyni – ujęcie od strony magazynów i placu GS-u. Na pierwszym planie Edward Serafin – od 1952 r. sekretarz gminy Iwkowa, w latach 1973-1976 naczelnik gminy Iwkowa. Wieloletni prezes GS-u, później przewodniczący rady nadzorczej spółdzielni – do 2010 r. i przewodniczący różnych społecznych komitetów, „Budowniczy Iwkowej” – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Marii Tomasik, fot. Ludwik Szot – połowa lat 60.

W 1974 r. podjęto decyzję o budowie remizy...

Powstanie Ochotniczej Straży Pożarnej w Wojakowej datuje się na listopad 1968 r. Wtedy to odbyło się wiejskie zebranie, które zwołał przewodniczący Gromadzkiej Rady Narodowej – Stefan Musiał z Wojakowej. W obecności kapitana Bronisława Szweczyka z Brzeska, sołtysa Piotra Goryla oraz Stanisława Kanownika, Henryka Szota, Józefa Brzęka i Stanisława Pacuta podjęto decyzję o utworzeniu Ochotniczej Straży Pożarnej w Wojakowej.

Początki funkcjonowania druhów były bardzo trudne, ponieważ do pożarów jeżdżono konno lub ciągnikami rolniczymi. Natomiast sprzęt, którego i tak było bardzo mało, przechowywano w drewnianej szopie.

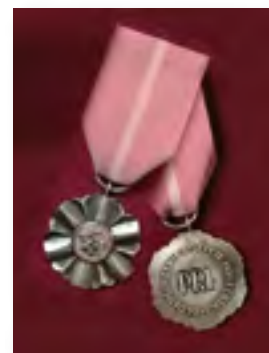
Dopiero w 1974 r. podjęto decyzję o budowie remizy. W dość szybkim tempie powstały fundamenty i parter budynku. Jednak z braku funduszy prace zostały przerwane na kilka lat, aż do początku lat 80., kiedy to dzięki ofiarności mieszkańców i ich pracy dokończono pierwsze piętro i dach.

Monika Brzęk, *Historia Ochotniczej Straży Pożarnej w Wojakowej*, mps. – archiwum GBP w Iwkowej (zbiory regionalne).

7.37-7.39. Początki budowy remizy – rok 1974 – archiwum GBP w Iwkowej – fot. 1, 3 – kolekcja Czesławy Klimek, fot. 2 – kolekcja Alicji Szot – fot. Stanisław Klimek.

Po raz pierwszy w kronice Gminnego Ośrodka Kultury zanotowano, że 29 czerwca 1975 r. odbył się uroczysty jubileusz z okazji 50-, 40-, 30- i 25-lecia pożycia małżeńskiego, na który zaproszono 42 pary. Rok później, 24 października 1976 r., na uroczystość złotych, diamentowych, brylantowych i bursztynowych godów zaproszono 15 par wraz z rodzinami. Jubilaci otrzymali medal „Za Długoletnie Pożycie Małżeńskie” oraz Pamiątkowy Dokument Jubileuszu Małżeństwa. W archiwum GOK-u zachowały się fotografie z tego wydarzenia.

7.40-7.41. Medal „Za Długoletnie Pożycie Małżeńskie” (awers i rewers) oraz legitymacja Józefa Pytla z podpisem przewodniczącego Rady Państwa – Henryka Jabłońskiego – archiwum GBP w Iwkowej – ze zbiorów prywatnych Marianny Kociolek – 1975.

7.42-7.43. Pamiątkowy Dokument Jubileuszu Małżeństwa Marii i Józefa Pytlów – archiwum GBP w Iwkowej – ze zbiorów prywatnych Marianny Kociolek – 1976.

7.44-7.47. Gratulacje i odznaczenia dla państwa Pytlów oraz pozostałych jubilatów składają przedstawiciele urzędu gminy: Bronisława Koprowska, Zofia Serafin oraz Edward Mordarski – naczelnik gminy Czychów (w październiku 1976 r., kiedy przypadła uroczystość wręczenia medali jubilatów, gmina Iwkowa (w wyniku reformy) została włączona do gminy Czychów) – archiwum GOK w Iwkowej – 1976.

Rozdział VIII

Gminna Rada Narodowa
1976 – 1982

Likwidacja Gromadzkich Rad Narodowych i utworzenie gmin było pierwszym etapem reformy administracyjnej kraju zaplanowanej przez PZPR. Powołane przez rząd grupy eksperckie i komisje sejmowe, po przeanalizowaniu istniejącej sytuacji, opracowały nowy model podziału administracyjnego. W czerwcu 1975 roku sejm przyjął ustawę o reformie administracji państwowej. Zlikwidowany został trzystopniowy podział administracyjny, w to miejsce wprowadzono podział dwustopniowy – przestały istnieć powiaty i zmieniono województwa. Kraj został podzielony na 49 województw (dotychczas istniało 17). Podstawową jednostką administracji państwowej stał się urząd gminy, podlegający bezpośrednio Urzędowi Wojewódzkiemu, jako organowi wyższego stopnia administracji państwowej. Według nowego podziału administracyjnego gmina Iwkowa weszła w skład województwa tarnowskiego. Likwidacja powiatów była niezwykle korzystna dla wiejskiej społeczności, gdyż do gmin przekazano wszystkie zadania rządowe, realizowane do tej pory w powiatach, co okazało się dużym ułatwieniem dla mieszkańców, jako że wszystkie ważne sprawy obywatel mógł załatwić w gminie, a nie musiał jechać do powiatu. W urzędzie gminy wydawano pozwolenia na budowę, dowody osobiste, prawo jazdy, prowadzono rejestrację pojazdów i obsługiwano wszystkie sprawy związane z komunikacją i budownictwem, włącznie z odbiorem budynków. Gminy przejęły także geodezję, obrót ziemią, ubezpieczenia rolnicze i opłaty skarbowe, jakie obecnie uiszcza się w Urzędzie Skarbowym. W reformie administracyjnej nie uwzględniono jednak żadnych zmian o charakterze samorządowym. Urząd Gminy był terenowym organem administracji państwowej i o wszystkich sprawach decydowali urzędnicy z naczelnikiem gminy na czele. I mimo iż zwiększyła się liczba zebrań wiejskich, bo organizowano je raz na kwartał i można było wtedy składać wnioski i propozycje obywatelskie, to o ich realizacji decydował jednoosobowo naczelnik gminy.

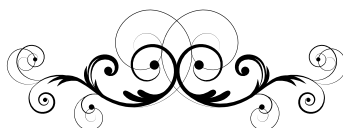
Początek lat 70. charakteryzował się wprowadzeniem wielkich zmian społeczno-gospodarczych, zwłaszcza na wsi. Rolnicy objęci zostali ubezpieczeniem społecznym, promowano tworzenie gospodarstw specjalistycznych, zwiększone zostały dostawy ciągników i maszyn rolniczych. Produkcja rolnicza stała się opłacalna, a to spowodowało znaczny wzrost pogłowia bydła mlecznego, rzeźnego, a zwłaszcza trzody chlewnej. Zmiany te, w powiązaniu z likwidacją Gromadzkich Rad Narodowych, przyjęte zostały z dużym zadowoleniem i aprobatą społeczności wiejskich.

Likwidacja powiatów i utworzenie nowych województw stało się pierwszym etapem reformy administracyjnej. Ostatecznym celem władz państwowych było utworzenie aglomeracji wiejskich - gminy miały być dużymi i samowystarczalnymi jednostkami, z rozbudowaną infrastrukturą polepszającą życie mieszkańców wsi. Według pomysłu władz wszystkie mniejsze gminy należało połączyć w duże, dobrze wyposażone i sprawnie działające organizacje administracyjne, spółdzielcze i gospodarcze. Powołano wtedy Spółdzielnie Kółek Rolniczych, do których włączono istniejące Kółka Rolnicze. Planowano reformę oświaty z utworzeniem Gminnych Szkół Zbiorczych. Przy gminach powstawały zakłady remontowo-budowlane i zakłady komunalne. Mając na uwadze wprowadzenie tych zmian, w połowie lat 70. dokonano oceny i przeglądu administracji gminnej w całym kraju. Przegląd ten wykazał, że ponad 170 gmin w kraju nie jest w stanie zrealizować wytyczonych celów. Małe obszarowo i ludnościowo gminy, o słabo rozwiniętej infrastrukturze, nie mogły być samowystarczalne. Podjęto więc decyzję o likwidacji tych gmin i włączeniu ich do gmin silniejszych. W województwie tarnowskim zlikwidowano 4 takie gminy: Brzeźnicę k/Dębicy, Lipnicę Murowaną, Mędrzechów i Iwkową, którą włączono do gminy Czychów zgodnie z rozporządzeniem Ministra Administracji Gospodarki Terenowej z dnia 1 lipca 1976.

Likwidacja gminy w Iwkowej od razu spotkała się ze sprzeciwem miejscowej ludności. Gminna Rada Narodowa w Iwkowej podjęła uchwałę o likwidacji gminy w Iwkowej i włączeniu jej do Czychowa na sesji w maju 1976 roku. Informacje dotyczące tych wydarzeń oraz działań zmierzających do przywrócenia gminy w Iwkowej, opisane zostały w artykułach publikowanych w numerach 3/2006 i 1/2008 „Echa znad Bel”.

Koniec lat 70. to pogłębiający się kryzys gospodarczy w kraju. Systematycznie spadała produkcja przemysłowa, w sklepach widniały puste półki, a na podstawowe artykuły spożywcze i niektóre używki wprowadzone zostały kartki. Sytuacja ta spowodowała, że szybko wzrastało niezadowolenie społeczeństwa. Strajki, które w sierpniu 1980 roku ogarnęły prawie cały kraj, doprowadziły do wstrząsu w obozie władzy. Tysiące członków PZPR rzuciły legitymacje partyjne. Wiele osób rezygnowało z różnych stanowisk partyjnych. Pierwsi sekretarze gminnych organizacji PZPR, którzy obligatoryjnie pełnili funkcję Przewodniczących Gminnych Rad Narodowych, ustępowali ze swoich stanowisk. Zanosilo się na duże zmiany, o konieczności ich wprowadzenia przekonany był także aparat partyjny. Trwały prace nad zmianami w funkcjonowaniu urzędów gmin, gminnych rad narodowych i samorządu lokalnego. W marcu 1981 roku Rada Państwa podjęła uchwałę o wprowadzeniu zmian do ustawy o radach narodowych. Prowadziły one do poluzowania obowiązujących przepisów i scedowania niektórych działań na mieszkańców. Zezwolono, aby zebrania wiejskie mogły podejmować uchwały, które wcześniej musiały być przedmiotem obrad gminnej rady narodowej i to rada decydowała o ich losie. Sołtysi otrzymali prawo do uczestniczenia w sesjach rady z prawem do zabierania głosu. Zmiany prawne umożliwiły powołanie nowego organu samorządowego – Rad Sołeckich. Zapewniono też wyodrębnienie odpisu podatkowego do rozdysponowania przez rady sołeckie. Władza coraz wyraźniej reagowała na oddolne wnioski społeczeństwa. W wielu rejonach kraju odżyły dążenia do przywrócenia gmin zlikwidowanych w 1976 roku. Długoletnie starania o przywrócenie gminy w Iwkowej zakończyły się powodzeniem. Rozporządzeniem Ministra Administracji i Gospodarki Terenowej z 1 stycznia 1982 roku reaktywowano gminę Iwkowa, jednak wprowadzony 13 grudnia 1981 roku stan wojenny uniemożliwił utworzenie urzędu gminy w Iwkowej. Pełna działalność Urzędu Gminy w Iwkowej rozpoczęła się 1 października 1982 roku.

W województwie tarnowskim zlikwidowano (...) gminy: Brzeżnicę k/Debicy, Lipnicę Murowaną, Mędrzechów i Iwkową, którą włączono do gminy Czchów zgodnie z rozporządzeniem Ministra Administracji Gospodarki Terenowej z dniem 1 lipca 1976. Likwidacja gminy w Iwkowej od razu spotkała się ze sprzeciwem miejscowej ludności. Gminna Rada Narodowa w Iwkowej podjęła uchwałę o likwidacji gminy w Iwkowej i włączeniu jej do Czchowa na sesji w maju 1976 roku. (s. 112)

10/78
Czchów dnia 24 listopada 78

60/78
URZĄD GMINY
32-860 – CZCHÓW
woj. Tarnów – 4

Biblioteka Publiczna
Iwkowa

Urząd Gminy w Czchowie pociąga o przeprowadzenie
inventaryzacji u/g stanu na dzień 30 listopada 1978 r.
i doposażenia do tegoż Urzędu do dnia 5 grudnia 1978 r.
Prace inventaryzacyjne należy wypełniać w sposób czytelny.

GŁÓWNY KSIĘGOWY
Krzysztof Kucak

BIBLIOTEKA PUBLICZNA
Gminy Czchów
32-861 Filia Iwkowa
Pracownicy – skład, adres

Arkusz spisu z natury
uniwersalny
Rodzaj inwentaryzacji – polowa
Sposób przeprowadzenia – punklawaryjny alternatywny

Str. 1

Skład komisji inwentaryzacyjnej (zespół spisujący)
Jako: [podpis] [podpis]
Jako: [podpis] [podpis]

Inne osoby obecne przy spisie:
Jako: [podpis] [podpis]

Spis rozpoczął się dn. [] o godz. [] zakończono dn. [] o godz. []

L.p.	Symbol indeksu (ocena, numer, ga- tunek)	Nazwa (określenie) przedmiotu spisywanego	Jedn. miary	Ilość stwierdzona	Cena		Wartość w cenie		Uwagi
					zł	gr	zł	gr	
1		4 toble	szt	10	-	410	-	4100	-
2		Biurko	-	1	-	1050	-	1050	-
3		Regały biblioteczne	-	4	-	250	-	1000	-
4		- " - - " -	-	5	-	500	-	2500	-
5		- " - - " -	-	2	-	935	-	1870	-
6		- " - - " -	-	3	-	600	-	1800	-
7		Regał inwentaryzacyjny	-	1	-	400	-	400	-

- 8.1. Pismo z Urzędu Gminy w Czchowie w sprawie przeprowadzenia inwentaryzacji w bibliotece w Iwkowej według stanu na dzień 30 listopada 1978 r. – archiwum GBP w Iwkowej (akta biblioteki) – 1978.
- 8.2. Arkusz spisu z natury w bibliotece w Iwkowej, która – po likwidacji gminy Iwkowa, podobnie jak biblioteka w Wojakowej – stała się filią podległą Bibliotece Publicznej Gminy Czchów – archiwum GBP w Iwkowej (akta biblioteki) – 1978.

GMINNA
RADA NARODOWA
w Czchowie

III

8/74
Czchów, dnia 13.09.79r.

15/09.79

Obywatel Aleksandra Nikołajczyk

Członek Komisji

32-861 Iwkowa

biblioteka

Dot: Zwołania posiedzenia Komisji

ZAPROSZENIE!

Zawiadamia się uprzejmie, że Przewodniczący Komisji
Wychowania, Oświaty, Kultury i Spraw Socjalnych
Gminnej Rady Narodowej w Czchowie ustalił termin posiedzenia Komisji
na dzień 20.09.79r. o godz. 14⁰⁰

Posiedzenie odbędzie się w sali budynku Urzędu Gminy w Czchowie
w sali biblioteki w Czchowie

Projekt porządku obrad Komisji:

1. Biblioteki na terenie gminy i ich stan
2. Informacja o działalności klubów i świetlic
- 3.

Przewodniczący Komisji prosí o wzięcie udziału
w posiedzeniu.

Zawiadomienie niniejsze stanowi podstawę do zwolnienia
z pracy zawodowej na czas trwania posiedzenia - zgodnie z postanowieniem art.43 ustawy z dnia 25 stycznia 1958 r. o radach narodowych
/Dz.U. z 1975 r. Nr.26, poz.139/.

Z upow. Przewodniczącego Komisji

Inspektor z/s rad narodowych

Maria Łęzik

8.3. Pismo Gminnej Rady Narodowej w Czchowie z 1979 r. w sprawie zwołania posiedzenia komisji Wychowania, Oświaty, Kultury i Spraw Socjalnych – archiwum GBP w Iwkowej (akta biblioteki).

W roku 1980 mieszkańcy byłej gminy Iwkowa przybyli do Czchowa na gminne obchody święta ludzi pracy.

Jak odnotowano w kronice ośrodka kultury w Iwkowej, pochód 1-majowy wyruszył spod piekarni w kierunku Domu Strażaka przy rynku w Czchowie, gdzie odbyły się główne uroczystości, które uświetniła, m. in. iwkowska orkiestra.

Zob. Kronika GOK w Iwkowej.

W okresie PRL-u uroczystości obchodzono święta: 8 marca – Dzień Kobiet, 1 maja – Święto Pracy, 22 lipca – rocznicę ogłoszenia manifestu PKWN, 7 listopada – rocznicę rewolucji październikowej.

8.4-8.6. Obchody 1-majowe w gminie Czchów. Uczestnicy pochodu zgromadzeni przy piekarni w Czchowie, honorowa trybuna przed Domem Strażaka oraz Iwkowska Orkiestra Dęta – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – 1980.

Dzieje gminne Czehowa...

Rysujący się w oddali ponowny rozdział Iwkowej od Czehowa był przyczyną konfliktów, zazwyczaj drobnych, ale ten nacjonalizm lokalny wśród radnych zaczął się nasilać. Kolejny zatarg dotyczył budowy ulicy Węgierskiej, która według radnych z Iwkowej nie miała tak strategicznego znaczenia, jak przejazd z miejscowości Połom do Iwkowej. Droga ta otrzymała kilkakrotnie mniejszą dotację od czechowskiego skrótu jak nazwano ulicę Węgierską (...).

Po raz pierwszy w historii gminy radni zebrali się 5 czerwca 1981 roku na sesji nadzwyczajnej (...). W sesji tej wzięło udział 27 z 40 radnych, czyli frekwencja była dość wysoka. W sesji uczestniczyło również dwóch przedstawicieli Urzędu Wojewódzkiego z Tarnowa. W punkcie piątym porządku obrad zapisano: „Podjęcie uchwały opinującej o dokonaniu podziału gminy Czehów i utworzeniu gminy Iwkowa.” W tej sprawie głos zabrał Zygmunt Wielgus, dyrektor Biura Organizacyjno-Prawnego Urzędu Wojewódzkiego w Tarnowie: „Ministerstwo na podstawie wniosku wojewody zgodziło się na wyłączenie gminy Iwkowa. Jednocześnie minister prosi wojewodę o przedłożenie uchwały Gminnej Rady Narodowej w Czehowie o reaktywowaniu gminy Iwkowa. Prosimy Wysoką Radę o opinię, dokument ten ministrowi jest niezbędny. Gmina Iwkowa pozostałaby wg poprzednich granic i tych samych sołectw. Utworzenie gminy, Wysoka Rado, na pewno jest sprawą kosztowną, wymaga to szczegółowego rozpracowania. Wojewoda w tym celu powołał zespół do wykonania niezbędnych prac, aby ta gmina z dniem 1 lipca 1981 roku zaczęła działać.” W głosowaniu jawnym radni jednogłośnie przyjęli uchwałę. Przyszły podział gminy został zatwierdzony (...).

13 grudnia 1981 roku generał Wojciech Jaruzelski ogłosił rozpoczęcie stanu wojennego. Jednym z elementów rządów Wojskowej Rady Ocalenia Narodowego były czystki w administracji i oparcie jej na aparacie partyjnym, usuwano z niej osoby niepełne i sprzyjające „Solidarności”. Zeszła ona do podziemia (...). Pierwsza sesja Gminnej Rady Narodowej w Czehowie w czasie stanu wojennego odbyła się dopiero początkiem marca 1982 roku (...). Pomimo niedokonania jeszcze podziału na dwie gminy, został mianowany przez wojewodę pełnomocnik ds. Iwkowej. Został nim Marek Szczerbiński. Obecny na sesji Jerzy Kordecki z UW w Tarnowie odniósł się do sprawy odłączenia gminy Iwkowa. Mówił, że nastąpi to dwa miesiące po odwołaniu stanu wojennego. „Kiedy będą przesłanki o odwołaniu stanu wojennego, zostanie opracowany plan i budżet w rozdziale na gminy Czehów, Iwkowa.” Miała być również kontynuowana budowa drogi Czehów – Iwkowa, a nawet mówiło się nieśmiało o jej zakończeniu. Wprawdzie kiedyś miała połączyć dwa centra jednej gminy, ale teraz priorytetem stało się zbliżenie dwóch gmin (...).

Nieznymie istotna okazała się sesja GRN z 30 września 1982 roku. Uczestniczyło w niej 27 z 40 radnych. Na posiedzeniu pojawili się m.in. wicewojewoda Marian Chudzik, kurator oświaty Jan Hebda oraz nowy pełnomocnik wojewody ds. Iwkowej, którym został Stanisław Sikora. Zastępca wojewody tarnowskiego Marian Chudzik poinformował obecnych, że do „wojewody wpłynęła rezygnacja ob. Jana Zachary z zajmowanego stanowiska Naczelnika Gminy w Czehowie. Chcę poinformować, że wojewoda rezygnację przyjął.” (...)

Ostatnim zadaniem odchodzącego naczelnika było odczytanie niezwykle ważnej decyzji o podziale gminy Czehów. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Administracji Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 13 września 1981 roku w sprawie zmiany granic i nazw niektórych gmin, a także utworzenia siedzib gminnych (Dz.U.1981 Nr 26) „z dniem 1 października 1982 roku z dotychczasowej gminy Czehów utworzone zostają dwie odrębne jednostki podziału administracyjnego, a są to: gmina Czehów i gmina Iwkowa. Decyzja ta jest uhonorowaniem starań mieszkańców Iwkowszczyzny o utworzenie odrębnej jednostki.”

K. Sroka, H. Kornaś, M. Janicka, *Dzieje gminne Czehowa*, Czehów 2014, s. 146-156 (fragmenty – wybór redakcji).

SPOTKANIE Z ...

... Janem Cięciwą z Drużkowa Pustego

W tym roku mija 30 lat od pamiętnej sesji Gminnej Rady Narodowej, na której podjęta została uchwała o likwidacji gminy Iwkowa i przyłączeniu jej do Czchowa. Jaki był przebieg tych wydarzeń i jakie były przyczyny tych decyzji?

W tym okresie byłem radnym Gminnej Rady Narodowej w Iwkowej. Funkcję tę pełniłem już od kilku lat. Od 1976 roku byłem ponadto radnym Wojewódzkiej Rady Narodowej w Tarnowie. Gmina Iwkowa miała jednego przedstawiciela w radzie wojewódzkiej. Wydarzenia z tego okresu znam więc dobrze.

Jakie okoliczności doprowadziły do zmian administracyjnych?

Od 1975 roku przestały istnieć powiaty. Wszystkie sprawy załatwiane do tej pory w powiecie przeszły do gmin. Spowodowało to automatycznie wzrost rangi urzędów gmin. Każdy mieszkaniec wszystko załatwiał już u siebie w gminie. Nie trzeba było tracić czasu na dojazd do Brzeska i wystawianie w kolejkach nawet po najmniejsze zaświadczenie czy inny dokument. Ta zmiana została bardzo pozytywnie przyjęta przez społeczeństwo. W Brzesku pozostały tylko dwie instytucje: Sąd Rejonowy i Wydział Ksiąg Wieczystych. Jednak po kilku miesiącach zaczęły krążyć pogłoski, że ma dojść do łączenia małych gmin w jeden większy organ administracyjny. Przebiekiwano, że Iwkowa ma być przyłączona do Czchowa.

Od kiedy krążące pogłoski stały się realne?

Od początku 1976 roku prowadzona była na szeroką skalę agitacja opartą na połączeniu gmin. Wojewódzkie władze administracyjne i partyjne próbowały przekonać ludzi do takiego rozwiązania.

Jakie przedstawiano argumenty?

Iwkowa była gminą małą, zarówno pod względem obszarem, jak i ludnościowym. Większe gminy miały być samowystarczalne finansowo i zapewniać szybszy rozwój gospodarczy. Przedstawiane były wizje szybkiego rozwoju tego terenu. Obiecywano wybudowanie drogi z Iwkowej do Czchowa, uruchomienie komunikacji PKS z Iwkowej przez Czchów do Tarnowa. Było wiele obietnic inwestycyjnych. Jednym słowem, na połączeniu gmin Iwkowa miała zyskać.

Jak na te zmiany i obietnice reagowało społeczeństwo?

Mieszkańcy gminy byli zdecydowanie przeciwni połączeniu gminy Iwkowa z gminą Czchów.

Uchwałę o połączeniu gmin mieli podjąć radni na sesji. Co się działo w okresie poprzedzającym sesję?

Ponieważ nakłanianie społeczeństwa nie przyniosło żadnego efektu, władze wojewódzkie zmieniły taktykę. Cała uwaga została na radnych. Specjalni wysłannicy prowadzili indywidualne rozmowy z radnymi. Posuwano się do zastraszania

i szantażu. Większość radnych pracowała w miejscowych zakładach pracy. I tych radnych szantażowano natychmiastowym zwolnieniem z pracy, jeżeli nie zagłosują za likwidacją gminy. Była niewielka grupa radnych niezależnych. W tej grupie byłem też i ja. Nas nie mieli czym szantażować, ale i tak nas straszili.

Jak przebiegała pamiętna sesja?

Przed budynkiem Urzędu Gminy zebrała się spora grupa mieszkańców gminy. Na sesję docierali stopniowo radni. Nie

wchodzili jednak na świetlicę, gdzie miała być sesja. Radnych wytłumiano z tłumem i odprowadzani byli do pomieszczeń urzędu stanu cywilnego, na rzekomą naradę. Po zebraniu wszystkich radnych w pomieszczeniach USC, poinformowano nas, że tu odbędzie się sesja. Temat był oczywiście jeden – likwidacja gminy. Ta informacja doprowadziła do wielkiej kłótni. Rani nie chcieli się zgodzić na przeprowadzenie sesji w tym ciasnym pomieszczeniu. Radnych było dwudziestu kilku, a oprócz tego drugie tyle osób obcych. Byli to przedstawiciele władz wojewódzkich i partyjnych oraz nieznane osoby, prawdopodobnie z SB. Na każdego radnego przypadało dwóch opiekunów. Kilku radnych próbowało doprowadzić do bojkotu sesji. Opuszczenie sali USC było jednak utrudnione. Z każdym radnym przeprowadzane były indywidualne rozmowy. Każdy wy-

wiadzał się osobiście, co sądzi o tej sprawie i jak zagłosuje. Ja powiedziałem, że jestem zdecydowanie przeciwny likwidacji gminy i będę głosował za utrzymaniem gminy w Iwkowej. Jeden z moich „aniołów stróżów” skomentował to zarzucił głosem „radny wojewódzki, a taki nieświadomiony”. Kłótnie trwały nadal. Radni zażądali głosowania tajnego, ale władze wojewódzkie nie zgodziły się na to. Po dłuższej awanturze doszło do głosowania. Radni, którzy byli zatrudnieni w różnych zakładach pracy głosowali za likwidacją gminy Iwkowa. Oczywiście zrobili to pod przymusem. Radni niezależni głosowali przeciwko likwidacji gminy. Po ogłoszeniu wyników głosowania sesja została zakończona. Zrobiło się ciasno przy drzwiach wyjściowych, a osoby przyjezdne pierwsze opuszczały lokal. Szybko znikali też radni, którzy głosowali za likwidacją gminy. Głosujący za utrzymaniem jej w Iwkowej wychodzili na końcu, wydzierając się na władze wojewódzkie i radnych, którzy podnieśli rękę za likwidacją gminy. W następnym dniu w gazetach przeczytać można było: *Zgodnie z wolą radnych, gmina Iwkowa przyłączona została do gminy Czchów. Głosowanie odbyło się w sposób wolny i demokratyczny. Radni podjęli decyzję zgodną z wolą społeczeństwa.* Tak pisała prasa. Wszystko to było kłamstwem.

Rozmawiali: Beata Szot i Stefan Szot

SPOTKANIE Z ...

Likwidacja gminy Iwkowa z perspektywy 30 lat

Maj w 1976 roku był miesiącem gorącym dosłownie i w przenośni. Od wielu tygodni krążyły niepokojące wieści. Władze przystępowały do kolejnego etapu reformy administracyjnej państwa, opracowanej przez premiera Edwarda Babiuchę, polegającej na tworzeniu dużych obszarowo i ludnościowo gmin. W pierwszym etapie zlikwidowane zostały powiaty i utworzono nowe województwa. W miejsce 17 istniejących powstało 49 nowych urzędów wojewódzkich. „Władza bliżej obywatela, a obywatel bliżej władzy” – takie było hasło przeprowadzanych reform administracyjnych. Obecnie dla wielu ludzi jest być może niewiarygodne, ale PZPR w pełni zrealizowała swoje obietnice. Po likwidacji powiatów wszystkie zadania przekazano z powiatów do gmin. Każdy mieszkaniec mógł załatwić tam wszystkie sprawy. Gmina prowadziła obsługę w pełnym obszarze między innymi z zakresu budownictwa, geodezji, komunikacji (obecnie Starostwo Powiatowe), obrotu ziemią (obecnie Biuro Notarialne), ubezpieczeń rolniczych (obecnie KRUS), opłat i podatków od osób fizycznych i prawnych (obecnie Urząd Skarbowy). Dokonana została gruntowna decentralizacja finansów publicznych. Gminy otrzymały do swojej dyspozycji potężne środki finansowe zapewniające samowystarczalność przy dodatkowym wsparciu subwencjami i dotacjami państwowymi. Reformy dokonane przez Gierka i Babiuchę wzorowane były na samorządach działających w zachodniej Europie. W państwach obozu komunistycznego uznawane były za rewolucyjne i budziły wielkie zaniepokojenie Kremla. Ten stan rzeczy nie trwał długo. Po wprowadzeniu stanu wojennego nastąpiła centralizacja finansów publicznych i ten stan trwa do dnia dzisiejszego. Co cztery lata, przed każdymi wyborami parlamentarnymi, głoszone są hasła o reformie finansów publicznych. Hasła te kończą swój żywot z chwilą obowiązywania cisy przedwyborczej. Przed następną kampanią wyborczą wracają ponownie i tak samo kończą swój żywot. Od 1990 roku rozpoczęła się na nowo centralizacja władzy polegająca na odbieraniu gminom kolejnych zadań. Utworzenie powiatów było ostatecznym aktem niszczącym postępowe reformy samorządowe.

W czasie wprowadzania śmiałych reform samorządowych, zaczęły krążyć pogłoski o likwidacji gminy Iwkowa. W prasie, radiu i rozwijającej się telewizji trwała bezustannie kampania propagandowa dotycząca zmian administracyjnych i reformy finansów publicznych. Prawidłowe funkcjonowanie gmin uzależnione było od kilku kryteriów. Gmina Iwkowa spełniała, z wyjątkiem jednego, wszystkie kryteria. Problemem była tylko liczba mieszkańców gminy. Według twórców reformy administracyjnej, gmina powinna liczyć co najmniej 10 tysięcy mieszkańców. Gmina Iwkowa liczyła ich około 5,5 tysiąca. Sytuacja była niepokojąca i niezwykle nerwowa. Przed wielkim problemem stanęli radni, szczególnie zatrudnieni w zakładach pracy. Z jednej strony olbrzymią presję wywierało na nich społeczeństwo. Z drugiej strony był silny nacisk odgórny. *Musicie głosić za likwidacją gminy!* Radni znaleźli się pomiędzy młotem a kowadłem. Głosowanie za utrzymaniem gminy było zgodne

z wolą mieszkańców i własnym sumieniem. Ale skutek był wiadomy – wyrzucenie z pracy – o czym wszyscy byli poinformowani podpisując odpowiednie oświadczenia. Zbliżał się termin sesji, na której radni mieli zdecydować o pozostaniu lub likwidacji gminy. Z dnia na dzień wzrastały zastraszanie oraz szantaże i groźby kierowane do radnych przez aparat partyjny i służbę bezpieczeństwa.

Nadszedł rozstrzygający dzień. Atmosferę tego dnia i wydarzenia, jakie wówczas miały miejsce, opowiadał wielokrotnie mój sąsiad, Jan Bloniarczyk, który jako prezes ZBoWiD-u, zapraszany był na każdą sesję. Przed budynkiem Urzędu Gminy stała grupka kilkunastu mieszkańców gminy, powiększająca się stopniowo o przybywające dalsze osoby. Zdumiewająca była ilość samochodów osobowych. Stały one wszędzie: obok budynku Urzędu i dalej, w stronę GS, aż do placu spódowego. Takiej liczby samochodów nie było w Iwkowej nawet na odpuszcie. Powoli zbierali się radni. Byli bardzo zdenerwowani i nie chcieli rozmawiać z ludźmi. Kilkaście minut przed rozpoczęciem sesji wszyscy zgromadzeni przed budynkiem, zaproszeni zostali na świetlicę. Ludzie powoli wchodzili do środka. Na zewnątrz pozostała tylko niewielka grupka osób. Przez całą długość świetlicy, w dwóch rzędach ustawione były stoły i krzesła. Widok był szokujący. Wyglądało na to, że będzie tu jakieś wesele, a nie sesja. Stoły uginęły się od różnorodnych ciast i napojów. Było to zaskakujące, bo do tej pory na sesjach podawana była tylko herbata i kawa, a w okresie upałów *krachla*, czyli oranżada. Zapach ciast i lukrowanych pączków nasycił całą świetlicę. Wśród różnorodnych napojów królowała pepsi-cola, będąca wówczas rarytasem. Ludzie zasiadali przy stołach. Słychać było tylko otwieranie butelek z pepsi-colą. Ten napój miał wyjątkowe wzięcie. Czas płynął powoli. *Są ciasta, są napoje, ale gdzie są radni?* – zaczęły padać pytania. Rzeczywiście na sali nie było żadnego radnego. Po chwili ktoś poinformował, że mają krótką naradę i sesja rozpocznie się z pewnym opóźnieniem. Na sali panował wielki gwar, że nawet nie było słychać bulgotania pepsi-coli rozlewanej z kolejnych otwieranych butelek.

Gmina sprzedana! Gmina sprzedana! – ktoś głośno krzyczał na zewnątrz budynku. Gwar naraz ucichł. Po chwili ludzie zaczęli wstawać i kierować się w stronę wyjścia. *Jak to sprzedana? Jak to sprzedana?* – padały pytania. Na zewnątrz budynku słychać było dalsze okrzyki: *zdrada! zdrada! zdrada!*, którym wtórowały odjeżdżające błyskawicznie samochody. Jedne jechały w kierunku Tymowej, inne w kierunku Nadola. Skrajem drogi biegł szybko wicewojewoda tamowski, za nim jeden z dyrektorów wydziału urzędów wojewódzkiego w towarzystwie nieznanych osób. Wskoczyli do samochodów zaparkowanych przy moście do kościołka. Samochody odjechały błyskawicznie.

Blokować drogę! Blokować drogę! – zaczęli wołać ludzie. Gromada wyleciała na drogę. Nie było już co blokować. Ostatnie samochody odjeżdżały w kierunku Czerwowa.

Gdzie są radni? Gdzie są radni! – krzyczeli ludzie. Z 25 radnych przed gminą zostało tylko 5 lub 6. Pozostali już ze-

śniej puciekali. Większość przez ławę, co jest za budynkiem UG, inni bocznymi ścieżkami i drózkami - każdy w swoją stronę. Z relacji kilku radnych wynikało, że sesja odbyła się w pomieszczeniach urzędu stanu cywilnego. W czasie, kiedy zgromadzeni na świetlicy ludzie delektowali się pepsą-colą, ich stłoczono w ciasnym pomieszczeniu. Byli przedstawiciele władz wojewódzkich i obce osoby, jak się później okazało, tajniacy ze służby bezpieczeństwa. Wszyscy nieznajomi, którzy kręcili się wtedy po Iwkowej byli z SB. Na sesji był tylko jeden punkt roboczy - likwidacja gminy i przyłączenie jej do gminy Czychów. Głosowanie było jawne przez podniesienie ręki. Wszystko oczywiście pod czujną obserwacją służby bezpieczeństwa. Przeciwno przyłączeniu gminy do Czychowa głosowało 8 radnych, kilku wstrzymało się, a reszta była za

likwidacją gminy. W panującym zamieszaniu, grupka radnych nie mogła nawet określić ilu głosowało za likwidacją gminy. Jedni mówili, że 11-tu, inni że 12-tu. Nie miało to jednak żadnego znaczenia. Większość była za likwidacją gminy. Wraz z uciekającym wicewojewodą, z Iwkowej uciekała władza gminna.

Następnego dnia przed budynkiem Urzędu Gminy w Iwkowej zebrali się jeszcze większa liczba ludzi. Nie było z kim rozmawiać. Nie było nikogo z władz gminnych, nikogo z rady gminy, nikogo z komitetu partii. Byli tylko przygnębieni i osamotnieni pracownicy Urzędu Gminy. W tym dniu, nazajutrz po pamiętnej sesji, rozpoczęła się trudna i ciężka walka o powrót gminy, która trwała 6 lat. Ale to już inna, choć bardzo ciekawa historia. Nasza lokalna historia.

Stefan Szot

W naczelnikowskim gabinecie Marek Szczepiński i Jan Zachara. Pełnomocnik wojewody d/s utworzenia gminy w Iwkowej i naczelnik Czychowa (...). Obaj niby spokojni, a podenerwowani. Zawsze jest tak, kiedy trzeba się dzielić. A oni dzielić się muszą: władzą, ludźmi, terenem... (...). Wpadają geodeci. Właściwie są już gotowi, żeby zabierać swoje bety i jechać do Iwkowej. - Panie Jakóbczyku, a szafę macie? - pyta Zachara. - Nie mamy. - To co zrobicie z mapami? - Głupstwo. Szafę zrobią nam w SKR - mówi Jakóbczyk. - To zabierajcie geodezję i jedźcie. Handel niech się przygotowuje do przeprowadzki. Pani Ireno, czy handel jest gotowy? - Gotowy, panie naczelniku...

B. Zapala, *Soltys na zagrodzie*, „Gromada - Rolnik Polski” 1981, nr 95, s. 5. (fragment)

8.9. Ciąg dalszy artykułu opisującego historię likwidacji gminy Iwkowa.

8.10. Widok na Iwkową z przysiółka Pagórek. Na pierwszym planie ostatnie zwarte zabudowania przy drodze prowadzącej do Czychowa i Tarnowa - stolicy województwa - archiwum GBP w Iwkowej - kolekcja Seweryna Szota, fot. Ludwik Szot - lata 70.

Rozdział IX

Gminna Rada Narodowa
1982 – 1990

Ministerialna decyzja o przywróceniu gminy w Iwkowej 1 stycznia 1982 roku spowodowała rozpoczęcie działań przygotowawczych do utworzenia biura urzędu. Decyzją wojewody tarnowskiego Stanisława Nowaka 1 lipca utworzony został Punkt Organizacyjny Urzędu Gminy w Iwkowej. Pełnomocnikiem wojewody ds. organizacji Urzędu Gminy w Iwkowej mianowano Marka Szczerbińskiego, dotychczasowego dyrektora Szkoły Podstawowej nr 1 w Iwkowej. Nadzór nad pracami organizacyjnymi i kadrowymi powierzony został dyrektorowi Wydziału Organizacyjnego Urzędu Wojewódzkiego Zygmuntowi Gągorowskiemu. Od 1 lipca 1981 roku zaczęto zatrudniać pierwszych pracowników, tj. podstawową kadre urzędniczą; rekrutowano ją spośród osób pracujących do tej pory w Urzędzie Gminy w Czchowie. Nowo zatrudnieni urzędnicy przechodzili intensywny program szkoleń teoretyczno-praktycznych. Także pomieszczenia Urzędu Gminy zostały odpowiednio przygotowane, aby 1 stycznia 1982 roku można było dokonać symbolicznego przecięcia wstęgi i zainauguować działalność UG w Iwkowej. W październiku i listopadzie przywracano zlikwidowane w latach 1975-76 organizacje i komórki partyjne działające poprzednio na terenie gminy, takie jak Gminny Komitet PZPR, Gminny Zarząd ZSL, Gminne Zarządy ZMW, OSP itp.

Powrót gminy z Czchowa do Iwkowej wymagał także powołania Gminnej Rady Narodowej. Ze względu na to, że kadencja rady upływała w czerwcu 1982 roku, nie przeprowadzono wyborów do Gminnej Rady Narodowej. Odpowiednie organy władzy państwowej podjęły decyzję o utworzeniu Gminnej Rady Narodowej w Iwkowej w oparciu o radnych wybranych z terenu gminy Iwkowa do Rady Gminy Czchów w 1978 roku – było to 16 osób.

Skład pierwszej Gminnej Rady Narodowej przedstawiał się następująco:

1. Stefan Bodek - Iwkowa	9. Jan Cięciwa - Drużków Pusty
2. Kazimierz Gawelda - Iwkowa	10. Władysław Kulig - Kąty
3. Bronisława Koprowska - Iwkowa	11. Bronisław Motak - Porąbka Iwkowska
4. Franciszek Łach - Iwkowa	12. Stanisław Pajor - Połom Mały
5. Teresa Pajor - Iwkowa	13. Piotr Goryl - Wojakowa
6. Edward Serafin - Iwkowa	14. Piotr Klimek - Wojakowa
7. Halina Kosakowska - Dobrociesz	15. Stanisława Kosakowska - Wojakowa
8. Zofia Szewczyk - Dobrociesz	16. Helena Szafraniec - Wojakowa

Wprowadzony 13 grudnia 1981 roku stan wojenny zawiesił działalność wszystkich organów wykonawczych i uchwalodawczych. W gminach pojawił się zarząd komisarzy wojskowych. Planowane wybory do Gminnych Rad Narodowych w czerwcu 1982 roku zostały odwołane i przesunięte na 1984 rok. Po zniesieniu stanu wojennego powoli przywracano kolejne organy administracji państwowej. Zaczęła też działać Gminna Rada Narodowa w Iwkowej w podanym wyżej 16-osobowym składzie.

Funkcję Przewodniczącej GRN powierzono Teresie Pajor, która pełniła ją do końca kadencji w 1984 roku, zmieniając w trakcie nazwisko na Gręzicka po zawarciu związku małżeńskiego.

Naczelnikiem gminy był Stanisław Sikora, a w ostatnich miesiącach kadencji Marek Tomczyk.

Naczelnika gminy, podobnie jak w poprzednim okresie, powoływał i odwoływał wojewoda. Niewielka zmiana polegała tutaj na tym, że wojewoda przed obsadzeniem tego stanowiska, kierował do Gminnej Rady Narodowej pismo z prośbą o wydanie opinii o kandydacie lub kandydatach. Kandydaturę naczelnika prezentował, choć niekoniecznie na sesji rady, przedstawiciel Gminnego Komitetu PZPR, z reguły I sekretarz KG PZPR. Gminna Rada Narodowa wyrażała opinię o kandydacie, którą przesyłano do wojewody, jednak nie miała ona większego znaczenia, mimo to wymagano jej jako załącznika do decyzji wojewody (negatywna opinia również nic nie oznaczała). Wojewoda przed mianowaniem naczelnika przedstawiał kandydata Gminnej Radzie Narodowej, by ta podjęła uchwałę o jego wyborze. W okresie od października 1982 roku do czerwca

1990 roku funkcję Naczelnika Gminy w Iwkowej pełnili:

1. Stanisław Sikora - od października 1982 roku do lutego 1984 roku
2. Marek Tomczyk - od kwietnia 1984 roku do sierpnia 1986 roku
3. Edward Motak - od września 1986 roku do lipca 1988 roku
4. Maria Przybylska - od grudnia 1988 roku do czerwca 1990 roku

W okresach pomiędzy odwołaniem ustępującego naczelnika, a powołaniem nowego, wojewoda tarnowski powierzał pełnienie obowiązków naczelnika gminy sekretarzowi gminy Marii Seperowicz. Były to okresy 5-/7- tygodniowe, z dłuższym, bo ponad 5-miesięcznym okresem, w 1988 roku.

Jesienią 1982 roku PZPR powołała Patriotyczny Ruch Odrodzenia Narodowego. Zamierzeniem władz było stworzenie konkurencyjnej organizacji wobec zdelegalizowanej „Solidarności”. Akcja propagandowa spowodowała, że do PRON-u wstąpiło wiele osób, a nawet całe organizacje. Aparat partyjny przypominał sobie o byłych aktywistach partyjnych usuniętych z PZPR i zaczął dążyć do tego, by obejmowali oni czołowe funkcje w Patriotycznym Ruchu Odrodzenia Narodowego. Komisje PRON rozdzielały niektóre artykuły codziennego użytku, takie jak np.: mydła, żyletki, zapalki, proszki do prania i inne (dzielono je komisyjnie na poszczególne wsie, odbierali je soltysi i rozdzielali w swoich miejscowościach). Pobierali też oni talony na bieliznę osobistą. PRON stał się także głównym organizatorem kampanii wyborczej do wyborów zaplanowanych na 17 czerwca 1984 roku. Gminna Rada Narodowa w Iwkowej liczyła wtedy 21 osób:

1. Eugeniusz Bodek - Iwkowa	10. Halina Nowak - Kąty
2. Stefan Bodek - Iwkowa	11. Piotr Goryl - Wojakowa
3. Wiesław Grzymek - Iwkowa	12. Piotr Klimek - Wojakowa
4. Władysław Kita - Iwkowa	13. Helena Szafraniec - Wojakowa
5. Franciszek Szot - Iwkowa	14. Kazimierz Pajor - Dobrociesz
6. Stanisław Tabaszewski - Iwkowa	15. Zofia Szweczyk - Dobrociesz
7. Władysław Zięć - Iwkowa	16. Bronisław Motak - Porąbka Iwkowska
8. Władysław Kulig - Kąty	17. Stanisław Pajor - Połom Mały
9. Józefa Marzec - Kąty	18. Jan Cięciwa - Drużków Pusty

Nie ustalono nazwisk 3 radnych, ponieważ wyniki wyborów nie zostały nigdzie opublikowane.

Przewodniczącym Gminnej Rady Narodowej został Stefan Bodek, naczelnikiem gminy Marek Tomczyk, a od września 1986 roku Edward Motak.

Jak już wcześniej nadmieniono, w lipcu 1983 roku sejm przyjął ustawę o systemie rad narodowych i samorządzie terytorialnym. Zgodnie z zapisami tej ustawy w gminach powstał nowy organ samorządowy w postaci rad sołeckich. Gminna Rada Narodowa, korzystając z wzorcowego statutu rad sołeckich, uchwaliła statuty poszczególnych sołectw. W wielu punktach statut wzorcowy nie był doprecyzowany, co powodowało różne możliwości interpretacji zapisów. Rada Sołecka składała się z 3 do 7 członków – ich liczbę ustalało zebranie wiejskie. Możliwe też było, w uzasadnionych przypadkach, zwiększenie składu rady powyżej górnego limitu. Przewodniczącym Rady Sołeckiej zostawał zazwyczaj soltys, choć nie zawsze – według zapisów ustawy na Przewodniczącego Rady Sołeckiej zebranie wiejskie mogło wybrać inną osobę. Wybory pierwszych Rad Sołeckich na terenie gminy Iwkowa odbyły się jesienią 1984 roku. W każdej miejscowości na zebraniach wiejskich wybierano soltysów oraz członków Rad Sołeckich na kadencję 1984-1988. Soltysami w poszczególnych miejscowościach zostali: Dobrociesz – Zofia Szweczyk, Drużków Pusty – Zdzisław Figiel, Iwkowa – Maria Duda, Kąty – Bronisław Pachut, Połom Mały – Marian Pytel, Porąbka Iwkowska – Bronisław Motak, Wojakowa – Halina Wludyka. Z wyjątkiem Iwkowej wszyscy soltysi zostali także przewodniczącymi Rad

Soleckich. W Iwkowej, wobec dezaprobaty części uczestników zebrania, dokonano rozdzielenia tych funkcji i na Przewodniczącą Rady Soleckiej wybrany został Zbigniew Stokłosa.

Rady Soleckie miały do swojej dyspozycji tzw. odpis podatkowy, stanowiący 30% podatku od płatników indywidualnych. Wysokość tych środków obliczano po zaksięgowaniu każdej raty podatku, a informację o ich wysokości przekazywano sołtysom. W pierwszym okresie Rady Soleckie dokonywały podziału tych środków na realizację najpilniejszych zadań w poszczególnych miejscowościach, czyli przede wszystkim remonty dróg gminnych i dojazdowych, z czego sporządzano sprawozdanie podawane do wiadomości ogólnej na zebraniu wiejskim. Rady Soleckie przygotowywały propozycje podziału środków, którymi dysponowały, także przedstawiając je na zebraniu wiejskim. Zebranie wiejskie mogło te propozycje zaakceptować w całości, ale mogło też wprowadzać zmiany zarówno, jeśli chodziło o cel przeznaczenia pieniędzy, jak i o wysokość środków przyznawanych na konkretne zadanie.

Kolejne wybory do Gminnych Rad Narodowych na kadencję 1988-1992 odbyły się 19 czerwca 1988 roku. Podobnie jak w poprzedniej kadencji Gminna Rada Narodowa w Iwkowej liczyła 21 członków. W wyniku wyborów w skład GRN w Iwkowej weszły następujące osoby:

Iwkowa: Eugeniusz Bodek, Stefan Bodek, Władysław Kita, Jan Pajor, Edward Serafin, Zbigniew Stokłosa, Halina Szczecińska, Bronisław Turek, Franciszek Zapiór

Dobrociesz: Kazimiera Holyst, Kazimierz Pajor, Zofia Szewczyk

Drużków Pusty: Jan Cięciwa

Porąbka Iwkowska: Bronisław Motak, Marek Nowicki

Wojakowa: Jan Kosakowski, Władysław Świder, Helena Szafraniec, Piotr Woźniak

Kąty: Bronisław Pachut, Irena Ptak

Przewodniczącym Gminnej Rady Narodowej w Iwkowej został Stefan Bodek.

Naczelnikiem gminy do lipca 1988 roku był Edward Motak, którego od grudnia 1988 roku zastąpiła Maria Przybylska, piastująca tę funkcję do zakończenia działalności Gminnej Rady Narodowej, czyli do 1990 roku.

Tymczasem sytuacja polityczna i społeczno-gospodarcza zmusiły ówczesną władzę do kolejnych ustępstw wobec żądań społeczeństwa. Rozmowy pomiędzy rządem, działającą w podziemiu zdelegalizowaną „Solidarnością” i przedstawicielami episkopatu doprowadziły do przełomowego momentu zakończonego obradami Okrągłego Stołu. Każda ze stron starała się wywalczyć jak najwięcej dla siebie. Naczelnym zadaniem PZPR było „tak oddać władzę, aby jej nie stracić”. „Solidarność” dążyła do jak najliczniejszego wprowadzenia swoich przedstawicieli do Sejmu i przywrócenia Senatu, który nie istniał po 1945 roku. Do decydującego starcia pomiędzy dwoma przeciwnymi obozami doszło 5 czerwca 1989 roku. Pomimo korzystnej dla PZPR ordynacji wyborczej, w wyborach zdecydowanie zwyciężyli kandydaci Obywatelskiego Komitetu Wyborczego „Solidarność”, którzy w wyborach do Sejmu zdobyli zdecydowaną większość mandatów, a do Senatu 99 na 100 - tylko 1 przypadł kandydatowi z listy PZPR. Wynik wyborów okazał się wielkim zaskoczeniem zarówno dla władz partyjnych, jak i dla strony solidarnościowej. Jedni z niedowierzaniem i powoli uświadamiali sobie, że trzeba oddać władzę, drudzy zaś zaczęli zdawać sobie sprawę, że ciężar kierowania państwem spada na nieprzygotowaną do rządzenia krajem formację związkową. W wyniku negocjacji pomiędzy obydwojema stronami, w sierpniu 1989 roku doszło do powołania przez sejm pierwszego po wojnie niekomunistycznego rządu z Tadeuszem Mazowieckim jako premierem na czele. Kluczowe stanowiska, w tzw. resortach siłowych, powierzono przedstawicielom poprzedniej władzy. Nadszedł czas zmiany ustroju państwa.

Zgodnie z wydawanymi rozporządzeniami i innymi aktami prawnymi od początku 1990 roku nastąpiło przyspieszenie prac Gminnych Rad Narodowych. Zostały one zobowiązane do przyjęcia budżetu za 1989 rok do końca marca, podejmowały też w trybie przyspieszonym konieczne uchwały. W Dniu Kobiet, 8 marca 1990 roku, polski sejm przyjął ustawę o samorządzie terytorialnym. Zgodnie z jej zapisami 30 kwietnia 1990 roku zakończyła się przedterminowo kadencja Gminnych Rad Narodowych, które tym samym przeszły do historii.

NASZA HISTORIA

POWRÓT GMINY DO IWKOWEJ

W numerze 3/2006 przedstawiliśmy kulisy likwidacji gminy Iwkowa w 1976 roku i włączenia jej do gminy Czchów. Poniżej przedstawiamy drugą część dotyczącą powrotu gminy do Iwkowej.

Likwidacja Urzędu Gminy w Iwkowej w maju 1976 roku wywołała wielkie niezadowolenie wśród naszych mieszkańców. Niewielka część społeczeństwa połączenie gminy Iwkowa z Czchowem uważała za sprawę słuszną, a nawet konieczną i korzystną dla tego terenu. Również pewna grupa ludzi, kierowana osobistymi ambicjami lub urazami, była bardzo zadowolona z likwidacji. Osoby popierające likwidację gminy w początkowym okresie nie prezentowały swoich poglądów publicznie, z obawy przed zemstą społeczeństwa.

Budowa budynku Urzędu Gminy w Iwkowej, lata 60.

Tuż po słynnej sesji likwidacyjnej, grupa ludzi podjęła działania zmierzające do cofnięcia niekorzystnego rozstrzygnięcia. W ciągu kilku tygodni do Tarnowa docierały różne delegacje z byle już gminy Iwkowa w sprawie wstrzymania likwidacji. Z perspektywy czasu można ocenić, że działania te nie były skoordynowane, a to uniemożliwiało osiągnięcie zamierzonego celu. Starania o utrzymanie gminy, mimo iż prowadzone na szeroką skalę, były zbyt rozproszone. Osoby związane z PZPR próbowały ten problem załatwić za pośrednictwem KW PZPR w Tarnowie. Ludowcy interweniowali u władz wojewódzkich ZSL w Tarnowie. Działacze kółek rolniczych u swoich władz wojewódzkich. Członkowie ZBoWiD w Zarządzie Wojewódzkim. Interweniowano w wielu innych instytucjach i stowarzyszeniach, ale bezskutecznie. Delegacje z byle gminy Iwkowa kilkakrotnie docierały do wojewody tarnowskiego, gdzie przyjmowane były życzliwie i z pełnym zrozumieniem. Władze wojewódzkie rozkładały jednak bezzadanie ręce. Winą za likwidację gminy obciążano radnych, którzy, jak podkreślano, w demokratyczny sposób podjęli decyzję. Każda delegacja otrzymywała obietnicę pomocy w staraniach o powrót gminy do Iwkowej. Na obietnicach jednak wszystko się kończyło. Mijały kolejne tygodnie i miesiące. Niezadowolenie mieszkańców rosło.

Po likwidacji Urzędu Gminy w Iwkowej przyszła pora na likwidację instytucji działających na tym terenie. Rozpoczęła się batalia o utrzymanie Banku Spółdzielczego, Spółdzielni Usług Rolniczych, Gminnej Spółdzielni „Sch” i Gminnego Ośrodka Zdrowia. Bank Spółdzielczy włączony został do Banku w Czcho-

wie. W Iwkowej powstał punkt kasowy. SKR wcielony został do Spółdzielni Kółek Rolniczych w Czchowcie z/s w Złotej. Walka o utrzymanie Gminnej Spółdzielni zakończyła się sukcesem. Podobnie było później z Ośrodkiem Zdrowia w Iwkowej, który po likwidacji miał być przeznaczony na Dom Spokojnej Starości.

Niezadowolenie z połączenia gmin rosło w miarę upływu czasu. Obiecywana poprawa obsługi ludności i szansa na lepszy rozwój tego rejonu nie spełniły się. Nie rozpoczęto budowy drogi łączącej Iwkową z Czchowem. Brak było połączenia autobusowego z nową siedzibą gminy. Zamiast obiecywanego rozwoju doszło do zahamowania prowadzonych lub planowanych inwestycji. W Wojakowej wstrzymano prace przy budowie remizy OSP. Odłożono na plan dalszy remonty obiektów szkolnych i rozbudowy Agronomówki w Porąbce Iwkowskiej. Ujęte w wieloletnim planie budowy i remonty dróg przesunięto na późniejszy okres. Wstrzymano prace przygotowawcze do budowy remizy OSP w Iwkowej. Brak połączenia drogowego i autobusowego z siedzibą Urzędu Gminy w Czchowcie powodował duże utrudnienia dla mieszkańców naszego terenu. Na jednym z ogólnych zebrań Stanisław Kanownik z Wojakowej, w niezwykle barwny sposób opowiadał o swoim powrocie z Czchowa po załatwieniu sprawy w urzędzie. Z braku połączenia autobusowego interesanci korzystali głównie z tzw. „okazji”. I tak Kanownik „okazją” z Czchowa dojechał do Jurkowa. Z Jurkowa kolejną „okazją” do Tymowej. Z Tymowej „okazją” do Iwkowej, z Iwkowej do Porąbki Iwkowskiej i wreszcie z Porąbki do Wojakowej. Na „okazje” trzeba było czasem czekać bardzo długo. Powrót z Czchowa do Wojakowej trwał ponad 6 godzin. Józef Szot, woźny ze szkoły podstawowej w Iwkowej, wielokrotnie wracał pieszo z Czchowa do Iwkowej. Przez prawie 10 kilometrów dźwigał na plecach całe stosy różnych dokumentów i papierzyśk odebranych z Gminnej Szkoły Zbiorczej w Czchowcie, gdzie mieściły się biura oświatowe.

Na początku 1978 roku zorganizowane zostało zebranie ogólne dla mieszkańców byle gminy Iwkowa. Świetlica w Iwkowej nie pomieściła wszystkich chętnych. Ludzie stali na schodach i w pobliżu budynku. Uruchomiono nagłośnienie. Zebranie podjęło jednomyślnie uchwałę o podjęciu zorganizowanych działań zmierzających do przywrócenia Urzędu Gminy w Iwkowej. W tym celu wybrany został komitet składający się z około 35 osób z wszystkich miejscowości. Zadaniem komitetu było prowadzenie spraw związanych z przywróceniem gminy. Komitet w pełnym składzie zebrał się tylko raz. Na następne spotkania przychodziło coraz mniej ludzi. Przyczyny nieobecności zostały bardzo szybko ustalone. Większość członków komitetu pracowała w różnych instytucjach działających na tym terenie. Często zajmowali oni kierownicze stanowiska. Odpowiednie służby i władze nadrzędne w bardzo szybkim tempie przeprowadziły z tymi osobami „rozmowy uświadamiające”. Sprawę przedstawiano jasno. W przypadku kontynuowania działań w komitecie groźno usunięciem z zajmowanych stanowisk, a nawet zwolnieniem z pracy. Po tych naciskach około 20 osób wycofało się z działalności w komitecie. Liczny, bo 35-osobowy komitet skurczył się do kilkunastu osób. Przez cały 1978 rok prowadzone były intensywne działania na rzecz powrotu gminy do Iwkowej. Organi-

zowane były zebrania wiejskie, podejmowano uchwały, pisało się rezolucje, petycje itp. Sprawa nie była prosta, bo oprócz nieprzejednanego stanowiska władz dochodziły dodatkowo jeszcze inne lokalne czynniki. Zebrania były bardzo liczne i głośnie. Krytykowano bezlitośnie władzę, ustrój socjalistyczny i cały układ partyjny. Słowa „korupcja”, „oportunizm”, „partyjnioki”, „komuniści” i inne padały systematycznie na zebraniach. Wśród uczestników zebrani byli też współpracownicy Służby Bezpieczeństwa, mieszkańcy z terenu naszej gminy, którzy skrupulatnie zapamiętywali wszystkie nieprzychylnie wobec władz wypowiedzi. W ciągu kilku dni po zebraniu szczegółowe donosy trafiały do SB, która dysponowała dokładnymi relacjami z zebrani i innych spotkań. Podejmowano działania operacyjne, ale nie były one dokuczliwe. Pracownicy SB w Brzesku (z wyjątkiem pewnego kapłana) z wielką rezerwą podchodzili do informacji przekazywanych przez współpracowników z Iwkowszczyzny. Sprawami tymi zajmowali się oni bardzo niechętnie, z przymusu. Docierały donosy, pęczniały teczki niektórych osób, ale nikomu włos z głowy nie spadł. Trzeba było tylko często jeździć do Brzeska na ulicę Okocimską. Ludzi podsluchiawano praktycznie wszędzie: na przystanku, przy sklepie i pod kościołem. Na wyrwanej kartce z zeszytu napisany był kolejny już donos na mnie o treści: *W poniedziałek na spędzie była kupa ludzi. I on przy ty kupie ludzi bimboł se z milicjantów i ormowców.*

Drugim czynnikiem utrudniającym działania były sprzeciwy wewnętrzne niewielkiej części społeczeństwa. Każdej akcji komitetu towarzyszyła kontrakcja. Zbierane były podpisy za utrzymaniem gminy w Czerwowie. Podejmowano uchwały, pisało się pisma i petycje przeciwko powrotowi gminy do Iwkowej: *My, mieszkańcy..... na zebraniu wiejskim uchwaliśmy, że jeździmy przeciwko powstaniu gminy w Iwkowej. Prosimy naszą władzę ludową i Obywatela Wojewodę o pozostawienie gminy w Czerwowie. Jakby jednak gmina miała się wrócić do Iwkowej to my mieszkańcy..... nie wyrażamy na to zgody. Nasza wieś po wieczne czasy chce być przy Czerwowie i do Czerwowa chcemy należeć. Tak żeby było też za naszych synów, wnuków i prawnuków, po wieczne czasy. Tak brzmiała jedna z uchwał zebrania wiejskiego. My, młodzież..... dobrze zorganizowana, ale bez pieczętki, protestujemy stanowczo przeciwko utworzeniu od nowa gminy w Iwkowej – tak brzmiał fragment pisma skierowanego do Urzędu Wojewódzkiego.*

Na zmianę sytuacji wpływ miała sytuacja gospodarcza kraju oraz to, że na stolicy Piotrowej zasiadał papież Polak Jan Paweł II. Władza ludowa zmieniła wyraźnie dotychczasowe podejście. Zaczęto przymilać się do ludzi oraz gasić w zarodku wszelkie niepokoje i niezadowolenie społeczne. Zmieniło się wyraźnie nastawienie do sprawy powrotu gminy do Iwkowej. Komitet działający dotychczas „na dziko” został formalnie uznany za Komitet ds. Reaktywowania Gminy w Iwkowej. Przydzielono mu nawet opiekuna, a został nim dyrektor jednego z wydziałów Urzędu Wojewódzkiego – Gągorowski. Według wskazówek opiekuna Komitet przygotował niezbędne dokumenty. Pozytywną opinię wydał wojewoda tarnowski i Komitet Wojewódzki PZPR. Wydawało się, że powrót gminy do Iwkowej jest tylko zwykłą formalnością. Gmina miała wrócić od 1 lipca 1980 roku, następnym terminem był 1 stycznia 1981 roku. Nic z tego jednak nie wyszło. Sprawa opóźniała się coraz bardziej. Odbywały się kolejne zebrania, pisało się pisma, petycje, wyjeżdżali na delegacje itp. Podjęta została decyzja o wyjeździe delegacji do Warszawy na bezpośrednią rozmowę w Ministerstwie Administracji i Gospodarki Terenowej. W ustalonym terminie 15-osobowa delegacja wyjechała do Warszawy. W skład delegacji wchodził: Maria Duda, Stanisław Filipczyk, Stanisław Gryz, Władysław Kita, Włodzimierz Knurow-

ski, Edward Serafin, Ryszard Serafin, Marek Szczubiński, Adam Szot, Jan Szot, Ludwik Szot, Stefan Szot – wszyscy z Iwkowej oraz Ludwik Gorycki z Kąpów i Stanisław Kanownik z Wojakowej. Była jeszcze jedna osoba z Iwkowej ale kto to był, niestety już nie pamiętam i nie udało mi się tego ustalić. W Warszawie usłyszeliśmy zapewnienie o utworzeniu gminy od 1 lipca 1981 roku. Nadszedł lipiec, a gmina była dalej w Czerwowie. W Iwkowej od 1 lipca 1981 roku zaczęła działać filia Urzędu Gminy w Czerwowie. Jesienią 1981 roku z Warszawy przyszło oficjalne potwierdzenie utworzenia gminy w Iwkowej z dniem 1 stycznia 1982 roku. W Urzędzie Gminy Czerwów przygotowywano dokumentację, która miała być przekazana do Iwkowej. Jej część na początku grudnia 1981 roku przewieziona została do Filii Urzędu Gminy w Iwkowej. Trwały przygotowania do wielkiej uroczystości reaktywowania gminy w Iwkowej. Wieleletnie działania komitetu zakończyły się sukcesem. 13 grudnia generał Jaruzelski ogłosił stan wojenny. Zawieszono wszystkie swobody obywatelskie i oczywiście szereg ustaw prawnych. Zawieszono też sprawy związane z reorganizacją administracji terenowej. Gmina nie

Centrum Iwkowej, lata 60. W tle budynek Urzędu Gminy w Iwkowej.

wróciła do Iwkowej 1 stycznia 1982 roku. Przygotowania do uroczystości zostały przerwane. Ostatecznie reaktywowanie gminy w Iwkowej nastąpiło 1 października 1982 roku. Dzień później odbyła się uroczysta sesja Gminnej Rady Narodowej w Iwkowej. Na sali znalazło się 16 radnych, którzy wchodzili w skład rady gminy Czerwów. Do czasu wyborów grupa 16 radnych pochodzących z terenu nowej gminy Iwkowa stała się gospodarzami terenu. Na sali było mnóstwo ludzi, zarówno osób zaproszonych, jak i mieszkańców. Dyrektor Gągorowski odczytał rozporządzenie Ministra Administracji i Gospodarki Terenowej o utworzeniu z dniem 1 października 1982 roku Gminy Iwkowa. 16 radnych jednogłośnie podjęło uchwałę o utworzeniu gminy. Były okłaski i gratulacje. Po chwili wszyscy wyszli na zewnątrz. Ja razem z Włodzimierzem Knurowskim wyszliśmy po drabinie na strop znajdujący się nad wejściem do budynku. Na ścianie budynku zamontowaliśmy tablicę **URZĄD GMINY IWKOWA**, a obok tego napisu zamontowaliśmy nasze godło państwowe.

Był to ostatni akt trwającej ponad 6 lat walki o powrót gminy do Iwkowej. W dniu 2 października 2007 roku minęło 25 lat od tej historycznej chwili. Od kwietnia Iwkowa jest siedzibą gminy ale trzeba było wiele trudu, uporu i wytrwałości, abyśmy mogli przeżywać ten jubileusz. Historyczne wydarzenie minęło bez większego echa. Być może dzięki temu artykułowi u wielu ludzi odżyją dawne, ale przecież nie tak odległe, wydarzenia.

Stefan Szot

Do Iwkowej sprowadziła mnie chęć spojrzenia na działalność urzędu gminy w początkowym okresie ponownego istnienia. Wieś ta znalazła się wśród 40 innych będących od 1 października br. siedzibami nowych gmin – tak zaczyna się artykuł Waldemara Tomkiewicza zatytułowany „Powrót upragnionej gminy” zamieszczony w „Gromadzie – Rolniku Polskim”. Dziennikarz przeprowadził w 1982 r. rozmowy z mieszkańcami gminy. Jego pierwszą rozmówczynią była Maria Seperowicz – sekretarz gminy.

– Jesteśmy w okresie przejściowym – powiedziała pani sekretarz – budżet mamy wspólny do końca roku z gminą Czchów. Tam nasi sołtysi rozliczają się z czwartej raty podatku, tam przeprowadza się rozdział maszyn i innych środków produkcji, tam odbywają się wszelkiego rodzaju narady i szkolenia. Dostaliśmy budynek, meble, maszyny do liczenia. Najbardziej cieszy nas teleks i telefon – mamy łączność ze światem. Podkreśla też, że i kłopotów nie brakuje: – Nie mamy specjalisty od melioracji, inspektora do spraw planowania inwestycji i kierownika służby rolnej. W zasadzie jest tylko jeden człowiek z doświadczeniem: inspektor do spraw obrotu ziemią (...). Nasze dzisiejsze problemy to ciąg dalszy tych, rozpoczętych przez słynną sesję w 1976 roku (...). Redaktor w swoim artykule zaznacza, że w 1976 r. obiecano mieszkańcom zbudowanie nowej drogi i zwiększenie ilości kursów autobusowych do Czchowa, dokończenie budowy remizy oraz apteki, a także wybudowanie nowego tartaku. Jednak przez te 6 lat niewiele się w Iwkowej zrobiło. Miejscowy rolnik, Adam Szot, polecił dziennikarzowi rozmowę z panią sołtys, Marią Dudą:

– Mąż jak się dowiedział o tej decyzji (likwidacja gminy – red.), dostał szoku. W dwadzieścia dni potem umarł, te dni były dla niego koszmarem, nie jadł, spać nie mógł – denerwował się strasznie. Powiedziałam sobie wtedy, że zrobię wszystko, aby gmina wróciła do Iwkowej (...). Wystarczy jak powiem, że władze wojewódzkie, a nawet centralne, nie miały dnia spokoju. W każdym razie sprawa doszła aż do Henryka Jabłońskiego, który zapewnił nas, że rozpatrzy sprawę jak uzyskamy zgodę wojewody. No to pojechaliśmy w 17 osób i założyliśmy coś w rodzaju strajku okupacyjnego. Zgodę dostaliśmy. W pierwszych założeniach urząd miano utworzyć w lipcu 1981 roku, potem wprowadzono stan wojenny i sprawa przeciągnęła się aż do 1 października tego roku. W zasadzie to ludzie wcześniej sami, bo już na dożynki, zainaugurowali pracę gminy. Przyjechało do Iwkowej ze 3 tys. osób (...). Formalnie urząd zaczął pracę od 2 października, odbyła się wtedy pierwsza sesja Gminnej Rady Narodowej. 16 radnych reprezentujących nas w Czchowie utworzyło naszą własną radę, która zatwierdziła swój regulamin, powołała komisję (...). Zatwierdziła na stanowisko naczelnika gminy, Stanisława Sikorę, rekomendowanego przez wojewodę.

Na zakończenie autor artykułu podsumowuje: Iwkowa jakby otrząsnęła się z letargu (...). Z pomocą miejscowych rolników gmina przystąpiła do kontynuowania wstrzymanej przed pięciu laty budowy apteki. Budowany jest również nowy sklep, w przygotowaniu jest budowa nowej drogi i remizy strażackich: w Iwkowej i Wojakowej (...). Upragniona gmina zaczęła działać.

Zob. W. Tomkiewicz, Powrót upragnionej gminy, „Gromada – Rolnik Polski” 1982, nr 125.

Maria Duda była sołtysiem Iwkowej w latach 1976-1994. Jej starania o powrót gminy do Iwkowej przeszły do miejscowej legendy. Wcześniej funkcję sołtysa Iwkowej pełnił Stanisław Duda – mąż pani Marii.

9.3. Zdjęcie portretowe Marii Dudy na tle wycinków prasowych zgromadzonych w bibliotece gminnej – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Jadwigi Serafin – 2003.

Ministerialna decyzja o przywróceniu gminy w Iwkowej 1 stycznia 1982 roku spowodowała rozpoczęcie działań przygotowawczych do utworzenia biura urzędu (...). Pełnomocnikiem wojewody ds. organizacji Urzędu Gminy w Iwkowej mianowano Marka Szczerbińskiego, dotychczasowego dyrektora Szkoły Podstawowej nr 1 w Iwkowej (...). Powrót gminy z Czchowa do Iwkowej wymagał także powołania Gminnej Rady Narodowej. Funkcję przewodniczącej GRN powierzono Teresie Pajor (...). Naczelnikiem gminy był Stanisław Sikora, a w ostatnich miesiącach kadencji Marek Tomczyk. (s. 122)

W okresie sprawowania funkcji naczelnika gminy Iwkowa przez Stanisława Sikorę (10.1982-02.1984) oraz Marka Tomczyka (04.1984-08.1986) dokończono budowę i oddano do użytku Dom Strażaka w Wojakowej, w którym dwa pomieszczenia przekazano bibliotece (w październiku 1987 r. w remizie uruchomiony został punkt lekarski). W tym czasie otwarto także nowy lokal biblioteki gminnej w Iwkowej, dokończono budowę apteki, wybudowano drogę Dobrociesz-Krosna, a przy Urzędzie Gminy założono Zakład Remontowo-Budowlany.

9.4.9.5. Naczelnik gminy – Stanisław Sikora z druhami OSP w Wojakowej – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Alicji Szot, fot. Stanisław Klimek – lata 1982/84.

NACZELNIK GMINY
IWKOWA
woj. tarnowskie

Iwkowa, dnia 08.05.1984 r.

Nr 3/84
p.o. Serafin Zofia Hpt: 15/5/84

Iwkowa

Nasz znak : G-0075/5/84

Urząd Gminy w Iwkowej informuje, że została powołana
Gminna Rada Kultury w następującym składzie:

1. Grzymek Wiesław	- przewodniczący
2. Serafin Zofia	- z-ca przewodniczącego
3. Piechowicz Jan	- sekretarz
4. Kijak Józef	- członkowie:
5. Stachon Bogumiła	
6. Dzięgiel Halina	
7. Nowak Halina	
8. Szewczyk Janina	
9. Lach Franciszek	
10. Sikora Stanisław	
11. Duda Maria	
12. Stachon Honorata	
13. Szot Józef	
14. Repetowska Halina	
15. Pajor Elżbieta	
16. Szczepańska Anna	

Do zakresu działania Społecznej Gminnej Rady Kultury należy:

- 1/Kształtowanie programu rozwoju kultury w Gminie oraz społeczny nadzór nad jego realizacją
- 2/ Udzielanie Naczelnikowi Gminy i Dyrektorowi GOK pomocy w koordynowaniu działalności kulturalnej instytucji i organizacji na terenie gminy
3. Inspirowanie i popieranie inicjatyw kulturalnych na terenie gminy i społeczny nadzór nad realizacją czynów społecznych w dziedzinie budownictwa kulturalnego
4. Opiniowanie projektów rocznych programów i planów działalności kulturalnej w gminie oraz dokonanie oceny ich realizacji

Otrzymują:

1. Grzymek Wiesław
2. Serafin Zofia
3. Piechowicz Jan
4. Kijak Józef
5. Stachon Bogumiła
6. Dzięgiel Halina
7. Nowak Halina
8. Szewczyk Janina
9. Lach Franciszek
10. Sikora Stanisław
11. Duda Maria
12. Stachon Honorata
13. Szot Józef
14. Repetowska Halina
15. Pajor Elżbieta
16. Szczepańska Anna
- 17a/a

p.o. NACZELNIK GMINY
M. Tomczyk
mgr Marek Tomczyk

9.6. Powołanie Gminnej Rady Kultury w Iwkowej – dokument z 1984 r. z pieczęciami i podpisem p.o. Naczelnika Gminy Iwkowa – Marka Tomczyka – archiwum GBP w Iwkowej (akta biblioteki).

9.7-9.8. Dożynki w Iwkowej w 1984 r. obok budynku GS-u na Roli Marcinkowskiej (tzw. „Motakówka”). Na pierwszej fotografii korowód dożynkowy i gromadzący się uczestnicy gminnego święta plonów, na drugim zdjęciu przemówienie naczelnika gminy Iwkowa – Marka Tomczyka – archiwum GOK w Iwkowej – kronika.

Iwkowa, dnia 12.10.1984 r.

NACZELNIK GMINY
Iwkowa
woj. tarnowskie

DYREKTOR
GMINNEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ
W IWKOWEJ

W Dniu Edukacji Narodowej składam
najlepsze życzenia i serdeczne gratulacje
wszystkim pracownikom Gminnej Biblioteki Publicznej w Iwkowej.

Dzień ten jest dla mieszkańców gminy symbolem
ofiarności pracy i trudu włożonego w wychowanie i wykształcenie
naszych dzieci.

Dziękując za współpracę i oddanie sprawom gminy
łączę wyrazy osobistego szacunku.

Z poważaniem

NACZELNIK GMINY

Marka Tomczyka
mgr Marek Tomczyk

9.9. Pismo okolicznościowe z 1984 r. z życzeniami naczelnika gminy Marka Tomczyka dla pracowników biblioteki, wystosowane pod adresem dyrektora biblioteki (Zofii Serafin) z okazji Dnia Edukacji Narodowej – archiwum GBP w Iwkowej – kronika.

Kultura w gminie Iwkowa...

Cykl artykułów autorstwa Macieja Szymańskiego, Małgorzty Bulandy-Zięby, Józefa Komarewicza i Henryka Cyganika, zamieszczony w listopadowym numerze *Informatora WOK. Tarnów* (10/42/84), niemal w całości został poświęcony kulturze w gminie Iwkowa. Fragmenty tych artykułów przedstawiamy poniżej.

Autorzy „z zewnątrz” zostali zauroczeni tym, co zobaczyli i usłyszeli podczas swojego pobytu w Iwkowej na październikowym spotkaniu w 1984 r.

Wiadomość o tym, że mam jechać do Iwkowej przyjąłem bez specjalnego entuzjazmu. Cóż tam może być ciekawego? Jak w każdej wsi – kościół, urząd gminy, sklep wielobranżowy i jak dobrze pójdzie, to jakaś knajpa (...).

Ale po przyjeździe do Iwkowej – miałem normalną treść. Zawsze odczuwa się niepokój przed spotkaniem z czymś nowym. Tak też było i ze mną, gdy przyszło mi po raz pierwszy zetknąć się z wiejską kulturą i tworzącymi ją ludźmi (...).

My – dziennikarze i animatorzy kultury – po jednej stronie stołu, oni – gospodarze – po drugiej. Siedzimy naprzeciw siebie i przyglądamy się sobie nawzajem – tak podobno można się najlepiej poznać. Kto przyszedł na to spotkanie? Patrząc po kolei: młodzieńca dyrektorka GOK-u, obok niej pani, której wygląd nie wskazywał, by pracowała na roli, starszy, uśmiechnięty ksiądz. Potem grupa seniorów zespołu teatralnego, a na końcu młodzi. Ich tak liczna obecność zaskoczyła mnie i wzbudziła niedowierzanie. Zniknęła dopiero wtedy, gdy zobaczyłem i usłyszałem jak śpiewają. Zupełnie jak niewierny Tomasz, ale trudno się dziwić skoro przez ostatnie lata z większości spotkań z młodymi ludźmi z miasta wychodziłem nieszczęśliwie zadowolony o braku perspektyw, frustracji, stresach i zagubieniu.

Zaczęła się rozmowa. My pytamy, oni odpowiadają. Potem nie trzeba już zadawać pytań. Lody zostają przełamane (...). Najwięcej opowiada pani Zofia Serafin – ta wyglądająca i mówiąca po miejsku pani, od 1946 roku bez przerwy zaangażowana w sprawy iwkowskiej kultury, dyrektor, kierownik literacki, reżyser, scenograf, choreograf i sufler tutejszego teatru. „Dobrze, że pani Zosia nie ma pola, bo by tak nie walczyła” – mówi jeden z aktorów i na pewno ma rację. Nie byłoby ani tyle sił, ani tyle ochoty. Pani Zofia jest inna, ale jest ich. Nikt chyba jej tu nie zazdrości, cieszą się i są wdzięczni, że mogą razem z nią robić ten teatr, że Iwkowa nie ma sobie równych wśród okolicznych wsi, że wygrywają przeglądy i festiwale, że na przygotowane przez nich dożynki ludzie „walili jak na odpust do Kalwarii” (...). Gminna biblioteka w Iwkowej ma księgozbiór z 20 tysiącami tomów – znów trudno mi uwierzyć. W okolicznych wsiach działa 10 punktów bibliotecznych, w tym 8 w prywatnych domach (...).

Mnie jednak cały czas interesują ci młodzi. Czy oni przypadkiem nie udają? Próbuje ich wybać: „Młodzież chce się bawić, tańczyć, a wy tylko ten teatr i biblioteka?” Jeszcze dobrze nie skończyłem, a tu już odzywa się zgodny protest. Nieprawda, robią dyskoteki prawie co tydzień, naczelnik daje salę, bo naczelnik w ogóle bardzo dba o kulturę. Mają tylko jeden duży problem – nie mogą doprosić się o kino (...). Pytam tych młodych, dlaczego to robią, jak to jest, że im się chce, a innym nie. „Chcemy tę wieś podnieść” – mówi jeden z nich, a mnie się robi wstyd za jego miejskich rówieśników (...). Jeden z aktorów wyciąga z kieszeni ustną harmonijkę i zaczyna grać. Tak, jakby przez całe życie nic innego nie robił. Wygrywa stare, zapomniane melodie, pyta ludzi, czy ktoś zna słowa. Nie, nie znają – to z dawnych lat. Szkoda, że ksiądz Piechota już poszedł, on na pewno by wiedział. Zbliża się jedenasta wieczór, pora wracać. Po kilku godzinach spotkania żegnamy się jak dobrzy znajomi (...). W drodze powrotnej do Tarnowa nie byłem specjalnie rozmowny. Myślałem o Iwkowej (...). Po raz pierwszy odkryłem kawałek prawdy o wsi i o wiejskich ludziach.

Maciej Szymański, *Wrażenia mieszczucha z krótkiego pobytu w Iwkowej* – wybór red.

...Jedziemy do Iwkowej. Jest już bardzo ciemno... (...). Byłam przygotowana na niewielkie przytulne pomieszczenie a tu powiało brakiem wyobraźni (może wyboru). Stałiśmy przed szarą bryłą budynku Urzędu Gminy. Ale nie to w tej chwili było ważne. Tu byli ludzie, jakich nigdy nie spotkałam i chyba nieprędko spotkam. Czuć było to, że są razem, ta bezpośredniość, radość tego, że siedzą przy jednym stole i rozmawiają o sprawach, które każdemu z nich są bardzo dobrze znane. Co najbardziej mnie zdziwiło, to to, że przy tym stole wcale niepoślednią jego część zajmowała młodzież i stwierdzenie: „Bo chłop na wsi woli swoją wieś, swoją kulturę, swój dom, swoje wychowanie, swoją muzykę...”, tkwiło tam w każdym z tych ludzi, niezależnie od płci i wieku (...). Naprawdę istnieje tu coś takiego, jak silne poczucie własności, szacunek dla własnej kultury i bardzo silnie rozwinięty patriotyzm lokalny... O czym marzą, iwkwowanie czują się góralami i chcieliby takimi zostać w naszej świadomości, marzą jeszcze o zespole pieśni i tańca. Każdy przyzna, że te marzenia w naszych czasach są czymś dziwnym. Ciągłe widzę ich jeszcze przy tym dużym stole, gdzie wspólnie dziękowali sobie za udane dożynki, roześmianych, z wypiekami na twarzy, niecodziennymi marzeniami i problemami...(...).

Małgorzata Bulanda-Zięba, *Impresje iwkwskie* – wybór red.

...Po II wojnie światowej teatr amatorski ożył na nowo w Iwkowej w 1946 r. Zorganizowała go pani Zofia Serafin i steruje nim do dnia dzisiejszego. Dziw bierze, że przez tyle lat nie umarł śmiercią naturalną. Ale jak się coś miłuje, ciężko człowiekowi to porzucić (...). – Jak w 1946 r. zaczęłam prowadzić zespół teatralny, spotkałam się na próbach z ludźmi, którzy nie umieli czytać. Co było robić, musiałam nauczyć ich alfabetu polskiego. Oczywiście na scenopisie (...). Moi aktorzy byli pojejni. Gdy stanęli na scenie przed widownią, wszyscy mieli elementarz (znaczy się scenopis) w jednym palcu. Minęło wiele lat, gramy nie tylko „Balladynę”, ale urządzamy również wieczory poezji Konopnickiej, Słowackiego, czytamy także fragmenty utworów Sienkiewicza. W ten sposób staram się zachęcić mieszkańców do czytania książek (...).

Józef Komarewicz, *Melpomena z Iwkowej* – wybór red.

...Przecierałem oczy: czy to możliwe? Czy możliwe, by istniał jeszcze taki rezerwat wiejskiej kultury, jaką ja osobiście pamiętam jeszcze z czasów odległego dzieciństwa? Jakby Iwkową ominęły wszelkie procesy cywilizacyjne i urbanizacyjne, jakby mit miasta i powszechnej masowej kultury nie istniał! A przecież procesy owe nie ominęły wsi, tylko ludzie potrafili zachować swoją godność i szacunek do... siebie. Tak, właśnie – do siebie. Bo przecież trwając w tradycyjnych formach kultury własnej, plebejskiej, nie wstydząc się jej, a wprost przeciwnie – rozwijając ją i pielęgnując – dają dowód wierności wartościom kontynuowanym od przedwojennych lat, w ogóle od czasów, w których budziła się chłopska świadomość (...).

Kiedy nagle wieczorna próba iwkwskiego teatru, na którą trafiliśmy, zamieniła się w towarzyskie spotkanie, kiedy popłynęły wspólnie śpiewane pieśni ludowe, gawędy, dowcipy, kiedy ozwał się dźwięk skrzypiec i harmonijki ustnej, kiedy nagle rozsiadła się przy stołach bezpretensjonalna atmosfera i jedność ludzi, jedność różnych przecież pokoleń... przyznaje – patrzyłem na tych ludzi w zdumieniu i z szacunkiem (...). Muzyka to jeszcze jedna forma artystyczna, która łączy ludzi tej wsi. Istnieje w Iwkowej strażacka orkiestra dęta, zespół chóralny i kapela. Jeszcze tu gospodarze ubierają na głowę charakterystyczne „żarna” i iwkwski strój regionalny. Jeszcze ksiądz Piechota, postać niezwykła w kulturze wsi (autor monografii o Iwkowej, zbieracz i autor zbiorów legend i gawęd, twórca iwkwskiego muzeum regionalnego) – ma od kogo usłyszeć historię obyczajowości, poznać charakterystykę ludzkich postaw, a i spisać od kogo tę wielką kulturową gawędę iwkwską. Jeszcze ludzie garną się do kultury źródłowej – tej własnej, ludowej i tej, która mieści się w 20 tysiącach woluminów Gminnej Biblioteki Publicznej.

Instrumenty własne, stroje i dekoracje robione własnymi rękami, spektakle dla sąsiadów i dla okolicznych wsi, zachowana gwara, w ogóle – jedna z ostatnich redut tego typu tradycji teatralnych i regionalnych w promieniu kilkudziesięciu kilometrów (...).

Henryk Cyganik, *Taki ostatni rezerwat* – wybór red.

5 maja 1985 r. oddano do użytku nowy lokal biblioteki gminnej w Iwkowej. Pomieszczenia dobudowane zostały do istniejącego już na początku lat 70. XX w. budynku GS-u.

Uroczystego przecięcia wstęgi dokonali, m. in., Marek Tomczyk – naczelnik gminy, Stanisław Sikora – sekretarz KG PZPR i poprzedni naczelnik gminy, Stefan Bodek – przewodniczący GRN.

Nagrodzono i uhonorowano wówczas zasłużonych dla rozwoju lokalnej kultury:

Zofię Serafin – kierowniczkę biblioteki gminnej, Annę Wludykę – długoletnią nauczycielkę i bibliotekarkę, Annę Bodek – długoletnią czytelniczkę, Bogumiłę Stachoń – dyrektorkę domu kultury, Łucję Kitę i Jadwigę Tabaszewską – założycielki i opiekunki dziecięcego zespołu taneczno-wokalnego Malwinki, który powstał w 1985 r., Aleksandra Zięcia – kapelmistrza orkiestry, Mariana Szota – działacza społecznego i aktora teatru amatorskiego, Mariana Szota – prezesa GS-u, Edwarda Serafina – byłego prezesa GS-u i naczelnika gminy, Stanisława Sikorę – sekretarza KG PZPR i byłego naczelnika gminy oraz Franciszka Łacha – prezesa ZSL-u.

Zob. Kronika GBP w Iwkowej

9.10-9.11. Uroczyste otwarcie biblioteki w Iwkowej; przecięcia wstęgi jako pierwszy dokonał naczelnik gminy Marek Tomczyk. Na drugiej fotografii Zofia Serafin – kierowniczka gminnej biblioteki publicznej wita przybyłych gości; na zdjęciu, m.in., Józef Kosakowski – twórca ludowy, Marian Szot – aktor teatru amatorskiego, Anna Wludyka – emerytowana nauczycielka i kierowniczka biblioteki w Wojakowej, Stanisław Sikora – sekretarz KG PZPR, poprzedni naczelnik gminy – archiwum GBP w Iwkowej – kronika.

W 1985 r. gminne obchody święta plonów odbyły się 29 września w Wojakowej. Tradycyjne dożynki połączone były z przekazaniem do użytku Domu Strażaka, co częściowo transmitowała telewizja w programie 2 (6 października o godzinie 15.30).

Zob. Kronika GDK w Iwkowej

9.12. Korowód dożynkowy przed budynkiem UG w Iwkowej przygotowany do wyjazdu – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – 1985.

9.13. Występ amatorskiego zespołu teatralnego z Iwkowej na scenie w Wojakowej – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – 1985.

29 września 1985 r. dokonano uroczystego otwarcia i poświęcenia remizy Ochotniczej Straży Pożarnej w Wojakowej. W tym samym czasie nadano jednostce sztandar i zakupiono pierwszy samochód pożarniczy – Star 660.

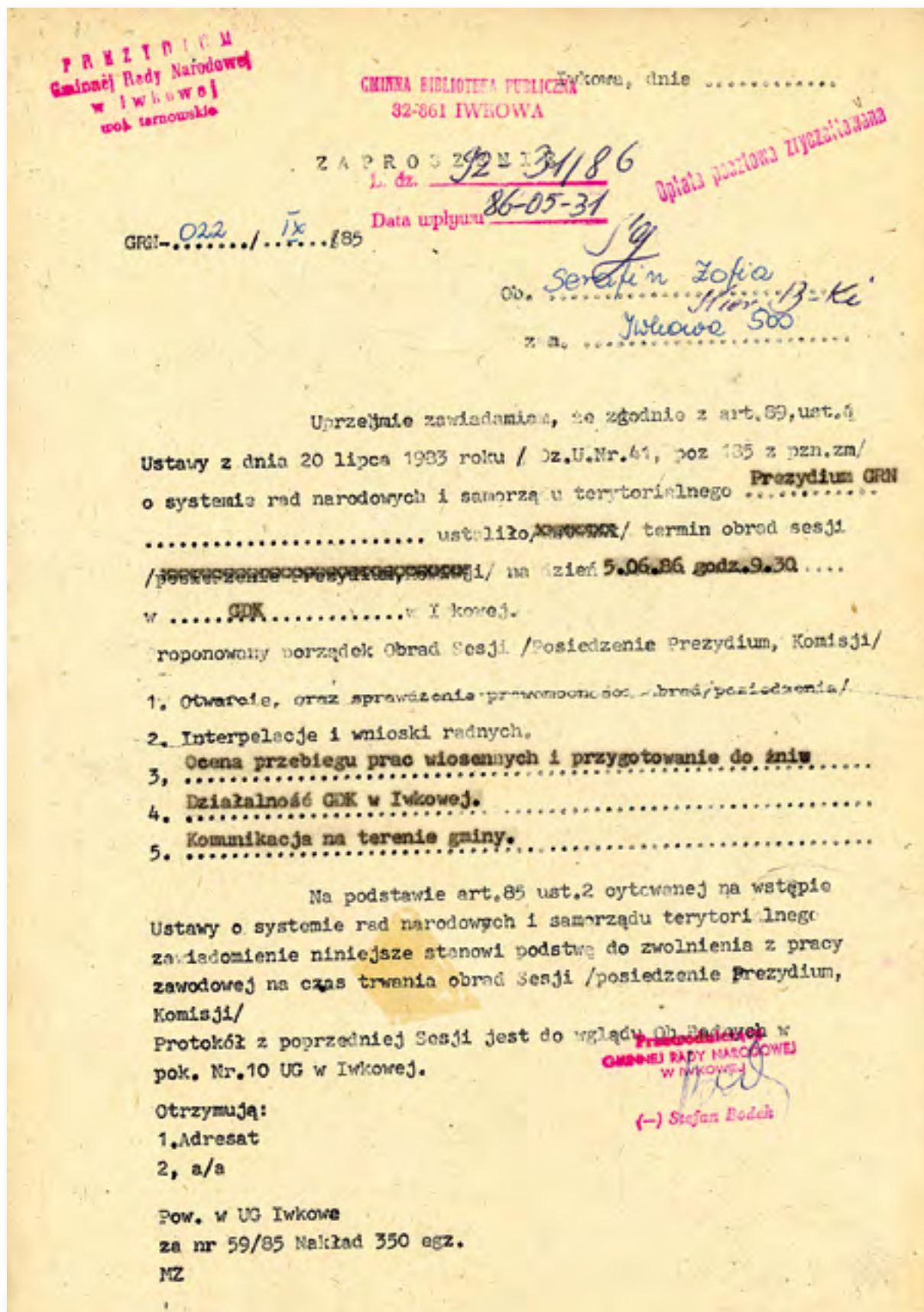
Budowę remizy rozpoczęto w 1974 r., jednak na długie lata utknęła ona w miejscu z powodu braku funduszy.

Zob. Monika Brząk, *Historia Ochotniczej Straży Pożarnej w Wojakowej*, mps.
– arch. GBP w Iwkowej

Na podstawie opracowania M. Brząk historię OSP w Wojakowej opisano w rozdziale VII, s. 109.

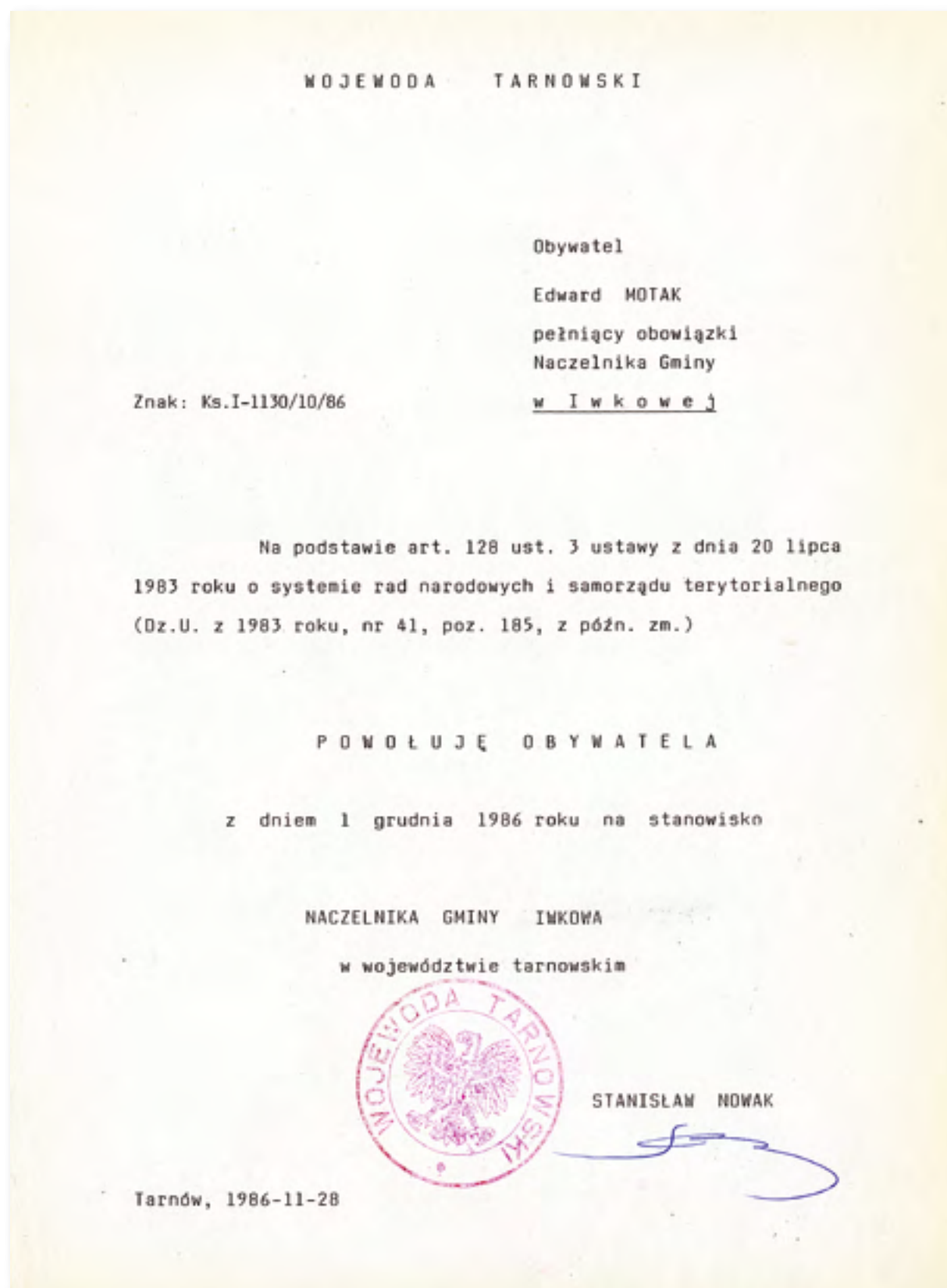

9.14-9.17. Oddanie do użytku Domu Strażaka w Wojakowej w dniu 29 września 1985 r., poświęcenie budynku, nadanie sztandaru jednostce oraz pierwszy samochód pożarniczy – fot. 2-4. – archiwum OSP w Wojakowej, fot. 1 – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Czesławy Klimek, fot. Stanisław Klimek.

9.18. Zawiadomienie o terminie i porządku obrad sesji Gminnej Rady Narodowej w Iwkowej – dokument z 1986 r. z pieczęciami prezydium i podpisem przewodniczącego GRN Stefana Bodka – archiwum GBP w Iwkowej (akta biblioteki).

Naczelnikiem gminy od września 1986 roku do lipca 1988 roku był Edward Motak, którego od grudnia 1988 roku zastąpiła Maria Przybylska, piastująca tę funkcję do zakończenia działalności Gminnej Rady Narodowej, czyli do 1990 roku. (s. 124)

9.19. Akt powołania Edwarda Motaka na Naczelnika Gminy Iwkowa – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Edwarda Motaka – 1986.

Iwkowa, dnia 1987.03.05

Ob. D Y R E K T O R

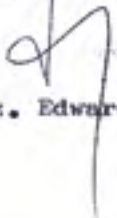
Gminnej Biblioteki
Publicznej

w I w k o w e j

/z prośbą o przekazanie/

Z OKAZJI MIĘDZYNARODOWEGO DNIA KOBIET NACZELNIK GMINY
IWKOWA I KOMITET GMINNY PZPR W IWKOWEJ SKŁADAJĄ WSZYSTKIM
KOBIETOM ZATRUDNIONYM W WASZYM ZAKŁADZIE PRACY NAJSERDECZNIEJSZE
ŻYCZENIA DUŻO ZDROWIA, SUKCESÓW I ZADOWOLENIA W PRACY ZAWODOWEJ
ORAZ SZCZĘŚCIA I RADOŚCI W ŻYCIU OSOBISTYM I RODZINNYM

Naczelnik Gminy Iwkowa

mgr.inż. Edward Motak

I Sekretarz KG PZPR w Iwkowej

Stanisław Sikora

9.20. Życzenia z okazji Międzynarodowego Dnia Kobiet dla personelu biblioteki – od naczelnika gminy Iwkowa Edwarda Motaka oraz I sekretarza KG PZPR w Iwkowej Stanisława Sikory – archiwum GBP w Iwkowej – kronika – 1987.

24 maja 1987 r. Iwkowa świętowała trzy jubileusze: 75-lecie Iwkowskiej Orkiestry Dętej, 40-lecie Amatorskiego Zespołu Teatralnego i 40-lecie Gminnej Biblioteki Publicznej.

Na uroczystości jubileuszowe zaproszono 170 osób, w tym: aktorów, bibliotekarzy, oświatowców, działaczy kultury oraz przedstawicieli władz różnego szczebla.

Z tej okazji gratulacje i odznaczenia dla zasłużonych działaczy kultury popłynęły od władz polityczno-administracyjnych gminy, powiatu i województwa. W kronice biblioteki pozostał ślad tego wydarzenia w postaci takiego oto wpisu:

Sprawą niezwykle piękną i cenną jest to, jeśli ludzie zbliżający książkę innym, sami są pełni pasji dla spraw kultury wiejskiej, inspirować, rozbudzać i pielegnując ludzką i społeczną aktywność. Z satysfakcją spotkałem się z takimi właśnie ludźmi z okazji Jubileuszu 40-lecia Biblioteki w Iwkowej oraz miejscowego zespołu amatorskiego, a także 75-lecia orkiestry. Serdecznie i gorąco gratuluję osiągnięć inspirowanym i współtwórcom tych sukcesów, gorąco dziękuję za Wasz wkład w poznawanie kultury tarnowskiej i polskiej wsi, życząc wielu nowych, cennych sukcesów (w podpisie – L. Chmura i J. Karkowski – red.).

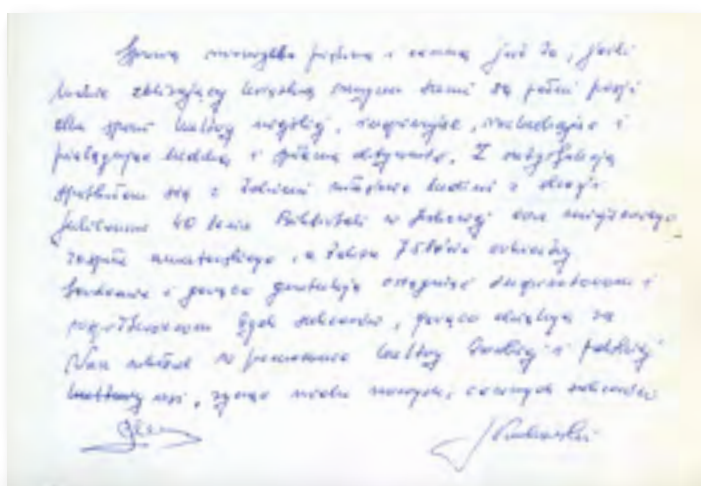
Również redakcja „Gazety Krakowskiej”, w artykule zatytułowanym *Trzy jubileusze Iwkowej*, zamieściła dla jubilatów i władz gminnych, życzenia następującej treści: *iwkowskim działaczom kulturalnym „Gazeta” życzy jeszcze wielu tak pięknych kart w historii, zaś władzom gminnym – aby swej życzliwości dla wiejskiej kultury nigdy nie straciły.*

Zob. kroniki ośrodka kultury i biblioteki oraz *Trzy jubileusze Iwkowej*, „Gazeta Krakowska” 1987, nr 119.

9.21. Artykuł z „Gazety Krakowskiej” pt. „Trzy jubileusze Iwkowej” 1987, nr 119. – archiwum GBP w Iwkowej – kronika – 1987.

9.22. Iwkowska Orkiestra Dęta – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – 1985.

9.23-9.24. Gratulacje dla członków amatorskiego zespołu teatralnego i orkiestry składa i odznaczenia wręcza Stefan Bodek – przewodniczący Gminnej Rady Narodowej (również członek Iwkowskiej Orkiestry Dętej). Na zdjęciach: Jadwiga Tabaszewska, Krystyna Tabaszewska, Stanisław Repetowski, Barbara Biernat i Teresa Gręzicka – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – 1987.

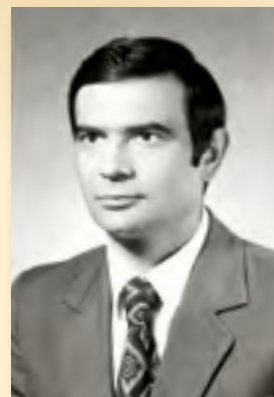
9.25. Wpis w kronice biblioteki J. Karkowskiego – sekretarza KW PZPR i L. Chmury – sekretarza Ośrodka Szkoleniowego KMG Brzesko z okazji jubileuszy – archiwum GBP w Iwkowej – kronika – 1987.

9.26. Korowód dożynkowy; Zofia Serafin udziela aktorom ostatnich wskazówek przed występem – archiwum GOK w Iwkowej – *Kronika działalności Klubu Prasy i Książki „Ruch” w Iwkowej* – 1971.

9.27. Występ amatorskiego zespołu teatralnego ze sztuką „Swaty” – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – 1979.

9.28. Dyplom dla Zofii Serafin z okazji 40-lecia amatorskiego zespołu teatralnego – archiwum GBP w Iwkowej – kronika – 1987.

Wspomnienia Edwarda Motaka – naczelnika gminy Iwkowa w latach 1986-1988

Okres mojej pracy w Urzędzie Gminy w Iwkowej to lata 1983-1988. Rozpocząłem pracę w urzędzie, który został reaktywowany po paroletniej przerwie (włączenie gminy Iwkowa do gminy Czechów). Był on ciągle w fazie organizacji, brakowało ludzi do pracy, naczelnicy zmieniali się częściej niż co 2 lata. Mocnym filarem urzędu w tym czasie była p. Maria Seperowicz, która przez wiele lat stabilizowała działalność urzędu. Drugim filarem był dzisiejszy sołtys, p. Stefan Szot, który był doskonale zorientowany w problemach społecznych i gospodarczych gminy. Wymieniam z imienia tylko dwie osoby, ale chcę zaznaczyć, że wszyscy pozostali pracownicy również starali się sumiennie i z poświęceniem wypełniać swoje obowiązki.

Rozpoczynając pracę w urzędzie 1.07.1983 r., zastałem na stanowisku naczelnika gminy Stanisława Sikorę, który po paru miesiącach zrezygnował ze względu na stan zdrowia. Jego następcą w połowie 1984 r. został Marek Tomczyk, magister chemii, częstochowianin, silna, energiczna osobowość, który przybył do nas ze swoją żoną farmaceutką. Udało mu się poczynić dalsze postępy w organizacji urzędu, ale też dla gminy Iwkowa załatwił wiele spraw – w tym ważnych inwestycji. Niestety, w połowie 1986 r. pan Tomczyk został zastępcą szefa Gminy i Miasta Bochnia, i wtedy też (dosłownie z „łapanek”), przejąłem funkcję Naczelnika Gminy Iwkowa, którą pełniłem do 1988 r.

Lata osiemdziesiąte były trudne w historii Polski. Po „wybuchu” Solidarności i stanie wojennym nastąpiło rozprężenie społeczno-gospodarcze, spotęgowała się nienydolność gospodarki planowej, wystąpiły dokuczliwe braki w zaopatrzeniu ludności (węgiel, benzyna, materiały budowlane i przemysłowe). Jednak nawet w tych trudnych czasach udawało się robić wiele pożytecznych rzeczy dla społeczności gminy, przy wyjątkowo dużym zaangażowaniu wielu społeczników. Przypominając niektóre osiągnięcia tamtego czasu, chciałbym odnieść się do lat 1984-88, gdyż wiele inwestycji rozpoczętych „za naczelnika Tomczyka” było kontynuowanych w okresie mojego urzędowania.

A były to:

- 1. Zorganizowanie Zakładu Remontowo-Budowlanego przy UG Iwkowa pod kierownictwem Stanisława Szeuweny, co pozwoliło sprawniej realizować inwestycje budowlane i lepiej wykorzystywać uzyskiwane środki finansowe.*
- 2. Oświetlenie uliczne w centrum wsi Iwkowa, rozbudowywane w następnych latach.*
- 3. Chodniki z płyt betonowych na odcinku przedszkole – kościół parafialny.*
- 4. Budowa Bacówki w Iwkowej.*
- 5. Budowa pomieszczeń biblioteki. Tu należy wspomnieć o wielkim zaangażowaniu w to zadanie nieżyjącego już Edwarda Serafina, który zabezpieczał finansowanie, materiały budowlane i wykonawstwo tej inwestycji.*
- 6. Żwirowanie dróg gminnych, budowa mostów i przepustów. Było tego dużo, o szczegółach mógłby się wypowiedzieć Stefan Szot, który włożył ogrom pracy w prowadzenie i nadzorowanie tych prac. Należy również podkreślić wielkie zaangażowanie sołtysów, Rad Sołeckich oraz wielu społeczników w miejscowościach, gdzie prace te były prowadzone.*
- 7. Adaptacja części remizy OSP Porąbka Iwkowska na punkt Poczty Polskiej, co pozwoliło na telefonizację wsi Porąbka Iwkowska, Wojakowa, Kąty, Drużków Pusty i Połom Mały.*
- 8. Wodociąg Porąbka Iwkowska (Psia Góra) – Kąty.*
- 9. Gazyfikacja gminy Iwkowa. Inwestycja została opisana w gazecie parafialnej (nr 4/2017, s. 29-30 – red.) przez Stefana Bodka byłego Przewodniczącego Rady Gminy i wielkiego społecznika zaangażowanego w sprawy gminy.*
- 10. Remont Szkoły Podstawowej w Dobrocieszu, przy wielkim wsparciu dyrektora szkoły – p. Czyżyckiej.*
- 11. Przygotowanie dokumentacji dla inwestycji: Nadbudowa budynku UG Iwkowa, Remiza OSP Iwkowa, Remont i Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Iwkowej.*

Wszystkich działań z tamtego okresu nie jestem w stanie odtworzyć z pamięci, dlatego też mogą tu być jakieś braki...

Jako się rzekło – czasy były chaotyczne, niestabilne, praca w tamtych warunkach wiązała się z dużym obciążeniem psychicznym i stresem, dlatego, gdy nadarzyła się okazja wyjazdu do USA, zrezygnowałem ze stanowiska naczelnika gminy, podtrzymując niejako tradycję krótkich kadencji naczelników w latach 80.

Wspomnienia spisane w lipcu 2020 r. – archiwum GBP w Iwkowej

W okresach pomiędzy odwołaniem ustępującego naczelnika, a powołaniem nowego, wojewoda tarnowski powierzał pełnienie obowiązków naczelnika gminy sekretarzowi gminy Marii Seperowicz. Były to okresy 5-/7 -tygodniowe, z dłuższym, bo ponad 5-miesięcznym okresem, w 1988 r. (s. 123)

11 listopada 1988 r. – po raz pierwszy w okresie powojennym – obchodzono w gminie Iwkowa święto z okazji odzyskania przez Polskę niepodległości.

70. rocznicę wyzwolenia państwa polskiego spod zaborów uczczono odsłonięciem pamiątkowego obelisku przy Dębie Wolności, posadzonym w 1918 r. przy szkole podstawowej w Iwkowej. Na kamiennej tablicy (wykonanej rok wcześniej przez nauczyciela Jana Motaka) wykuty został napis: „Dąb Wolności 1918-1988”. Swoimi wspomnieniami z 1918 r. – ze zgromadzoną publicznością – podzielił się Franciszek Gryz. Po okolicznościowym przemówieniu, które wygłosił Stefan Bodek – Przewodniczący GRN w Iwkowej, przy dźwiękach Iwkowskiej Orkiestry Dętej, uczestnicy uroczystości przemaszerowali do świetlicy Gminnego Domu Kultury, gdzie odbyła się część artystyczna.

Por. Kronika GOK w Iwkowej

9.30-9.32. Uroczystości z okazji 70. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Na fotografiach m.in. Maria Seperowicz pełniąca obowiązki naczelnika gminy Iwkowa, Stefan Bodek – przewodniczący GRN w Iwkowej i Stanisław Sikora – I Sekretarz KG PZPR. Na drugim zdjęciu Franciszek Gryz dokonuje przecięcia wstęgi i odsłonięcia pamiątkowej tablicy – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – 1988.

W dniu 2 marca 1989 r. odbyło się posiedzenie dyrekcji Gminnego Ośrodka Kultury w Iwkowej i kierownictwa Wojewódzkiego Ośrodka Kultury w Tarnowie z udziałem władz polityczno-administracyjnych gminy, które reprezentowali: Maria Przybylska – naczelnik gminy Iwkowa, Maria Seperowicz – sekretarz gminy Iwkowa oraz Stanisław Sikora – I sekretarz KG PZPR w Iwkowej. Program obejmował część artystyczną, przedstawienie informacji o stanie kultury w gminie Iwkowa oraz dyskusję na temat jej rozwoju.

Zob. Kronika GDK w Iwkowej

9.33-9.34. Na pierwszej fotografii (od prawej) Maria Przybylska – naczelnik gminy Iwkowa (od grudnia 1988 r. do czerwca 1990 r.), Stanisław Lis – dyrektor WOK w Tarnowie, Anna Szczepańska – instruktor k-o wz Bogumiły Serafin – dyrektora GDK w Iwkowej, Zofia Serafin – instruktor k-o, Halina Kloc – protokolantka. Na drugim zdjęciu (pierwsi z lewej) Stanisław Sikora – I sekretarz KG PZPR i Maria Seperowicz – sekretarz gminy – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – 1989.

Na przełomie lat 1945-1975 ze wsi Iwkowa wyszedł cały szereg ludzi ze średnim i wyższym wykształceniem. Największą karierę naukową spośród absolwentów szkoły iwkowskiej zrobił prof. Jerzy Grzymek, dziekan Wydziału Technologii i Materiałów Wiązanych na AGH w Krakowie, odkrywca technologii otrzymywania tlenu glinu niezbędnego do produkcji aluminium z gliny, członek rzeczywisty PAN, światowej sławy uczonego i laureat wielu nagród, w tym nagród państwowych i zagranicznych.

S. Tokarski, Oświata i szkolnictwo na terenie Gminy Iwkowa w latach 1513-2008, Dobroć 2008.

10 maja 1990 r. na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie delegacja Ziemi Iwkowskiej złożyła ostatni hołd zmarłemu profesorowi Jerzemu Grzymkowi (1908-1990). W uroczystościach pogrzebowych uczestniczyli: Maria Przybylska – naczelnik gminy Iwkowa, Stefan Bodek – przewodniczący GRN w Iwkowej oraz Bernadeta Serafin – kierownik GBP w Iwkowej.

Zob. Kronika GBP w Iwkowej

W imieniu redaktorów Iwkowej tegnas Pana Panie Profesorze.
 Ród Pana wywodzi się z naszej Iwkowej. Zawsze o tym pamiętałeś,
 pomimo swojej wielkości i sławy utożsamiając się z nami.
 Cieszyłeś się naszymi sukcesami, przeżywałeś nasze niepowodzenia.
 Dzięki Panu Profesorze w trudnych latach pięćdziesiątych otrzymaliśmy
 pozwolenie na budowę Kościoła Parafialnego jak również
 mogliśmy realizować wiele innych zadań służących dla ziemi Iwkowskiej.
 My, mieszkańcy Iwkowej dumni jesteśmy, że człowiek tak prawego
 serca i wielkiego umysłu, który rozświecił świat nauki Polakom na
 całym świecie wywodzi się z naszej ziemi.
 Dla zachowania w pamięci dla przyszłych pokoleń sylwetki najsłynniejszego
 obywatela ziemi Iwkowskiej Główna Biblioteka Publiczna
 wykonała album poświęcony życiu i twórczości Profesora Jerzego
 Grzymka. Mieszkańcy ziemi Iwkowskiej oddając ostatni hołd dla
 zmarłego przekazują także wyrazy współczucia żonie i całej rodzinie.
 Cześć Jego Pamięci!

Kraków dnia 1990-05-10

9.35. Profesor Jerzy Grzymek podczas uruchomienia swojej metody otrzymywania podstawowego surowca do produkcji aluminium – przy piecach obrotowych w cementowni Groszowice w 1956 r. – archiwum GBP w Iwkowej – *Album poświęcony pamięci prof. Jerzego Grzymka*, fot. Henryk Makarewicz.

9.36. List pożegnalny, odczytany w dniu 10 maja 1990 r. podczas uroczystości pogrzebowych profesora Grzymka – archiwum GBP w Iwkowej – kronika.

POLSKA RZECZPOSPOLITA LUDOWA

NACZELNIK GMINY IWKOWA

AKT MIANOWANIA

Na podstawie artykułu 4 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dziennik Ustaw Nr 31, pozycja 214)

mianuję

Obywatel^a Stefana Szota

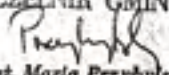
na stanowisko

Inspektora Gminnego

w Urzędzie Gminy w Iwkowej

z dniem 1 stycznia 1989 r.

NACZELNIK GMINY

mgr inż. Maria Przybylska

URZĄD GMINY
32-861 IWKOWA
woj. małopolskie
tel. (0143) 68 44 010, Fax (0143) 68 44 050

Stwierdzam zgodność
z oryginałem
08.11.2007
Iwkowa, dnia

SEKRETARZ GMINY

mgr Barbara Wąsowska-Kieła

Nie podlega opłacie skarbowej
art. 2 ust. 1 pkt 1
ustawy z dnia 16.11.2006 r. o opłacie
skarbowej (Dz.U. z 2006 r. Nr 225,
poz. 1636 z późn. zm.)

Iwkowa, dnia 22 marca 1989 r.

9.37. Akt mianowania Stefana Szota na stanowisko gminnego inspektora w Urzędzie Gminy w Iwkowej z dnia 22 marca 1989 r. Dokument z pieczęciami i podpisem naczelnika gminy – Marii Przybylskiej – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Stefana Szota.

Wspomnienia Stefana Bodka – przewodniczącego Gminnej Rady Narodowej w latach 1982-1990.

Po reaktywowaniu gminy Iwkowa w 1982 roku i ukonstytuowaniu się Gminnej Rady Narodowej zostałem wybrany na jej przewodniczącego.

Dekada lat 80. XX wieku to był trudny okres w historii Polski i działalności samorządów – wspomina o tym były naczelnik gminy Iwkowa, Edward Motak, w swoim tekście. Rozruchy społeczne na dużą skalę, powstanie Solidarności i jej delegalizacja, stan wojenny, a następnie szalejąca inflacja – to wszystko miało miejsce w tych właśnie latach, co bardzo utrudniało sprawne funkcjonowanie samorządu. Mimo to, krok po kroku, udawało się wtedy poprawiać bardzo zaniedbaną gminną infrastrukturę. Najważniejszą była budowa dróg gminnych, szczególnie w sołectwach Wojakowa, Dobrociesz, Kąty, Połom Mały, gdzie większość miała nawierzchnię gruntową i po opadach deszczu stawały się one całkowicie nieprzejezdne. Pierwsze odcinki nawierzchni asfaltowych na drogach gminnych powstały w pierwszej połowie lat 80., przy dużym udziale mieszkańców, chętnie pracujących w czynnie społecznym, gdy urząd naczelnika gminy sprawował Marek Tomczyk.

W tym czasie rozpoczęto gazyfikację gminy, czyli największą inwestycję w powojennych latach (w tamtym okresie), kontynuowaną przez następców Tomczyka. Powołano komitet złożony z 17 osób pod przewodnictwem Zbigniewa Stokłosy, który bardzo mocno zaangażował się w prace związane z budową gazociągu i w dużej mierze dzięki jego uporowi udało się to przedsięwzięcie realizować przez kilka lat, wbrew różnym malkontentom torpedującym podejmowane działania.

W tej kadencji zakupiono również tereny pod indywidualne budownictwo mieszkaniowe na Roli Pańskiej i obok ośrodka zdrowia w Iwkowej, podzielono je na działki budowlane (uzbrojone), by móc sprzedawać je chętnym pod budowę domów, szczególnie osobom, które chciałyby wtedy podjąć pracę w gminie, np. lekarzom, pielęgniarkom, nauczycielom itp. Obecnie na tych osiedlach mieszka ok. 40 rodzin.

Oczkiem w głowie naczelnika Tomczyka była budowa remizy OSP w Wojakowej – rozpoczęli ją spontanicznie drubowicze z Wojakowej, przy licznych udziałach tamtejszej społeczności. Trzeba tu zaznaczyć, że na wniosek naczelnika wszyscy rzemieślnicy z terenu gminy zobowiązali się przepracować dwie dniówki przy tej budowie i wywiązali się solidnie z tego zobowiązania.

Następcą Marka Tomczyka na stanowisku naczelnika został Edward Motak, który kontynuował działania poprzednika, rozpoczynając równocześnie nowe inwestycje, co opisał w swoim zestawieniu; udało się wówczas zrealizować wiele różnych wniosków mieszkańców odnośnie poprawy ich życia w gminie.

Edwarda Motaka zastąpiła Maria Przybylska, pierwsza kobieta na tym stanowisku w dziejach naszej gminy (i jak dotąd jedyna), i trzeba przyznać, że świetnie sobie w tej pracy radziła, przejmując takie zadania jak gazyfikacja, budowa Bacówki (zbliżała się do końca) i telefonizacja. Dzięki jej staraniom udało się założyć telefony w Iwkowej-Nagórzu oraz wydlatnie pchnąć sprawę gazyfikacji do przodu; to na wniosek Marii Przybylskiej ówczesny wojewoda tarnowski Stanisław Nowak przyznał sporą dotację na dokończenie tej inwestycji.

W tym czasie zostało także wybudowane boisko piłkarskie dla klubu sportowego IVA Iwkowa (pod Bacówką – dziś teren ten stanowi własność Bacówki) oraz ciągle trwały prace nad poprawą stanu dróg gminnych. I choć była to krótka kadencja, to jednak bardzo owocna.

Dzięki zaangażowaniu wszystkich ww. włodarzy gminy w latach 80. oraz ówczesnego samorządu w znaczący sposób wzrosła jakość życia w naszej gminie. Kolejne samorządy, po transformacji ustrojowej, kontynuowały rozpoczęte prace i realizowały różne postulaty zgłaszane przez mieszkańców.

Porównując aktualną sytuację w gminie do tej sprzed 30 lat można zauważyć wyraźne zmiany, jakie tutaj zaszły. Dzisiaj nie ma już „złych” dróg, wokół widać nową gminną infrastrukturę budowaną – szkoły, sale gimnastyczne, remizy, urząd gminy, boiska, parkingi, oczyszczalnię ścieków itd. Na obecny wygląd gminy Iwkowa złożyła się praca wielu ludzi przez wiele dziesiątek lat! Im wszystkim należą się pamięć i szacunek!

Wspomnienia spisane w sierpniu 2020 r. – archiwum GBP w Iwkowej

9.38. Na zdjęciu – Stefan Bodka – przewodniczący Gminnej Rady Narodowej w latach 1982-1990 i wielki społecznik zaangażowany w sprawy gminy – podczas jednego z wielu wystąpień – archiwum GOK w Iwkowej – kronika –1985.

Indeks tematyczny do rozdziału X – lata 1990-2020

Administracja

- rządowa – przedstawiciele sfer rządowych z wizytą w gminie - s. 166, 204-206, 222-223, 256, 268
- samorządowa - s. 150-159, 161, 186-188, 276-285
- sołtysi - s. 156, 282-283
- wybory samorządowe - s. 150-156, 158, 188,

Dziedzictwo kulturowe - s. 158, 233, 236-238, 250-251, 258, 267

Gimnazja – 1999-2017 - s. 174, 264-265

Herb Gminy Iwkowa - s. 165

Infrastruktura

- drog. – droga krajowa „DK 75” - s. 252-253
- drog. – drogi, chodniki, parkingi, mosty, itp. - s. 286-297
- społ. – boisko sportowe, fitness park i plac zabaw przy PSP w Iwkowej-Nagórze - s. 240-241
- społ. – budowa sali gimnastycznej w Iwkowej - s. 189-190
- społ. – budowa sali gimnastycznej w Wojakowej - s. 222-223
- społ. – KS Olimpia Kąty - s. 194-196
- społ. – LKS Iwa Iwkowa - s. 178-179, 201, 269
- społ. – Orlik w Iwkowej - s. 226
- społ. – rewitalizacja centrum Iwkowej - s. 197-199, 275
- społ. – rozbudowa budynku Urzędu Gminy - s. 224-225
- społ. – rozbudowa i modernizacja remiz OSP w Iwkowej, Porąbce Iwkowskiej i Wojakowej - s. 230-232
- społ. – rozbudowa szkoły w Iwkowej - s. 166, 189
- techn. – budowa gazociągu - s. 163
- techn. – budowa oczyszczalni ścieków w Kątach - s. 268-271
- techn. – stacja uzdatniania wody w Wojakowej - s. 268

Klub Seniora „Aktywni” w Porąbce Iwkowskiej - s. 242-243

Krzyż milenijny i droga krzyżowa w Polomiu Małym - s. 182-183

Przedsiębiorcy - s. 260-261

Przedszkola - s. 267

Rolnictwo i przetwórstwo żywności, produkt lokalny - s. 262-263

Sport

- Klub Sportowy Olimpia Kąty - s. 194-196
- Ludowy Klub Sportowy IVA Iwkowa - s. 178-179, 201, 269
- Orlik w Iwkowej - s. 226-227
- Szkółka Piłkarska Zubello - s. 226-227

Stowarzyszenia

- Stowarzyszenie „Na Śliwkowym Szlaku” - s. 210-211, 218, 236, 241
- Stowarzyszenie Przyjaciół Kątów - s. 235
- Stowarzyszenie Rozwoju i Promocji Gminy Iwkowa - s. 167, 214, 241

Turystyka

- Bacówka „Biały Jeleń” - s. 162
- Szlak Edukacyjny im. Jana Karskiego - s. 235
- szlaki i punkty widokowe - s. 258-259
- wieża widokowa na Szpilówce - s. 254-257, 300-301

Współpraca polsko-niemiecka - s. 245

Współpraca polsko-węgierska - s. 171

Wydarzenia

- bicie rekordu Guinnessa w lepieniu pierogów - s. 263
- dzień gminy Iwkowa na rynku w Krakowie - s. 202-203
- gala konkursu „Polska wieś – dziedzictwo i przyszłość” w Warszawie – „Opowieści sołtysa” - s. 244
- katastrofa samolotu rządowego w Smoleńsku - s. 215
- nadanie imienia gen. Marcina Kątskiego PSP w Kątach - s. 228
- otwarcie Gminnego Centrum Informacji – GCI - s. 191
- otwarcie Gminnej Piwnicy Kulturalnej w Iwkowej - s. 191
- otwarcie Małopolskiego Sezonu Turystycznego i wieży

widokowej na Szpilówce w Iwkowej - s. 254-257

- otwarcie pracowni internetowej w bibliotece - s. 191
- otwarcie „Przystanku pamięci o Janie Karskim” w Kątach - s. 235
- pandemia COVID-19 - s. 272-275
- posadzenie „Dębu Pamięci” por. Józefa Kuklewicza - s. 215
- powódź w gminie Iwkowa w latach 1997 i 1998 - s. 168-170
- promocja książek: „Dzieje Gminy Iwkowa: iwkowski role” oraz „Rejestr zapisów gruntowych wsi Iwkowa 1804-1876” - s. 236-237
- promocja książki „Dzieje Gminy Iwkowa: fotografią malowane” - s. 218-219
- spotkanie oplatkowe w gminie - s. 214, 283
- święto Konstytucji 3 maja - s. 180, 246
- śmierć i pogrzeb papieża Jana Pawła II - s. 200
- uroczystość na cmentarzu wojennym w Bieczu - s. 272
- żywa lekcja historii z okazji 100-lecia Bitwy Warszawskiej w PSP w Dobroczeszcu - s. 272-273

Wydarzenia – cykliczne

- Aktywnie i sportowo wokół Piekarskiej Góry - s. 240
- Gminne Zawody Strażackie - s. 204-205
- Gminny Konkurs Kolęd i Pastorałek - s. 234
- Gminny Turniej Szachowy - s. 173
- Gminny Turniej Tenisa Stołowego - s. 173
- Górski Maraton na Orientację – GeMnO - s. 207
- Jesienny Jarmark Kulturalny - s. 160, 165, 172
- Konkurs Poetycko-Fotograficzny „Moje myśli, moje uczucia, moje życie...” - s. 264-265
- Ogólnopolski Konkurs Poetycki im. Józefa Kosakowskiego - s. 175, 248-249
- Panorama Kultury Gminy Iwkowa - s. 164
- Powitanie Lata w Iwkowej - s. 176-178
- Spotkanie pod Krzyżem Powstańców na Piekarskiej Górze - s. 216-217,
- Święto Suszonej Śliwki - s. 184-185, 212-213, 262, 274-275
- Turniej Firm o Puchar Wójta Gminy Iwkowa - s. 260-261

Wydarzenia – uroczystości jubileuszowe

- 25-lecie zespołu Pieśni i Tańca „Iwkowianie” - s. 208
- 30-lecie zespołu taneczno-wokalnego „Małwinki” - s. 239
- 50-lecie Gminnej Biblioteki Publicznej w Iwkowej - s. 172
- 100-lecie Iwkowskiej Orkiestry Dętej - s. 220-221
- 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości - s. 246-249
- 500-lecie kościoła Nawiedzenia NMP w Iwkowej - s. 250-251
- 650-lecie Kątów i Polomia Małego - s. 228-229
- 670-lecie Iwkowej i promocja książki „Dzieje Iwkowej” - s. 165
- Jubileusz Złotych Godów - s. 266
- Rok Józefa Kosakowskiego - s. 248
- Rok Milenijny w gminie Iwkowa, s. 180-182

Wydawnictwa regionalne - s. 165, 184, 212, 221, 233, 236-238, 244, 250-251, 264, 304

Wyróżnienia

- Człowiek Roku Firma Roku - s. 213, 244, 260, 262, 275
- Honorowy Obywatel Gminy Iwkowa - s. 283
- Statuetka „Wdzięczna społeczność Iwkowej” - s. 214

Zespoły artystyczne

- Iwkowska Orkiestra Dęta - s. 220-221
- Zespół Pieśni i Tańca Iwkowianie - s. 208-209, 275
- Zespół Pieśni i Tańca Mali Iwkowianie - s. 192-193
- Zespół Taneczno-Wokalny Małwinki - s. 239

Rozdział X

Samorząd terytorialny 1990 – 2020

30 lat samorządności to czas rozwoju, tworzenia nowoczesnej infrastruktury i rozwoju przedsiębiorczości. 30 lat samorządności to czas obywatelskich aktywności, poczucia wspólnoty i partycypacji społecznej. Samorządność to możliwość realnej współodpowiedzialności za sprawy publiczne.

Doceniając podjętą 30 lat temu inicjatywę ustawodawczą Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz dorobek wszystkich kadencji polskiego samorządu gminnego i dokonania powstałych później samorządów powiatowego i wojewódzkiego, wyrażamy uznanie i podziękowania za ten wysiłek wielu osób na rzecz dobra wspólnego.

Senat Rzeczypospolitej Polskiej jako patron odrodzenia się polskiego samorządu, poczynając się do odpowiedzialności i troski za jego przyszłość, wyraża wolę upamiętnienia 30. rocznicy odrodzenia się polskiego samorządu terytorialnego.

**Fragment Uchwały Senatu RP z dnia 13 marca
2020 r. w 30. rocznicę odrodzenia samorządu
terytorialnego**

Po wyborach parlamentarnych wygranych przez Obywatelski Komitet Wyborczy „Solidarność”, przystąpiono do przygotowania gruntu pod przejęcie władzy. Trwały rozmowy pomiędzy zwycięzcami wyborów a władzą ludową, na temat przygotowania reform we wszystkich dziedzinach gospodarczych i społecznych, również reformy samorządowej. Jej przeprowadzenie powierzono wybitnym znawcom tego zagadnienia, prof. Michałowi Kuleszy, prof. Jerzemu Stępniewi i prof. Jerzemu Regulskiemu. Zespół ekspertów pracujących przez ponad pół roku pod kierownictwem wymienionych wyżej profesorów przygotował jej projekt. Wzorowano się na najlepszych rozwiązaniach istniejących w krajach zachodnich, głównie we Francji. Projekt konsultowano ze znawcami prawa konstytucyjnego i administracyjnego. Szybko okazało się, że jest on jednym z najlepszych w Europie.

Następnie projekt ustawy o samorządzie terytorialnym trafił pod obrady sejmu, czyli w sejmowy młyn, który zaczął mleć przygotowane opracowanie - zgłoszono bowiem do niego około tysiąca poprawek! Były to zarówno drobne zmiany, polegające na wykreśleniu wyrazu lub części zdania i zastąpieniu go innym sformulowaniem, aż po bardzo ważne, jak np. usunięcie zapisu o bezpośrednim wyborze wójta i powierzenie tego zadania Radzie Gminy.

Ustawa samorządowa uchwalona w kwietniu 1990 r., likwidowała urząd naczelnika gminy, zastępując go urzędem wójta gminy. Zmieniły się też uprawnienia włodarzy gmin. Naczelnicy gmin wszystkie decyzje podejmowali samodzielnie i samodzielnie za nie odpowiadali. Te kompetencje nowa ustawa samorządowa przekazała zarządom gmin.

Od teraz to zarząd gminy podejmował wszystkie decyzje, np. rozpatrywał podania o umorzenie podatku. Zarząd Gminy Iwkowa, czyli organ wykonawczy, liczył 5 osób, natomiast organem władzy stanowiącej i kontrolującej była Rada Gminy.

Jednak już po kilku miesiącach obowiązywania przepisów ustawy samorządowej zaczęto wprowadzać do niej poprawki, bo, o ile na szczeblu gmin sprawy samorządowe zostały uregulowane, to nie do końca rozwiązany został problem na szczeblu wojewódzkim. I tak np. rozwiązano Wojewódzkie Rady Narodowe, ale nie wybrano w ich miejsce nowych rad. Kwestię samorządową na szczeblu wojewódzkim uregulowano tymczasowo, powołując Sejmik Wojewódzki. Sejmik tworzyli delegaci z poszczególnych gmin, wybierani przez Rady Gmin. Pierwszym delegatem z gminy Iwkowa do Sejmiku Wojewódzkiego był Jerzy Włudyka. W takiej formie sejmik ten działał jeszcze w kadencji 1994 -1998, czyli do czasu, gdy weszła w życie kolejna część reformy samorządowej, ta przywracająca powiaty i tworząca na nowo duże województwa, w tym województwo małopolskie.

Pierwsze wybory samorządowe odbyły się **27 maja 1990 r.** Rada Gminy według nowej ordynacji wyborczej liczyła 18 radnych. Gmina podzielona została na 4 obwody wyborcze. Obwód nr 1 obejmował Iwkową - Nagórze i wybierano w nim 4 radnych, obwód nr 2 obejmował Iwkową - Nadole i wybierano w nim także 4 radnych, obwód nr 3 to Kąty, Polom Mały, Porąbka Iwkowska i Drużków Pusty z 5 radnymi oraz obwód nr 4, Dobrociesz i Wojakowa, także liczył 5 radnych. Obwody dzieliły się na okręgi według liczby radnych przypadających na dany obwód. Mandat radnego uzyskiwał ten kandydat, który w swoim okręgu wyborczym uzyskał największą liczbę głosów. Nie obowiązywała cisza wyborcza. Kampania wyborcza trwała bardzo krótko. W wyborach uczestniczyły dwa komitety: OKW „Solidarność” i KW Polskiego Stronnictwa Ludowego. Wybory zdecydowanie wygrali kandydaci OKW zdobywając 15 mandatów, PSL zdobyło tylko 3 mandaty. Do Rady Gminy weszli:

Okręg nr 1:

1. Stanisław Cwynar
2. Jan Kurzydło
3. Antonina Turek
4. Bronisław Turek

Okręg nr 2:

1. Marek Karwala
2. Czesław Pajor
3. Helena Repetowska
4. Stanisław Repetowski

Okręg nr 3:

1. Stanisław Holyst
2. Michał Hopkowicz
3. Bogusław Kamiński
4. Stanisław Kryjowski
5. Romana Mleczko

Okręg nr 4:

1. Franciszek Czyżycki
2. Stanisław Musiał
3. Kazimierz Pajor
4. Jerzy Włudyka
5. Władysław Zięba

Przewodniczącym Rady Gminy został Stanisław Kryjowski, a pierwszym wójtem gminy Iwkowa Ryszard Zębala, wskazany przez radę gminy. Pełnił on tę funkcję nieco ponad rok, jednak złożył rezygnację z urzędu. Zastąpił go Krzysztof Klimek.

W okresie omawianej kadencji samorządowej nastąpiły znaczne zmiany w funkcjonowaniu administracji państwowej. Zmiany ustrojowe doprowadziły do potrzeby kilku zmian w dotychczasowych rozwiązaniach systemowych. Dążono do przywrócenia powiatów. Efektem tych działań było utworzenie urzędów rejonowych, stanowiących namiastkę urzędów powiatowych z okresu PRL. Gmina Iwkowa włączona została wraz z całym byłym powiatem brzeskim do Urzędu Rejonowego w Bochni, który przejął część zadań leżących dotychczas w gestii urzędu wojewódzkiego oraz zadań realizowanych przez urzędy gminne. Rejonowi przekazano z gmin m. in. zadania związane z komunikacją, geodezją, budownictwem, nadzorem budowlanym, gospodarką wodną. Reformą tą objęte zostały również ubezpieczenia społeczne rolników, które przeniesiono do najbliższej położonej placówki KRUS-u, w związku z tym, żeby np. podbić legitymację ubezpieczeniową, trzeba było jechać do Brzeska. Po długich staraniach udało się otworzyć w Brzesku filię Urzędu Rejonowego w Bochni, a następnie Urząd Rejonowy w Brzesku. Dodać jeszcze tutaj trzeba na koniec, że w czasie pierwszej kadencji samorządowej w gminie Iwkowa, na wniosek zarządu gminy, zlikwidowany został w 1991 roku fundusz sołecki.

Następne wybory do Rady Gminy Iwkowa na kadencję **1994-1998** odbyły się 19 czerwca 1994 roku. Tak jak poprzednio wybierano 18 radnych. W tym czasie nie zaszły żadne istotne zmiany dotyczące obwodów wyborczych (nieznacznie przesunięto tylko granice okręgów wyborczych).

Okręg nr 1:

1. Tadeusz Bodek
2. Stefan Szot
3. Bronisław Turek
4. Marek Zaczek

Okręg nr 2:

1. Wojciech Hamielec
2. Andrzej Jakóbczyk
3. Stanisław Repetowski
4. Cecylia Ruszaj

Okręg nr 3:

1. Bogusław Kamiński
2. Stanisław Kryjowski
3. Wojciech Krzyżak
4. Jan Kulig
5. Kazimierz Maciaś

Okręg nr 4:

1. Piotr Filipek
2. Maria Krzyszkowska
3. Kazimierz Pajor
4. Władysław Repetowski
5. Jerzy Włudyka

Przewodniczącym Rady Gminy Iwkowa został Stanisław Kryjowski, a na wójta rada wybrała Krzysztofa Klimka.

W czasie tej kadencji nastąpiły dwie zmiany na stanowiskach radnych: jedna z przyczyn losowych, tj. śmierci radnego Jerzego Włudyki (Wojakowa), druga z powodu rezygnacji z funkcji radnego Andrzeja Jakóbczyka (Iwkowa). Wyborów uzupełniających właściwie nie przeprowadzono, jako że zgłoszono tylko po

jednym kandydacie na każde z tych dwóch miejsc. Radnymi zostali wówczas Stanisława Władyka z Wojakowej i Władysław Repetowski z Iwkowej.

Termin wyborów samorządowych w czerwcu spotkał się z powszechną krytyką społeczną, jako że był to miesiąc zakończenia roku szkolnego i początku wakacji. Po długich konsultacjach zdecydowano się przedłużyć kadencję rad gmin o pół roku i od 1998 roku wybory samorządowe odbywały się zawsze jesienią, w październiku lub w listopadzie. Przesunięcie wyborów na jesień wiązało się też z tym, że nowo wybrany parlament podjął działania zmierzające do zmiany ustroju samorządowego. W wyniku licznych debat i dyskusji sejm przeprowadził zmianę w ustawie samorządowej powołując na nowo powiaty wzorowane na przepisach prawnych ustanowionych w czasach zaboru austriackiego oraz duże województwa. Gmina Iwkowa włączona została do znacznie okrojonego powiatu brzeskiego i województwa małopolskiego. Gminy Zakliczyn, Wojnicz i Radłów włączono do powiatu tarnowskiego.

Kolejne wybory samorządowe na kadencję **1998-2002** odbyły się w październiku 1998 roku. Liczne grupy wyborców skorzystały wówczas z możliwości tworzenia niezależnych od ugrupowań partyjnych, komitetów wyborczych. W dalszym ciągu Rada Gminy Iwkowa składała się z 18 radnych. Taką samą liczbę radnych, jak w poprzednich wyborach, wybierano w poszczególnych obwodach.

Okręg nr 1:

1. Andrzej Skrabski
2. Krzysztof Szot
3. Stefan Szot
4. Bronisław Turek

Okręg nr 2:

1. Danuta Karwala
2. Stanisław Repetowski
3. Cecylia Ruszaj
4. Marek Strzelec

Okręg nr 3:

1. Stanisław Kryjomski
2. Wojciech Krzyżak
3. Jan Kulig
4. Kazimierz Maciaś
5. Marian Pytel

Okręg nr 4:

1. Robert Holyst
2. Maria Krzyszowska
3. Jan Krzyżak
4. Kazimierz Pajor
5. Władysław Świder

Kandydaci Akcji Wyborczej „Solidarność” zdobyli 11 mandatów, Komitet Wyborczy Wyborców „Nasza Gmina” 5 mandatów i Komitet Wyborczy „Niezależni” 2 mandaty. Przewodniczącym Rady Gminy został Stanisław Kryjomski. Rada Gminy Iwkowa na kadencję 1988-2002 wybrała Krzysztofa Klimka na wójta gminy.

Po raz pierwszy w wyborach samorządowych wybierano Radę Powiatu, liczącą 35 radnych. Z naszej gminy weszli do niej Krzysztof Klimek i Krzysztof Kęder z Akcji Wyborczej „Solidarność” oraz Irena Ptak z Brzeskiego Porozumienia Samorządowego.

Kolejne wybory samorządowe - kadencja **2002-2006** - miały miejsce 10 listopada 2002 roku według zmienionej ordynacji wyborczej. Zlikwidowano wtedy jednoosobowe okręgi wyborcze, a radni wybierani byli grupowo z list wyborczych. Zmniejszona została także liczba radnych z 18 do 15 osób, pozostały natomiast 4 okręgi wyborcze. W okręgu nr 1 Iwkowa-Nagórze wybierano 4 radnych, w okręgu nr 2 Iwkowa-Nadole - 3 radnych, w okręgu nr 3 obejmującym Kąty, Drużków Pusty, Połom Mały i Porąbkę Iwkowską - 4 radnych i w okręgu wyborczym nr 4 - Wojakowa i Dobrociesz - 4 radnych. Każdy wyborca mógł oddać tyle głosów, ile mandatów było do obsadzenia w danym okręgu, mógł głosować na jedną wybraną listę, albo wskazać kandydatów z wszystkich list wyborczych. Radnymi zostawały te osoby, które w swoim okręgu zdobyły największą liczbę głosów z wszystkich list wyborczych. Zmieniona ordynacja wyborcza preferowała większe miejscowości i głosowanie większościowe na wybranego kandydata. W wyniku wyborów radnymi zostali:

Okręg nr 1:

1. Krzysztof Bodek
2. Tadeusz Bodek
3. Jan Dzięgiel
4. Andrzej Nowak

Okręg nr 2:

1. Tomasz Koprowski
2. Kazimierz Kurzydło
3. Sławomir Strzelec

Okręg nr 3:

1. Kazimierz Maciaś
2. Janusz Maciasz
3. Robert Motak
4. Janusz Uryga

Okręg nr 4:

1. Maria Krzyszkowska
2. Jan Krzyżak
3. Kazimierz Pajor
4. Franciszek Stachoń

Zmiana ordynacji wyborczej spowodowała, że wieś Drużków Pusty nie miała swojego przedstawiciela w Radzie Gminy Iwkowa. W wyborach samorządowych wystartowało 6 Komitetów Wyborczych Wyborców. Były to: Wspólnota Samorządowa, „Rozsądek i Gospodarność”, „Praworządność i Gospodarność”, „Lepsza Przyszłość”, „Porozumienie Inicjatyw Samorządowych” i „Iwkowa Piłkówka”. Do rady gminy po 6 radnych wprowadziła Wspólnota Samorządowa oraz KWW „Praworządność i Gospodarność”, 3 radnych weszło z KWW „Rozsądek i Gospodarność”.

Przewodniczącym Rady Gminy Iwkowa został Tomasz Koprowski. W wyborach tych nastąpiła znacząca zmiana - wójtów gmin, burmistrzów i prezydentów miast zaczęli wybierać bezpośrednio wyborcy, a nie jak dotychczas, rady gmin. W głosowaniu powszechnym wójtem gminy Iwkowa w kadencji 2002-2006 został Bogusław Kamiński, wybrany w drugiej turze wyborów; na stanowisko wójta kandydowały wówczas 3 osoby.

W czasie tej kadencji rada gminy na wniosek wójta Bogusława Kamińskiego przywróciła Fundusz Sołecki, zlikwidowany w pierwszej kadencji.

Wybory samorządowe na lata **2006-2010** miały miejsce 12 listopada 2006 roku, wedle ordynacji wyborczej wprowadzonej w poprzedniej kadencji. Do wyborów zgłoszone zostały 4 komitety wyborcze. KWW „Praworządność i Gospodarność”, KW Prawo i Sprawiedliwość, KWW „Wspólnota Samorządowa” i KWW „Powiatowe Porozumienie Samorządowe”. Radnymi zostali:

Okręg nr 1:

1. Krzysztof Bodek
2. Łucja Grzymek
3. Jarosław Turek
4. Marek Wnęk

Okręg nr 2:

1. Grzegorz Karwala
2. Kazimierz Kurzydło
3. Tomasz Koprowski

Okręg nr 3:

1. Ewa Cępa
2. Jan Haus
3. Maria Stanuch
4. Janusz Uryga

Okręg nr 4:

1. Franciszek Bodek
2. Kazimierz Pajor
3. Franciszek Stachoń
4. Władysław Świder

Po raz kolejny swojego przedstawiciela w radzie gminy nie miał Drużków Pusty. KWW „Praworządność i Gospodarność” zdobył 10 mandatów, a KW Prawo i Sprawiedliwość 5 mandatów. Przewodniczącym rady został Tomasz Koprowski.

Na stanowisko wójta gminy kandydowali: Bogusław Kamiński z KWW „Praworządność i Gospodarność” oraz Danuta Karwala z KW Prawo i Sprawiedliwość. Wójtem gminy został Bogusław Kamiński, zwyciężając w tych wyborach zdecydowaną większością głosów.

W wyborach samorządowych w dniu 21 listopada 2010 roku (**2010-2014**) do Rady Gminy Iwkowa wystartowały 3 Komitety Wyborcze: KWW „Praworządność i Gospodarność”, KW Prawo i Sprawiedliwość oraz KWW „Brzeska Wspólnota Samorządowa”. Większościowa ordynacja wyborcza spowodowała, że do rady gminy nie weszli przedstawiciele Dobrociesza, Drużkowa Pustego i Połomia Małego. Wszystkie 4 mandaty w okręgu nr 4 zdobyli kandydaci z Wojakowej.

KWW „Praworządność i Gospodarność” wprowadził do rady 7 radnych. KW Prawo i Sprawiedliwość 4 radnych i KWW „Wspólnota Samorządowa” 4 radnych. Przewodniczącym Rady Gminy Iwkowa został ponownie Tomasz Koprowski, a wójtem, także po raz kolejny, Bogusław Kamiński.

Radni gminy Iwkowa w kadencji 2010-2014:

Okręg nr 1:

1. Kazimierz Dzięgiel
2. Dorota Kwaśna
3. Jacek Motak
4. Bolesław Planeta

Okręg nr 2:

1. Grzegorz Karwala
2. Tomasz Koprowski
3. Adam Pajor.

Okręg nr 3:

1. Marian Drobiszewski
2. Krzysztof Klimek
3. Maria Stanuch
4. Renata Uryga

Okręg nr 4

1. Franciszek Bodek
2. Iwona Czyżycka-Duda
3. Mirosław Karwala
4. Wojciech Włudyka

W wyborach do rady powiatu startowało 5 komitetów wyborczych. Z gminy Iwkowa wszedł do niej Krzysztof Kęder z KW Prawo i Sprawiedliwość.

Wybory samorządowe - kadencja **2014-2018** - odbyły się 16 listopada 2014 roku wg zmienionej ordynacji wyborczej, która wprowadziła jednoosobowe okręgi wyborcze. Gmina Iwkowa podzielona została na 15 okręgów wyborczych. W Iwkowej wybierano 7 radnych, w Wojakowej 2 radnych, w Kątach 2 radnych, w pozostałych miejscowościach, tj. Dobrocieszu, Drużkowie Pustym, Połomiu Małym i Porąbce Iwkowskiej 1 radnego. Zmiana ordynacji wyborczej spowodowała, że każda miejscowość miała swojego reprezentanta w Radzie Gminy Iwkowa, do której wówczas weszli:

Iwkowa: Bartłomiej Durbas, Marcin Filipczyk, Mateusz Gawelda, Grzegorz Karwala, Dorota Kwaśna, Piotr Libront, Adam Pajor

Wojakowa: Iwona Czyżycka-Duda, Anna Hajduk

Kąty: Szczepan Bieniek, Agnieszka Salamon

Dobrociesz: Kazimierz Pajor

Drużków Pusty: Grzegorz Figiel

Połom Mały: Teresa Filipek

Porąbka Iwkowska: Maria Stanuch

W wyborach samorządowych startowały 3 komitety wyborcze. KWW „Praworządność i Gospodarność”, który zdobył 11 mandatów, KW Prawo i Sprawiedliwość - 4 mandaty, natomiast „Brzeska Wspólnota Samorządowa” nie uzyskała żadnego mandatu.

Przewodniczącą Rady Gminy Iwkowa została Dorota Kwaśna, a wójtem gminy, po raz czwarty z rzędu, Bogusław Kamiński.

W wyborach do Rady Powiatu startowało 5 komitetów wyborczych. Radnymi powiatowymi z terenu gminy Iwkowa zostali Krzysztof Kęder z KW Prawo i Sprawiedliwość i Grzegorz Mrozowski z KWW Powiat Brzeski.

Ostatnie, jak dotychczas, wybory do samorządu lokalnego, odbyły się **21 października 2018 roku**. Przed wyborami sejm wprowadził dużą ilość zmian w ordynacji wyborczej. Dotychczasowa, 4-letnia, kadencja samorządów została przedłużona o rok, zaś obecni wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast mogą pełnić swoją funkcję od tej pory tylko przez dwie 5-letnie kolejne kadencje. W wyborach do rad gmin nie nastąpiły żadne zmiany, dlatego w dalszym ciągu do Rady Gminy Iwkowa mogło wejść 15 radnych wybieranych w jednoosobowych okręgach. Startowały w nich dwa komitety wyborcze: KWW „Praworządność i Gospodarność” oraz KW Prawo i Sprawiedliwość. Tym razem pojawiły się jednak duże trudności w naborze kandydatów na radnych w porównaniu z poprzednimi wyborami samorządowymi, dlatego tylko w 4 okręgach, w których zgłoszono po 2 kandydatów, dokonywano wyboru jednego spośród nich, natomiast w 11 pozostałych zgłoszone osoby uzyskały mandat radnego bez przeprowadzenia głosowania.

Radnymi Gminy Iwkowa na kadencję **2018-2023** zostali:

Iwkowa: Bartłomiej Durbas, Mateusz Gawelda, Bogusława Kapica, Grzegorz Karwala, Dorota Kwaśna,
Monika Kurzydło, Adam Pajor

Wojakowa: Iwona Czyżycka-Duda, Anna Hajduk

Kąty: Szczepan Bieniek, Wojciech Hołyst

Dobrociesz: Kazimierz Pajor

Drużków Pusty: Tadeusz Gwiżdż

Połom Mały: Teresa Filipek

Porąbka Iwkowska: Maria Stanuch

Przewodniczącą Rady Gminy Iwkowa została po raz drugi Dorota Kwaśna, a wójtem Bogusław Kamiński (piąta kadencja).

Do Rady Powiatu kandydowali przedstawiciele 5 komitetów wyborczych. Radnym powiatowym z gminy Iwkowa został Grzegorz Mrozowski.

Wykaz radnych gminy Iwkowa w okresie 30. lat działalności samorządu terytorialnego w RP

(w kolejności alfabetycznej):

Dobrociesz: Robert Holyst, Kazimierz Pajor, Władysław Repetowski, Władysław Zięba

Drużków Pusty: Grzegorz Figiel, Tadeusz Gwiżdż, Stanisław Kryjowski

Iwkowa: Krzysztof Bodek, Tadeusz Bodek, Stanisław Cwynar, Bartłomiej Durbas, Jan Dzięgiel, Kazimierz Dzięgiel, Marcin Filipczyk, Mateusz Gawelda, Łucja Grzymek, Wojciech Hamielec, Andrzej Jakóbczyk, Bogusława Kapica, Danuta Karwala, Grzegorz Karwala, Marek Karwala, Tomasz Koprowski, Jan Kurzydło, Kazimierz Kurzydło, Monika Kurzydło, Dorota Kwaśna, Piotr Libront, Jacek Motak, Andrzej Nowak, Adam Pajor, Czesław Pajor, Bolesław Planeta, Helena Repetowska, Stanisław Repetowski, Władysław Repetowski, Cecylia Ruszaj, Andrzej Skrabski, Marek Strzelec, Sławomir Strzelec, Krzysztof Szot, Stefan Szot, Antonina Turek, Bronisław Turek, Jarosław Turek, Marek Wnęć, Marek Zaczek

Kąty: Szczepan Bieniek, Marian Drobiszewski, Jan Haus, Stanisław Holyst, Wojciech Holyst, Krzysztof Klimek, Jan Kulig, Kazimierz Maciaś, Romana Mleczo, Agnieszka Salamon, Renata Uryga

Połom Mały: Ewa Cępa, Teresa Filipek, Bogusław Kamiński, Janusz Maciasz, Marian Pytel

Porąbka Iwkowska: Michał Hopkowicz, Wojciech Krzyżak, Robert Motak, Maria Stanuch, Janusz Uryga

Wojakowa: Franciszek Bodek, Iwona Czyżycka-Duda, Franciszek Czyżycki, Piotr Filipek, Anna Hajduk, Mirosław Karwala, Maria Krzyszkowska, Jan Krzyżak, Stanisław Musiał, Franciszek Stachoń, Grzegorz Świder, Władysław Świder, Jerzy Włudyka, Stanisława Włudyka, Wojciech Włudyka

W 30-letniej historii samorządu terytorialnego do Rady Gminy Iwkowa wybrano 83 osoby. Kilku radnych pełniło swoją funkcję tylko przez część kadencji.

Sołtysi – wykaz osób pełniących tę funkcję w poszczególnych sołectwach od 1958 r.

Mieszkańcy wsi zawsze dużym poważaniem darzyli sołtysów. Przez długie lata sołtysi pośredniczyli między mieszkańcami, a urzędem gromadzkim lub gminnym. Zebrania wiejskie, na których wybierano sołtysów, miały z reguły dużą frekwencję. Po II wojnie światowej sołtysi urzędowali w każdej wsi, jednak ustawa sejmowa o utworzeniu Gromadzkich Rad Narodowych zlikwidowała to stanowisko, a w jego miejsce ustanowiła pełnomocnika Gromadzkiej Rady Narodowej, wybranego przez Prezydium GRN (w większych miejscowościach funkcjonował jeszcze osobno inkasent podatkowy). Przyzwyczajenia społeczne okazywały się jednak tak silne, że pełnomocnika GRN nazywano zwyczajowo sołtysem. Nie trwało to jednak długo, bo w 1958 roku przywrócono sołtysów wybieranych przez mieszkańców wsi na ogólnych zebraniach wiejskich. Na podstawie rozmów przeprowadzonych z mieszkańcami gminy Iwkowa udało się ustalić sołtysów poszczególnych gminnych miejscowości według kolejności ich sołtysowania, jednak ze względu na brak dokumentów, trudniej było (w niektórych przypadkach) dokładnie określić lata pełnionych przez nich funkcji. Dotyczy to głównie dekady 1960-1970, dlatego być może są tu pewne pomyłki.

W okresie od 1958 roku funkcje sołtysów w poszczególnych miejscowościach pełnili:

Dobrociesz:

1. Stanisław Pajor – 1958-1964
2. Józef Bukowiec – 1965-1972
3. Józef Szewczyk – 1973-1982
4. Zofia Szewczyk – 1983-2014
5. Włodzimierz Trojanowski – 2015-2018
6. Barbara Staszak – 2019 - nadal

Drużków Pusty:

1. Stefan Malina – 1958-1965
2. Władysław Cięciwa – 1966-1984
3. Zdzisław Figiel – 1985-2014
4. Tadeusz Gwiżdż – 2015 - nadal

Iwkowa:

1. Jan Turek – 1958-1961
2. Franciszek Szot – 1962-1968
3. Stanisław Duda – 1970-1975
4. Maria Duda – 1976-1994
5. Stefan Szot – 1995 - nadal

W Iwkowej przez ponad 2 lata (1968-1970) nie było sołtysa. (Zob. s. 72)

Kąty:

1. Piotr Maciaś – 1958-1964
2. Władysław Kulig – 1965-1988
3. Bronisław Pachut – 1989-1998
4. Beata Stanuch – 1999 - nadal

Połom Mały:

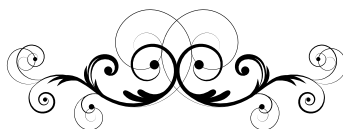
1. Łukasz Kamiński – 1958-1964
2. Jan Maciasz – 1965-1968
3. Zofia Maciasz – 1969-1984
4. Marian Pytel – 1985-1998
5. Marian Zapiór – 1999 - nadal

Porąbka Iwkowska:

1. Józef Goryl – 1958-1964
2. Władysław Kamiński – 1965-1968
3. Bronisław Motak – 1969-1988
4. Józef Motak – 1989-2002
5. Maria Serafin – 2003 - nadal

Wojakowa:

1. Kazimierz Janczyk – 1958-1961
2. Piotr Włudyka – 1962-1968
3. Piotr Goryl – 1969-1978
4. Aleksander Cięciwa – 1977-1984
5. Halina Włudyka – 1985-2002
6. Julian Plawecki – 2003-2018
7. Anna Hajduk – 2019 - nadal

W Dniu Kobiet, 8 marca 1990 r., polski sejm przyjął ustawę o samorządzie terytorialnym. Zgodnie z jej zapisami 30 kwietnia 1990 r. zakończyła się przedterminowo kadencja Gminnych Rad Narodowych, które tym samym przeszły do historii (...). Ustawa samorządowa uchwalona w kwietniu 1990 r., likwidowała urząd naczelnika gminy, zastępując go urzędem wójta gminy. Zmieniły się też uprawnienia włodarzy gmin. Naczelnicy gmin wszystkie decyzje podejmowali samodzielnie i samodzielnie za nie odpowiadali. Te kompetencje nowa ustawa samorządowa przekazała zarządom gmin (...).

Pierwsze wybory samorządowe odbyły się 27 maja 1990 r. Rada Gminy według nowej ordynacji wyborczej liczyła 18 radnych (...). Przewodniczącym Rady Gminy został Stanisław Kryjomski, a pierwszym wójtem gminy Iwkowa Ryszard Zębala, wskazany przez radę gminy. Pełnił on tę funkcję nieco ponad rok, po czym złożył rezygnację z urzędu. Zastąpił go Krzysztof Klimek. (s. 124, s. 150)

Na pierwszych stronach „Księgi Pamiątkowej Gminy Iwkowa” podsumowany został stan gminy na dzień 27 maja 1990 r. Możemy tam, m.in., przeczytać:

Jest to jedna z mniejszych gmin w województwie (tarnowskim – red.), jej powierzchnia wynosi 47,2 km², natomiast liczba ludności około 5660 mieszkańców. Iwkowa to gmina typowo rolnicza, o dużym rozdrobnieniu gospodarstw rolnych, których jest ponad 1100, o średniej powierzchni poniżej 4 ha. Na terenie nie ma większych zakładów pracy, występują jedynie małe jednostki i instytucje takie jak: Gminna Spółdzielnia wraz z piekarnią, Wytwórnia Wód Gazowanych, restauracja oraz sieć sklepów, Spółdzielnia Usług Rolniczych, Bank Spółdzielczy, Mleczarnia – punkt skupu mleka, Gminny Ośrodek Zdrowia w Iwkowej wraz z punktem lekarskim w Wojakowej, pięć szkół podstawowych: nr 1 i nr 2 w Iwkowej, w Dobrocieszu, w Kątach i w Wojakowej, Zasadnicza Szkoła Rolnicza w Wojakowej, przedszkola w Iwkowej i Porąbce Iwkowskiej oraz „Ochronka” w Kątach, Urzędy Pocztowe i Telekomunikacyjne w Iwkowej i Porąbce Iwkowskiej, Biblioteki, Gminny Ośrodek Kultury oraz Urząd Gminy. Na terenie gminy działają społecznie trzy jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych oraz Kola Gospodyń Wiejskich.

W skład gminy wchodzi siedem sołectw: Iwkowa, Wojakowa, Dobrociesz, Drużków Pusty, Kąty, Porąbka Iwkowska i Połom Mały. Obszar gminy podzielony jest na trzy parafie: Iwkowa, Kąty i Wojakowa.

Z kultem religijnym związane są najstarsze i najcenniejsze zabytki, które są chlubą naszego terenu. Modrzewiony Kościółek Cmentarny z XV wieku jest najstarszym i najszybciej zabytkiem Iwkowej (według najnowszych badań (2018 r.) – budowla pochodzi z XVI wieku i została zbudowana z drewna jodłowego – red.) (...). Trzeba także wspomnieć o kościele w Wojakowej, gdzie zachowane zostało prezbiterium i dwa ostrołukowe portale, a także chrzcielnica z XV wieku. Nie można pominąć kilkunastu XVII- i XVIII-wiecznych kapliczek. Jedną z nich jest kapliczka św. Urbana (...). Parafialne muzeum, mieszczące się w kościelnej wieży (obecnie – 2020 r. – w budynku starej plebanii – red.), założone przez księdza Jana Piechotę (...), zawiera bogate eksponaty ilustrujące historię i tradycje regionu. Ksiądz Piechota (...) nie tylko ocalił od zapomnienia rzeczy materialne, gromadząc je w muzeum, ale także gawędy i pieśni. Zebrane i opracowane przez niego, zostały wydane w dwóch tomach: „Gawędy iwkowski” i „Komedyje iwkowski”. Bogactwo kulturowe gminy to również twórcy ludowi parający się rzeźbiarstwem, hafciarstwem, wyrobami z wikliny i słomy, koronkarstwem, korzenioplastyką. Ochroną i kultywowaniem tradycji zajmuje się Gminny Ośrodek Kultury poprzez amatorski ruch artystyczny oraz szeroką edukację kulturalną dzieci i młodzieży.

Iwkowa jest gminą, która nie posiada zakładów produkcyjnych ani surowców, na bazie których takie zakłady mogłyby powstać i funkcjonować. W konsekwencji budżet gminy w znacznym stopniu oparty jest o subwencje centralne.

Iwkowa i okolice zachowały stosunkowo nieskażone środowisko naturalne i malownicze tereny, co sprzyja rozwojowi turystyki. Za rozwojem turystyki przemawia także położenie w pięknej kotlinie, wzdłuż rzek Bela i Białka, otoczonej pasmem górskim, z najwyższym szczytem Szpilówka – 516 m n.p.m. i pięknymi miejscami widokowymi (...). Teren bogaty jest w lasy słynące ze znacznych ilości jagód i grzybów oraz zwierzęny łownej.

W Iwkowej jest obiekt hotelowo-turystyczny Bacówka „Biały Jeleń” z 30 miejscami noclegowymi, stołówką, basenem kąpielowym, wyciągiem narciarskim oraz pełnowymiarowym boiskiem sportowym i parkingiem. Na terenie gminy znajduje się znaczna ilość prywatnych domów letniskowych oraz dom wczasowy „Polkat” wraz z basenem.

Obecnie Iwkowa to gmina niewykorzystanych jeszcze możliwości w zakresie turystyki i rekreacji. Przypuszczać należy, że w ciągu najbliższych lat stanie się ona gminą o charakterze letniskowym (...).

I Sesja Rady Gminy Iwkowa odbyła się w dniu 5 czerwca 1990 r. Otwarcia obrad oraz wręczenia zaświadczeń radnym dokonał Przewodniczący Gminnej Komisji Wyborczej Stanisław Piechnik. Senior rady – przewodniczący obrad – Stanisław Kryjomski przywitał przybyłych na obrady gości oraz radnych. Obrady rozpoczęto odśpiewaniem hymnu państwowego. Następnie odbyło się ślubowanie radnych (...).

W dniu 16 czerwca 1990 roku odbyła się II sesja rady gminy Iwkowa (...). W wyniku tajnego głosowania bezwzględną większością głosów wybrany został wójt gminy – Ryszard Zębala (...). Następnie dokonano wyboru zarządu gminy (...). W dalszej kolejności wyłoniono 4 Komisje Rady Gminy (Komisja samorządu, Komisja rozwoju gospodarczego rolnictwa, zaopatrzenia i ochrony środowiska, Komisja kultury, oświaty, zdrowia i spraw socjalnych oraz Komisja rewizyjna – red). Następnie powołano kierownika Urzędu Stanu Cywilnego – Jadwigę Serafin.

Na sesji w dniu 13 lipca 1990 r. powołano Skarbnika Gminy – Irenę Jakubik, a na sesji w dniu 5 sierpnia 1990 r. na stanowisko Sekretarza Gminy powołano Marię Seperowicz.

Księga Pamiątkowa Gminy Iwkowa (fragmenty)

Ryszard Zębala, pierwszy – po rewolucyjnych zmianach ustrojowych w kraju – wójt gminy, na pytanie redakcji „Echa znad Beli”: Jaka jest przyszłość gminy Iwkowa – tak odpowiedział:

Iwkowa jest gminą, która nie posiada zakładów produkcyjnych ani surowców, na bazie których takie zakłady mogłyby powstać i funkcjonować. W konsekwencji budżet naszego samorządu będzie w znacznym stopniu oparty o subwencje centralne. To niejako zaważy na prognozie co do rozwoju gospodarczego. Sądzę, że wzrost konkurencji na rynku pracy w aglomeracjach miejskich, gdzie zatrudniona jest duża część mieszkańców gminy, spowoduje powstawanie na naszym terenie małych firm typu rodzinnego, o charakterze usługowym. W konsekwencji proces ten może zahamować niekorzystne zjawisko odpływu młodych ludzi ze wsi do dużych wielkoprzemysłowych zakładów (...). W dalszej przyszłości rozwój niewielkich zakładów, np. przetwórczych, budowanych w oparciu o kapitał zagraniczny, może stymulować kierunki rozwoju produkcji rolniczej. Fakt, że Iwkowa i okolice zachowała stosunkowo nieskażone środowisko naturalne i malownicze tereny, sprzyjać będzie rozwojowi turystyki. Nie ma tutaj jeszcze uprawdziejonej bazy turystycznej na miarę znacznych kurortów, ale sądzą, że w ciągu kilku lat stanie się Iwkowa wsią o charakterze letniskowym. Już obecnie ten teren penetrują przedsiębiorczy ludzie pragnący zarobić na wykorzystaniu walorów turystycznych gminy, a to stosunkowo szybko i dostrzegalnie przyczyni się do jej rozwoju. Powyższe przemiany społeczno-gospodarcze powodować będą zmiany w mentalności społeczeństwa, w poziomie życia, a zatem będzie zapotrzebowanie na nowe formy życia kulturalnego charakterystyczne dla środowisk wiejskich (...).

„Echo znad Beli” 1990, nr 1.

28 października 1990 r. odbył się I Jesienny Jarmark Kulturalny IWKOWA 90. Imprezie towarzyszyły kiermasze, wystawy, występy miejscowych zespołów oraz dobra zabawa w dyskotecę. Z tej okazji wydany został pierwszy numer gazety lokalnej „Echo znad Beli”. Na łamach tego społeczno-kulturalnego magazynu znalazły się sprawy dotyczące gminy Iwkowa, ludzi w niej żyjących, kultury, gospodarki, inicjatyw samorządowych.

Zob. Księga Pamiątkowa Gminy Iwkowa

10.2. Prezentacja twórczości ludowej – archiwum GOK w Iwkowej – kronika, fot. Włodzimierz Kita – 1990.

10.3. Stanisław Repetowski i Emil Serafin podczas Jesiennego Jarmarku Kulturalnego – archiwum GOK w Iwkowej – kronika, fot. Włodzimierz Kita – 1990.

10.4. Występ gościnny kapeli podwórkowej Tarnowskie Franty; na zdjęciu wśród artystów – Ryszard Zębała – wójt gminy Iwkowa – archiwum GOK w Iwkowej – kronika, fot. Włodzimierz Kita – 1990.

Rozmowa z Ryszardem Zębala – wójtem gminy Iwkowa w latach 1990-1991

Czy może Pan powiedzieć kilka słów o sobie?

Nazywam się Ryszard Zębała, byłem wójtem gminy Iwkowa w pierwszej kadencji odradzającego się samorządu w Polsce; w czasie pierwszej ustawy o samorządzie gminnym.

To był przełomowy okres. Jak to się stało, że został Pan wójtem?

Tak, to były pionierskie czasy; czasy w których można powiedzieć budowaliśmy od nowa Rzeczpospolitą Samorządową. Do Iwkowej przyjechałem z rodziną (żoną i synem) na jeden sezon, by prowadzić ośrodek szkoleniowo – rekreacyjny należący do krakowskiej firmy, w której wówczas pracowałem.

Iwkowa tak nas zauroczyła i wciągnęła, że zostaliśmy 9 lat. Potem przyszedł rok 1990, czas zmian w Polsce. Radni zaproponowali mi kandydowanie na stanowisko wójta: obserwowali mnie od dłuższego czasu i dokonali tego wyboru świadomie, po przemyśleniu. Zapisy pierwszej wersji ustawy samorządowej mówiły o tym, że mieszkańcy wybierają radę gminy, swoich przedstawicieli; natomiast rada gminy wybiera wójta. Wtedy nie było jeszcze bezpośrednich wyborów.

Zaproponowano to Panu, pomimo tego, że nie był Pan miejscowy?

Tak. Jednym z argumentów, który podnosiłem w rozmowach dotyczących tej propozycji było: „Skąd takie zaufanie do mnie, przecież ja tutaj jestem krzakiem, a nie pniakiem”. Widocznie wiedzieli co robią. Po namyśle i wielu rozmowach, również w gronie rodziny, zgodziłem się i w ten sposób (...) w czerwcu 1990 r. zostałem pierwszym wójtem gminy Iwkowa, pierwszym, po poprzedniej erze naczelników gmin. Ten okres wspominam z ogromnym sentymentem, można powiedzieć z rozrzewnieniem, do dzisiaj. Były to niepowtarzalne doświadczenia w moim życiu zawodowym i prywatnym.

Jak długo sprawował Pan funkcję wójta?

Rok czasu. Myślę, że był to bardzo twórczy okres, ponieważ wszyscy uczyliśmy się wtedy nowego samorządu. Z jednej strony była w ludziach mentalność z poprzednich czasów, że ktoś za nas będzie decydował, a z drugiej strony był to okres kiedy z entuzjazmem zaczęto planować budowę nowych dróg, wysypisk śmieci, instalacji sieciowych typu gazociągi, wodociągi, telefonizacja. Z entuzjazmem zaczęto odkrywać, że to wszystko jest w naszych rękach i my to możemy sami animować, zaplanować. Czy coś powstanie czy nie, zależy od naszych decyzji, od naszej gospodarności i chęci budowania naszej małej ojczyzny. To były piękne czasy i trudne jednocześnie, bo nie było wzorców. Wszyscy uczyli się wszystkiego: od budowania podwalin finansów gminy po ustalenie hierarchii potrzeb, bo wiadomo – wszyscy chcieliby mieć wszystko naraz. Trzeba było wybierać to, co najważniejsze; ścięły się poglądy, były dyskusje ale był to młot, pionierski czas.

Na pewno działało się wtedy wiele rzeczy. Czy jakieś wydarzenie szczególnie zapadło Panu w pamięć? Jak się pracowało z ludźmi w tamtych czasach?

(...) Jeśli chodzi o inwestycje, to pamiętam remont przedszkola, dokończenie budowy Bacówki, która była wówczas obiektem gminnym. Wtedy to były fundamenty i zręby murów w środku lasu. Decyzja o kontynuowaniu budowy Bacówki, wobec wielu innych potrzeb inwestycyjnych na terenie Gminy była wówczas bardzo trudna i ryzykowna, ale dzisiaj widać, że była to dobra decyzja (...). Generalnie uczyliśmy się jak rzeczywiście rządzić się samemu w swojej małej ojczyźnie.

(...)

Bardzo dziękuję za rozmowę i zapraszam częściej do Iwkowej.

Również dziękuję. Przyjeżdżam, kiedy tylko mogę. To miejsce wywołuje we mnie sentyment; tu dorastali moi synowie (...). Do dzisiaj wspominam czasy spędzone w Iwkowej – był to ważny okres dla mojej rodziny oraz mojego życia zawodowego.

Fragment wywiadu Andrzeja Marka Maciasia z Ryszardem Zębala, Wydanie Specjalne „Echa znad Beli”, dodatek do „Echa...” 2020, nr 1.

W 1988 r. z funduszy wojewódzkich rozpoczęto budowę bacówki, która miała pełnić rolę schroniska turystycznego. Staraniem ówczesnych władz stała się ona własnością gminy i **17 kwietnia 1991 r.** odbyło się oficjalne otwarcie obiektu hotelowo-turystycznego na Kozłowej Górze, którego dokonali, m.in., Krzysztof Klimek – wójt gminy Iwkowa i Stanisław Kryjomski – przewodniczący Rady Gminy.

Przez krótki czas gospodarzem bacówki był Stefan Bodek. Od lipca 1991 r. budynek dzierżawili Lucyna i Janusz Szotowie, którzy następnie wykupili ten obiekt od gminy.

W latach 1992-1994 na Kozłowej Górze, poniżej bacówki wybudowano boisko sportowe, które funkcjonowało w tamtym miejscu do 1999 r.

W 1993 roku – jak wspomina w nr. 1/2020 „Echa znad Beli” – Krzysztof Klimek – ówczesny wójt gminy – *w Bacówce udało nam się zorganizować m.in. Światowe Forum Mediów Polonijnych, dzięki czemu o Iwkowej można było przeczytać czy usłyszeć poza granicami kraju.*

Bacówka w Iwkowej to wizytówka tej gminy – przyciąga ona turystów nie tylko z Polski, ale i ze świata.

Zob. *Księga Pamiątkowa Gminy Iwkowa*; R. Cuber, *Cudze chwalicie, swego nie znacie*, „BIM” 1993, nr 3; J. Salamon, *Czekamy na otwarcie*, „Dziennik Polski” 1991, nr 82.

- 10.6. Otwarcie Bacówki „Biały Jeleń” – archiwum UG w Iwkowej – *Księga Pamiątkowa Gminy Iwkowa* – 1991.
- 10.7. Budowa obiektu na Kozłowej Górze – www.facebook.com/bacowkaiwkowa/photos – 1988.
- 10.8. Budynek w 1999 r. – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Włodzimierz Kita – kolekcja *Fotografie* – 1999.
- 10.9. Bacówka w 2010 r. – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja *Fotografie*, fot. Zbigniew Klimek.
- 10.10. Mecz na boisku sportowym przy bacówce – archiwum LKS Iwa Iwkowa – 1996.

W 1985 r. z inicjatywy ówczesnego naczelnika gminy mgr. Marka Tomczyka, rozpoczęły się działania zmierzające do gazyfikacji wszystkich wsi gminy (...). Realizacja zadania była trudna zarówno ze względu na trudności materiałowe, jak i brak środków finansowych (...). W latach 1988-1989 prace prowadzone były w miejscowościach Wojakowa i Rajbrot, a pod koniec 1989 r. rozpoczęto prace, najpierw w Dobrocieszu, a następnie w Kątach i Porąbce Iwkowskiej (...). Najwcześniej, bo w maju 1990 r., gaz doprowadzony został do wsi Wojakowa i Dobrociesz. We wrześniu 1991 r. gaz otrzymała wieś Drużków Pusty, a w listopadzie tegoż roku Kąty i Porąbka Iwkowska, **w lipcu 1992 r. Iwkowa**, a we wrześniu przysiółek – Wojakowa-Góry (...). Koszty poszczególnych zadań nie obciążały w całości przyszłych użytkowników, ponieważ od początku prowadzenia prac poszczególne komitety otrzymywały odpowiednie w danym czasie dotacje z budżetu wojewódzkiego, gminnego i rad sołeckich. W 1991 r. otrzymano dotację w wysokości 750 mln złotych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej, co pozwoliło na zakończenie prac przy równoczesnym odciążeniu ludności z wpłat na gazyfikację.

Stefan Szot, *Gazyfikacja gminy Iwkowa*,
„Echo znad Beli” 1992, nr 2.

10.11. Krzysztof Klimek – wójt gminy Iwkowa – dokonuje odpalenia znicza gazowego przy szkole w Kątach podczas uroczystości zakończenia gazyfikacji w tej miejscowości – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Beaty Stanuch – listopad 1991.

10.12. Poświęcenia gazociągu w Drużkowie Pustym, przy kapliczce u pp. Łagoszów, dokonuje ks. Józef Nowak – proboszcz parafii Wojakowa; na zdjęciu m.in. ks. Stanisław Nowak – proboszcz parafii Kąty, Tadeusz Gwiżdż, Henryk Kryjomski, Józef Mulka – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Teresy i Józefa Łagoszów – wrzesień 1991.

10.13. Uroczyste zakończenie gazyfikacji w Iwkowej z odpaleniem znicza gazowego przy szkole podstawowej, na zdjęciu, m.in. Krzysztof Klimek – wójt gminy Iwkowa, Stanisław Kryjomski – przewodniczący RG, Bronisław Dzięgiel, Marian Szot, Józef Gawelda, Jan Kita, Władysław Kita – archiwum GOK w Iwkowej – 1992.

10.14. Znicz gazowy płonący w Drużkowie Pustym – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Teresy i Józefa Łagoszów – wrzesień 1991.

Dwa dni – 24 i 25 października 1992 r. – trwała Panorama Kultury Gminy Iwkowa. Imprezę rozpoczęto konferencją metodyczną, otwarciem wystawy prezentującej dorobek lokalnych twórców i pokazem filmu wideo o iwkowskiej gminie, nagranych przez pracowników Wojewódzkiego Ośrodka Kultury w Tarnowie. Po południu miała miejsce konferencja prasowa z udziałem Krzysztofa Klimka – wójta gminy i Stanisława Kryjomskiego – przewodniczącego rady gminy. Tak było w sobotę, a w niedzielę – od godzin rannych aż do północy – tańczono, śpiewano, bawiono się przy dźwiękach orkiestr, kapel i zespołów z Iwkowej, Nowego Wiśnicza, Lipnicy Murowanej, Łoniowej i Tarnowa. Było też wiele innych atrakcji, takich jak teatr, kabaret, pokazy filmów i sztuki iluzji.

Przez Iwkową przetoczyły się barwne korowody: *Na początku szły konie pod dorodnymi krakowiakami, potem jechały wozy, a na każdym coś się działo. Ktoś mełł w żarnach zboże, ktoś okadzał pszczoły ul, ktoś wioził w drabiniastym wozie opowieść o żencach. Szli kosiarze i cieśle, Cyganka z Cyganem zaczęli zbierać przy dukcie widzów, namawiając do zgody na wróżenie, a zamykając ów niecodzienny pochód baba z kozą (...). Od strony kościoła na spotkanie starszym szła młodzież z iwkowskich szkół. W tym korowodzie więcej było zabawy, karnawału, dziecięcej radości. Dzieci poprzebierane w rozmaite stroje, szły tańcząc, bawiąc się i parodiując pokazy mody, niosąc dowcipne hasła...*

Zob. Księga Pamiątkowa Gminy Iwkowa oraz H. Cyganik, *Panorama kultury ludowej Iwkowa: Cyganka koza i ...trwanie*, „Tarniny” 1993, nr 1.

10.15. Gospodarze „Panoramy...” – Stanisław Lis – dyrektor WOK w Tarnowie i Krzysztof Klimek – wójt gminy Iwkowa; obok, m.in., Barbara Kurczab – dyrektor Wydziału KSiT UW w Tarnowie i Maria Seperowicz – sekretarz gminy – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – 1992.

10.16. Zgromadzona publiczność w sali domu kultury podczas pokazu filmu o gminie *Iwkowa*’92 – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – 1992.

10.17-10.18. Barwne korowody podczas *Panoramy Kultury Gminy Iwkowa* – archiwum GOK w Iwkowej – kronika, fot. Włodzimierz Kita – 1992.

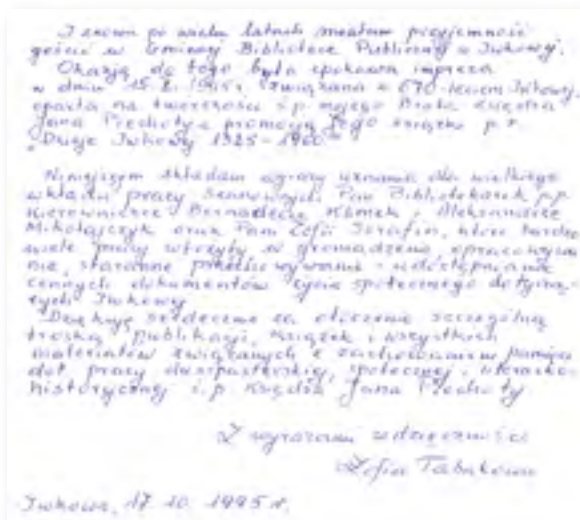
27 września 1995 r. na Sesji Rady Gminy, spośród złożonych prac konkursowych, wybrano i nagrodzono projekt na herb gminy autorstwa Anny Gryz, 19-letniej mieszkanki Iwkowej. 10 lat później, w 2005 r., w herbie gminy wprowadzono kilka zmian. 15 października 2018 r. wygląd używanego herbu opisany został w Statucie Gminy Iwkowa, wprowadzonym Uchwałą nr XLVIII/320/18 Rady Gminy w Iwkowej: *W czerwonym polu tarczy typu hiszpańskiego, biały jeleni w skoku nad siedmioma pagórkami w kolorze zielonym symbolizującymi siedem wsi wchodzących w skład gminy Iwkowa. Kształt pagórków oraz ich kolor obrazuje, charakterystyczną dla gminy Iwkowa i całego Beskidu Wyspowego, rzeźbę terenu, oraz jego polno-leśny charakter.*

15 października 1995 r. podczas IV Jesiennego Jarmarku kulturalnego Iwkowa'95, świętowano jubileusz 670-lecia Iwkowej, który połączony był z promocją książki *Dzieje Iwkowej* ks. Jana Piechoty, wydanej przez Gminną Bibliotekę Publiczną.

Jubileusz świętowała cała wieś. W kościele parafialnym z tej okazji, oraz w intencji śp. ks. Jana Piechoty, odprawiona została msza święta. Po nabożeństwie mieszkańcy tłumnie przybyli na uroczystość do domu kultury. Gośćmi honorowymi byli: rodzina ks. Piechoty, kapłani z okolicznych parafii oraz władze gminy Iwkowa. Amatorski Zespół Teatralny przedstawił bogaty repertuar w oparciu o *Dzieje Iwkowej* oraz *Gawędy iwkwoskie i Komedie iwkwoskie* ks. Jana Piechoty, a imprezie towarzyszyła wystawa poświęcona jego pamięci. Program przygotowali pracownicy domu kultury i biblioteki pod kierownictwem Zofii Serafin i Cecylii Ruszaj.

Zob. Kronika GBP w Iwkowej

10.19-10.20. Herb Gminy Iwkowa z 1995 r. oraz po zmianie wprowadzonej w 2005 r. – archiwum UG w Iwkowej.

10.21-10.22. Sceny z historii Iwkowej w wykonaniu Amatorskiego Zespołu Teatralnego z Iwkowej – archiwum GBP w Iwkowej – kronika – 1995.

10.23. Książka Jan Piechota – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Jadwigi Szot – ok. 1965.

10.24. Wpis Zofii Tabaki (siostry ks. Piechoty) w kronice biblioteki – archiwum GBP w Iwkowej – 1995.

10.25. Okładka wydanej w 1995 r. monografii wsi – archiwum GBP w Iwkowej.

15 maja 1997 r. oficjalnie otwarto nowe skrzydło przy szkole podstawowej w Iwkowej.

Do rozbudowy szkoły (wybudowanej w 1911 r. z inicjatywy barona Goetza) przystąpiono w lipcu 1994 r.

Jak dowiadujemy się z artykułu zamieszczonego w „GK” (nr 117/1997): *Investycję udało się doprowadzić do końca dzięki wsparciu mieszkańców gminy (...) ludzie nie tylko wspomagali inwestycję pieniędzmi, ale także sprzętem i materiałami budowlanymi. Podarowali całą masę drzewa, które dodatkowo zawozili do tartaku, gdzie niejednokrotnie poddawano drzewo obróbce po niższych cenach albo w ogóle za darmo. „Pospolite ruszenie” na rzecz budowy szkoły pozwoliło ukończyć bardzo poważne, jak na możliwości gminy, przedsięwzięcie w ciągu niespełna 3 lat.*

Jak dalej informuje gazeta, zaproszony na oficjalne otwarcie nowego skrzydła szkoły wojewoda tarnowski – Wiesław Woda – był pod ogromnym wrażeniem wysiłku mieszkańców.

Zob. *Pospolite ruszenie*, „Gazeta Krakowska” 1997, nr 117.

10.26. Szkoła Podstawowa w Iwkowej przed rozbudową – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja *Fotografie*, fot. Zbigniew Klimek – 1995.

10.27. Budowa nowego skrzydła szkoły – archiwum GBP w Iwkowej – kronika – 1995.

10.28. Kompleks szkolny – archiwum GOK w Iwkowej – 2006.

Stowarzyszenie Rozwoju i Promocji Gminy Iwkowa powstało w maju 1997 r., wpisu do KRS dokonano we wrześniu, a statut stowarzyszenia zarejestrowano w listopadzie tego samego roku. Była to inicjatywa działaczy lokalnych i ówczesnego prezesa TARR Stanisława Lisa. Grupę założycielską tworzyli m.in.: Krzysztof Klimek, Maria Seperowicz i Zygmunt Blachowski. Jednak dopiero w 1999 r., na spotkaniu w bacówce „Biały Jeleń”, wybrany został zarząd stowarzyszenia, w skład którego weszli: Krzysztof Klimek (przewodniczący), Janusz Szot (wiceprzewodniczący), Iwona Pytel (sekretarz), Andrzej Jodłowski (skarbnik), Janina Skrabska (członek). Komisję Rewizyjną tworzyli Zygmunt Blachowski (przewodniczący), Zygmunt Gryz i Stanisław Kryjomski (członkowie). W ciągu kolejnych lat następowały zmiany w składzie grupy (zarząd stowarzyszenia i komisja rewizyjna wybierane są co 4 lata). Obecnie (2020 r.) prezesem stowarzyszenia jest Agnieszka Mida, która – po Katarzynie Jasnos – od 2016 r. pełni tę funkcję.

Celem stowarzyszenia jest wszechstronny rozwój społeczny i gospodarczy gminy Iwkowa. W tym zakresie SRiPGI inicjuje różnego rodzaju przedsięwzięcia, w tym związane z turystyką i ekologią. Misja stowarzyszenia może być realizowana dzięki pozyskiwanym środkom finansowym z zewnątrz i współpracy z licznymi partnerami, w tym z sektora publicznego.

16 września 2012 r., z okazji 15-lecia istnienia stowarzyszenia, podczas Święta Suszonej Śliwki, uhonorowani zostali: Andrzej Potępa – starosta powiatu brzeskiego, Krzysztof Klimek – były wójt gminy Iwkowa (pierwszy prezes), Katarzyna Jasnos – prezes stowarzyszenia w latach 2006-2016, Bogusław Kamiński – wójt gminy, Zygmunt Blachowski – wieloletni skarbnik, Marek Strzelec – sponsor i partner wielu przedsięwzięć organizowanych przez SPiRGI, Joanna Szczepańska – sekretarz, Janina Perc-Labińska – skarbnik, Jolanta Nowicka-Czubek i Bernadeta Odrzywolska – członkowie, Wojciech Hila – dyrektor GOK-u, a także Monika Trojanowska i Małgorzata Mastalska oraz pracownicy biura Stowarzyszenia „Na Śliwkowym Szlaku”.

W tym miejscu należy wymienić kilka (z wielu) inicjatyw, jakie lokalna społeczność zyskała dzięki działalności stowarzyszenia, a są to:

Fundusz Stypendialny „Dobry start”, z którego – od 2008 r. – korzystają studenci z terenu gminy, liczne zajęcia sportowe i artystyczne dla dzieci i młodzieży, warsztaty ekologiczne, np. „Przyroda to my – uczymy wiejskie dzieci dbać o środowisko”, Wokół Piekarskiej Góry, Rodzinny Rajd Rowerowy o Puchar Złotego Bicykla, Górski Maraton na Orientację, Turniej Mikołajkowy, multimedialne opracowanie słownictwa gwarowego, przygotowanie materiałów promujących gminę (strona internetowa dla turystów, filmy, foldery, mapy). Ze środków pozyskanych przez SRiPGI w 2018 r. wyposażono również kompleksowo piwnicę kulturalną GOK-u, salę prób i pracownię plastyczną.

Zob. „Echo znad Beli”: *Wybrano Zarząd stowarzyszenia Rozwoju i Promocji Gminy Iwkowa*, 1999, nr 2; *Iwkowa stowarzyszona*, 1999, nr 3; Katarzyna Jasnos, *15 lat Stowarzyszenia Rozwoju i Promocji Gminy Iwkowa*, 2012, nr 4; Wojciech Hila, ... *O współpracy i jej efektach*, 2018, nr 4.

10.29. Logo SRiPGI powstałe w 2017 r., wybrane w konkursie – archiwum Stowarzyszenia.

10.30. Członkowie, partnerzy oraz osoby wspierające stowarzyszenie – uhonorowani z okazji 15-lecia istnienia SRiPGI podczas Święta Suszonej Śliwki – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Małgorzata Gutowicz – 2012.

W lipcu 1997 r. „powódź tysiąclecia” nawiedziła tereny południowej i zachodniej Polski, Czechy, część Niemiec, Słowacji i Austrii. 8 i 9 lipca fala powodziowa przetoczyła się również przez naszą gminę. Wezbrane wody rzek Beli, Bialki i Dobrocieszki oraz licznych potoków i dopływów, spowodowały straty na niespotykaną dotąd skalę.

Jak wynika z relacji Krzysztofa Klimka – wójta gminy Iwkowa – zamieszczonej w „Echu znad Beli”: *Podczas powodzi zostało zalanych ok. 400 ha użytków rolnych (...). Woda uszkodziła w gminie drogi, mosty, kładki. Zabrała 11 mostów, w tym jeden na drodze wojewódzkiej. W mniejszym lub większym stopniu zniszczonych zostało ok. 30 mostów. Woda uszkodziła ok. 40 dróg gminnych (...). Żywiół w samej Iwkowej zniszczył parkingi, chodniki. Ucierpiał budynek Gminnego Ośrodka Kultury, zniszczone zostały stroje miejscowego zespołu pieśni i tańca. Uszkodzona została kotłownia Urzędu Gminy, centrala telefoniczna. W szkole podstawowej nr 2 w Iwkowej zalana została stołówka, magazyn żywnościowy i kuchnia. Podobne straty odnotowaliśmy w szkole podstawowej w Wojakowej (...). Według pierwszych szacunków Iwkowa znajduje się na czwartym miejscu wśród gmin w Tarnowskim, w których powódź spowodowała największe straty.*

Krzysztof Klimka,
Od razu przystąpiliśmy do odbudowy,
„Echo znad Beli” 1997, nr. 7.

Nie mogliśmy uwierzyć, że z tak małej rzeczki jak Bela może płynąć tyle wody... (Teresa Bodek)

Staliśmy tak parę minut, a potem zobaczyliśmy jak nasz kiosk się porusza, a za chwilę zaczyna płynąć razem z tym wszystkim, co niosła ze sobą woda. Potem poruszył się następny kiosk pana Figla i popłynął w stronę kiosku Teresy Bodek zatrzymując się na nim przez chwilę, a potem popłynęły oba. Dalej już nie było na co patrzeć... (Andrzej Kociolek)

To jedno z wielu relacji mieszkańców jakie ukazały się na łamach „Echa znad Beli” w nr 7/1997.

10.31-10.32. Zalane centrum Iwkowej w lipcu 1997 r. – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja *Fotografie*, fot. Bernadeta Klimka (fot. 1); album *Powódź w Iwkowej: fotoreportaż z powodzi w gminie Iwkowa w dniu 8 i 9 lipca 1997 roku*, fot. Jarosław Piechowicz (fot. 2).

Najstarsi ludzie żyjący w gminie nie pamiętają takiej powodzi. Była wielka powódź w 1934 roku, ale nie poczyniła tak wielkich szkód jak ta, którą w lipcu br. przeżyliśmy i ze skutkami której trudno będzie sobie poradzić. 8 lipca, po obfitych opadach deszczu, lawiny wód płynęły ze stoków gór polami, łąkami, drogami (...). Woda niosła ogromne drzewa wyrwane z korzeniami i niszczyła wszystko, co stało jej na przeszkodzie. Pod jej naporem runęły metalowe i murowane ogrodzenia, zalane zostały mieszkania i piwnice w domach oraz budynki gospodarcze (...). Woda zabrała stodołę Józefa Serafina w Iwkowej, zburzyła dom Zofii Bednarek w Kątach. Nikt nie spodziewał się, że na drugi dzień znów powtórzy się tragedia (...). Centrum Iwkowej zostało całkowicie zniszczone i zalane (...). Jak pudełka zapalek popłynęły kioski Andrzeja Kociotka, Stanisława Figla, Teresy Bodek (...). Zalane zostały sklepy Wojciecha Hamielca, Agaty Szot, Władysława Kity, sklepy GS oraz zakłady usługowe...

Cecylia Ruszaj, Powódź w gminie Iwkowa, „Echo znad Bli” 1997, nr 7 (fragmenty).

10.33. Okolice Wojakowej – widok z posesji Ireny Pacut – archiwum GBP w Iwkowej – *Powódź w Iwkowej: fotoreportaż z powodzi w gminie Iwkowa w dniu 8 i 9 lipca 1997 roku*, fot. Irena Pacut.

10.34. Droga główna w Kątach – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Bogusław Kamiński – 1997.

10.35. Centrum Iwkowej; zalany skup żywca, sklepy Wojciecha Hamielca, Agaty Szot i Władysława Kity oraz budynki SUR – archiwum GBP w Iwkowej – *Powódź w Iwkowej: fotoreportaż z powodzi w gminie Iwkowa w dniu 8 i 9 lipca 1997 roku*, fot. Jarosław Piechowicz.

10.36. Zniszczone pomieszczenia piwniczne Gminnego Ośrodka Kultury – archiwum GOK w Iwkowej – kronika, fot. Włodzimierz Kita – 1997.

10.37. Zaproszenie na Panoramę Gminy (po powodzi) – archiwum GBP w Iwkowej – kronika – 1997.

W 1998 r. sytuacja powodziowa w naszej gminie znów się powtórzyła.

Po raz drugi w tym tygodniu lokalna powódź nawiedziła wczoraj tarnowską gminę Iwkowa. Tym razem spowodowała dwa razy większe straty, porównywalne z tymi, jakich narobiła w gminie ubiegłoroczna wielka woda (...). Wysoka na około metr fala wędrowała przez centrum wsi, wdzierając się do urzędu gminy, gminnej spółdzielni, sklepów i domów mieszkalnych.

Tym razem betonowy most na rzece Beli w centrum Iwkowej nie wytrzymał naporu wody niosącej to, co napotkała na swojej drodze: *Żywiół zerwał most na spokojnej na co dzień rzece, resztki mostu usuwano wczoraj w obawie przed nadejściem następnej fali powodziowej.*

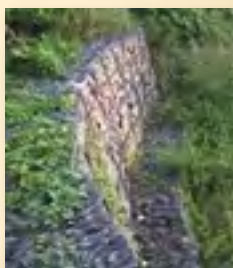
Drugi raz w tym tygodniu: powódź w Iwkowej, „Dziennik Polski” 1998, nr 137.

W dwa lata po powodzi...

Z rozmowy Konstantego Migdała z Krzysztofem Klimkiem – wójtem gminy Iwkowa, dowiadujemy się, że za środki z Unii Europejskiej PHARE ODBUDOWA, m. in., wyremontowano szereg dróg gminnych, wymieniono uszkodzone przepusty, odbudowano most w Iwkowej-Skotnicy, wykonano zabezpieczenia potoku Dobrocieszka w Kątach-Pasternikach, wykonano kompleksowy remont szkoły podstawowej w Wojakowej, z wymianą pokrycia dachu, przebudową sal lekcyjnych, instalacją elektryczną, wodno-kanalizacyjną i centralnego ogrzewania, remont kotłowni i wiele robót izolacyjnych.

Zob. Wdzięczni za pomoc Unii Europejskiej, „Echo znad Beli” 2000, nr 4 [rozmowa K. Migdała z K. Klimkiem].

Jak wynika z artykułu pt. Mocniejsze brzegi („Echo znad Beli” 3/2000) za środki z budżetu województwa małopolskiego oraz środki pomocowe z Unii Europejskiej Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych oddział w Brzesku przeprowadził regulację i umocnienie brzegów rzeki Bela, wykorzystując przy tym tzw. łańcuch Kosteckiego (łączone betonowe elementy) – metodę, która pozwala na ujarzmienie potoków górskich, takich jak Bela.

Albumy dokumentujące powódź w latach 1997 i 1998 można obejrzeć w czytelni Gminnej Biblioteki Publicznej w Iwkowej.

10.38. Popowodziowe umocnienia brzegów rzeki Beli; na zdjęciu okolice stadionu Ivy – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Bernadeta Klimek – wrzesień 2020.

10.39-10.40. Centrum Iwkowej po przejściu wielkiej wody – archiwum GBP w Iwkowej – *Powódź w Iwkowej 1998*, fot. Bernadeta Klimek.

10.41. Zerwany most w centrum Iwkowej w dniu 11 czerwca – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – 1998.

10.42. Odbudowa mostu po powodzi – archiwum GBP w Iwkowej – *Powódź w Iwkowej 1998*, fot. Bernadeta Klimek – 1998.

Dnia 3 października 1997 r. w gminie Öcsöd na Węgrzech (woj. Szolnok) podpisane zostało porozumienie pomiędzy gminą Iwkowa, a Öcsöd, dotyczące współpracy, wymiany gospodarczej i turystycznej pomiędzy tymi gminami (...). Przyjaźń polsko-węgierską swoimi podpisami potwierdzili: wójt gminy Iwkowa Krzysztof Klimek oraz burmistrz gminy Öcsöd Molnár Bálint (...).

Iwona Pytel, *Iwkowa-Öcsöd*,
„Echo znad Beli” 1997, nr 8.

W roku 2016 ukazała się książka pt. *Polak, Węgier: polsko-węgierskie kontakty województwa Jász-Nagykun – Szolnok* podsumowująca, w jednym z rozdziałów, partnerstwo gminy Öcsöd z gminą Iwkowa.

Po podpisaniu umowy o współpracy, iwkwianie corocznie przyjeżdżają do Öcsöd na imprezy z okazji dni gminy, zawsze przywożąc ze sobą jakiś program kulturalny. Nas zapraszają co roku na Święto Suszonej Ślówki, dlatego także i my staramy się urozmaicać ich imprezy naszymi programami artystycznymi (...).

(Bálint Molnár)

W 2002 roku w gminie Iwkowa w wyniku wyborów nastąpiła zmiana władz samorządowych, jednakże dotychczasowa współpraca została zachowana. W 2003 roku na festiwalu w Öcsöd, gminę Iwkową reprezentowała delegacja, której przewodzili Bogusław Kamiński – wójt gminy Iwkowa i Tomasz Koprowski – przewodniczący Rady Gminy (...).

(Krzysztof Klimek)

W podsumowaniu dotychczasowej współpracy Bálint Molnár napisał: *Byłem wszędzie w Europie, ale (...) takiej serdeczności nie dostałem w żadnej stronie Europy, jak w Polsce!*

B. Molnár, *Byłem wszędzie w Europie, ale ...*;
K. Klimek, *Współpraca polsko-węgierska pomiędzy ...*
[w:] Bali István, *Polak, Węgier: polsko-węgierskie kontakty województwa Jász-Nagykun – Szolnok*
2016, s. 228-231.

10.43. Bálint Molnár – burmistrz gminy Öcsöd i Krzysztof Klimek – wójt gminy Iwkowa podpisujący porozumienie o współpracy – archiwum GOK w Iwkowej – 1997.

10.44-10.45. Występ zespołu Tiszafüred ze Szkoły Tańca w Szolnok podczas pobytu w Iwkowej 29 maja 1998 r. – archiwum GOK w Iwkowej – kronika.

10.46. Zespół Ikwowianie na Węgrzech w 2011 r.; na zdjęciu m.in. Bálint Molnár burmistrz gminy Öcsöd i Bogusław Kamiński – wójt gminy Iwkowa – archiwum GOK w Iwkowej – kronika.

4 października 1998 r. podczas Jesiennego Jarmarku Kulturalnego Gminna Biblioteka Publiczna w Iwkowej obchodziła jubileusz 50-lecia. Podczas uroczystości Bernadeta Klimek, kierownik GBP w Iwkowej, przekazała szereg podziękowań i listów gratulacyjnych bibliotekarzom, osobom wspierającym działania biblioteki, jak również władzom gminnym i wojewódzkim. Jubilatkę – Bibliotekę – również nagrodzono; jednym z niezwykle miłych prezentów było przekazanie 2 tys. złotych przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Tarnowie na zakup nowości wydawniczych dla czytelników i aparatu fotograficznego od wójta gminy – Krzysztofa Klimka.

Dla uświetnienia jubileuszu, przez kilka tygodni przed tym wydarzeniem, członkowie amatorskiego zespołu teatralnego – pod czujnym okiem Zofii Serafin i Cecylii Ruszaj – ćwiczyli sztukę „Lilie” Adama Mickiewicza. Po części oficjalnej zaproszeni goście udali się do pomieszczeń biblioteki, by obejrzyć przygotowaną wystawę zbiorów regionalnych, a także, przy ciastku i kawie, nadal świętować złoty jubileusz.

W sali GOK-u pozostała głównie młodzież, która do późnych godzin wieczornych bawiła się przy muzyce zespołu „UNIVERSE”, obchodzącego, podczas Jesiennego Jarmarku w Iwkowej, swoje 15-lecie.

10.47. Gratulacje dla Zofii Serafin – pierwszego kierownika biblioteki w Iwkowej – składają Maria Marek – dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Brzesku i Teresa Łacka – pracownik biblioteki w Brzesku – archiwum GBP w Iwkowej – kronika – 1998.

10.48-10.49. Gratulacje i podziękowania za współpracę z rąk Bernadety Klimek – kierownika GBP w Iwkowej – odbierają Maria Seperowicz – sekretarz gminy Iwkowa oraz Aleksandra Mikołajczyk – bibliotekarz GBP w Iwkowej – archiwum GBP w Iwkowej – kronika – 1998.

10.50. „Lilie” Adama Mickiewicza w wykonaniu amatorskiego zespołu teatralnego z Iwkowej – archiwum GBP w Iwkowej – kronika – 1998.

10.51. Tadeusz Trytek – reprezentujący Zofię Rogowską – dyrektor WBP w Tarnowie i Krzysztof Klimek – wójt Gminy Iwkowa podczas wzajemnych podziękowań i gratulacji – archiwum GBP w Iwkowej – kronika – 1998.

Podczas ferii zimowych **7 lutego 1999 r.** w Gminnym Ośrodku Kultury w Iwkowej odbył się po raz pierwszy Gminny Turniej Tenisa Stołowego o Mistrzostwo Gminy Iwkowa. Zwycięzcami zostali: w kategorii juniorów: I – Jacek Filipczyk, II – Marcin Turek, III – Andrzej Bodek, w kategorii seniorów: I – Piotr Dzięciel, II – Marcin Filipczyk, III – Marcin Wnęk, w kategorii dziewcząt: I – Sylwia Szczepańska, II – Agnieszka Szot, III – Renata Maciaś, IV – Katarzyna Goryca.

14 lutego, również po raz pierwszy, zorganizowano w GOK-u Gminny Turniej Szachowy. Redakcja „Echa znad Beli” na swoich łamach poinformowała czytelników: *Szachy, jedna z najstarszych gier na świecie, rodem z Indii przeżywa w Iwkowej renesans (...). Pierwsze miejsce zdobył Tomasz Jasnos, natomiast drugie ex aequo – Dominik Goryca i Natalia Jasnos. Nad prawidłowym przebiegiem turnieju czuwali Waldemar Turek i Roman Gutowicz, mieszkańcy gminy, od lat rozmyłowani w szachach.*

Zob. Kronika GOK w Iwkowej oraz Grali w szachy: Roszcza w Iwkowej, „Echo znad Beli” 1999, nr 2.

10.52. I Gminny Turniej Szachowy – archiwum GOK w Iwkowej – 1999.

10.53. Gminny Turniej Tenisa Stołowego o Puchar Wójta Gminy w dniu 6 lutego 2000 r. – II edycja – archiwum GOK w Iwkowej – kronika.

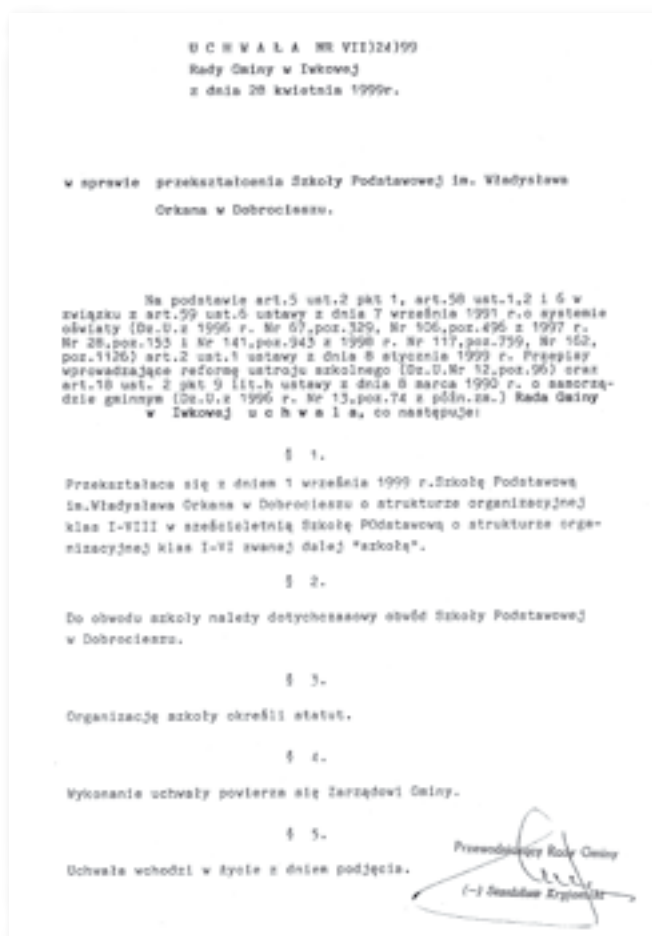
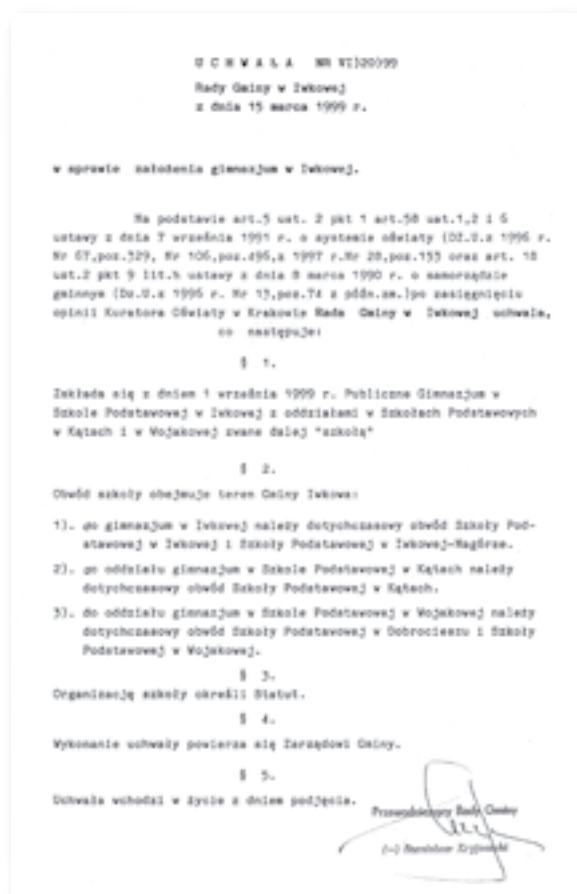
10.54. XVI Gminny Turniej Tenisa Stołowego o Puchar Wójta Gminy w dniu 16 lutego 2014 r. – archiwum GOK w Iwkowej – kronika.

Reforma systemu oświaty w Polsce z 1999 r. spowodowała przekształcenie obowiązującego od 1968 r. 2-stopniowego systemu szkolnictwa w strukturę 3-stopniową.

Dnia 15 marca 1999 r. Rada Gminy w Iwkowej podjęła uchwałę w sprawie założenia Publicznego Gimnazjum w Iwkowej z oddziałami w Kątach i Wojakowej. Początkowo do gimnazjum w Iwkowej należał dotychczasowy obwód PSP w Iwkowej i PSP w Iwkowej-Nagórze, do oddziału gimnazjum w Kątach dotychczasowy obwód PSP w Kątach, a do oddziału gimnazjum w Wojakowej dotychczasowy obwód PSP w Dobrocieszu i PSP w Wojakowej. Tym samym wszystkie 5 szkół podstawowych z terenu gminy przekształcono w szkoły 6-letnie. 1.09.2000 r. zlikwidowany został oddział gimnazjum w Kątach i od tamtej pory uczniowie z Kątów uczęszczali do gimnazjum w Iwkowej. 29 kwietnia 2003 r. podjęte zostały uchwały w sprawie założenia Publicznego Gimnazjum w Wojakowej i utworzenia Zespołu Szkół w Wojakowej.

Wskutek reformy systemu oświaty z 2017 r. nastąpiło stopniowe wygaszanie gimnazjów i 31 sierpnia 2019 r. – po 20 latach funkcjonowania – gimnazja w Polsce zostały zlikwidowane.

Zob. Wikipedia: Reforma systemu oświaty z 1999 roku oraz uchwały Rady Gminy w Iwkowej dotyczące zmian związanych z reformą szkolnictwa.

10.55-10.57. Wybrane uchwały Rady Gminy w Iwkowej i akt założycielski PG w Wojakowej w związku z reformą systemu oświaty wprowadzoną w 1999 r. z podpisami przewodniczących RG Stanisława Kryjomskiego i Tomasza Koprę – archiwum UG w Iwkowej.

Józef Kosakowski urodził się w 1903 r. w Wojakowej. Aby utrzymać liczną rodzinę, zatrudniał się jako stolarz i cieśla budując drogi, domy i mosty. Trudy dnia codziennego uczynił swoistą szkołą życia, która dawała mu asumpt do uprawiania twórczości literackiej. Tworząc fraszki i utwory satyryczne dał się poznać jako wnikliwy obserwator życia. Wiersz Józefa Kosakowskiego opublikowany w „Rolniku Polskim” – został pozytywnie oceniony przez samego Jarosława Iwaszkiewicza. Wysoką wartość literacką utworów poety potwierdził również profesor Marek Karwala w swoim wykładzie podczas inauguracji Roku Józefa Kosakowskiego w 2018 r.

Józef Kosakowski obdarzony był nie tylko literackim talentem, mogliśmy go poznać także jako twórcę rzeźb ludowych; jego dzieła to także liczne zdobienia w kościele parafialnym w Wojakowej.

Zmarł 1 maja 1998 r. W pierwszą rocznicę śmierci barda z Wojakowej, z inicjatywy grupy poetyckiej Obserwatorium, redakcji „Echa znad Beli” i Gminnego Ośrodka Kultury w Iwkowej ogłoszono Ogólnopolski Konkurs Poetycki im. Józefa Kosakowskiego. **20 kwietnia 1999 r.** odbyła się Biesiada Literacka podsumowująca to wydarzenie. W uroczystości udział wzięli laureaci konkursu, rodzina poety, władze gminy oraz przedstawiciele oświaty i kultury. Jury pod przewodnictwem Zbigniewa Mirosławskiego przyznało II nagrodę Markowi Antoszowi z Woli Rogowskiej, III – 13-letniej Dagmarze Midzie z Tworkowej oraz dwa wyróżnienia – Wiesławowi Mikulskiemu z Ostrołęki i Małgorzacie Dębińskiej z Brzeska. Pierwszego miejsca nie przyznano. Obecna na spotkaniu Krystyna Zachara, córka Józefa Kosakowskiego, dziękując organizatorom, podzieliła się z zebranymi głęboką refleksją związaną z twórczością jej ojca: ... *przepelniony miłością i pełen dobroci, chciał się tym dzielić, chciał służyć Bogu i ludziom snym życiem i poezją, w której dominują sprawy wiary w Boga (...). Ubolewał nad krzywdą ludzką, niesprawiedliwością, obłudą, fałszem, co piętnował w swoich wierszach, bajkach i fraszkach. Był doskonałym obserwatorem i w sposób prawidłowy oceniał fakty i zdarzenia. Mało mówił, a swoje myśli przelewał na papier. Tak uczył nas, nasze dzieci zachowania, wyciągania wniosków, pisząc bajki, fraszki i wiersze kończące się morałem (...).*

Od 2003 r. Biesiada Literacka podsumowująca Ogólnopolski Konkurs Poetycki im. Józefa Kosakowskiego odbywa się w Wojakowej – rodzinnej miejscowości poety.

Z ważniejszych utworów Józefa Kosakowskiego opublikowane zostały: *Życie Jezusa Chrystusa według Ewangelii* (1996), tomik wierszy pt. *Nie smuć się swoim wiekiem* (1997), *Fraszki* (2001) i *Bajki* (2016).

Zob. J. Kosakowski, *Bajki*, Iwkowa 2016 oraz *Biesiada literacka*, „Echo znad Beli” 1999, nr 3.

10.58. Józef Kosakowski w swoim domu z upragnionym wydaniem poematu religijnego *Życie Jezusa Chrystusa według Ewangelii* – archiwum GBP w Iwkowej – kronika, fot. Bernadeta Klimek – 1996.

10.59. Bogato rzeźbiony fotel przy ołtarzu głównym w kościele w Wojakowej wykonany przez Józefa Kosakowskiego – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – 1995.

10.60. Biesiada Literacka podsumowująca I Ogólnopolski Konkurs Poetycki im. Józefa Kosakowskiego – archiwum GOK w Iwkowej – 1999.

19 i 20 czerwca 1999 r. po raz pierwszy odbyła się plenerowa impreza Powitanie Lata w Iwkowej.

Wydarzenie zorganizowali: Rada Gminy i Wójt Gminy Iwkowa, Gminny Ośrodek Kultury, Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Ludowy Zespół Sportowy oraz miejscowe gospodarstwa agroturystyczne. Patronat nad imprezą objął Grzegorz Wawryka – starosta powiatu brzeskiego.

W pierwszym dniu imprezy odbyły się wyścigi rowerów górskich o Puchar Wójta Gminy Iwkowa oraz liczne konkursy sprawnościowe. Po południu artystyczne możliwości pokazali: Iwkowska Orkiestra Dęta, Iwkowianie oraz Jakubkowianie z Łososiny Dolnej.

Wystąpiły zespoły dziecięce i młodzieżowe: Poczmary z Gnojnika, Dance z Wojakowej, Motyle z Dębna, Malwinki z Iwkowej oraz solistki Joanna Pajor i Agnieszka Sowa.

Oprócz wielu innych atrakcji można było zażyć przejażdżki na koniach huculskich z Bacówki „Biały Jeleń”.

Od 20.00 do 24.00 młodzież bawiła się podczas koncertu zespołów rockowych Hard Love Nick oraz Nogami do Przodu.

Zob. *Lato w Iwkowej*, „Echo znad Beli”
1999, nr 4.

10.61-10.63. Powitanie Lata w Iwkowej na placu GS-u, wyścigi rowerowe, zaprzęgi konne i amazonki na drodze głównej w centrum Iwkowej – archiwum GOK w Iwkowej – kronika, fot. Włodzimierz Kita – 1999.

Drugi dzień Powitania Lata w Iwkowej (20.06.99) rozpoczęto o godzinie 14.00 meczem pomiędzy Iwkową, a Łoniową na boisku sportowym przy baczówce Białej Jeleń. Mecz zakończył się wynikiem 3:0 dla Iwkowej.

Po wygranym meczu rozpoczęły się zawody strażackie. O beczkę piwa, ufundowaną przez Browar Okocim, walczyły trzy drużyny naszych ochotników.

I miejsce zdobyła drużyna z Iwkowej, II – z Wojakowej, III – druhowie z Porąbki Iwkowskiej. Jak dowiadujemy się z komentarza redakcji „Echa znad Beli”, w poprzednich latach to strażacy z Porąbki zbierali laury.

Po zakończeniu rozgrywek uczestnicy imprezy, w towarzystwie niezawodnej kapeli ludowej Iwkowianie, bawili się świetnie przy ognisku, smakując pieczoną kielbasę i degustując wygrane piwo.

A w sali GOK-u od godz. 21.00 grał zespół Bella Dance, przy którym bawiono się do białego rana.

Zob. Lato w Iwkowej, „Echo znad Beli” 1999, nr 4.

10.64. Gratulacje dla drużyny strażackiej z Iwkowej na ręce Józefa Gaweldy składają Krzysztof Klimek – wójt gminy Iwkowa i Grzegorz Wawryka – starosta powiatu brzeskiego – archiwum GOK w Iwkowej – kronika, fot. Włodzimierz Kita – 1999.

10.65. Zwycięska drużyna OSP Iwkowa – archiwum GOK w Iwkowej – kronika, fot. Włodzimierz Kita – 1999.

10.66-10.67. Wspólne biesiadowanie pod Baczówką – archiwum GOK w Iwkowej – kronika, fot. Włodzimierz Kita – 1999.

W dniu **25 czerwca 2000 r.**, podczas II edycji Powitania Lata w Iwkowej, dokonano oficjalnego otwarcia stadionu IVY Iwkowa. Obiekt poświęcił ks. Józef Gurgul – proboszcz parafii Iwkowa. Po części oficjalnej rozegrano tradycyjny mecz Iva Iwkowa kontra reszta gminy, zakończony wynikiem 9:2.

Satysfakcji z oddania do użytku boiska nie krył wójt gminy – Krzysztof Klimek, który powiedział:

Na to wydarzenie czekaliśmy wiele lat. Starania o budowę tego obiektu rozpoczęły się już w 1996 r. Inwestycja nie jest jeszcze zakończona, dlatego też pieniądze pochodzące ze specjalnie zorganizowanej na tę okazję loterii zostaną przeznaczone na ten cel.

Boisko o wymiarach 60 m x 100 m było marzeniem iwkwowskich sportowców: *Budowa nowego obiektu sportowego rozpoczęła się zimą 1996 r. Jednakże powodzie (w 1997 i 1998) spowodowały dwuletnie opóźnienie w budowie tego stadionu. Ta długa przerwa skutkowała utratą sponsora. Dlatego też zdani byliśmy tylko na siebie (...). Morderczy wysiłek zarządu klubu, działaczy, zawodników i ludzi dobrej woli, doprowadził wiosną 2000 r. do zakończenia budowy i otwarcia nowego obiektu. Byliśmy wszyscy bardzo dumni i szczęśliwi z tego powodu – wspomina ówczesny prezes IVY – Marek Strzelec.*

Tym samym spełniło się marzenie prezesa wypowiedziane w 1999 r.: *Chcemy mogli wejść w XXI wiek z nowym obiektem sportowym, który będzie służył nie tylko sportowcom, ale również wszystkim mieszkańcom naszej gminy.*

Zob. „Echo znad Beli”: Powitanie lata w węgierskim towarzystwie: Wyciąg rowerów górskich.

Oficjalne otwarcie boiska, 2000, nr. 4;

Marek Strzelec, Spowiedź prezesa Klubu, 2001, nr 1;

Marek Strzelec, LZS postawił na piłkę nożną, 1999, nr 3.

10.68. Krzysztof Klimek – wójt gminy Iwkowa, Stanisław Kryjomski – przewodniczący rady gminy oraz ks. Józef Gurgul – proboszcz parafii Iwkowa podczas otwarcia stadionu Ivy – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – 2000.

10.69-10.71. Prace przy budowie ogrodzenia boiska; na zdjęciach m.in. Antoni Krężolek, Bartłomiej Wnęk, Wacław Serafin i Zbigniew Stokłosa – archiwum LKS Iva Iwkowa – 1996.

10.72. Wbicie pierwszego słupka granicznego; od lewej Marek Wnęk, Marek Strzelec i Sławomir Strzelec – archiwum LKS Iva Iwkowa – 1996.

Otwarcie długo wyczekiwanego boiska sportowego w gminie Iwkowa dodało skrzydeł zarówno sportowcom, jak i działaczom klubu. Drużyna Ivy Iwkowa po paśmie zwycięskich meczów awansowała do „A” klasy. W 2000 r. nadal trwały prace takie jak budowa ogrodzenia, wiat dla rezerwowych zawodników czy zabezpieczeń brzegowych. Pod koniec roku opracowano plan działania i rozwoju klubu oparty na „sponsoringu i reklamie”, angażujący przedsiębiorstwa i osoby prywatne we wsparcie drużyny. Działania te pozwoliły na zatrudnienie m.in. profesjonalnego trenera czy utworzenie trzeciej drużyny piłkarskiej, tj. trampkarzy. 29 sierpnia 2000 r. zorganizowano mecz misyjny, z którego środki przekazano rodakowi, ks. Ryszardowi Zielińskiemu, na budowę centrum misyjnego w Peru. W meczu tym zmierzyły się ówczesna drużyna Ivy Iwkowa i drużyna oldboyów z ks. Ryszardem na czele. 14 lipca 2002 r. na stadionie Ivy odbyła się Spartakiada Powiatowa – największa impreza sportowa powiatu brzeskiego.

Zob. Marek Strzelec, *Mamy trzy drużyny piłkarskie*, „Echo znad Beli” 2001, nr 3.; IP, *Mecz misyjny*, „Echo znad Beli” 2000, nr 5.; *Spartakiada powiatowa w Iwkowej*, „Echo znad Beli” 2002, nr 3.

10.73. Działacze klubu Iva Iwkowa – od lewej: Zbigniew Stokłosa, Marek Strzelec, Ryszard Płachta, Sławomir Strzelec, Stanisław Skirło, Wacław Serafin i Antoni Krężolek – arch. LKS Iva Iwkowa – 2000.

10.74. Czirliderki przed reklamami miejscowych przedsiębiorców wspierających klub – archiwum LKS Iva Iwkowa – 2001.

10.75. Mecz Iva Iwkowa kontra Paleńnica o awans do „A” klasy z wynikiem 6:0 – archiwum LKS Iva Iwkowa – 28.05.2000.

10.76. Mecz charytatywny – archiwum LKS Iva Iwkowa – 29.08.2000.

10.77. Zdjęcie pamiątkowe po meczu charytatywnym – archiwum LKS Iva Iwkowa – 29.08.2000.

Obchody Roku Milenijnego w gminie Iwkowa za-
iniegrowane zostały w dniu **3 maja 2000 r.**, w 209.
rocznicę uchwalenia Konstytucji 3 maja. Po mszy świę-
tej w intencji ojczyzny odbył się przemarsz uczestników
obchodów do GOK-u w Iwkowej. Patriotyczny nastrój
wydarzeniu nadali Iwkowska Orkiestra Dęta pod kierow-
nictwem Aleksandra Zięcia i męski chór, któremu towa-
rzymyła grupa dzieci z montażem poetyckim. Amatorski
zespół artystyczny na podstawie powieści „Lubonie”
J. I. Kraszewskiego przedstawił „Początki chrześcijań-
stwa na ziemiach polskich”. Ten sceniczny obrazek wy-
reżyserowały Cecylia Ruszaj i Zofia Serafin.

Zob. *Inauguracja Roku Milenijnego*, „Echo znad Beli” 2000, nr 3.

10.78-10.82. Sceny ze sztuki „Lubonie” oraz występ chóru męskiego; na zdjęciach: Jan Repetowski, Józef Kijak, Józef Kociolek, Jan Ryba, Stanisław Repetowski, Jerzy Serafin, Kazimierz Gnyla, Halina Bednarek, Józef Gawelda, Michał Szot, Bernadeta Gurgul, Edyta Szczepańska, Stanisława Kociolek, Anna Bednarek, Dominika Bednarek i Joanna Szot – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – 2000.; archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja *Fotografie* – 2000.

W związku z obchodami roku milenijnego Gminna Biblioteka Publiczna w Iwkowej zorganizowała wystawę pt. „Wczoraj i dziś – gmina Iwkowa w fotografii”. Cieszyła się ona ogromną popularnością wśród mieszkańców gminy, którzy na zaproszenie biblioteki udostępnili ciekawe zdjęcia ze swoich prywatnych archiwów. Można było obejrzeć m. in. fotografie z przebudowy kościoła parafialnego w Wojakowej, budowę kościoła w Iwkowej (po pożarze w 1953 r.), a także widoki dawnej wsi. Dużą popularnością cieszyły się prezentowane zdjęcia różnych roczników szkolnych z Iwkowej i Kątów.

Druga wystawa, eksponowana w roku milenijnym, była efektem przystąpienia biblioteki do powiatowego konkursu „Promocja gminy”. Biblioteka w Iwkowej oprócz I miejsca (ex aequo z Borzęcinem, Gnojnikiem i Czchowem), została dodatkowo wyróżniona za *szczególne zaangażowanie w pracę biblioteczną, kultywowanie lokalnych tradycji oraz systematyczne dokumentowanie życia lokalnej społeczności*. Ponadto gminne jury wyróżniło indywidualnych uczestników konkursu, a byli to: Bernadeta Bodek (Odrzywolska), Mariusz Szot, ks. Stanisław Tokarski, Danuta Nikiel-Wroczyńska, Władysława Dziedzic, Józef Kusior, Włodzimierz Kita, Radosław Motak, Czesława Mrowca oraz rodzina Jaroszków.

Zob. *Kronika GBP w Iwkowej*; „Echo znad Beli” 2000, nr 5: *Promocja gminy; Wystawa milenijna*.

10.83-10.84. Wystawy w bibliotece w roku milenijnym – archiwum GBP w Iwkowej – kronika – 2000.

10.85. Powiatowa Komisja konkursowa w osobach: Maria Marek – dyrektor Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Brzesku, Renata Wielgosz – instruktor biblioteki powiatowej, Krystyna Ortyl – instruktor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie oraz Bernadeta Klimek – kierownik biblioteki gminnej – archiwum GBP w Iwkowej – kronika, fot. Aleksandra Mikołajczyk – 2000.

10.86. Gminna Komisja Konkursowa – na zdjęciu m.in.: Bogusław Kamiński – radny gminy, Zofia Serafin – instruktor k-o w GOK-u, Krzysztof Klimek – wójt gminy Iwkowa i Stanisław Kryjomski – przewodniczący GRN – archiwum GBP w Iwkowej – kronika – 2000.

Widać go z daleka. W słoneczny dzień rozświetlają go promienie słońca, a w nocy halogenowe oświetlenie. Majestatyczny krzyż, pamiątka Wielkiego Jubileuszu 2000-lecia chrześcijaństwa i 20-lecia istnienia parafii Kąty, stanął tuż przed świętami Bożego Narodzenia na górze w Polomiu Małym. 30 XII poświęcił go ks. bp. Władysław Bobowski.

Pomysł postawienia krzyża zrodził się na początku listopada, podczas posiedzenia rady duszpasterskiej, a zamontowano go już **21 grudnia 2000 r.**

Realizacji monumentu podjął się jego fundator, Józef Łagosz, przedsiębiorca z Drużkowa Pustego w parafii Kąty, a zarazem członek Parafialnej Rady Duszpasterskiej (...). Stalowy krzyż ma 15 m wysokości, a zagłębiony jest w betonową stopę na dalsze 1,5 m (...). Miejsce, w którym stanął monument, nie jest przypadkowe. Ten eksponowany punkt ludność miejscowa przez wiele lat łączyła ze „starym dąbkiem”, olbrzymim, wiekowym dębem, który szargany przez długie lata wichurami, nie wytrzymał jednak próby czasu.

G. Brożek, Parafia Kąty: XII stacja w Polomiu Małym, „Gość Niedzielny” 21.01.2001.

10.87-10.89. Krzyż jubileuszowy w Polomiu Małym i moment stawiania krzyża – archiwum GOK w Iwkowej – kronika, fot. Włodzimierz Kita – 2000.

Na wzgórzu w Polomiu Małym, gdzie stoi milenijny krzyż, wiedzie droga krzyżowa, którą uroczystie poświęcił ks. biskup Wiktor Skworec, co miało miejsce 17 października 2004 r. po uroczystej mszy świętej odprawionej w kościele parafialnym w Kątach.

Fundatorem stacji drogi krzyżowej jest rodzina Jana Kuliga z Kątów. Zarówno krzyż milenijny, jak i droga krzyżowa usytuowane są na parcelach ofiarowanych przez mieszkańców Polomia Małego.

U podnóża wzniesienia znajduje się grotta z figurą Matki Boskiej z Lourdes. Jak możemy przeczytać na pamiątkowej tablicy umieszczonej w tym miejscu: *Grotę lourdzką z inicjatywy Juliana Karpiela i parafian ufundowali: Anna i Zygmunt Czyżycki oraz parafianie z Kątów. Głaz kamienia ofiarowali Mężykowie z Cieniamy. Poświęcił w czasie wizytacji kanonicznej ks. biskup Wiesław Lechowicz 19 marca 2009 r.*

Zob. Marcin Szczepański, *Poświęcenie Drogi Krzyżowej*, „Echo znad Beli” 2005, nr 1., a także informacja zaczerpnięta z pamiątkowej tablicy.

10.90. Poświęcenie drogi krzyżowej w Polomiu Małym przez ks. biskupa Wiktora Skworca w 2004 r. – archiwum GOK w Iwkowej.

10.91. Jedna ze stacji drogi krzyżowej – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Małgorzata Gutowicz – 2020.

10.92. Grotta Lourdzka – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Iwona Gryz – październik 2020.

Święto Suszonej Śliwki to impreza, która wyróżnia gminę Iwkowa spośród innych gmin. Po raz pierwszy odbyło się ono **16 września 2001 r.** w Wojakowej.

Organizatorami tego wydarzenia byli: Stowarzyszenie Agroturystyczne Galicyjskie Gospodarstwa Gościnne – koło terenowe w Iwkowej, Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Zgłobicach, Urząd Gminy oraz Gminny Ośrodek Kultury w Iwkowej. Celem imprezy jest promocja gminy, popularyzowanie jej walorów turystycznych i krajobrazowych, a wszystko to skupia się wokół tematu przewodniego, jakim jest suszona śliwka. Tak więc w konkursie na potrawę regionalną znalazły się schab, bigos, kasza jagłana i boczek, wszystkie oczywiście ze śliwką. W części artystycznej zobaczyć można było występ kapeli Iwkowianie, zespołów taneczno-wokalnych Malwinki oraz Górale Łąccy i kabaretu Jagodziarze z Lipnicy Górnej. Zaprezentowano także różne melodie i wyłoniono najlepszych śpiewaków podczas konkursu przyśpiewek ludowych. Dodatkowo można było nabyć *Fraszki* Józefa Kosakowskiego z Wojakowej, które wydała Gminna Biblioteka Publiczna. Wydarzeniom towarzyszyła wystawa rękodzieła ludowego. Podczas imprezy prezentowały się gospodarstwa agroturystyczne z gmin Iwkowa, Dębno, Borzęcin i Gnojnik. Święto Suszonej Śliwki w Wojakowej zakończyło się zabawą taneczną.

Sześć kolejnych edycji tego śliwkowego święta odbywało się w Dobrocieszu, a w 2008 r. imprezę, ze względów logistycznych, przeniesiono do Kątów, gdzie odbywa się ona do dziś.

Stałym punktem programu, oprócz konkursu „Na najlepszą potrawę ze śliwką”, w którym udział biorą zarówno osoby indywidualne, gospodarstwa agroturystyczne z terenu gminy, jak i restauratorzy, są „Jesienne stoły” – konkurs dla wszystkich szkół z gminy Iwkowa na najładniejsze dekoracje z płodów rolnych. Od 2004 r. w trakcie imprezy odbywa się również wręczenie statuetek dla „Człowieka roku” i „Firmy roku” gminy Iwkowa.

Zob. *Święto Suszonej Śliwki*, „Echo znad Beli” 2001, nr 4.; *16 września 2001: Święto Suszonej Śliwki*, „Echo znad Beli” 2001, nr 3 oraz *Kronika GOK w Iwkowej*, 2006.

10.93. Stoisko Stowarzyszenia Agroturystycznego „Galicyjskie Gospodarstwa Gościnne” podczas I Święta Suszonej Śliwki – archiwum GBP w Iwkowej – kronika – 2001.

10.94-10.95. Konkursowe jesienne stoły i potrawy ze śliwką prezentowane podczas imprezy w Dobrocieszu – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – 2007.

Organizatorzy uczynili wiele, by pokazać cechy regionu. Zostały więc przygotowane stoiska, na których prezentowano wyroby rękodzieła, były pokazy kowalstwa artystycznego Andrzeja Kosakowskiego, podkuwania koni, przygotowane przez Rafała Repetowskiego oraz suszenia owoców, w czym specjalizuje się Władysław Repetowski (...). Plac szkolny zamienił się w niedzielę w sporej wielkości skansen, który organizatorzy nazwali „Regionalną ścieżką ze śliwką w tle”. Uczestników imprezy po ścieżce oprowadzali soltyś Dobrociesza – Zofia Szewczyk i Zygmunt Trojanowski, znany w tych okolicach gawędziarz.

Zofia Sitarz, *Śliwki Dobrociesza*, „Gazeta Krakowska” 12.09.2006.

10.96-10.99. Oprowadzanie „Regionalną ścieżką ze śliwką w tle”, zawodnicy podczas konkurencji przecinania śliwkowego drzewa, pokazy podkuwania konia i kowalstwa artystycznego w Dobrocieszu – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – 2006.

Rozmowa z Krzysztofem Klimkiem – wójtem gminy Iwkowa w latach 1991-2002.

Dlaczego został Pan samorządowcem?

Chciałem zmieniać życie publiczne i chciałem, żeby to mieszkańcy decydowali, w jakim kierunku i jak nasza gmina powinna się rozwijać. Czułem, że jestem przygotowany do pracy na stanowisku wójta, co również zauważyli inni, dzięki czemu otrzymałem taką propozycję od przewodniczącego rady. Warto tutaj przypomnieć, że wtedy wójt nie był wybierany w wyborach bezpośrednich, ale wybierali go radni. Wcześniej pracowałem w urzędzie gminy, początkowo na stanowisku referenta, kończąc natomiast na stanowisku kierownika wydziału organizacyjnego. Dodatkowo też, jako

mieszkaniec gminy Iwkowa, znałem jej potrzeby, po prostu była mi bliska. W marcu 1991 roku po raz pierwszy objąłem urząd wójta, a jednocześnie przewodniczącego organu wykonawczego, jakim był zarząd gminy. (...)

Co było najważniejsze w tamtych czasach? Co trzeba było zrealizować w pierwszej kolejności?

Drogi. Ich stan był fatalny. Szczególnie dróg gminnych. Powiatowe też nie były w najlepszym stanie, chociaż one wtedy tak się nie nazywały, bo nie było takiej jednostki organizacyjnej. Powiaty powstały w 1998 roku. Byliśmy zarządcami dróg gminnych, a te miały nawierzchnię żwirową lub wręcz gruntową. Nawierzchnię asfaltową miała część drogi na Połom Mały, a właściwie kilka zakrętów oraz początek drogi Iwkowa-Dzięgielowo. Wspólnie z radą i zarządem podjęliśmy decyzję, że od tej pory będziemy budować drogi trwale utwardzone, o nawierzchni asfaltowej lub przynajmniej bitumicznej.

To za mojej kadencji wprowadziliśmy odśnieżanie dróg, bo trzeba pamiętać, że kiedyś były „normalne” zimy, przez co zalegał na nich śnieg, czasami nawet metrowej grubości, przez kilka miesięcy. Wiele rzeczy w tamtych czasach dziś będące oczywistością wtedy takie nie były. Trzeba o tym pamiętać, że w latach 90. nie byliśmy w Unii Europejskiej, powstawały społeczne komitety budowy dróg i to ich przedstawicielami jeździłem po pieniądze do Warszawy.

To w czasach Pańskiego wójtowania rozbudowana była szkoła w Iwkowej?

To był czas, kiedy baza oświatowa była bardzo zaniedbana. W tamtych czasach szkolnictwo było finansowane nie przez samorząd, ale przez administrację rządową. Prowadzenie szkół podstawowych zostało przekazane gminom w 1996 roku, następnie w 1999 roku, w wyniku reformy oświaty, powierzono gminom prowadzenie gimnazjów. Wróćmy jednak do początku lat dziewięćdziesiątych i przypomnijmy sobie... wiejskie szkoły nie miały sanitariatów. To była jedna z najważniejszych potrzeb jaką trzeba było zrealizować. Po przemianach z kuratorium oświaty dostawaliśmy skromne środki, to były trudne, biedne czasy, kiedy złotówkę trzeba było oglądać z każdej strony, aby cokolwiek zrobić, a radość sprawiał zakup papieru czy nawet kredy do tablic. Trzeba pamiętać również, że w Iwkowej funkcjonował budynek szkoły wybudowany, o ile dobrze pamiętam, w 1912 roku, przez barona Goetza, twórcę rozpoznawalnego na skalę ogólnopolską kompleksu browarnego Brzesko-Okocim. Powzięliśmy decyzję o budowie pawilonu dydaktycznego (wtedy jeszcze na potrzeby szkoły podstawowej), później z własnych środków i za preferencyjny kredyt pozyskany z Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej wybudowaliśmy salę gimnastyczną.

Jak pracowało się z ludźmi, z mieszkańcami naszej gminy?

W pierwszym okresie mojego wójtowania wspaniale. Ludzie chcieli pracować społecznie, do wielu przedsięwzięć się angażowali. Nie byli tak bardzo rozszczeni i widzieli, że dzięki współpracy można więcej osiągnąć i poprawić sobie jakość życia.

Gazyfikacja naszej gminy, rozpoczęta jeszcze w erze naczelników, została sfinalizowana za moich czasów. Tutaj także powstawały społeczne komitety: ludzie między sobą umawiali się: co, jak, gdzie i kiedy należy zrobić. Chciałbym o jednej sprawie jeszcze wspomnieć, z tych oczywiście – nieoczywistych.

Kto pamięta... telefony na korbkę? W centralach telefonicznych na połączenie czekało się czasami godzinę albo i dłużej. Chcąc zmodernizować telekomunikację i zapewnić szybszy przepływ informacji, postanowiliśmy z kilkoma gminami zawiązać spółkę Telefony Brzeskie, która stelefonizowała nasze miejscowości. Wielu z nas pamięta powódź z 1997 roku i o rok późniejszą, już taką lokalną, która zniszczyła infrastrukturę gminną, ale dzięki zabiegom i środkom zewnętrznym udało się w niedługim czasie odbudować zniszczenia – ludzie sami sobie pomagali, przepływ informacji był głównie ustny, jakże wtedy, aby zapewnić skuteczną i szybką pomoc, przydatny się „zwykły” telefon komórkowy. (...)

Fragment wywiadu Andrzeja Marka Maciasia z Krzysztofem Klimkiem,
Wydanie Specjalne „Echa znad Beli”, dodatek do „Echa...” 2020, nr 1.

Rozmowa ze Stanisławem Kryjomskim – przewodniczącym Rady Gminy Iwkowa w latach 1990-2002

Dlaczego został Pan samorządowcem? Jaka była motywacja aby pracować dla dobra gminy Iwkowa i jej mieszkańców?

Zostałem samorządowcem, ponieważ chciałem brać czynny udział w rozbudowie gminy Iwkowa, która to do roku 1990, czyli do momentu rozpoczęcia działalności samorządów terytorialnych miała słabo rozwiniętą infrastrukturę.

(...)

Jak się pracowało z innymi radnymi, a jak z mieszkańcami naszej gminy? Czyli jacy jesteście?

W czasie mojej pracy jako przewodniczącego Rady Gminy, współpraca z radnymi oraz mieszkańcami gminy układała się pomyślnie. Wspólnie zrealizowaliśmy wiele przedsięwzięć, które służą do dzisiaj wszystkim mieszkańcom i stanowią dla nich spore udogodnienie.

Poza pracą w samorządzie, która jak wiadomo pochłania dużo czasu i sił miał Pan możliwość realizacji własnych marzeń i pasji?

Poza pracą w samorządzie gminy dużo czasu poświęcałem pracy w Radzie Parafialnej w Wojakowej. Byłem członkiem Rady Parafialnej przez 26 lat. Ze względu na liczną rodzinę, dużo czasu poświęcałem dzieciom i żonie.

Fragment wywiadu Andrzeja Marka Maciasia ze Stanisławem Kryjomskim,
Wydanie Specjalne „Echa znad Beli”, dodatek do „Echa...” 2020, nr 1.

10.101. Stanisław Kryjomski – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – 2002.

10.102. Władze gminy Iwkowa i zespół Iwkowianie podczas spotkania z delegacją węgierską w Bacówce „Biały Jeleń” 15 września 1999 r. – archiwum GOK w Iwkowej – kronika.

Kolejne wybory samorządowe (...) miały miejsce 10 listopada 2002 roku według zmienionej ordynacji wyborczej. Zlikwidowano wtedy jednoosobowe okręgi wyborcze, a radni wybierani byli grupowo z list wyborczych (...). Przewodniczącym Rady Gminy Iwkowa został Tomasz Koprowski (...). W głosowaniu powszechnym wójtem gminy Iwkowa w kadencji 2002-2006 został Bogusław Kamiński (...).

Ostatnie, jak dotychczas, wybory do samorządu lokalnego, odbyły się 21 października 2018 roku. Przed wyborami sejm wprowadził dużą ilość zmian w ordynacji wyborczej. (...) Przewodniczącą Rady Gminy Iwkowa została po raz drugi Dorota Kwaśna, a wójtem Bogusław Kamiński (piąta kadencja). (s.152-153,155)

Wybory samorządowe 10 listopada 2002 r. odbyły się według zmienionej ordynacji wyborczej. Po raz pierwszy wójta gminy wybierano w głosowaniu powszechnym. W gminie Iwkowa miały miejsce dwie tury wyborów, gdzie spośród trzech kandydatów, którymi byli Krzysztof Klimek – urzędujący trzecią kadencję wójt, Bogusław Kamiński i Marek Strzelec – radni gminy – wójtem na lata **2002-2006** wybrany został Bogusław Kamiński. Funkcję przewodniczącego rady gminy powierzono Tomaszowi Koprowskiemu.

Podczas wyborów w dniu 12 listopada 2006 r. w gminie Iwkowa na stanowisko wójta kandydowali Danuta Karwala i Bogusław Kamiński. Stanowisko wójta ponownie objął Bogusław Kamiński. Ponownie też przewodniczącym rady gminy, w kadencji **2006-2010**, został Tomasz Koprowski.

21 listopada 2010 r., na lata **2010-2014**, wybrani zostali – już po raz trzeci – Bogusław Kamiński i Tomasz Koprowski. Kontrkandydatami wójta Kamińskiego byli Danuta Karwala i Grzegorz Mrozowski.

W 2014 r. zmieniono ordynację wyborczą wprowadzając ponownie jednoosobowe okręgi wyborcze. 16 listopada 2014 r. nie zaszła zmiana na stanowisku wójta (o urząd ten ubiegały się jeszcze 2 osoby, tj. Danuta Karwala i Włodzimierz Knurowski), natomiast na kadencję **2014-2018** przewodniczącą Rady Gminy Iwkowa została Dorota Kwaśna.

Przed wyborami wyznaczonymi na dzień 21 października 2018 r. sejm zmienił ordynację wyborczą, zgodnie z którą dotychczasową 4-letnią kadencję przedłużono o rok. Urzędujący wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast których sprawowanie władzy przypadło na lata **2018-2023** mogą od tej pory pełnić swoją funkcję wyłącznie przez dwie kolejne 5-letnie kadencje. Przewodniczącą rady – po raz drugi – została Dorota Kwaśna, a wójtem gminy – po raz piąty – Bogusław Kamiński.

Por. s. 152-155.

10.103-10.112. Plakaty i ulotki wyborcze z lat 2002-2018 – archiwum GBP w Iwkowej – zbiory regionalne (druki ulotne).

Rozbudowa kompleksu szkolnego podzielona była na trzy etapy. Etap I, który stanowiła dobudowa segmentu dydaktycznego, zakończony został w 1997 r. Jesienią 2000 r. rozpoczął się II etap, związany z budową hali sportowej, a trzecim krokiem był remont „starego budynku szkoły”. Wprawdzie finalizację inwestycji planowano na 31 lipca 2003 r., jednak – co rzadko się zdarza – prace zakończone zostały pół roku wcześniej.

18 stycznia 2003 r. uroczyste oddano do użytku pierwszą w gminie salę gimnastyczną z prawdziwego zdarzenia. Przecięcia wstęgi dokonali dwaj wójtowie Krzysztof Klimek i Bogusław Kamiński, za których kadencji rozpoczęto i zakończono inwestycję, oraz Zbigniew Ruszaj – dyrektor gimnazjum w Iwkowej. Wydarzenie to zgromadziło, oprócz nauczycieli, uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum, miejscowe władze i wielu znamienitych gości. Wśród zaproszonych znaleźli się m.in. posłowie Wiesław Woda i Marek Kotlinowski, dyrektor delegatury w Tarnowie Wojciech Magdoń, starosta powiatu brzeskiego Grzegorz Wawryka, przedstawiciel samorządu wojewódzkiego Czesław Kwaśniak, wizytator Bogdan Szwajcer, dyrektorzy wszystkich szkół z terenu gminy oraz ks. Józef Gurgul – proboszcz parafii Iwkowa. W tym uroczystym dniu młodzież gimnazjalna zaprezentowała bogaty program artystyczny, wystąpiły Malwinki i Iwkowska Orkiestra Dęta, ponadto pucharami uhonorowano najzdolniejszych miejscowych sportowców.

Obiekt ma powierzchnię ponad 600 m², znalazło się w nim miejsce na boisko do koszykówki, siatkówki i piłki ręcznej. Oprócz kredytu zaciągniętego na ten cel przez samorząd, wsparcia udzielił Urząd Kultury Fizycznej i Turystyki. Tak oto powstał obiekt, z którego korzystają nie tylko uczniowie miejscowej szkoły, ale również inni zainteresowani czynnym uprawianiem sportu.

Zob. Iwkowa: pół roku przed terminem: sala po raz pierwszy, „Gazeta Krakowska” 20.01.2003; Budujemy salę gimnastyczną, „Echo znad Beli” 2002, nr 1; Kronika: Publiczne Gimnazjum w Iwkowej 2000, 2003.

10.113. Kompleks szkolny w Iwkowej – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Bernadeta Klimek – wrzesień 2020.
10.114-10.117. Uroczyste otwarcie sali gimnastycznej w Iwkowej – archiwum PSP w Iwkowej – *Kronika: Publiczne Gimnazjum w Iwkowej* – 2003.

10.118-10.120. Prace ziemne przy budowie sali gimnastycznej – archiwum PSP w Iwkowej – *Kronika: Publiczne Gimnazjum w Iwkowej* – 2000.

10.121-10.122. Kolejne etapy budowy – archiwum GOK w Iwkowej – album: *Wystawa fotograficzna. Panorama kultury gminy Iwkowa. Październik 1992 r.* – 2000; archiwum PSP w Iwkowej – *Kronika: Publiczne Gimnazjum w Iwkowej* – 2001.

10.123. Widok z góry na rozbudowywany kompleks szkolny – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Włodzimierz Kita – sierpień 2002.

10.124. Hala sportowa tuż przed ukończeniem – archiwum PSP w Iwkowej – *Kronika: Publiczne Gimnazjum w Iwkowej* – 2002.

2 stycznia 2003 r. uruchomiono w Gminnej Bibliotece Publicznej w Iwkowej, pierwszą w gminie, ogólnodostępną pracownię komputerową z dostępem do internetu, cieszącą się od samego początku ogromnym zainteresowaniem, zwłaszcza że w latach, o których mowa, tylko nieliczni mieszkańcy posiadali dostęp do tego medium. Przedsięwzięcie było możliwe dzięki zaadaptowaniu przez bibliotekę dodatkowych pomieszczeń w budynku, który w 2002 r. gmina Iwkowa odkupiła od GS-u. Sprzęt komputerowy do internetowej czytelnicy przekazała Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – warunkiem był udział pracownika biblioteki w szkoleniu profilaktycznym „Spójrz inaczej na agresję”. W 2004 r. także w filii bibliotecznej w Wojakowej udostępniono mieszkańcom czytelnicy internetową IKONKA, pozyskaną ze środków programu Ministerstwa Nauki i Informatyzacji.

14 grudnia 2003 r. w piwnicach Gminnego Ośrodka Kultury rozpoczęło swe funkcjonowanie Gminne Centrum Informacji. Na uroczyste otwarcie GCI przybyli radni, sołtysi, dyrektorzy szkół oraz przedsiębiorcy z terenu gminy. Oprócz prezentacji programu obsługującego zarówno osoby poszukujące pracy, jak i pracodawców oferujących zatrudnienie, odbyło się – po raz pierwszy – spotkanie wójta gminy z przedsiębiorcami, *mające na celu usprawnienie i organizację współpracy pomiędzy gminą, a osobami prowadzącymi działalność gospodarczą*.

Gminne Centrum Informacji wyposażone zostało w niezbędny sprzęt komputerowy, aby móc świadczyć bezpłatną i kompleksową pomoc w znalezieniu pracy bezrobotnym, a pracodawcom ułatwić pozyskiwanie niezbędnych informacji. Już w 2004 r. mieszkańcy mogli skorzystać z kursu komputerowego prowadzonego w ramach działania GCI.

Również w 2003 r., 18 października, otwarto w GOK-u Gminną Piwnicę Kulturalną. Wydarzenie to połączone było z wernisażem prac Agaty Repetowskiej, Iwony Helmeckiej i Andrzeja Jasnos – młodych twórców z gminy Iwkowa – uczniów Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych w Nowym Wiśniczu.

Zob. Kronika biblioteki; *Pracownia komputerowa*, „Echo znad Beli” 2003, nr 1.; Katarzyna Jasnos, *Echo GOK: Gminne Centrum Informacji*, oraz *Otwarcie GCI*, „Echo znad Beli” 2003, nr 2 i 3.; *Otwarcie Gminnej Piwnicy Kulturalnej*, „Echo znad Beli” 2003, nr 3.

10.125. Pierwsza pracownia komputerowa w Gminnej Bibliotece Publicznej w Iwkowej – archiwum GBP w Iwkowej – kronika, fot. Bernadeta Klimek – 2003.

10.126. Uczestnicy kursu komputerowego w GCI prowadzonego przez Stanisława Piechnika – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Katarzyna Jasnos – 2004.

10.127. Agata Repetowska, Iwona Helmecka i Andrzej Jasnos podczas wernisażu swoich prac – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – 2003.

10.128. Publiczność na wernisażu prac młodych artystów – archiwum GOK w Iwkowej – kronika, fot. Katarzyna Jasnos – 2003.

Kiedy Gminny Ośrodek Kultury w Iwkowej ogłosił nabór do Dziecięcego Zespołu Pieśni i Tańca Mali Iwkowianie, od razu zapisało się do niego 31 dzieci w wieku szkolnym z terenu całej gminy Iwkowa.

W kwietniu 2003 r., pod okiem instruktorów Łucji Grzymek i Jadwigi Tabaszewskiej, rozpoczęły się próby zespołu. Mali Iwkowianie w towarzystwie Kapeli Ludowej dali swój pierwszy występ już 29 czerwca 2003 r. podczas Powitania Lata w Iwkowej, zachwycając oglądającą ich publiczność.

Stroje regionalne (12 kompletów), zaprojektowane przez doświadczoną etnografkę Marię Żaluską, zostały zakupione w ramach realizacji programu z udziałem środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Mali Iwkowianie, w kolorowych tradycyjnych strojach, z ludowym repertuarem, są prawdziwymi ambasadorami gminy Iwkowa. Występują nie tylko na gminnych uroczystościach, ale także w przeglądach krajowych i zagranicznych, zdobywając laury i sympatię widzów.

W czerwcu 2007 r. podczas XVIII Przeglądu Zespołów Folklorystycznych Regionu Krakowskiego „Krakowiaczek” w Łoniowej, spośród 16 grup dziecięcych jury nagrodiło dwa zespoły: Małych Jastrzębian z Jastrzębiej i Małych Iwkowian z Iwkowej. Jak podaje Dziennik Polski: *Obydwie grupy dziecięce zostały zauważone za szczególne oddanie klimatu ludowego i sceny przez siebie przedstawianej. Otrzymały nagrody finansowe (...) oraz zaproszenie do udziału w XXXI Karpackim Festiwalu Dziecięcych Zespołów Regionalnych w Rabce-Zdroju.*

Efektem współpracy Gminnego Ośrodka Kultury, Stowarzyszenia Rozwoju i Promocji Gminy Iwkowa oraz lokalnej grupy działania „Na Ślikowym Szlaku” było wydanie w 2018 r. teledysku promocyjnego oraz doposażenie zespołu w stroje. Projekt dofinansowany został ze środków województwa małopolskiego w ramach programu Mecenat Małopolski.

Od roku 2016 kierownikiem zespołu jest Sławomir Bryniak.

Zob. Katarzyna Jasnos, *Echo GOK*, „Echo znad Beli” 2006, nr 3.; *Dziecięcy folklor* (MIR), „Dziennik Polski” 06.06.2007; *Kronika GOK w Iwkowej*, marzec 2003, listopad 2018.

10.129. Zespół Pieśni i Tańca Mali Iwkowianie podczas Powitania Lata w Iwkowej – archiwum GOK w Iwkowej – kronika, fot. Włodzimierz Kita – 29.06.2003.

10.130. Występ Małych Iwkowian na przeglądzie dziecięcych zespołów folklorystycznych w Łoniowej – archiwum GOK w Iwkowej – 03.06.2007.

10.131. Powitanie Lata w Iwkowej w 2008 r. – archiwum GOK w Iwkowej.

10.132-10.136. Mali Iwkowianie w plenerze podczas nagrania teledysku promocyjnego – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Małgorzata Gutowicz – 2018.

Boisko położone jest w zakolu rzeki Białki, blisko szosy, z widokiem na modrzewiony las i wznoszące się stromo połomskie wzgórze, zwieńczone krzyżem jubileuszowym. Przyjeżdżający do nas kibice innych drużyn nie mogą nadziwić się urokowi tego miejsca i po meczu niektórzy z nich wyruszają drogą krzyżową na sam szczyt wzgórza, aby nacieszyć oczy rozciągającym się stamtąd rozległym widokiem, panoramą gór z potężnym Jaworzem i Salaszem na wprost, Kobylą i Rogoźnicą po prawej, Dąbrowską i Jodłową Górą po lewej stronie – tak opisuje to piękne miejsce sportowych zmagania Andrzej Marek Maciaś, wierny przyjaciel klubu Olimpia Kąty, które uroczyste otwarto **24 kwietnia 2004 r.** Poświęcenia obiektu dokonał ks. prałat Stanisław Nowak. Teren pod boisko sportowe zakupiono ze środków finansowych gminy, a wszelkie prace przy jego budowie wykonane zostały społecznie.

Krótką historię Klubu Sportowego Olimpia Kąty – na prośbę redakcji – przygotował Jakub Nowak, piłkarz Olimpii:

Dzięki ofiarności, pracy i zaangażowaniu lokalnych sympatyków piłki nożnej, Klub Sportowy Olimpia Kąty powstał 9 listopada 2002 r. Pierwszym, historycznym, prezesem zespołu został znany w środowisku Stanisław Piechnik, mieszkający w Drużkowie Pustym nauczyciel z Liceum Ogólnokształcącego w Czchowie.

Początkowo klub posiadał tylko sekcję seniorów. Rozgrywali oni mecze o mistrzostwo B-Klasy na stadionie LKS-u Iwa Iwkowa. Już w sezonie 2004/2005 drużyna nymalczyła awans do A-klasy, a rok później do ligi okręgowej, w której (z przerwami) występuje do dzisiaj. Największym sukcesem Olimpii był sezon 2018/2019, w którym podopieczni Arkadiusza Śliny nymalczyli awans do IV ligi. Niestety, z powodów organizacyjnych, na kolejny sezon zespół pozostał w lidze okręgowej. Obecnie (2020 r. – red.) trenerem drużyny jest Andrzej Maciaś, a prezesem Wojciech Pajor z Dobrociesza.

A. M. Maciaś, Olimpia Kąty, „Echo znad Beli”, 2008, nr 1.; Kronika: Klub Sportowy Olimpia Kąty; Jakub Nowak, Krótka historia Klubu Sportowego Olimpia Kąty, 2020.

10.137. Uroczyste otwarcie i poświęcenie boiska sportowego w Kątach – archiwum GOK w Iwkowej – 2004.

10.138. Pierwsze prace przy budowie boiska w Kątach – archiwum GOK w Iwkowej – lato 2003.

10.139. Drużyna Olimpii Kąty z pierwszym prezesem klubu – Stanisławem Piechnikiem, pierwszym trenerem – Marianem Drobiszewskim oraz Januszem Maciaszem – pierwszym kierownikiem drużyny – archiwum KS Olimpia Kąty – kronika – 2005.

10.140. Sparing z drużyną AKS Ujanowice – archiwum KS Olimpia Kąty – kronika – ok. 2004.

10.141. Stadion Olimpi – rozgrzewka przed meczem z KS Okocimski. Widok na kościół, ochronkę i szkołę w Kątach – archiwum Facebook KS Olimpia Kąty – 02.04.2017.

10.142. Olimpia Kąty kontra KS Okocimski Brzesko. W tle budynki zaplecza sportowego, powstałe wiosną 2009 r. – archiwum Facebook KS Olimpia Kąty – 02.04.2017.

10.143. Obóz przygotowawczy w Gródku nad Dunajcem – archiwum Facebook KS Olimpia Kąty, fot. Jakub Nowak – marzec 2018.

10.144. Skupienie przed meczem – archiwum Facebook KS Olimpia Kąty, fot. Krzysztof Flesz – 2019.

10.145. Zwycięski mecz o mistrzostwo ligi: Olimpia Kąty kontra Tarnavia Tarnawa z wynikiem 7:0 – archiwum Facebook KS Olimpia Kąty, fot. Krzysztof Flesz – rok 2019.

10.146. Skład drużyny, która wywalczyła awans do IV ligi, z trenerem Arkadiuszem Śliwą (trzeci od lewej u góry) – archiwum Facebook KS Olimpia Kąty, fot. Krzysztof Flesz – 2019.

W dniach 7-8 czerwca 2003 r. odbywało się referendum, w którym ponad 77% Polaków opowiedziało się za przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej, w związku z czym od **1 maja 2004 r.** Polska stała się krajem unijnym. Od tamtej pory dla samorządów rozpoczął się nowy okres aktywności, związany z możliwością pozyskiwania dużych środków na cele inwestycyjne. W okresie poprzedzającym wstąpienie Polski do UE gmina Iwkowa korzystała już z przedakcesyjnego wsparcia z programu PHARE (m.in. przy odbudowie gminy po powodzi w 1997 i 1998 r.).

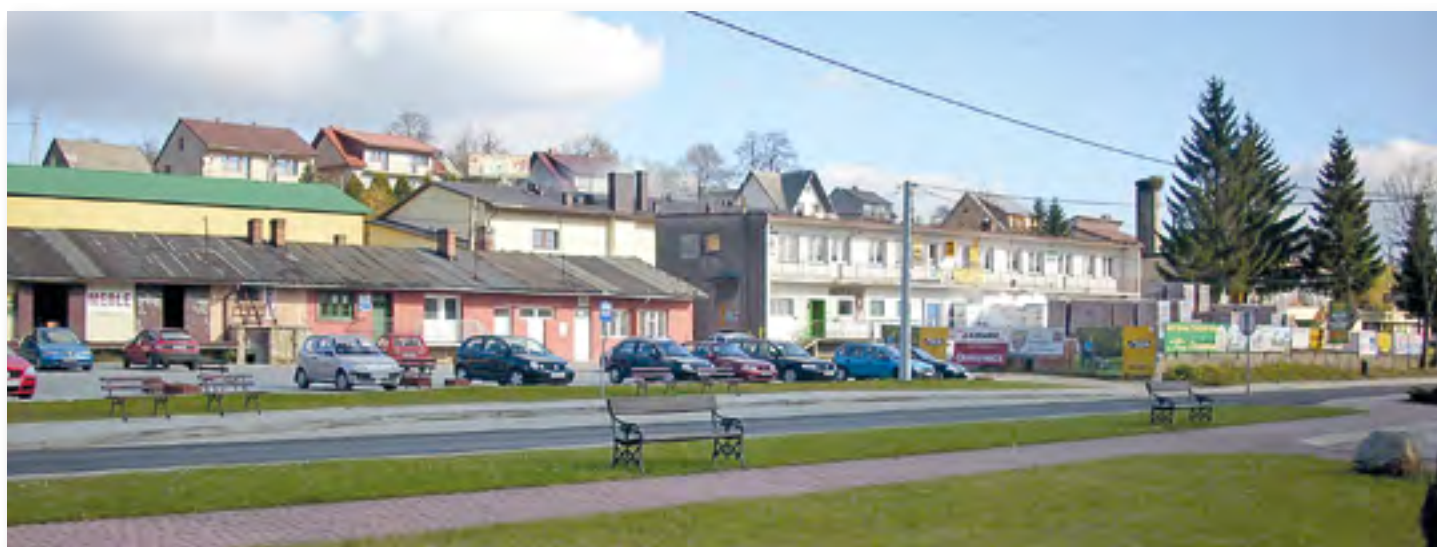
W 2004 r. w ramach programu SAPARD, przeznaczonego dla rolnictwa i obszarów wiejskich, przystąpiono do zagospodarowania Centrum Iwkowej – budowy muru, ronda i altany turystycznej.

Koncepcja nowej społecznej przestrzeni, stanowiącej rodzaj rynku, zaczęła się urzeczywistniać już w 2003 r., kiedy to UG wykupił od GS „Sch” grunt nad rzeką Belą (plac dawnego skupu żywca), a następnie poddano go rewitalizacji, tworząc estetyczną przestrzeń. Następnym działaniem było nabycie kolejnej części terenu od spółdzielni, po przeciwnej stronie skwerku. W ten sposób wyznaczono obszar nowego centrum wsi. W okolicy zabytkowego kościoła wykupione zostały prywatne działki – w tym miejscu powstał obszerny parking. Po obu stronach ulicy postawiono nowe przystanki komunikacyjne, plac główny wyłożono kostką brukową. Ostatnią fazą tych zmian, zapowiadaną przez samorząd gminy, ma być wybudowanie wielofunkcyjnego obiektu w miejscu istniejących jeszcze starych magazynów handlowych GS-u, w których przez lata działała Wytwórnia Wód Gazowanych, produkująca sławną iwkową oranżadę. Projekt pod nazwą Iwowskie Centrum Aktywności przewiduje przebudowę i rozbudowę budynku bylej oranżadziarni w Iwkowej, który ma łączyć funkcje kulturalne, społeczne i usługowe w celu *zmniejszenia wykluczenia społecznego wśród starszych grup ludności, aktywizacji dzieci i młodzieży oraz stworzenia kompleksowej infrastruktury społeczno-kulturalnej (...)*. Centralne miejsce w nowym obiekcie przeznaczone będzie na potrzeby Gminnej Biblioteki Publicznej w Iwkowej.

Zob. Bernadeta Klimek, *Apel do mieszkańców Gminy Iwkowa o poparcie idei budowy nowej Biblioteki Publicznej*, „Echo znad Beli” 2012, nr 2.; *Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Iwkowa na lata 2015-2024*, UG Iwkowa 2016.

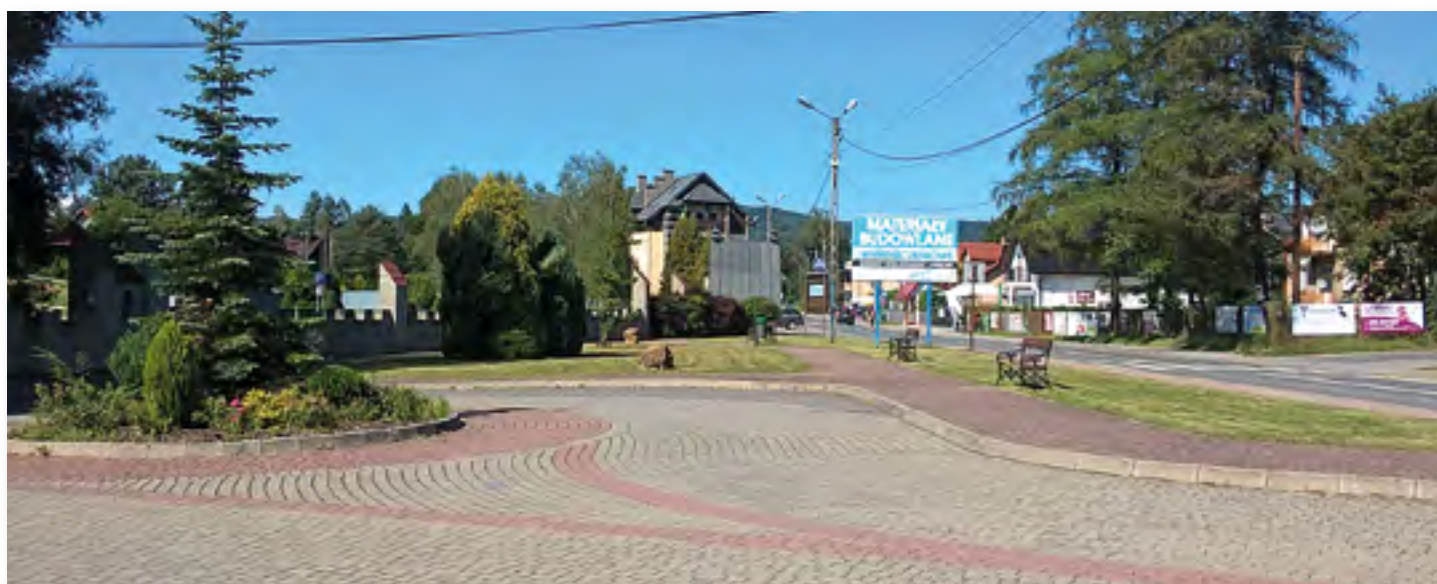

10.147-10.149. Prace przy budowie muru – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja *Fotografie*, fot. Bernadeta Klimek – 2004.

10.150-10.154. Centrum Iwkowej w 2010 r. – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Zbigniew Klimek.

10.155-10.156. Centrum Iwkowej w 2020 r. – widok na wiatę przystankową i ogródki gastronomiczne oraz parking przy kościele Nawiedzenia NMP w Iwkowej – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Bernadeta Klimek.

10.157-10.160. Odnowiony plac w centrum Iwkowej, tzw. skwerek – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Bernadeta Klimek – wrzesień 2020.

2 kwietnia 2005 r., w sobotę o godzinie 21.37, świat okrył się żałobą! Odszedł papież Jan Paweł II.

8 kwietnia na Placu Świętego Piotra żegnały go miliony wiernych, w tym kilkaset tysięcy Polaków, 200 delegacji państwowych, królowie i szefowie rządów, przedstawiciele najważniejszych religii świata. Mieszkańcy gminy Iwkowa także tam byli. Ci, którzy nie mogli pojechać do Rzymu, łączyli się z tym miejscem za pośrednictwem telewizji czy internetu... Wiatr przewracał karty złożonej na trumnie papieża ewangelii... Santo Subito (święty natychmiast!) slychać było w każdym zakątku kuli ziemskiej.

Już 9 maja 2005 r. papież Benedykt XVI, odstępując od wymaganego pięcioletniego okresu, ogłosił, że nie widzi przeszkód, by proces beatyfikacyjny rozpoczął się natychmiast. 1 maja 2011 r. Jan Paweł II został beatyfikowany, a 27 kwietnia 2014 r. odbyła się jego kanonizacja.

Nieznajemy było życie Ojca Świętego, ale też nieznajemy była jego śmierć i pogrzeb: śmierć – przykład godnego umierania w cierpieniu oraz pokory wobec Boga i jego wyroków; a pogrzeb – ostatnia lekcja wiary w Boga (...).

Jako Bracia Kurkowi dotarliśmy do Spisowej Bramy, czyli około 70-80 metrów od miejsca głównej ceremonii. Gdy ukazała się trumna z ciałem Papieża, niesiona przez 12 mężczyzn, symbolizujących 12 apostołów, rozległy się oklaski (w kulturze włoskiej przejaw miłości i przywiązania). Brawa narastały jak fala, ogarniając cały plac. Te oklaski będę słyszał zawsze. Czulem się dumny, że nasz rodak jest kochany przez cały świat. Na trumnie złożono otwartą Ewangelię, a wiatr przewracał kartki. Ciągle na nie patrzyłem... to tak, jakby Ojciec Święty po raz ostatni przypomniał nam: tu są wasze wartości życiowe, tu są zasady jak żyć. Aż w końcu księga się zamknęła z głośnym trzaskiem...

Gość w dom: Jan Grzegorz Pacut, „Echo znad Beli” 2008, nr 2.

Całą ceremonię widzieliśmy na własne oczy. To była prawdziwa „uczta duchowa”. Szczególnie końcowe obrzędy doprowadziły do niesamowitego wzruszenia. Nikt nie krył też. Po zakończonych uroczystościach wszyscy pozostali na miejscach, nikomu nie spieszyło się z opuszczeniem placu. Wszyscy stali, bili brawa i wpatrywali się w bazylikę, jakby liczyli na jakiś cud (...). Była to pielgrzymka, którą będę pamiętał do końca życia. Dziękuję Bogu, że wybrał właśnie mnie, abym mógł uczestniczyć w tak ważnym dla kościoła katolickiego wydarzeniu.

Jakub Hamielec, *Cały pogrzeb widzieliśmy na własne oczy...*, „W Naszej Parafii” 2005, nr 3.

„Narodowe rekolekcje”, „powiew Ducha Św.”, „wiosna Kościoła”... Tak określano to, co działo się w Polsce i w świecie w dniach odchodzenia zę świata i pożegnania Ojca Świętego Jana Pawła II. Przed laty nie przewidziano Jego wyboru... Teraz nikt nie przewidywał, jak potężnie przemówi wtedy, gdy zamilknie (...). Głęboko przeżywaliśmy odejście Ojca Świętego także w naszej parafii, jak kogoś z rodziny, jak kogoś najbliższego... Po otrzymaniu wiadomości o śmierci w sobotni wieczór długo biły dzwony... Do dnia pogrzebu kościół był otwarty przez cały dzień..., flagi, narodo- wa i papieska z czarną stulą wynieszone przy wejściu... Gromadziliśmy się na mszach św. (z różańcem) i apelu wieczor- nym o 21.00... Z dnia na dzień przybywało ludzi, zniczy, kwiatów... W dniu pogrzebu na mszy św. o 8.30 kościół był wypełniony po brzegi, nie wszyscy mogli wejść do środka... potem w czasie transmisji uroczystości z Watykanu na drogach panowała cisza... Wszystkie urzędy, szkoły, sklepy były zamknięte... W tej ciszy i skupieniu mówił Ojciec Święty...

ks. Józef Gurgul, *Narodowe rekolekcje: w tej ciszy i skupieniu mówił Ojciec Święty*, „W Naszej Parafii” 2005, nr 3.

2 kwietnia (2006 r. – red.) obchodziliśmy pierwszą rocznicę Jego śmierci. Tego dnia, podobnie jak i rok temu zjed- noczyli się wszyscy. Uroczystości upamiętniające Jego pontyfikat odbywały się na całym świecie. Także u nas, w tej małej gminie, odprawiano Mszę św., w czasie których prosiliśmy o szybką beatyfikację Jana Pawła II.

Pod krzyżem jubileuszowym w Kątach odbył się wspólny apel. Zebrało się tam wielu ludzi i wszyscy szli z tym samym uczuciem – że smutkiem, bo nie ma Go wśród nas. Uczestnicząc w tym apelu, czułam tę cudowną jedność, która nas ludzi łączyła. Młodzież czytała piękne teksty, śpiewano pieśni, które oddawały dosłownie pontyfikat. I choć tak naprawdę nigdy nie widziałam Ojca Świętego tak całkiem z bliska (...), odczuwam Jego brak.

Katarzyna Stanuch, *Wspomnienie o Ojcu Świętym*, „W Naszej Parafii” 2005, nr 3.

10.161. Grób św. Jana Pawła II w Bazylice św. Piotra w Watykanie – miejsce pielgrzymek wielu Polaków. 2 maja 2011 r. trumnę ze szczątkami papieża przeniesiono z grot watykańskich do kaplicy św. Sebastiana, starą płytę nagrobną przekazano do sanktuarium Jana Pawła II w Łagiewnikach pod Krakowem – archiwum GBP w Iwkowej – ze zbiorów prywatnych Bernadety Klimek, fot. Bernadeta Klimek – 15.04.2012.

1 lipca 2007 r., podczas Powitania Lata w Iwkowej, oficjalnie otwarto budynek Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Iwkowej. Uroczystego przecięcia wstęgi dokonali: Bogusław Kamiński – wójt gminy Iwkowa, Bálint Molnár – burmistrz gminy Öcsöd na Węgrzech, Tadeusz Klimek – Wójt gminy Lipnica Murowana, Jan Sady – wicestarosta powiatu brzeskiego, Marek Strzelec – prezes LKS Iwa Iwkowa oraz Marcin Gawel – wójt gminy Palecznica.

Budowę zaplecza sportowego LKS Iwa Iwkowa rozpoczęto latem 2006 r. w ramach programu „Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego”. W tym samym czasie i z tego samego programu zakupiono scenę z zadaniem oraz wybudowano pięć placów zabaw: przy szkołach podstawowych w Dobrocieszu, Kątach i Wojakowej, przy przedszkolu w Porąbce Iwkowskiej i obok stadionu Ivy

*Centrum otwarte, „Dziennik Polski” 9.07.2007
oraz Kilka słów o... placach zabaw i zapleczu
sportowym, „Echo znad Beli” 2006, nr 4.*

10.162. Powitanie Lata w Iwkowej w dniu otwarcia budynku LKS Iwa Iwkowa – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – 2007.

10.163. Oficjalne otwarcie Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Iwkowej – archiwum GOK w Iwkowej – 2007.

10.164-10.165. Prace związane z budową nowego i rozbiórką starego budynku zaplecza sportowego – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Katarzyna Jasnos – 2006 (fot.1); archiwum LKS Iwa Iwkowa – 2007 (fot.2).

22 sierpnia 2007 r. na Rynku Głównym w Krakowie, podczas XXXI Targów Sztuki Ludowej, gmina Iwkowa miała swój wielki dzień!

Imprezę rozpoczął barwny korowód wokół Rynku Głównego, na którego czele stanął wójt gminy Iwkowa Bogusław Kamiński. Potem na kilka godzin scenę pod ratuszem przejęli w swe władanie mieszkańcy ziemi iwkońskiej. Na estradzie wystąpiły wszystkie zespoły działające przy Gminnym Ośrodku Kultury: Mali Iwkowianie, Iwkowianie, Iwkowska Orkiestra Dęta, a także Malwinki, Młodzieżowy Zespół Instrumentalny z Wojakowej oraz amatorskie grupy teatralne z Wojakowej, Dobrociesza i Iwkowej-Nagórza.

Pomimo padającego deszczu, który na szczęście szybko minął, występy oglądali i oklaskiwali zgromadzeni na rynku krakowianie i nie tylko. Dużym zainteresowaniem cieszyły się stoiska promujące twórczość lokalnych artystów i wyroby iwkońskich przedsiębiorców. Gminna Biblioteka Publiczna prezentowała wydawnictwa regionalne, a Gminny Ośrodek Kultury wydawnictwa promocyjne, dotyczące naszego regionu. Specyficzną formą promocji był konkurs wiedzy o gminie Iwkowa, w którym na pytania bezbłędnie odpowiadali mieszkańcy Krakowa i innych zakątków Polski. Konkurs poprzedziła prezentacja naszej gminy, o której opowiadał wójt Bogusław Kamiński. Dorota Kwaśna z Iwkowej-Nagórza piękną iwkońską gwara opowiadała o mieszkańcach, a Grzegorz Jarzmik z Wojakowej przedstawił fragment twórczości Józefa Kosakowskiego. O walorach turystycznych opowiadała Krystyna Grzybowska-Mnich, do niedawna krakowianka, a teraz iwkońkianka. Całości występów dopełnił Zygmunt Trojanowski z Dobrociesza, który z wrodzonym poczuciem humoru opowiadał o zaletach naszych śliwek (pod różnymi postaciami). Podczas występów odbyła się również premiera jubileuszowej płyty Kapeli oraz ZPiT Iwkowianie, którzy wybranymi utworami z płyty zakończyli występy na scenie pod ratuszem.

Dzień Gminy Iwkowa na Rynku Głównym w Krakowie, „Echo znad Beli” 2007, nr 4.

10.166-10.168. Barwny korowód mieszkańców gminy Iwkowa na Rynku Głównym w Krakowie – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Katarzyna Jasnos – 2007.

10.169-10.174. Dzień Gminy Iwkowa na Rynku Głównym w Krakowie; na scenie grupa teatralna z wiosek parafii Wojakowa, Mali Iwkowianie, Iwkowska Orkiestra Dęta, Zygmunt Trojanowski – gawędziarz z Dobrociesza oraz stoiska biblioteki gminnej i przedsiębiorców z terenu gminy Iwkowa – fot. 1-3, 5-6 – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Włodzimierz Kita – 2007; fot. 4 – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Katarzyna Jasnos – 2007.

W 2007 r. ukazała się książka pt. „Ochotnicy ziemi brzeskiej”, na kartach której znalazła się historia powstania poszczególnych jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych i ich aktualnej działalności. Nie zabrakło w niej oczywiście informacji o naszych ochotnikach.

Każdego roku na terenie gminy odbywają się Gminne Zawody Strażackie, w których rywalizują ze sobą drużyny OSP w Iwkowej, Porąbce Iwkowskiej i Wojakowej.

W 2007 r. zawody te miały miejsce **15 lipca** na stadionie Ivy, gdzie 6 drużyn konkurowało w ćwiczeniach bojowych oraz sztafecie pożarniczej. W klasyfikacji generalnej zwyciężyły 2 drużyny z Porąbki Iwkowskiej, a trzecie miejsce wywalczyli strażacy z OSP w Iwkowej.

W tym dniu druhowie otrzymali również strażackie odznaczenia z rąk wicemarszałka Sejmu RP Jarosława Kalinowskiego, który przybył do Iwkowej na uroczystość 100-lecia istnienia ruchu ludowego na ziemi iwkwowskiej. Z tej okazji okolicznościowe przemówienie wygłosił dr Jan Hebda, a zasłużonych działaczy Polskiego Stronnictwa Ludowego odznaczono medalami. Ponadto w szereg PSL-u wstąpiło wtedy 36 osób.

Warto tu wspomnieć o początkach działalności koła PSL w Iwkowej, które założone zostało w 1907 r., po akcji propagandowo-uświadamiającej przeprowadzonej przez profesora gimnazjalnego Stanisława Grzymka, co przyczyniło się do wyraźnego ożywienia lokalnej społeczności. W tym samym roku utworzono Spółkę Oszczędności, około 1910 r. powstało Kółko Rolnicze ze sklepem i sprzętem rolniczym do wynajęcia, zaczęto także prowadzić kursy i szkolenia dla rolników. Działania te inicjowane były właśnie przez iwkwowskie koło PSL-u.

W 1932 r., *w Iwkowej na olbrzymim zgromadzeniu przy udziale około 5 tys. ludzi przemawiał p. Witos*, o czym możemy przeczytać w organie prasowym Stronnictwa Ludowego „Piast” z kwietnia 1933 r.

Wincenty Witos, polityk wywodzący się ze stanu chłopskiego i najwybitniejszy działacz ruchu ludowego, przybył do Iwkowej na wiec, zorganizowany przez miejscowych działaczy PSL, co było nie lada wyzwaniem (np. logistycznym) dla obu stron, zważywszy na ówczesny konflikt Witosza z władzami sanacyjnymi, skutkujący różnymi sankcjami ze strony sanacji wobec przywódcy PSL.

Zob. „Echo znad Beli”: *Zawody strażackie*, 2007, nr 4.; Stefan Szot, *Wincenty Witos w Iwkowej*, 2003, nr 2.; Stefan Szot, *100-lecie Polskiego Stronnictwa Ludowego w Iwkowej*, 2007, nr 2.

10.175. Zawody Strażackie w 2007 r. – archiwum GOK w Iwkowej – kronika.

10.176-10.178. Zawody Strażackie w 2008 r. (fot. 1, 2) i w 2014 r. (fot. 3) – archiwum GOK w Iwkowej – kronika.

10.179-10.180. Jarosław Kalinowski podczas Gminnych Zawodów Strażackich w 2007 r. – archiwum GOK w Iwkowej – kronika.

Ziemia Iwkowska gościła przedstawicieli sfer rządowych także w ostatnich latach.

W 2010 r. Prezes Zarządu Głównego Ochotniczych Straży Pożarnych, wicepremier RP Waldemar Pawlak, odwiedził OSP w Porąbce Iwkowskiej, gdzie, w towarzystwie wójta gminy Bogusława Kamińskiego i komendanta gminnego OSP Zenona Nowackiego, strażacy mogli porozmawiać o rozbudowie i wyposażeniu swojej jednostki, a następnie w ośrodku kultury wicepremier spotkał się z mieszkańcami gminy. Innym politykiem goszczącym na Iwkowszczyźnie był Prezydent RP Bronisław Komorowski, który w dniach 16-17 kwietnia 2011 r. przebywał wraz z małżonką w Bacówce „Biały Jeleń”. Jak wspomina jej właściciel, Janusz Szot, pan prezydent *po przyjeździe zaszczycił nas wspólnym obiadem, w którym, oprócz naszej rodziny, brali udział wójtowie gmin Iwkowa i Lipnica Murowana*. Głównym celem wizyty było spotkanie z miejscowymi hodowcami koni huculskich oraz udział w Niedzieli Palmowej w Lipnicy Murowanej.

Z zaproszenia wójta gminy 6 listopada 2014 r. skorzystał Minister Pracy i Polityki Społecznej Władysław Kosiniak-Kamysz, który w sali GOK-u spotkał się z uczestnikami projektu związanego z integracją międzypokoleniową, a rok później odwiedził gminę Iwkowa przy okazji Gminnych Zawodów Strażackich, odbywających się na stadionie Olimpij w Kątach.

W 2018 r. miało miejsce Otwarcie Sezonu Turystycznego w Małopolsce, podczas którego udostępniono dla turystów wieżę widokową na Szpilówce. Symbolicznego otwarcia wieży, wspólnie z radnymi i wójtem gminy Iwkowa, dokonali: Elżbieta Bieńkowska – unijna komisarz ds. rynku wewnętrznego i usług, Patryk Jaki – wiceminister sprawiedliwości i poseł Arkadiusz Mularczyk. W styczniu 2020 r., z okazji oddania do użytku inwestycji komunalnych (m.in. oczyszczalni ścieków i stacji uzdatniania wody), przybyła z wizytą Józefa Szczurek-Żelazko – wiceminister zdrowia.

Zob. „Echo znad Beli”: *Zawody strażackie*, 2007, nr 4; *Ludzie miejsca wydarzenia*, 2011 nr 2, [rozmowa Wojciecha Hili z Januszem Szotem]; Joanna Szczepańska, *Władysław Kosiniak Kamysz, Minister Pracy i Polityki Społecznej, w Iwkowej*, 2014, nr 4 oraz *Kronika GOK w Iwkowej*, 2010.

10.181-10.182. Wicepremier RP Waldemar Pawlak podczas wizyty w 2010 r. – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Małgorzata Gutowicz.

10.183. Prezydent Bronisław Komorowski w towarzystwie wójtów: Bogusława Kamińskiego (Iwkowa) i Tomasza Gromali (Lipnica Murowana) oraz właścicieli Bacówki – Lucyny i Janusza Szotów – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Jacek L. Piotrowski – 2011.

10.184. Władysław Kosiniak-Kamysz na stadionie w Kątach w 2015 r. – archiwum GOK w Iwkowej – kronika, fot. Małgorzata Gutowicz.

Pod tajemniczą nazwą GeMnO kryje się Górski Maraton na Orientację – ogólnopolska impreza sportowa, której trasy, piesze i rowerowe, wiodą przez teren gmin Śliwkowego Szlaku.

Pomysłodawcą i jednym z organizatorów tego przedsięwzięcia jest Jerzy Kryjomski – działacz sportowy i instruktor sportów ekstremalnych z Chrzanowa, rodem z Wojakowej. O pomysśle na GeMnO mówi: *Po kilku latach startów w biegach na orientację, maratonach górskich oraz rajdach ekstremalnych, przekonałem się, że moje rodzinne strony świetnie się do takich celów nadają. Wystarczyło poparcie rodziny i przyjaciół (szczególnie Staszka Tokarskiego i pani Lucyny Szot) oraz przychylność pana wójta – Bogusława Kamińskiego, żeby to przedsięwzięcie wcielić w życie. Grzechem byłoby nie pochwalić się tak pięknymi terenami, o tak ciekawej kulturze i historii.*

Organizatorem wydarzenia, które odbywa się od 2007 r., jest klub sportowy „Kościelec” z Chrzanowa przy udziale gminy Iwkowa, Stowarzyszenia Rozwoju i Promocji Gminy Iwkowa, Fundacji Energetyka na Rzecz Polski Południowej, Gminnego Ośrodka Kultury w Iwkowej i Zespołu Szkół w Wojakowej. Poza znaczeniem turystycznym i integracyjnym organizacja maratonu jest doskonałą okazją do promocji atutów przyrodniczych i kulturowych gminy Iwkowa.

Zob. J. Kryjomski, *III Górski Maraton na Orientację*, „Echo znad Beli” 2009, nr 3 oraz *Spotkanie z... Jerzym Kryjomskim*, tamże, 2010, nr 3.

10.185. Bogusław Kamiński – wójt gminy Iwkowa i Jerzy Kryjomski – główny organizator imprezy ze zwycięzcami maratonu w kategorii Weterani w I edycji GeMnO – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – 2007.

10.186. Start maratonu przy UG w Iwkowej w 2010 r. – archiwum GOK w Iwkowej – kronika.

10.187. Uczestnicy przed szkołą w Wojakowej w 2014 r. – archiwum GOK w Iwkowej – kronika.

10.188. Na cmentarzu wojennym nr 300 w Rajbrocie – Kobyle; na zdjęciu m. in. organizatorzy trasy – Maria i Stanisław Tokarscy – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – 2014.

Są perfekcyjni. W repertuarze, ubiorze i tańcach, które prezentują na scenie. Ich występ to barwne widowisko, które można oglądać bez końca. Taki efekt to jednak lata ćwiczeń i prób. Wyrzeczeń i poświęceń.

Tak o zespole Iwkowianie, z okazji 25-lecia jego istnienia, pisała Małgorzata Wićcek na łamach „Gazety Krakowskiej” **7 września 2007 r.**

Kapela ludowa Iwkowianie powstała z inicjatywy Józefa Kijaka i Mieczysława Tabaszewskiego w 1982 r. Tworzyli ją ludzie od dzieciństwa związani z muzyką i śpiewem, a byli to, oprócz założycieli, Jan Zięć, Bronisław Turek, Stanisław Kolodziej, Stanisław Repetowski i Jan Piechowicz.

Pod koniec lat 80. do kapeli dołączyła grupa taneczno-śpiewacza, a od 2004 r. oba zespoły funkcjonują jako całość, tworząc Zespół Pieśni i Tańca Iwkowianie. Na przestrzeni lat skład zespołu, działającego przy Gminnym Ośrodku Kultury w Iwkowej, ulegał kilkakrotnie zmianie i obecnie tworzą go młodzi miłośnicy tutejszej kultury ludowej. Czerpiąc z wiedzy i pamięci starszych pokoleń zebrano i opracowano utwory oraz zwyczaje przekazujące piękno i oryginalność miejscowego folkloru, co dodatkowo podkreślają barwne stroje i tradycyjne instrumenty, czyniąc tym samym Iwkowian wizytówką zarówno gminy, jak i powiatu, o czym świadczą liczne sukcesy na przeglądach krajowych i zagranicznych.

Z okazji srebrnego jubileuszu grupy, doceniając wkład pracy osób ją tworzących, wojewoda małopolski Maciej Klima w piśmie skierowanym do Stanisława Repetowskiego, kierownika kapeli ludowej Iwkowianie, napisał: *Ćwierćwiecze działalności związanej z propagowaniem kultury i folkloru Waszej „małej ojczyzny” zasługuje na szczególne wyrazy uznania i szacunku. Udział w licznych konkursach krajowych i zagranicznych dowodzi bardzo wysokiego poziomu artystycznego, który prezentuje zespół. Wasza rola w upowszechnianiu bogactwa tradycji ludowej jest trudna do przecenienia.* Z okazji jubileuszy (25- i 30-lecia) ukazały się płyty: „My są Iwkowianie” (2007 r., CD) i „Obigrowka u Pana Młodygo” (2012 r., DVD).

Zob. M. Wićcek, *Iwkowianie mają Jubileusz: Ćwierćwiecze*, „Gazeta Krakowska” 7.09.2007; *Iwkowianie mają 20 lat*, „Echo znad Beli” 2002, nr 2 oraz *Kronika GOK w Iwkowej* – 2007.

10.189. Zespół Iwkowianie – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – 2002.

10.190. Jubileuszowe gratulacje na ręce Józefa Kijaka składa wójt gminy Iwkowa – Bogusław Kamiński – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – 2007.

10.191. Występ 22.09.2013 r. w Miasteczku Galicyjskim w Nowym Sączu – archiwum GOK w Iwkowej – kronika.

10.192. „My są Iwkowianie” – płyta wydana w 2007 r. – archiwum GBP w Iwkowej.

10.193. Iwkuwianie na Międzynarodowym Festiwalu Folkloru w Rumunii w 2013 r. – archiwum GOK w Iwkuwej – kronika.

10.194-10.195. „Naskie godanie i śpijowanie” oraz „Narodził się Bóg Dziecina... w Iwkuwej” – płyty wydane w latach 2016 i 2020 – archiwum GBP w Iwkuwej.

10.196. Zdjęcie plenerowe w Bacówce „Biały Jeleń” – archiwum GOK w Iwkuwej, fot. Małgorzata Gutowicz – 2017.

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej mobilizuje lokalne społeczności do wspólnego działania na rzecz rozwoju zarówno społecznego, jak i gospodarczego. Na terenie gminy Iwkowa ma swoją siedzibę działające od **2008 r.** Stowarzyszenie „Na Śliwkowym Szlaku”.

Stowarzyszenie „Na Śliwkowym Szlaku”, to Lokalna Grupa Działania skupiająca 7 małopolskich gmin: Czchów, Gnojnik i Iwkowa (powiat brzeski), Łososina Dolna, Gródek nad Dunajcem i – od 2014 r. – Korzenna (powiat nowosądecki), Lipnica Murowana (powiat bocheński). W latach 2008-2015 członkiem LGD była również gmina Laskowa. Stowarzyszenie powstało w 2008 r. i zgodnie z misją koncentruje się na podniesieniu jakości życia mieszkańców z wykorzystaniem bogactwa historii, tradycji i kultury siedmiu gmin. Na Śliwkowym Szlaku znaleźć można nie tylko liczne sady i to, co z przetwórstwem owoców jest związane, ale także bogate dziedzictwo duchowe i materialne pokoleń, obiekty sportowe umożliwiające aktywny wypoczynek, a także całą infrastrukturę turystyczną pozwalającą na spędzenie czasu z dala od miejskiego zgiełku. Władzami Stowarzyszenia są: Walne Zebranie, Zarząd, Komisja Rewizyjna oraz Rada. Mieszkańcy gminy Iwkowa prężnie działają w organach statutowych. Od samego początku prezesem Zarządu Stowarzyszenia jest Katarzyna Jasnos. W Komisji Rewizyjnej stanowisko zastępcy przewodniczącego pełni Jolanta Nowicka-Czubek. Od 2008 r. członkami Rady Stowarzyszenia są Bogusław Kamiński – przewodniczący i Bernadeta Odrzywolska. W latach 2008-2013 członkiem Rady była Lucyna Szot, którą następnie zastąpiła Magdalena Szot, a w roku 2015 do Rady Stowarzyszenia dołączył Marek Strzelec. W 2016 r. zarówno Marek Strzelec, jak i Magdalena Szot zrezygnowali z zasiadania w Radzie – w ich miejsce weszli Agata Żołna oraz Andrzej Kociotek. W 2019 r. Andrzej Kociotek zrezygnował z członkostwa, a jego mandat otrzymał Piotr Repetowski. Tak więc obecnie, w 2020 r., w skład Rady Stowarzyszenia „Na Śliwkowym Szlaku” z gminy Iwkowa wchodzi: Bogusław Kamiński, Bernadeta Odrzywolska, Agata Żołna, Piotr Repetowski.

Informacja Biura Stowarzyszenia „Na Śliwkowym Szlaku”

10.197. Logo Stowarzyszenia – archiwum GOK w Iwkowej.

10.198. Grupa założycielska Stowarzyszenia „Na Śliwkowym Szlaku” podczas spotkania w Bacówce „Biały Jeleń” – archiwum GOK w Iwkowej – 2008.

Za pośrednictwem Stowarzyszenia „Na Śliwkowym Szlaku”, ze środków unijnych, zrealizowano wiele znaczących projektów w zakresie działalności inwestycyjnej, infrastruktury turystycznej i sportowej oraz działalności promocyjnej i edukacyjnej.

Gmina Iwkowa w okresie 2009-2015 pozyskała środki w łącznej wysokości 911 683,75 zł na następujące projekty: Budowa wiaty (altany turystycznej) w miejscowości Iwkowa gm. Iwkowa; Wyposażenie świetlicy wiejskiej działającej przy Gminnym Ośrodku Kultury w Iwkowej; Budowa ogólnodostępnego placu zabaw dla dzieci na terenie miejscowości Iwkowa; Oznakowanie istniejących i wytyczenie nowych szlaków turystycznych wraz z montażem tablic informacyjnych oraz oznakowanie obiektów zabytkowych na terenie gminy Iwkowa; Budowa wiaty turystycznej w Iwkowej; Zagospodarowanie przestrzeni publicznej poprzez remont parkingu i ogrodzenia oraz montaż tablic informacyjnych w miejscowości Iwkowa; Poprawa estetyki – rozbudowa, nadbudowa, remont budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Wojakowej – etap I; Budowa parkingów na terenie gminy Iwkowa; Budowa infrastruktury przeznaczonej do promocji lokalnych produktów oraz usług z obszaru Śliwkowego Szlaku; Budowa szlaku pieszego wraz z montażem małej architektury w miejscowości Katy – Etap I; Turystyczna Iwkowa – promocja turystyki i rekreacji na terenie gminy Iwkowa poprzez przygotowanie i emisję spotów telewizyjnych, audycje radiowe, artykuły prasowe i gadżety reklamowe.

Gminna Biblioteka Publiczna w Iwkowej w okresie 2009-2014 pozyskała środki w wysokości 44 254,32 zł na następujące projekty: Dzieje gminy Iwkowa fotografią malowane oraz Śladami rodów osiadłych na prastarych iwkowskiach rolach – wydanie dwóch publikacji książkowych związanych z historią iwkowskiach ról i zorganizowanie imprezy promocyjnej.

Gminny Ośrodek Kultury w Iwkowej w okresie 2011-2015, zdobył fundusze w wysokości 106 645,82 zł na następujące projekty: Zakup wyposażenia do świetlicy wiejskiej w Gminnym Ośrodku Kultury w Iwkowej – pianina cyfrowego na potrzeby edukacyjne i promocyjne; Renowacja zabytkowej kaplicy – pustelni św. Urbana w Iwkowej wraz z zagospodarowaniem terenu; Promocja i modernizacja bazy turystycznej gm. Iwkowa; Organizacja Rodzinnego Rajdu Rowerowego trasą produktu lokalnego – Szlakiem Suszonej Śliwki oraz promocja walorów turystycznych i produktów lokalnych z obszaru LGD; Organizacja cyklu imprez kulturalnych wzbogaconą o dodatkowe elementy promujące walory kulturowe regionu i produkty lokalne; Warsztaty muzyczne oraz zakup mundurów dla Iwkovskiej Orkiestry Dętej na obchody jubileuszu 100-lecia istnienia w 2011 r.

Ochotnicza Straż Pożarna w Iwkowej w okresie 2011-2013 pozyskała kwotę 24 356,62 zł na projekt Zagospodarowanie przestrzeni publicznej w miejscowości Iwkowa poprzez wykonanie skweru.

Stowarzyszenie Rozwoju i Promocji Gminy Iwkowa w okresie 2011-2020 uzyskało 325 114,08 zł na następujące projekty: Budowa placu zabaw w Iwkowej Nagórzu; Budowa ogólnodostępnego boiska sportowo-rekreacyjnego w Iwkowej Nagórzu; Zagospodarowanie przestrzeni publicznej w Iwkowej-Nagórzu: montaż urządzeń fitness, elementów dodatkowych, stoiska składanego oraz wykonanie monitoringu; Zakup profesjonalnego oświetlenia scenicznego na potrzeby organizacji imprez kulturalnych w gminie Iwkowa; Językowe specjały Śliwkowego Szlaku – multimedialne opracowanie słownictwa gwarowego; Rozwój turystyki na terenie gminy Iwkowa poprzez promocję aktywnego trybu życia oraz zagospodarowanie miejsc o szczególnym znaczeniu turystycznym; Cykl szkoleń marketingowo-wizerunkowych dla mieszkańców gminy Iwkowa; Rozwój społeczeństwa obywatelskiego gminy Iwkowa poprzez zbudowanie partnerstwa lokalnego z zakresu turystyki; Śliwkowa Iwkowa – wdrożenie marki lokalnej promującej zasoby lokalne gminy Iwkowa; Promocja marki lokalnej poprzez zastosowanie innowacyjnych narzędzi marketingowych; Organizacja cyklu warsztatów związanych z promocją produktów regionalnych i tradycyjnych, wydanie książki kulinarnej oraz gazetki podsumowującej projekt; Adaptacja i kompleksowe wyposażenie piwnicy kulturalnej, sali prób i pracowni plastycznej; Iwkovsko-lipnickie EKOspotkania; Kino dla każdego – organizacja seansów filmowych.

W okresie 2017-2020 na realizację projektów pozyskali środki również:

– Parafia Rzymskokatolicka pw. MB Wniebowziętej w Wojakowej na: Nadanie nowego charakteru i poszerzenie działalności Izby Regionalnej w Wojakowej oraz prace konserwatorskie zabytkowych eksponatów znajdujących się w salach wystawowych – 19 333,00 zł

– Stowarzyszenie Połomianie: Budowa placu zabaw w celu wzrostu atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej regionu w miejscowości Połom Mały gmina Iwkowa – 40 165,00 zł

– Ludowy Klub Sportowy w Iwkowej: Budowa ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej w celu zwiększenia potencjału społeczno-turystycznego gminy Iwkowa – 241 930,00 zł

Oprócz w/w podmiotów, z funduszy pozyskiwanych za pośrednictwem Stowarzyszenia „Na Śliwkowym Szlaku”, korzystają również prywatni przedsiębiorcy działający na terenie gminy Iwkowa. Zdobyte środki przeznaczone są zarówno na działalność związaną z turystyką, jak i z rozwojem firmy czy tworzeniem nowych miejsc pracy. Wartość dofinansowania dla przedsiębiorców, którzy do tej pory zrealizowali łącznie 13 projektów, wynosi 1 560 427,00 zł.

Na podstawie informacji Biura Stowarzyszenia „Na Śliwkowym Szlaku”

Wśród dziesiątek wydarzeń kulturalnych odbywających się w ciągu roku w gminie Iwkowa, najbardziej wyczekiwaną w regionie imprezą jest Święto Suszonej Śliwki. Cieszy się ono zawsze wielkim zainteresowaniem i oprócz lokalnych artystów przyciąga publiczność występami gwiazd krajowego formatu.

Festyn ten, ze śliwką w tle, po raz pierwszy zorganizowano w miejscowości Kąty **we wrześniu 2008 r.** – poprzednie edycje odbywały się w Wojakowej i Dobrocieszu (s. 184). Oprócz bogatej części artystycznej i promocyjnej, jego stałym punktem jest również finał różnego rodzaju konkursów.

10.199-10.200. Święto Suszonej Śliwki w 2008 r.; Łukasz Kornaś – prowadzący imprezę oraz Katarzyna Jasnos – dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury w Iwkowej – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja *Fotografie*, fot. Włodzimierz Kita.

10.201-10.202. Ks. Stanisław Tokarski i Stefan Szot – autorzy regionalnych publikacji – podczas promocji swoich książek w Kątach w 2008 r. – na stoisku Gminnej Biblioteki Publicznej w Iwkowej – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja *Fotografie*, fot. Włodzimierz Kita.

10.203. Nagrodzeni w konkursie „Człowiek Roku i Firma Roku”: Adam Gutowicz, Stanisław Kryjomski, Tadeusz Bodek, Bogdan Nowak wraz z wójtem gminy Iwkowa – Bogusławem Kamińskim – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja *Fotografie*, fot. Włodzimierz Kita – 2008.

10.204-10.205. Stoiska konkursowe: „Na potrawę ze śliwką” i „Jesienne stoły” – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja *Fotografie*, fot. Włodzimierz Kita – 2008.

Podczas Święta Suszonej Śliwki (od 2004 r.) laureatom konkursu „Człowiek Roku i Firma Roku” wręczone są pamiątkowe statuetki i dyplomy.

Inicjatorem plebiscytu jest samorząd gminy, a jego celem prezentacja i promocja osób i firm z terenu gminy Iwkowa, które znacząco wyróżniają się swoją postawą i pracą, i w ten sposób rozślawiają naszą gminę. Nagrody przyznawane są w pięciu kategoriach: Przedsiębiorca zatrudniający do 3 pracowników; Przedsiębiorca zatrudniający powyżej 3 pracowników; Społecznik (osoba, która swoją działalnością przyczynia się do rozwoju i promocji gminy Iwkowa w zakresie: kultury, sportu, oświaty, zdrowia i innej działalności społecznej); Gospodarz (osoba prowadząca gospodarstwo rolne, ogrodnicze lub sadownicze); Ambasador (osoba mieszkająca poza gminą Iwkowa, która promuje gminę w świecie).

Informacja o konkursie oraz wykaz laureatów konkursu w latach 2004-2020 – UG w Iwkowej.

Rok	Przedsiębiorca zatrudniający do 3 pracowników	Przedsiębiorca zatrudniający powyżej 3 pracowników	Społecznik	Gospodarz	Ambasador Gminy Iwkowa
2004	Firma Usługowa Tartak w Iwkowej Marian Turek	Bud-Dróg Usługi Budowy i Modernizacji Dróg Łagosz Józef	Zofia i Edward Serafinowie	Elżbieta i Jan Tabaszewscy	Andrzej Duda
2005	NZOO „Medyk” Halina Szczerbińska	CHUP „Porąbka” Zygmunt Czyżycki	Bronisław Turek	Anna i Kazimierz Pajorowie	Stanisław Tokarski
2006	Zakład Remontowo-Budowlany- Produkcja Mebli Ogrodowych Adam Kukła	Firma Handlowo-Usługowa „SZOT” Agata i Krzysztof Szotowie	Zofia Szewczyk	Elżbieta i Jan Kuligowie	ks. Stanisław Tokarski
2007	Zakład Ślusarski Andrzej Kosakowski	Firma Usługowo-Handlowa „DIMARCO” Marek Strzelec	Aleksander Zięć	Halina Koldras	Daniela Motak
2008	Zakład Stolarski „HEBAN” Tadeusz Bodek	BRUNO Spółka Jawna Bogdan Nowak	Stanisław Kryjomski	Grażyna i Jerzy Zapiórowie	Adam Gutowicz
2009	Marek Grzegorzek	Bacówka „Biały Jeleń” Lucyna i Janusz Szotowie	Stefan Szot	Bogumiła i Wojciech Pajorowie	Jerzy Kryjomski
2010	Młyn Kąty Marian Hołyst	Zakład Przetwórstwa Mięsnego Elżbieta i Kazimierz Motakowie	Stefan Bodek	Michalina i Józef Janczykowie	Stanisława Szpil – s. Pia
2011	Tartak w Kątach Stanisław Hołyst	Elżbieta i Henryk Krawczykowie Firma Handlowa Usługi Transportowe	Stanisław Repetowski	Halina i Zbigniew Tuczniowie	Maria Marek
2012	Hurtownia Napojów i Piwa Krystyna Filipek	Firma rodzinna Nakielnych	Stanisław Tabaszewski	Ludwika i Stanisław Rybowie	ks. Marcin Planeta
2013	„M.K CAPAR” Milena i Kamil Caparowie	„NITUS” Piotr Nowak	Józef Kijak Stanisław Piechnik	Mirosław Palka	————
2014	Szczepan Bieniek Firma Handlowo-Usługowa BIENIEK	Wiesław Grzymek Zakład Remontowo-Budowlany GRIM-BUD	Grażyna Żolna	Katarzyna i Krzysztof Motakowie	Józef Para
2015	KAMIR-PORFIDO Sp. z o.o. Miroslaw Duda	Roman Karpiel Firma Karpiel Sp. z o.o.	Zenon Nowacki	Bogusława i Jarosław Bodkowie	Stanisław Pajor
2016	Agata Kosakowska	FLIZ-BET Jacek Filipczyk	ks. Józef Nowak Stowarzyszenie Rozwoju i Promocji Gminy Iwkowa	Maria i Jan Zelkowie	————
2017	Firma Produkcyjno- Usługowo-Handlowa Marta Krzyżak	Firma Handlowo-Usługowa MICHALIK Iwona i Piotr Michalikowie	Adam Pajor	Wojciech Cięciwa	Piotr Salamon
2018	Kazimierz Gryz ELEKTRO-BUD Instalacje Elektryczne	Przedsiębiorstwo Handlowo- Usługowo-Produkcyjne „URYGA” Tadeusz Uryga	Stanisław Biernat	Rodzina Klimków z Dobrociesza	ks. Dariusz Piechnik
2019	Piotr Pajor Technika Bramowa Pajor	Kazimierz Dzięgiel Firma Handlowo-Usługowo- Produkcyjna „Dzięgiel”	Antoni Krężolek	Rodzina Piwowarów z Dobrociesza	Beata Jasek
2020	Jan Pajor Przedsiębiorstwo Produkcyjno- Usługowo-Handlowe	Spółdzielnia Usług Rolniczych w Iwkowej	Zygmunt Błachowski	Beata i Jarosław Nowakowie	————

24 stycznia 2009 r. w Gminnym Ośrodku Kultury, podczas spotkania oplatkowo-noworocznego, Krystyna Grzybowska-Mnich – wiceprezes Stowarzyszenia Rozwoju i Promocji Gminy Iwkowa wraz z zarządem, który reprezentowali Jolanta Nowicka-Czubek i Zygmunt Blachowski, wręczyli certyfikaty stypendystom programu „Dobry Start”. Natomiast Bogusław Kamiński – wójt gminy Iwkowa – uhonorował statuetkami „Wdzięczna społeczność Iwkowej” osoby, które przyczyniły się do rozwoju gminy, a byli to: Aleksander Grad – Minister Skarbu Państwa, Ryszard Ożóg – starosta brzeski, Stanisław Pacura – wicestarosta brzeski, Jan Golonka – starosta nowosądecki, Andrzej Kawecki – dyrektor Biura Promocji Miasta Zakopane, Józef Warkocz – dyrektor Biura ds. Usuwania Klęsk Żywiolowych, ks. prałat Stanisław Nowak, Monika Karlińska – autorka strategii działania LGD Stowarzyszenia „Na Śliwkowym Szlaku”, Czesław Anioł – autor publikacji i artykułów o tematyce regionalnej, Andrzej Mliczek – choreograf ZPiT Iwkowianie, Stanisław Repetowski – kierownik iwkowski kapeli ludowej. Oprócz uhonorowanych osób statuetkę otrzymali również Kapela i Zespół Pieśni i Tańca Ikwowianie.

Tradycyjnie, jak co roku, na wspólny oplatek przybyli: władze gminy Iwkowa, sołtysi, przedstawiciele instytucji i organizacji, a także pracownicy urzędu gminy. Po wspólnej modlitwie poprowadzonej przez ks. prałata Stanisława Nowaka, lamano się oplatkiem składając sobie wzajemnie noworoczne życzenia.

Świąteczny nastrój dopełnił występ Zespołu Pieśni i Tańca Ikwowianie śpiewającego kolędy i pastoralki.

Zob. Kronika GOK w Iwkowej oraz Powiększa się lista zasłużonych dla gminy, „Dziennik Polski” z dn. 27.01.2009.

10.206. Bartłomiej Durbas – stypendysta programu „Dobry Start” – odbiera certyfikat z rąk Krystyny Grzybowskiej-Mnich – archiwum GOK w Iwkowej – kronika, fot. Małgorzata Gutowicz – 2009.

10.207. Część artystyczna w wykonaniu ZPiT Ikwowianie – archiwum GOK w Iwkowej – kronika, fot. Małgorzata Gutowicz – 2009.

10.208. Osoby uhonorowane podczas spotkania oplatkowego w 2009 r. – archiwum GOK w Iwkowej – kronika, fot. Małgorzata Gutowicz.

10 kwietnia 2010 roku to dzień, który zapisał się jako jeden z najbardziej tragicznych we współczesnej historii Polski. Na lotnisku w Smoleńsku rozbił się samolot delegacji Prezydenta RP z 96 osobami na pokładzie – wszystkie zginęły. Wśród nich była para prezydencka, Lech i Maria Kaczyńscy, wielu przedstawicieli najwyższych władz Rzeczypospolitej, ministrowie, parlamentarzyści wszystkich ugrupowań politycznych, dowódcy wojskowi, duchowni i inne osoby pełniące ważne funkcje publiczne i społeczne, członkowie załogi oraz funkcjonariusze ochrony. Był z nimi ostatni Prezydent Polski na uchodźstwie, Ryszard Kaczorowski. Lecieli do Katynia. Prezydent Lech Kaczyński miał oddać hołd tysiącom polskich oficerów i przedstawicieli inteligencji rozstrzelanym skrytobójczo na rozkaz Stalina w 1940 roku.

W sobotę rano, gdy media podały informację o katastrofie, pierwszą reakcją Polaków w kraju i na świecie było niedowierzanie... Wieczorem ludzie spontanicznie zaczęli się gromadzić na placach i ulicach, gdzie zapłonęły tysiące świeczek i zniczy. Kraj okrył się żałobą, flagi opuszczono do połowy masztów. Naród dotknięty tragedią, mimo iż politycznie podzielony, staje się w tych dniach jednością, co zauważają komentatorzy krajowi i zagraniczni relacjonujący to wydarzenie: *Od soboty przed Pałacem Prezydenckim (...) tysiące ludzi stawia znicze, składa kwiaty, czuwa na ulicy, a od momentu wystawienia trumien pary prezydenckiej na widok publiczny – stoi w długich kolejkach, czekając na wejście do pałacu.* Korespondenci zagraniczni podkreślają wytrwałość i godność, z jaką Polacy przeżywają narodową żalobę: *Nienawiarygodne jest to, że od tragedii minęło już wiele dni, a tutaj wciąż jeszcze setki ludzi czekają w kolejkach do Pałacu Prezydenckiego i gromadzą się przy Krakowskim Przedmieściu (...).* Widzę w zachowaniu ludzi wiele godności – zauważa Raluca Lunculescu, korespondentka Realitatea TV – i dodaje: *Praktycznie co godzinę robimy relacje na żywo z Warszawy. Skupiają się one głównie na panującej tutaj atmosferze, która wzbudza bardzo duży szacunek (...).* Istotne jest to, że nasi odbiorcy dowiedzieli się bardzo wiele na temat masakry katyńskiej. Frederik Pleitgen – korespondent telewizji CNN – podkreśla, że *Ludzie przychodzą, ponieważ są głęboko poruszeni tragiczną śmiercią drugiego człowieka. Bardzo dużo jest w tym ludzkiej godności* – i dodaje, że *Amerykanie chcą wiedzieć jak najwięcej o Katyniu...*

Również w Iwkowej, przy obelisku poświęconym poległym w czasie II wojny światowej, młodzież gimnazjalna złożyła wiązanki kwiatów i zapaliła znicze, a na pomniku pojawiły się fotografie pary prezydenckiej oraz Wiesława Wody, posła PSL-u, wojewody tarnowskiego, który nieraz gościł na iwkowskiem ziemi.

W tym samym roku, **11 listopada**, społeczność gminy Iwkowa w patriotycznym nastroju i w wielkiej zadumie przeżywała 70 rocznicę zbrodni katyńskiej, połączoną z 92 rocznicą odzyskania przez Polskę niepodległości. Po uroczystej mszy św. uczestnicy obchodów przemaszerowali na stary cmentarz, gdzie odsłonięto i poświęcono obelisk postawiony tam ku czci por. Józefa Kuklewicza, zamordowanego w Charkowie w 1940 r. przez NKWD, i ofiar katastrofy lotniczej w Smoleńsku w 2010 r. Tuż obok posadzono Dąb Pamięci – dokonali tego wspólnie najbliższa rodzina śp. por. Kuklewicza i wójt gminy Iwkowa Bogusław Kamiński. Następnie wszyscy udali się do sali GOK-u, gdzie po występie iwkowskiej orkiestry, uczniowie gimnazjum w Wojakowej przedstawili sceny z historii dotyczące dążeń Polaków do odzyskania niepodległości. Był to dzień pełen refleksji i wzruszeń.

Drzewo upamiętniające por. Józefa Kuklewicza zasadzone zostało z inicjatywy Zofii Świder, siostry zamordowanego, i jego rodziny, w ramach ogólnopolskiej akcji „Katyn... ocalić od zapomnienia”. Dziś w tym miejscu, otoczonym opieką młodzieży szkolnej i lokalnej społeczności, zawsze płoną znicze i szumi „katyński” dąb.

Muzeum Historii Polski, fragment wstępu do wirtualnej wystawy: www.smolensk.muzhp.pl, [dostęp 16.11.2020]; <https://deon.pl/swiat/wiadomosci-z-polski/reakcja-polakow-na-tragedie-w-smolensku>, [dostęp 22.11.2020]; zob. *Kronika GOK w Iwkowej*.

10.209-10.210. Młodzież oddająca hołd ofiarom katastrofy lotniczej w 2010 r. przy pomniku poświęconym poległym w walce w czasie II wojny światowej – archiwum GOK w Iwkowej – kronika.

10.211. Zofia Świder – siostra por. Józefa Kuklewicza i Bogusław Kamiński – wójt gminy Iwkowa – podczas uroczystości w 2010 r. – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Mirosław Kuklewicz.

10.212. Obelisk i 10-letni Dąb Pamięci w listopadzie 2020 r. – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Iwona Gryz.

3 maja 2010 r. odbyło się uroczyste poświęcenie krzyża powstańców styczniowych na Piekarskiej Górze.

To wyjątkowe wydarzenie w malowniczy sposób zrelacjonował Jacek Piotrowski z Lipnicy Murowanej na swoim internetowym blogu:

...W tym dniu, po południu, na niewielkiej polanie pomiędzy Lipnicą a Iwkową, w niedalekim sąsiedztwie Rajbrotu, odbyło się uroczyste poświęcenie stojącego tu od 1862 roku, niedawno odnowionego Krzyża Powstańców Styczniowych. W tym dniu, słowa wyhaftowane złotymi nićmi na sztandarach, błyszczące dumnymi „Bóg, Honor, Ojczyzna” miały znaczenie szczególne. Ale jakież by było ich znaczenie, gdyby nas wtedy, tam, pod tym krzyżem nie było... (...). Na miejscu całością sprawnie zawiadował wójt Iwkowej – pan Bogusław Kamiński, wraz z prowadzącym imprezę (...) – panem Łukaszem Kornasiem. Oczywiście organizatorów było znacznie więcej, bo i szkoła z Iwkowej i iwkowski Dom Kultury wnieśli duży wkład w uświetnienie tego dnia (...). Tuż przed czwartą zaczęli się pojawiać goście z różnych szczebli samorządowych, pojawił się także poseł Ziemi Brzeskiej – pan Jan Musiał. Niebawem dojechał także główny celebrians polowej mszy świętej – Jego Ekscelencja ks. bp Wiktor Skworec – ordynariusz tarnowski. Przybyli kombatan ci, strażacy, przedstawiciele policji, księża z okolicznych parafii, nauczyciele, młodzież szkolna oraz zastęp konny pod wodzą Magdaleny Szot z Bacówki Białej Jeleni. Mieszkańców Iwkowej, Lipnicy i Rajbrotu, a także okolicznych miejscowości – nawet tych dalszych – trudno było zliczyć, gdyż nie wszyscy mieścili się na polanie (...). Po bogatym występie strażackiej orkiestry z Iwkowej, młodzież z iwkowskiego gimnazjum wykonała inscenizację powstańczego epizodu, nawiązującego do wydarzeń sprzed półtora wieku. Bardzo starannie wyreżyserowany i także zagrany spektakl, ogromnym ładunkiem patriotycznej ekspresji dogłębnie poruszył zadumanych widzów. Młodzi ludzie tak przekonująco wcielili się w swoje role, że łzy matki i determinacja powstańców przesyłały widzów prawdziwym wzruszeniem. Wszak nasi pradziadkowie właśnie na tej polanie i pod tym krzyżem spotykali się by walczyć o Ojczyznę... Za tą żywą i jakże przejmującą lekcję historii należą się reżyserom i aktorom gorące brawa! – Panie i Panowie – czapki z głów! Inscenizacja, stroje, oprawa wokalna i muzyczna – kto nie widział, nawet nie wie, co stracił! (...)

W czasie polowej mszy świętej ks. bp Wiktor Skworec przypomniał, że patriotyzm to umiłowanie Ojczyzny, ale także – a na naszym przykładzie – przede wszystkim Ojcowizny, ziemi naszych ojców i praojców. Przyznał ponadto, że bywał pod powstańczym krzyżem już wcześniej, podczas kilku wędrówek od Tymowej do Rajbrotu (...).

Odnowienie krzyża było działaniem wspólnym okolicznych mieszkańców. Iwkonianie ustabilizowali pionową belkę i zbudowali rusztowanie, lipniczanie (...) wykonali nową poziomą belkę, a następnie kilkakrotnie zaimpregnowali drewno. Mieszkańcy Rajbrotu postawili pamiątkowy kamień z opisem miejsca i czasu. Po uroczystym poświęceniu odnowionego krzyża, odśpiewano „Boże coś Polskę...”, po czym złożono kwiaty, a wszystkie kompozycje kwiatowe – co nikogo nie dziwiło – były biało-czerwone (...).

Jacek L. Piotrowski, <http://lipnicamurowana.blogspot.com/2010/05/poswiecenie-krzyza-powstancow.html> [dostęp: 07.11.2020]

10.213. Krzyż powstańców styczniowych na Piekarskiej Górze wraz z kamieniem upamiętniającym wydarzenie – archiwum GBP w Iwkowej – Album pamiątkowy z dn. 3 maja 2010 r., fot. Małgorzata Gutowicz.

10.214. Wójt gminy Iwkowa Bogusław Kamiński przekazuje biskupowi Wiktorowi Skworcowi okolicznościową pamiątkę – archiwum GBP w Iwkowej – Album pamiątkowy..., fot. Małgorzata Gutowicz.

10.215. Pismo biskupa tarnowskiego z dnia 6 maja 2010 r. skierowane do wójta gminy Iwkowa – archiwum GBP w Iwkowej – Album pamiątkowy ...

10.216-10.217. Oddział konny z Bacówki „Biały Jeleń” oraz Iwkowska Orkiestra Dęta – archiwum GBP w Iwkowej – Album pamiątkowy z dn. 3 maja 2010 r., fot. Małgorzata Gutowicz.

10.218-10.219. Kombatanci – Władysław Zięć i Stanisław Serafin – witający się z biskupem Skworem – archiwum GBP w Iwkowej – Album pamiątkowy..., fot. Jacek L. Piotrowski.

10.220-10.222. Wzruszające sceny w wykonaniu gimnazjalistów z Iwkowej – archiwum GBP w Iwkowej – Album pamiątkowy..., fot. 1-2. – Małgorzata Gutowicz, fot. 3 – Jacek L. Piotrowski.

10.223. Bp Wiktor Skworec z dyrektorem gimnazjum w Iwkowej – Zbigniewem Ruszajem i nauczycielami Urszulą Koldras, Danutą Karwałą i Barbarą Zelek – twórcami inscenizacji w plenerze – archiwum GBP w Iwkowej – Album pamiątkowy ..., fot. Małgorzata Gutowicz.

Zebranych ponad 80 prywatnych kolekcji fotograficznych, kilkadziesiąt spotkań w bibliotece i w prywatnych domach, setki wywiadów przeprowadzonych z właścicielami zdjęć, jak również z tymi, którzy wiedzieli, co na zdjęciach zostało zarejestrowane, wyjazdy w teren w poszukiwaniu miejsc utrwalonych przez dawnych fotografów i podjęcie próby ich odtworzenia po prawie pół wieku – to tylko niektóre z działań podjętych przez bibliotekę, aby uchronić przed zapomnieniem dawne dzieje gminy.

W 2011 r. ukazała się publikacja „Dzieje gminy Iwkowa: fotografią malowane” – rezultat wyjątkowej współpracy mieszkańców, wolontariuszy, różnych instytucji i organizacji z Gminną Biblioteką Publiczną w Iwkowej. Jak możemy przeczytać we wstępie Bernadety Odrzywolskiej: *Jej bohaterami są fotografie, niezwykle nośniki pamięci, na których uwieczniono ludzi i miejsca, obrzędy i zwyczaje, architekturę i krajobrazy Iwkowej oraz pozostałych gminnych miejscowości. Większości mieszkańców naszej małej ojczyzny, upamiętnionych na tych zdjęciach, już nie ma, z pejzażu zniknęło też wiele budynków, w niepamięć odeszły niektóre obyczaje – słowem przeminął dawny świat. Pozostały jednak po nim fotografie, strażnicy pamięci, namacalne dowody istnienia ludzi, pamiętki, które ocalały.*

Trwający ponad rok projekt podsumowano uroczystym spotkaniem, które odbyło się w sobotę **30 kwietnia 2011 r.** w gimnazjum w Iwkowej. Na to niecodzienne wydarzenie przybyło ponad 200 osób. Większość gości, oprócz władz gminnych, powiatowych, wojewódzkich i przedstawicieli mediów, stanowili mieszkańcy gminy, którzy wraz z bibliotekarkami przez cały ten okres cierpliwie, dzień po dniu, współtworzyli jedyny w swoim rodzaju książkowy pejzaż gminnych dziejów.

Ten szczególnie dzień tak wspomina Andrzej Maciaś, jeden z wolontariuszy zaangażowanych w przedsięwzięcie: *Po obejrzeniu filmu przyszła wyciekająca chwila i „gwóźdź programu” – wręczenie pamiątkowych albumów. Kiedy piszę te słowa, album leży przede mną. Jak go określić? Muszę przyznać, że brakuje mi słów: piękny, niezwykle, fascynujący? Może ciężki – i dosłownie i w przenośni. Ciężki poprzez wagę myśli, wzruszeń, wspomnień. Ciężki poprzez powagę ludzkich losów i dziejów naszej gminy...*

O wydaniu tego albumu w podsumowaniu roku 2011 redakcja tygodnika „TEMP” (28.12.2011) napisała m.in.: *Na miano zjawiska kulturalnego zasłużył sobie rezultat mrówczej, archiwizacyjnej pracy pracowników Gminnej Biblioteki Publicznej w Iwkowej i wolontariuszy (...). Zapewne na długo publikacja pozostanie wydarzeniem bez precedensu w lokalnej kulturze.*

Realizacja przedsięwzięcia była możliwa dzięki środkom z Unii Europejskiej, które udało się pozyskać za pośrednictwem Stowarzyszenia „Na Śliwkowym Szlaku”.

Zob. *Dzieje gminy Iwkowa: fotografią malowane*, Bernadeta Klimek, Aleksandra Mikołajczyk [red.], Iwkowa 2011; Andrzej Marek Maciaś, *Echo GBP: Uroczyste spotkanie w Iwkowej – czy udało się malowanie fotografią dziejów gminy?*, „Echo znad Beli”, 2011, nr 2.

10.224. Album *Dzieje gminy Iwkowa: fotografią malowane* – archiwum GBP w Iwkowej.

10.225. Bernadeta Klimek i Aleksandra Mikołajczyk – bibliotekarki i redaktorki publikacji, Zofia Tabaka – siostra ks. Jana Piechoty, Renata Wielgosz – instruktor biblioteki powiatowej, Maria Marek – dyrektor Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Brzesku oraz Bogusław Kamiński – wójt gminy Iwkowa – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Michał Serafin – 2011.

10.226-10.227. Uczestnicy projektu kontemplujący miniony czas – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Michał Serafin – 2011.

10.228-10.230. Publiczność zgromadzona na spotkaniu podsumowującym projekt – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Michał Serafin – 2011.

10.231. Parada Iwkowskiej Orkiestry Dętej podczas XXXV Małopolskiego Festiwalu Orkiestr Dętych „Echo Trombity 2012” w Nowym Sączu pod wodzą kapelmistrza Adama Sowy – 23.06.2012 r. – archiwum GOK w Iwkowej – kronika, fot. Wojciech Hila.

10.232. Efektowny przemarsz Iwkowskiej Orkiestry Dętej podczas Święta Suszonej Śliwki w Kątach w dniu 7.10.2016 r. – archiwum PSP w Kątach, fot. Małgorzata Gutowicz.

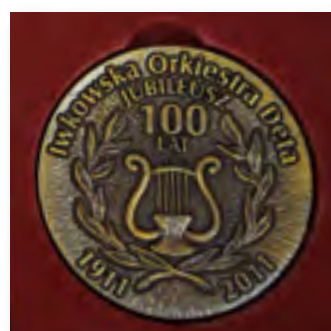
100-lecie to zawsze piękny jubileusz, wyjątkowy i niezwykle! W przypadku Iwkowskiej Orkiestry Dętej to wydarzenie bez precedensu. Bo przetrwać 100 lat – cały wiek, bardzo burzliwy wiek – to evenement, zwłaszcza, że rzecz dotyczy orkiestry założonej w małej wsi, orkiestry, którą tworzyli jej mieszkańcy, ludzie niemający kiedyś na co dzień dostępu do kultury wysokiej (...) ale także, jak się okazało, ludzie, którym się chciało, którzy odkryli w sobie żapal i talent muzyczny i, pomimo przeciwności, wspólnie zaczęli tworzyć, nie bójmy się tego słowa, dzieło, które trwa! – czytamy we wstępie Bernadety Odrzywolskiej – do małej objętościowo, ale bardzo bogatej w treść – monografii Iwkowskiej Orkiestry Dętej wydanej przez Gminny Ośrodek Kultury w Iwkowej z okazji 100-lecia tego zespołu.

Wspomnieć tu należy o jej założycielu i pierwszym kapelmistrzu, ks. Wojciechu Woźniczce, po którym paleczkę, aż na 60 lat, przejął Tomasz Serafin. Po nim przez długie lata prowadził orkiestrę Aleksander Zięć; w 2007 r., na krótko, zastąpił go Paweł Jarzmik. Dwa lata później tę niezwykłą muzyczną sztafetę pokoleń, przejął i prowadził aż do 2018 r. zawodowy muzyk – Adam Sowa. Obecnie nad doskonaleniem kunsztu muzyków czuwa Krystian Waligóra.

3 lipca 2011 r. Iwkowska Orkiestra Dęta uroczystie obchodziła jubileusz 100-lecia swojego istnienia. Choć pogoda w tym dniu nie dopisała (deszcz padał przez cały dzień), w związku z czym nie odbył się planowany przemarsz zaproszonych orkiestr z Mszany Dolnej, Rożnowa i Łysej Góry (wszystkie założone przez ks. Woźniczkę!), to jednak widzowie zaopatrzeni w parasole do końca wytrwale uczestniczyli we wszystkich koncertach odbywających się na polowej scenie w centrum Iwkowej. Byłym i obecnym członkom orkiestry wręczono odznaczenia i wyróżnienia, a także pamiątkowe medale.

Należy podkreślić, że Iwkowska Orkiestra Dęta uświetnia swoimi występami wszystkie uroczystości gminne i parafialne. Można też o niej śmiało powiedzieć, że jest wspaniałym ambasadorem gminy Iwkowa.

Bernadeta Odrzywolska, *Iwkowska Orkiestra Dęta*, GOK Iwkowa 2011.; Zob. *Prezentacje*, „Echo znad Beli”, 2011, nr 2, [wywiad Małgorzaty Szot ze Stanisławem Repetowskim]; Por. *Kronika GOK w Iwkowej*, 2011.

10.233. Orkiestra założona przez ks. Wojciecha Woźniczkę w 1911 r. – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja Romany Mleczko – 1922.

10.234. Okładka monografii „Iwkowska Orkiestra Dęta” wydanej z okazji jubileuszu w 2011 r. – archiwum GBP w Iwkowej.

10.235. Okolicznościowy medal na 100-lecie orkiestry – archiwum GOK w Iwkowej.

10.236-10.237. Jubileuszowy koncert iwkwowskiej orkiestry – archiwum GOK w Iwkowej – 2011.

7 września 2012 r. uroczystie otwarto budynek sali gimnastycznej przy Zespole Szkół w Wojakowej – długo oczekiwaną inwestycję w tej miejscowości, o którą starania rozpoczęto już jesienią 2000 r.

Na uroczystość przybyli: Minister Rozwoju Regionalnego Elżbieta Bieńkowska, Marszałkowie Województwa Małopolskiego Marek Sowa i Stanisław Sorys, Małopolski Wicekurator Oświaty Grzegorz Baran, Starosta Brzeski Andrzej Potępa, Wicestarosta Brzeski Ryszard Ożóg, Przewodniczący Rady Powiatu Brzeskiego Kazimierz Brzyk oraz radni powiatowi, burmistrz Czchowa Marek Chudoba, Ambasador Gminy Iwkowa – Stanisław Tokarski, radni gminy, sołtysi, mieszkańcy oraz nauczyciele i uczniowie szkoły w Wojakowej.

Po mszy św., którą rozpoczęto uroczystość, symbolicznym przecięciu wstęgi i poświęceniu obiektu, przybyłych gości powitali organizatorzy Jolanta Zięba – dyrektor Zespołu Szkół w Wojakowej i Bogusław Kamiński – wójt gminy Iwkowa.

10.238-10.239. Oficjalne otwarcie sali gimnastycznej w Wojakowej; na zdjęciu: Bogusław Kamiński, Stanisław Sorys, Marek Sowa, Elżbieta Bieńkowska, Jolanta Zięba, Dominika Prytko, Grzegorz Baran i Stanisław Tokarski – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Małgorzata Gutowicz – 2012.

Podczas części oficjalnej zabrali głos: minister Elżbieta Bieńkowska, gospodarze województwa i przedstawiciele powiatu, wyrażając zadowolenie z doprowadzenia inwestycji do finału. Adekwatny do wydarzenia był również program artystyczny, w którym młodzież przedstawiła historię sportu i olimpiad od starożytności do czasów współczesnych.

Salę gimnastyczną wybudowano dzięki środkom z Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013. Koszt inwestycji to ponad 2 600 tys. zł, z czego ponad milion stanowiło unijne wsparcie. Po sali w Iwkowej, którą oddano do użytku w 2003 r., jest to kolejna inwestycja tego typu w gminie. Obiekt pełni rolę centrum sportowo – kulturalnego; tutaj odbywają się wszystkie ważne dla tej miejscowości wydarzenia.

Por. *Nareszcie mamy salę gimnastyczną! - uroczyste otwarcie...*,
www.szkolawojakowa.szkolnastrona.pl
 [dostęp 12.12.2020]

10.240-10.241. Gospodarze wydarzenia Jolanta Zięba – dyrektor ZS w Wojakowej i Bogusław Kamiński – wójt Gminy Iwkowa z Elżbietą Bieńkowską – Minister Rozwoju Regionalnego – archiwum ZS w Wojakowej, fot. Małgorzata Gutowicz – 2012.

10.242. Nowy kompleks szkolny w Wojakowej – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Małgorzata Gutowicz – 2014.

10.243-10.245. Miejsce, na którym powstała sala gimnastyczna – fot. 1, 3 – archiwum ZS w Wojakowej – 1999, 2012; fot. 2 – archiwum GOK w Iwkowej – 2000.

10 czerwca 2013 r. dokonano uroczystego otwarcia nadbudowanego piętra Urzędu Gminy w Iwkowej. Przecięcia wstęgi dokonali: Bogusław Kamiński – wójt Gminy Iwkowa, Tomasz Koprowski – przewodniczący Rady Gminy, Barbara Wiśniewska-Kęder – sekretarz gminy, Krystyna Gryz – pracownik ds. samorządowych oraz Wojciech Hila – dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury.

Dzięki rozbudowie budynek zyskał sześć pomieszczeń biurowych (w tym trzy pomieszczenia dla Gminnego Ośrodka Kultury) oraz salę konferencyjno-wystawową, w której już w dniu otwarcia udostępniono zwiedzającym bogatą prezentację minerałów i skamieniałości pochodzących z różnych zakątków świata. Właścicielem kolekcji jest Kamil Capar – mieszkaniec gminy.

Inwestycję tę, rozpoczętą wiosną 2012 r., sfinansowano częściowo z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich „Odnowa i rozwój wsi”.

Por. Iwkowa: Otwarcie dobudowanej części Urzędu Gminy, „Informator Brzeski”, czerwiec 2013.

10.246. Oficjalne otwarcie nadbudowanego piętra – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Małgorzata Gutowicz – 2013.

10.247. Prezentacja minerałów i skamieniałości w sali konferencyjno-wystawowej – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Bernadeta Klimek – 2018.

10.248. Siedziba Urzędu Gminy w Iwkowej po przebudowie – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Bernadeta Klimek – wrzesień 2020.

10.249. Dyplom dla Gminy Iwkowa za udział w konkursie „Modernizacja Roku 2013” – archiwum UG w Iwkowej – 2012.

10.250-10.254. Przebudowa urzędu gminy w Iwkowej – archiwum GBP w Iwkowej – kolekcja *Fotografie*, fot. Bernadeta Klimek – 2012.

W tym samym dniu, w którym oddano do użytku wyremontowany budynek urzędu gminy w Iwkowej, nastąpiło uroczyste otwarcie boiska sportowego orlik, podczas którego tradycyjnego przecięcia wstęgi dokonali: Maria Motak – dyrektor Publicznej Szkoły Podstawowej w Iwkowej, Zbigniew Ruszaj – dyrektor Publicznego Gimnazjum w Iwkowej, Jakub Żolna – zawodnik Szkołki Piłkarskiej Zubello, Bogusław Kamiński – wójt gminy Iwkowa, Andrzej Haręślak – wicestarosta małopolski oraz Ryszard Ożóg – wicestarosta brzeski. Ponadto wśród licznie przybyłych gości byli m.in.: Kazimierz Brzyk – przewodniczący Rady Powiatu Brzeskiego, Tomasz Gromala – wójt gminy Lipnica Murowana, Grzegorz Brach – wójt gminy Dębno, Marian Zalewski – wójt gminy Szczurowa, Tadeusz Płachta – zastępca burmistrza Czerwonej.

Po części oficjalnej odbyły się występy artystyczne i pokazy umiejętności sportowych w wykonaniu uczniów miejscowych szkół oraz zespołu dziecięcego Malwinki. Swoich sił w rzutach karnych próbowali zaproszeni na uroczystość samorządowcy.

„Orlik 2012” jest kompleksem boisk sportowych (do piłki nożnej, siatkówki, koszykówki i tenisa) wraz z zapleczem, zaprojektowanym i wykonanym według wytycznych ogólnopolskiej akcji. Całkowity koszt inwestycji wyniósł ponad milion złotych. Środki pochodziły z Ministerstwa Sportu i Turystyki, Urzędu Marszałkowskiego oraz Gminy Iwkowa, która w 2012 r. również zakupiła grunt na ten cel.

O tym, jak ważna to inwestycja, świadczy duże zainteresowanie jej użytkowaniem przez różnego rodzaju grupy sportowe czy osoby indywidualne. Bywają dni, w których orlik jest oblegany od wczesnych godzin rannych aż do 22.00. Tu odbywają się takie wydarzenia jak np. „Dzień Sportu na Orliku” – impreza sportowa dla dzieci, czy „Dzień mężczyzny na Orliku” – wydarzenie popularyzujące sport i zdrowy styl życia wśród mężczyzn 40+. Boisko to jest dodatkowym zapleczem dla miejscowej szkoły, trenują tutaj zarówno piłkarze Olimpii Kąty, jak i Ivy Iwkowa, włącznie z trampkarzami prowadzonymi przez Ryszarda Zięcia, oraz zawodnicy Szkołki Piłkarskiej Zubello, której założycielem i trenerem jest Sławomir Zubel, a funkcję drugiego trenera pełni Krystian Jaszczyński – zawodnik pierwszoligowej drużyny futsalu.

Szkołka Piłkarska Zubello powstała w 2011 r., a jej celem jest zainteresowanie dzieci i młodzieży sportem i aktywnym trybem życia oraz zapewnienie im wszechstronnego rozwoju fizycznego i zdrowia. Na zajęcia w szkółce licznie uczęszczają młodzi adepci piłki nożnej nie tylko z gminy Iwkowa, ale i z okolicznych gmin, tworząc drużyny odnoszące różne sukcesy, takie jak np. zwycięstwo w eliminacjach powiatu brzeskiego – w kategorii U-10 w 2018 r. i U-12 w 2019 r. w Ogólnopolskim Turnieju o Puchar Tymbarku oraz wysokie miejsca w eliminacjach województwa małopolskiego. Nie sposób nie wspomnieć tu także o udziale Zubello w międzynarodowych turniejach rozgrywanych we Włoszech koło Turynu w czerwcu 2019 r., gdzie młodzi sportowcy zajęli 4 miejsce. Jak podkreśla trener Zubel: *Duże słowa uznania należą się zawodnikom oraz ich rodzicom, którzy nam zaufali i aktywnie włączyli się w życie Szkołki (...). Razem tworzymy Dużą Piłkarską Rodzinę.*

Obecnie (2020 r.) opiekunami boiska i animatorami wydarzeń na orliku są Bartłomiej Wnęk i Jakub Nowak.

Zob. *Iwkowa: Moje Boisko Orlik 2012 w Iwkowej*, „Informator Brzeski”, 2013, nr 6.; *Kronika GOK w Iwkowej*, 2013 oraz informacja udzielona przez Sławomira Zubla – trenera Szkołki Piłkarskiej Zubello.

10.255. Symboliczne otwarcie orlika w Iwkowej – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Joanna Szczepańska – 2013.

10.256. Zaplecze sportowe boiska orlik – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Bernadeta Klimek – wrzesień 2020.

- 10.257. Dzień Sportu na orliku – archiwum Facebook Orlik Iwkowa, fot. Bartłomiej Wnęk – 2018.
 10.258. Zawodnicy ze szkółki Zubello – archiwum Szkółki Piłkarskiej Zubello, fot. Paweł Szot – rok 2019.
 10.259. Trening drużyny Olimpii Kąty na orliku w Iwkowej – archiwum Facebook Olimpia Kąty, fot. Jakub Nowak – 2019.
 10.260. Drużyna, aktywnych od lat, miłośników piłki nożnej – archiwum GBP w Iwkowej – ze zbiorów prywatnych Andrzeja Kociolka, fot. Jakub Nowak – 24 listopada 2020.
 10.261. Kompleks boisk nocą – archiwum Facebook Orlik Iwkowa, fot. Jakub Nowak – 2017.

W 2013 r. uroczystości obchodzono 650-lecie Kątów i Polomia Małego. Pierwsza historyczna wzmianka dotycząca tych wiosek pochodzi z 1363 r. Ponad sześć stuleci temu król Kazimierz Wielki wydał dla Kątów, Polomia i Wojakowej dokument (zob. s. 17) przenoszący te miejscowości z prawa polskiego na prawo niemieckie, co wprowadzało liczne zmiany w systemie społecznym i gospodarowaniu ziemią.

26 maja 2013 r., podczas Pikniku Rodzinnego organizowanego przez PSP w Kątach, zainaugurowano obchody tej wspaniałej rocznicy. Po części oficjalnej miejsce na scenie zajęły maluszki z ochronki w Kątach, przypominając wydarzenia z życia bl. Edmunda Bojanowskiego – założyciela Zgromadzenia Sióstr Służebniczek NMP, a następnie scenę w posiadanie przejęli uczniowie szkoły w Kątach, którzy zaprezentowali bogaty program artystyczny z elementami lokalnej historii. W tym dniu bawiono się w Kątach do godzin wieczornych, przy muzyce zespołu Pasaż.

Kolejnym wydarzeniem uświetniającym tę rocznicę było nadanie Publicznej Szkole Podstawowej w Kątach imienia najwybitniejszego mieszkańca w historii wsi – generała Marcina Kątskiego, dowódcy artylerii koronnej z czasów króla Jana III Sobieskiego. Uroczystość, która odbyła się 18 października 2013 r., uświetnił m.in. oddział reprezentacyjny

6 Brygady Szturmowo-Desantowej z Krakowa. Mszy św. przewodniczył bp Andrzej Jeż, ordynariusz diecezji tarnowskiej. Trwałym śladem tych obchodów jest pamiątkowy obelisk, na którym zostały umieszczone tablice informujące o jubileuszu i generale Marcinie Kątskim.

26 listopada 2016 r. przedstawiciele gminy Iwkowa wzięli udział w uroczystym odsłonięciu tablicy pamiątkowej poświęconej Marcinowi Kątskiemu w Kamieńcu Podolskim na Ukrainie. *Marcin Kazimierz Kątski żył w latach 1636-1710. Urodził się w miejscowości Kąty w gminie Iwkowa. Był generałem artylerii koronnej, kasztelanem wojewody krakowskiego i kijowskiego, senatorem Rzeczypospolitej, generałem ziem podolskich, bohaterem wiktoria wiedeńskiej z 1683 roku i komendantem twierdzy kamienieckiej. Po śmierci króla Sobieskiego był pretendentem do tronu króla Polski* – w taki sposób przybliżył tę postać i jej dokonania wójt gminy Iwkowa, Bogusław Kamiński, na łamach „Informatora Brzeskiego” z listopada 2016 r.

Zob. „Echo znad Beli” 2013: nr 2 – Stefan Szot, *Echo wspomnienia z okazji jubileuszu*, nr 3 – Stanisław Tokarski, *Jubileusz 650-lecia Polomia Małego i Kątów*; *Kronika GOK w Iwkowej*; Informacja

Bogusławy Urbańczyk – dyrektor PSP w Kątach; *Uroczystość odsłonięcia tablicy pamiątkowej*, „Informator Brzeski”, listopad 2016.

10.262-10.264. Warta honorowa oddziału reprezentacyjnego 6 Brygady Szturmowo-Desantowej z Krakowa, poczet sztandarowy szkoły w Kątach oraz zgromadzeni przed pomnikiem uczestnicy obchodów jubileuszowych – archiwum PSP w Kątach – 2013.

10.265. Zgromadzona społeczność szkolna na uroczystości w „dolnym” kościele w Kątach – archiwum PSP w Kątach – 2013.

10.266. Postać gen. Marcina Kazimierza Kątskiego na okładce książki Piotra Salomona wydanej w 2013 r. – archiwum GBP w Iwkowej.

650-lecie miejscowości Połom Mały świętowano uroczystie **14 lipca 2013 r.** Z tej okazji mieszkańcy zorganizowali festyn, który odbywał się na placu Domu Weselnego Strumyk. Oprócz miejscowej społeczności w wydarzeniu udział wzięli: poseł na sejm RP Andrzej Sztorc, członek Zarządu Województwa Małopolskiego Stanisław Sorys, starosta Brzeski Andrzej Potępa oraz księża: ks. pralat Stanisław Nowak, ks. Stanisław Serafin, ks. Robert Pyzik. W miejscach granicznych wsi posadowiono trzy pamiątkowe kamienie z napisem „650 lat Połom Mały”, ufundowane przez rodzinę Nowaków z Drużkowa Pustego – wykonawcą prac był Piotr Pytel, a napis wygrawerował Kamil Capar. Pod jednym z kamieni umieszczono kapsułę czasu, w której znalazło się m.in. wspólne zdjęcie uczestników uroczystości oraz dokumenty przygotowane na tę okazję. Jak pisze jedna z osób zaangażowanych w organizację imprezy: *Okazało się, że we wsi liczącej 325 mieszkańców, znajdują się chętni do zasponsorowania i osadzenia kamieni przydrożnych i tacy, którzy oddadzą kawałek ziemi pod kamienie – pomniki, i ci, którzy wyryją napisy, i tacy, którzy stworzą stronę internetową, napiszą hymn, stworzą logo i oprawę wizualną, założą zespół muzyczny, kabaret, zorganizują konkursy, zbiorą historię wsi, używają terenu pod zabawę, nagłośnią sprawę, podarują wiele swojego czasu, zasobów serc, intelektu i (...) wiele materialnych środków...*

A wszystko to dla wspólnej radości i wspólnego świętowania!

Zob. 650-lecie wsi Połom Mały, archiwum.informatorbrzeski.pl [dostęp 30.11.2020]
oraz Joanna Furtas, 650-lecie Połomia Małego, „Echo znad Beli”, 2013, nr 3.

10.267. Kamień jubileuszowy posadowiony na granicy Połomia Małego i Iwkowej – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Bernadeta Klimek – 2013.

10.268. Organizatorzy, sponsorzy i uczestnicy obchodów – archiwum GOK w Iwkowej – 2013.

10.269. Pamiątka z 650-lecia Połomia Małego – archiwum GBP w Iwkowej – ze zbiorów prywatnych Rafała Sowy, fot. Tomasz Kita – 2013.

15 sierpnia 1934 r., w święto Wniebowzięcia Matki Boskiej, po nieszpornych odprawionych o godzinie 15.00, na plebanii odbyło się zebranie założycielskie powołujące na terenie wsi Iwkowa Ochotniczą Straż Pożarną. Organizatorem spotkania (...) był Jan Nakielny. W zebraniu tym wzięło udział 17 osób, a byli nimi według listy obecności: ks. Jan Chmiel, kierownik szkoły Franciszek Ojczyk, kierownik kółka rolniczego Andrzej Kuklewicz, Franciszek Kołodziej, policjant Jan Nestorowski, Piotr Kociotek, Jan Nakielny, Jan Janawa – sołtys, Karol Turek, Władysław Kita, Michał Szot, Julian Repetowski, Szymon Mida, Władysław Kita, Michał Serafin, Józef Szczepański, Stanisław Ryba (...).

Jak odnotował wieloletni kronikarz OSP Marian Szot: W 1950 roku strażacy w odświętnych mundurach po raz pierwszy stali przy grobie pańskim, mimo zakazu wydanego przez władze państwowe, zabraniającego umundurowanym służbom strażackim udziału w uroczystościach kościelnych i religijnych.

W 1957 r. na parceli Jana Nakielnego w centrum Iwkowej, na miejscu garażu z desek, postawiono nowy budynek remizy z pustaków. Posiadanie takich pomieszczeń dawało możliwość pozyskania samochodu przez straż. W 1972 r., gdy po drugiej stronie drogi wybudowano kompleks budynków użyteczności publicznej, znaleźli w nim tymczasowe lokum również strażacy. Rok później zakupiono parcelę pod budowę remizy, którą rozpoczęto dopiero w maju 1997 r. Niestety, w lipcu „powódź tysiąclecia”, która nawiedziła gminę, zabrała prawie cały materiał zgromadzony na placu budowy. Nie przeszkodziło to jednak, aby w ciągu niespełna trzech lat powstał budynek w stanie surowym. Jak donosi „GK” z 24 maja 2000 r.: *Już teraz w okazałym garażu znalazł schronienie samochód pożarniczy żuk oraz motopompy.*

Odbioru technicznego tego wielofunkcyjnego budynku dokonywano etapami; w maju 2014 r., w Dniu Strażaka, poświęcono pomieszczenia Ochotniczej Straży Pożarnej w Iwkowej.

Stefan Szot, *Siedemdziesięciolecie Ochotniczej Straży Pożarnej w Iwkowej*, „Echo znad Beli”, 2004, nr 5.; Zob. Jan Salamon, *Iwkowa. Duma strażaków. Wielofunkcyjna remiza*, „Gazeta Krakowska”, 24.05.2002 oraz informacje udzielone przez Stefana Szota.

10.270. Budynek OSP w Iwkowej – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Bernadeta Klimek – wrzesień 2020.

10.271-10.272. Uroczysty przemarsz uczestników obchodów Dnia Strażaka w 2014 r. oraz poświęcenie remizy przez ks. Józefa Gurgula – proboszcza parafii w Iwkowej – archiwum GOK w Iwkowej.

10.273-10.275. Strażacy zaangażowani w budowę remizy OSP w Iwkowej i jej kolejne etapy – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Włodzimierz Kita – 1997; 1998; 1999.

W 2014 r. oddano do użytku gruntownie zmodernizowany budynek OSP w Wojakowej (m.in. wymieniono dach oraz przystosowano obiekt do potrzeb osób niepełnosprawnych). Strażacy wzbogacili się także o szatnię i dodatkowy garaż. Nowe oblicze zyskały zarówno wielofunkcyjna sala z bardzo dobrze wyposażonym zapleczem kuchennym, biblioteka z ogólnodostępnym internetem, w której nie brakuje nowości wydawniczych, jak i nowoczesny gabinet dentystyczny.

Rozpoczęty w maju 2011 r. remont budynku był możliwy dzięki pozyskanym – w znaczącej części – funduszom unijnym.

Por. *Jubileusz OSP Wojakowa*, „Informator Brzeski”, maj 2018.

10.276. Strażacy przed zmodernizowanym budynkiem OSP w Wojakowej podczas jubileuszu 50-lecia jednostki – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – 2018.

10.277-10.278. Lekcja biblioteczna w odnowionej sali i czytelnicy w wyremontowanej bibliotece – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Anna Dudek – 2018; 2020.

10.279. Budynek remizy przed zmianami – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Zbigniew Klimek – 2010.

W kwietniu 2013 r. rozpoczęto rozbudowę, a 2 maja 2015 r. w Dniu Strażaka, uroczystie oddano do użytku odnowioną remizę w Porąbce Iwkowskiej. Oprócz zaplecza dla strażaków i garaży dla wozów bojowych, w budynku mieści się także przedszkole i Klub Seniora. Środki na ten cel pochodziły z budżetu gminy, z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (fundusze unijne) oraz Urzędu Marszałkowskiego i wyniosły 1 107 000 zł.

Zakres prac obejmował m. in. dobudowę poddasza, położenie nowego dachu, wymianę instalacji i okien, wykonanie elewacji, a także szereg zmian w otoczeniu remizy. Tym samym zmieniła się zupełnie architektura i estetyka Domu Strażaka.

Por. Porąbka Iwkowska: Nowa wyremontowana siedziba strażaków, „Informator Brzeski”, maj 2015.

10.280. Budynek OSP przed rozbudową – archiwum GOK w Iwkowej – przed 2006 r.

10.281-10.282. Nowe oblicze remizy strażackiej w Porąbce Iwkowskiej – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Zbigniew Klimek – wrzesień 2020

W 2014 r. Gminny Ośrodek Kultury pozyskał środki unijne na remont XVIII-wiecznej pustelni św. Urbana, przy której wykonano gruntowne prace, tj. wzmocniono fundamenty i ściany, a także wymieniono dach i elewację. W latach 2008-2018 przeprowadzono renowację XVI-wiecznego kościoła Nawiedzenia NMP w Iwkowej – najcenniejszego zabytku architektury drewnianej na terenie gminy. Środki na ten cel parafia pozyskała głównie od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Odnowiona została również kapliczka słupowa w Porąbce Iwkowskiej z figurą Jana Nepomucena z 1869 r., na remont której gmina otrzymała dotację z sejmiku województwa małopolskiego w ramach konkursu „Kapliczka małopolski 2017”. Z tego samego programu odnowiono w latach 2014-2015 figurę św. Floriana w Kątach z 1884 r.

Gmina Iwkowa może poszczycić się bogatym dziedzictwem kulturowym. Na jej terenie znajduje się wiele obiektów architektury sakralnej (i nie tylko), wymagających ochrony przed zniszczeniem.

W Wojakowej, w kościele parafialnym NMP Wniebowziętej, znajduje się prezbiterium gotyckie z 1363 r., barokowy ołtarz główny i obraz Matki Bożej z dzieciątkiem z tego samego okresu, a także kilka innych zabytkowych elementów wyposażenia.

Osobny rodzaj dawnego budownictwa na terenie gminy stanowią suszarnia owoców z początków XX w. w Dobrocieszu i spichlerz w Iwkowej z 1872 r.

Odrębność kulturową tego regionu podkreślają obyczaje, obrzędy i muzyka odtwarzane przez miejscowe zespoły, a także zachowana w legendach, podaniach i opowieściach wyjątkowa gwara iwowska, początkowo utrwalana przez ks. Piechotę, a następnie przez Stefana Szota, którego autentyczność przekazu doceniają językoznawcy.

Wykaz materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego znajduje się w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami dla gminy Iwkowa.

Nie sposób w tym miejscu nie wspomnieć o zabytkach piśmiennictwa, pełniących rolę świadków historii iwowskich dziejów, a są to: „Księga sądowa wsi Iwkowej 1581-1809” i „Rejestr zapisów gruntowych wsi Iwkowa 1804-1876”, jedne z najstarszych i najważniejszych dla lokalnej społeczności dokumentów historycznych, których oryginały znajdują się w Bibliotece Naukowej PAU i PAN w Krakowie. „Księgę...”, w 1969 r., wydał Zakład Narodowy im. Ossolińskich Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, natomiast „Rejestr...” opublikowany został w 2014 r. przez Gminną Bibliotekę Publiczną w Iwkowej.

Por. *Odnowiona kapliczka św. Urbana w Iwkowej*, „Informator Brzeski”, marzec 2015; *Są pieniądze na remont kolejnych kapliczek / Iwkowa i Brzesko*, „Informator Brzeski” czerwiec 2017.

Urząd gminy poinformował, że w dniach 3-7 lutego 2021 zaginęła przydrożna figura św. Floriana w miejscowości Kąty.

10.283-10.284. Kapliczka św. Urbana – odnowiona i w trakcie renowacji – archiwum GOK w Iwkowej – kronika, fot. 1 – Joanna Szczepańska, fot. 2 – Adam Pajor – 2014.

10.285-10.286. Zabytkowe figury św. Jana Nepomucena w Porąbce Iwkowskiej i św. Floriana w Kątach – archiwum UG w Iwkowej – 2017; archiwum GBP w Iwkowej, fot. Bernadeta Klimek – 2020.

10.287-10.288. Fotografia skórzanej oprawy oryginalnej „Księgi Sądowej wsi...” i jednej z kart „Rejestru zapisów gruntowych...” – archiwum GBP w Iwkowej – R. Kurzydło (wstęp i oprac.), *Rejestr zapisów gruntowych...*, Iwkowa 2014.

10 stycznia 2014 r. miała miejsce czwarta edycja Gminnego Konkursu Kolęd i Pastorałek „Zaśpiewajmy kolędę...”.

Corocznie w bożonarodzeniowym nastroju, w Publicznej Szkole Podstawowej im gen. Marcina Kąckiego w Kątach, zbierają się młodzi wykonawcy ze szkół podstawowych, by zgodnie z celem konkursu – organizowanego od 2009 r. – nie tylko kultywować i podtrzymywać tradycję związaną ze śpiewem, ale również rozwijać i zaprezentować swoje zdolności muzyczne. Komisja, w skład której wchodzi nauczyciele akademicy, dr Bożena Raszke i mgr Grażyna Enzinger oraz dyrektor GOK-u w Iwkowej – Wojciech Hila, ocenia zarówno poczucie rytmu, dykcję, intonację, estetykę wykonania, jak i oryginalność w doborze repertuaru. Organizatorami konkursu z ramienia szkoły są s. Helena Gwozdek oraz Rafał Mordarski.

Zob. strona www.pspkaty.edupage.org

10.289-10.290. Uczestnicy konkursu: Urszula Nowak z PSP w Kątach (2017 r.) oraz Mateusz Bodurka z PSP w Iwkowej-Nagórze (2019 r.) – archiwum PSP w Kątach.

10.291. Komisja konkursowa w roku 2020 podczas wręczania nagród uczestnikom, na zdjęciu, od lewej: Rafał Mordarski, dr Bożena Raszke, Wojciech Hila, Grażyna Enzinger oraz Bogusława Urbańczyk – dyrektor PSP w Kątach – archiwum PSP w Kątach.

21 października 2014 r. uroczystość otwarto „Przystanek pamięci o Janie Karskim” – symboliczną ławeczkę – pamiątkę jego pobytu w Kątach, i misji, którą wypełnił jako człowiek, jako chrześcijanin i jako Polak. Uroczystość rozpoczęła się w PSP im. gen. Marcina Kątskiego w Kątach, która włączyła się w realizację projektu. Młodzież pod kierunkiem Aliny Holyst i Rafała Mordarskiego przygotowała montaż słowno-muzyczny pt. „Jedną drogą dziś wszyscy idziemy”. W ten sposób uczniowie oddali hołd jednemu z najwybitniejszych Polaków XX wieku, bohaterowi II wojny światowej, Sprawiedliwemu Wśród Narodów Świata, człowiekowi, który chciał powstrzymać Holocaust. Następnie odbyły się krótkie wystąpienia gości i prezentacja dwóch filmów o Janie Karskim. Druga część uroczystości nastąpiła przy dworku państwa Sławików. Uroczystego przecięcia wstęgi dokonała Urszula Bieńkowska-Sławik, honorowy gość, w asyście Beaty Stanuch, Piotra Salomona i Andrzeja Maciasia. Uczniowie klasy IV pod kierunkiem Bożeny Załubskiej przedstawili krótką inscenizację historyczną – odbicie emisariusza z rąk gestapo, po której głos zabrał przedstawiciel Muzeum Historii Polski Marek Stremiecki.

Kolejnym krokiem Stowarzyszenia Przyjaciół Kątów i Grupy Nieformalnej Kąty było otwarcie – 12 września 2015 r. – nowego pieszego szlaku turystyczno-edukacyjnego. Jak możemy przeczytać na tablicy informacyjnej w Kątach: *Ścieżka edukacyjna przebiega historyczną trasą przejścia Jana Karskiego, legendarnego emisariusza rządu londyńskiego, po uwolnieniu ze szpitala w Nowym Sączu i krótkim pobycie w gajówce Feliksa Widły w Marcinkowicach. Na początku lipca 1940 roku Karski ps. „Witold” wraz z przewodnikiem rotmistrzem Stanisławem Lucjanem Sławikiem ps. „Ratul” przeszli tym szlakiem uciekając przed gestapo.*

Szlak o długości 22,5 km wiodący przez 3 gminy – Chelmiec, Łososinę Dolną i Iwkową – prowadzi z dawnego dworca kolejowego w Marcinkowicach do dworku Sławików w Kątach.

Alina Holyst, *Przystanek pamięci o Janie Karskim*, „Echo znad Beli” 2014, nr 4 oraz dane zaczerpnięte z tablicy informacyjnej o szlaku.

10.292. Urszula Bieńkowska-Sławik – wdowa po rotmistrzu Lucjanie Sławiku oraz Beata Stanuch, Piotr Salamon i Andrzej Macias – inicjatorzy i organizatorzy przedsięwzięcia – podczas odsłonięcia ławeczki – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – 2014.

10.293. Inscenizacja historyczna w wykonaniu uczniów kl. IV – archiwum PSP w Kątach – 2014.

10.294. Wystąpienie Piotra Salomona inaugurujące wydarzenie – archiwum PSP w Kątach – 2014.

10.295. Zebrani goście podczas przemówienia Marka Stremieckiego – przedstawiciela Muzeum Historii Polski – przy dworku w Kątach – archiwum PSP w Kątach – 2014.

10.296. Ławeczka pamięci Jana Karskiego w Kątach – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – 2014.

W Iwkowej zachowały się i nadal funkcjonują w codziennym języku mieszkańców nazwy dawnych łąnów kmiecych zwanych rolami. Ciągają się one, od pradawnych czasów, długimi pasmami od rzeki Beli aż po granice lasów, a na nich wciąż gospodarują potomkowie niektórych starych rodów.

Zjawisko iwkwowskich ról – z których każda swą nazwę wzięła od nazwiska pierwszego właściciela, czasem od jego zajęcia lub miejsca lokalizacji – to ewenement w skali kraju, fenomen iwkwowskiej tożsamości i kultury.

W 2006 r., z inicjatywy Gminnego Ośrodka Kultury i Rady Soleckiej, te historyczne role oznakowano w całej miejscowości drewnianymi tablicami z nazwą każdej z nich, dzięki czemu stały się one topograficznymi wyznacznikami poszczególnych rejonów wsi i turystyczną atrakcją.

W sobotę **17 maja 2014 r.** Gminna Biblioteka Publiczna w Iwkowej uroczystie podsumowała projekt pod nazwą *Śladami rodów osiadłych na prastarych iwkwowskich rolach...*, współfinansowany ze środków Unii Europejskiej pozyskanych za pośrednictwem Stowarzyszenia „Na Śliwkowym Szlaku”. W ramach tego działania wydane zostały także dwie publikacje dotyczące historii ról, będące dopełnieniem rozpoczętej 9 lat wcześniej inicjatywy przywrócenia pamięci temu niezwykle mu zjawisku.

Pomimo niesprzyjającej pogody na promocję książek licznie przybyli zaproszeni goście, których powitali Bernadeta Klimek – kierownik Gminnej Biblioteki Publicznej w Iwkowej i Bogusław Kamiński – wójt gminy Iwkowa. W spotkaniu udział wzięli: Kazimierz Brzyk – przewodniczący Rady Powiatu, Tomasz Koprowski – przewodniczący Rady Gminy Iwkowa, Katarzyna Jasnos – prezes Stowarzyszenia „Na Śliwkowym Szlaku”, ks. Stanisław Tokarski – dyrektor Archiwum Diecezjalnego w Tarnowie, Renata Wielgosz – instruktor Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Brzesku oraz radni gminy Iwkowa. Soltysów reprezentowała Zofia Szewczyk – soltys wsi Dobrociesz, a lokalne czasopismo „Echo znad Beli” – Andrzej Maciaś. Wśród przybyłych na uroczystość osób nie zabrakło przedstawicieli i pracowników miejscowej oświaty i kultury, w tym emerytowanych iwkwowskich bibliotekarek – Zofii Serafin, Aleksandry Mikołajczyk i Marii Urygi. W gronie osób zgromadzonych w sali GOK-u znaleźli się również właściciele archiwalnych i współczesnych fotografii zamieszczonych w jednej z książek, m. in. Adam Gutowicz – fotograf, którego zdjęcia oddają piękno iwkwowskich ról, Bogusława i Bronisław Turkowie z synową Anną – przedstawiciele rodu Turków mieszkającego na Roli Turkowskiej od XVI w. oraz Irena Repetowska – potomkini słynnego w Iwkowej rodu Szczepańskich, karczmarzy i pisarzy gromadzkich z Roli Głębrowskiej.

Głównymi bohaterami wydarzenia, którzy przybyli na spotkanie w towarzystwie swoich rodzin, byli autorzy wydanych publikacji: Stefan Szot – autor książki „Iwkwowskie role: od Roli Bodkowskiej do Roli Zięciowskiej” i Rafał Kurzydło, który opracował i opatrzył wstępem unikatowy – po „Księdze Sądowej...” – „Rejestr zapisów gruntowych wsi Iwkowa 1804-1876”.

Por. www.biblioteka.iwkowa.pl [dostęp 10.11.2020]

10.297. Publiczność na spotkaniu podsumowującym projekt dotyczący iwkwowskich ról; w pierwszym rzędzie od lewej: Kazimierz Brzyk, Tomasz Koprowski, Renata Wielgosz, Aleksandra Mikołajczyk, Maria Uryga, Bernadeta Klimek, Urszula Kamińska, Bogusław Kamiński – archiwum GBP w Iwkowej – kronika – 2014.

10.298-10.301. Dwie książki wydane przez bibliotekę oraz ich autorzy: Rafal Kurzydło i Stefan Szot wraz z Bernadetą Klimek – kierownikiem biblioteki i koordynatorką projektu – archiwum GBP w Iwkowej – kronika – 2014.

10.302-10.303. Uczestnicy projektu – właściciele i bohaterowie zdjęć zamieszczonych w publikacji „Iwkowskie role: od Roli Bodkowskiej do Roli Zięciowskiej” – podczas przeglądania książek, m.in. Zofia Serafin, Anna Putko, Maria Tomasik, Bronisława Caputa – archiwum GBP w Iwkowej – kronika – 2014.

10.304. Na pierwszym planie, wśród zgromadzonej publiczności: ks. Stanisław Tokarski – dyrektor Archiwum Diecezjalnego w Tarnowie, autor wielu wydanych opracowań regionalnych oraz Adam Gutowicz – znany fotografik, twórca malowniczych zdjęć iwkowych ról, zamieszczonych w jednej z wydanych książek – archiwum GBP w Iwkowej – kronika – 2014.

10.305-10.306. Zjawiskowe iwkowskie role – archiwum GBP w Iwkowej – ze zbiorów prywatnych Adama Gutowicza, fot. Adam Gutowicz – 2014.

Dumą i chlubą, nie tylko szkoły, ale i gminy, był przez lata zespół taneczno-wokalny Malwinki, który działał przy Szkole Podstawowej im. Bronisława Czecha w Iwkowej w latach 1985-2017.

Baw się razem z nami! – zapraszały do wstąpienia w szeregi zespołu jego założycielki i choreografki – Łucja Grzymek i Jadwiga Tabaszewska, które przez 32 lata istnienia zespołu doskonaliły pokolenia iwkwian w sztuce tańca i śpiewu.

Od początku funkcjonowania zespołu wystarczył zapal pań i zdobyte stroje: dużo strojów i ozdób przekazała Zofia Serafin, a Kazimiera Kita szyla je i przerabiała bezinteresownie.

Zespół uświetniał swoimi występami imprezy, nie tylko lokalne, ale także powiatowe i wojewódzkie. Brał udział w wielu konkursach, przeglądach i festiwalach. Malwinki trzykrotnie zakwalifikowały się na Ogólnopolski Festiwal Kultury Młodzieży Szkolnej w Kielcach, gdzie w 1994 r. zdobyły Brązową Jodlę.

Przynależność do zespołu oznaczała nie tylko współpracę w grupie i zawieranie przyjaźni, lecz stanowiła także doskonałą okazję do zwiedzania kraju i nie tylko – w 1997 r. Malwinki gościły na Węgrzech, gdzie brały udział w Europejskim Festiwalu Kultury.

23 maja 2015 r. zespół obchodził 30-lecie istnienia. Perłowy jubileusz połączony był z obchodami Dnia Ojca i Matki, a program przygotowano pod hasłem „Życie to dar”. Wśród rodziców, którzy przybyli oglądać swe pociechy, nie zabrakło dawnych „malwinek”, toteż, gdy wyświetlano historyczne zdjęcia, co rusz rozpoznawały one siebie ze szkolnych lat, z rozrzewnieniem wspominając tamte taneczne czasy. Jak śpiewają Malwinki na płycie, nagranej w studio „Bel Etage” w Iwkowej w 2004 r.: *Każdy dzień, zwykły dzień, zostawia ślad, wspomnienia. Minął już koncertu czas... przeminął jak marzenia.*

Zob. 15-lecie zespołu taneczno-wokalnego „Malwinki” z Iwkowej, „Echo znad Beli” 2001, nr 3 oraz okolicznościowy folder wydany z okazji 15-lecia zespołu taneczno-wokalnego „Malwinki” – archiwum GBP w Iwkowej.

10.307. Występ Malwinek na ul. Sienkiewicza w Kielcach podczas XXIII edycji festiwalu – archiwum PSP w Iwkowej – kronika zespołu – 1996.

10.308. Jubileusz 15-lecia zespołu taneczno-wokalnego Malwinki – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – 2000.

10.309-10.311. Występ „Malwinek” oraz zgromadzona publiczność podczas jubileuszu 30-lecia zespołu – archiwum GOK w Iwkowej – 2015.

„Aktywnie i sportowo wokół Piekarskiej Góry” to jedno z licznych przedsięwzięć organizowanych przez Szkołę Podstawową w Iwkowej-Nagórzu. Jest to wspaniały sposób na rodzinne spędzenie popołudnia i doskonała okazja dla uczniów na zaprezentowanie ich zdolności muzycznych oraz aktorskich podczas przygotowywanych na tę okazję występów. Konkursy rodzinno-sportowe, loteria fantowa i stoiska gastronomiczne organizowane przez pracowników obsługi i rodziców plus pozytywne nastawienie – wszystko to stanowi przepis na wyjątkową imprezę integrującą lokalne środowisko.

20 czerwca 2015 roku przy Szkole Podstawowej w Iwkowej-Nagórzu odbył się, już po raz czwarty, Piknik Rodzinny „Aktywnie i sportowo wokół Piekarskiej Góry”. Impreza plenerowa została połączona z podsumowaniem projektu „Śliwkowe szkoły”, który odbył się pod hasłem: „Śliwki zjadamy, stąd wiedzę o Unii Europejskiej mamy...” Impreza miała zasięg gminny, a cel był bardzo szczytny – chcieliśmy wspólnie z rodzicami i innymi nauczycielami, podziękować wszystkim tym, którzy przyczynili się do spełnienia marzeń naszych dzieci i dzięki nim powstało boisko sportowe ze sztuczną nawierzchnią. Poprzez liczne atrakcje sportowe i rekreacyjne (rajd pieszy i rowerowy) chcieliśmy pokazać walory turystyczne tej części Iwkowej, a także umilić sobotni czas mieszkańcom. W ramach projektu „Śliwkowe szkoły” został przeprowadzony konkurs wiedzy o UE i produktach lokalnych. Konkurs wiedzy połączony był z dodatkowymi atrakcjami dla młodszych uczestników, poprawna odpowiedź upoważniała do pomalowania samochodu sprayem. Starsi uczestnicy konkursu mieli nieco utrudnione zadanie, bowiem odpowiadali na pytania wykonując jednocześnie zadania sprawnościowe. Wszyscy uczestnicy otrzymali atrakcyjne nagrody oraz dodatkowo uczestniczyli w pokazie baniek mydlanych.

Zob. Monika Trojanowska, *Wokół Piekarskiej Góry... po raz 6!*, „Echo znad Beli” 2017, nr 3 oraz *Śliwki zjadamy, stąd wiedzę o Unii Europejskiej mamy...*
– Szkoła Podstawowa w Iwkowej-Nagórzu,
www.nasliwkowymszlaku.pl
[dostęp 29.11.2020].

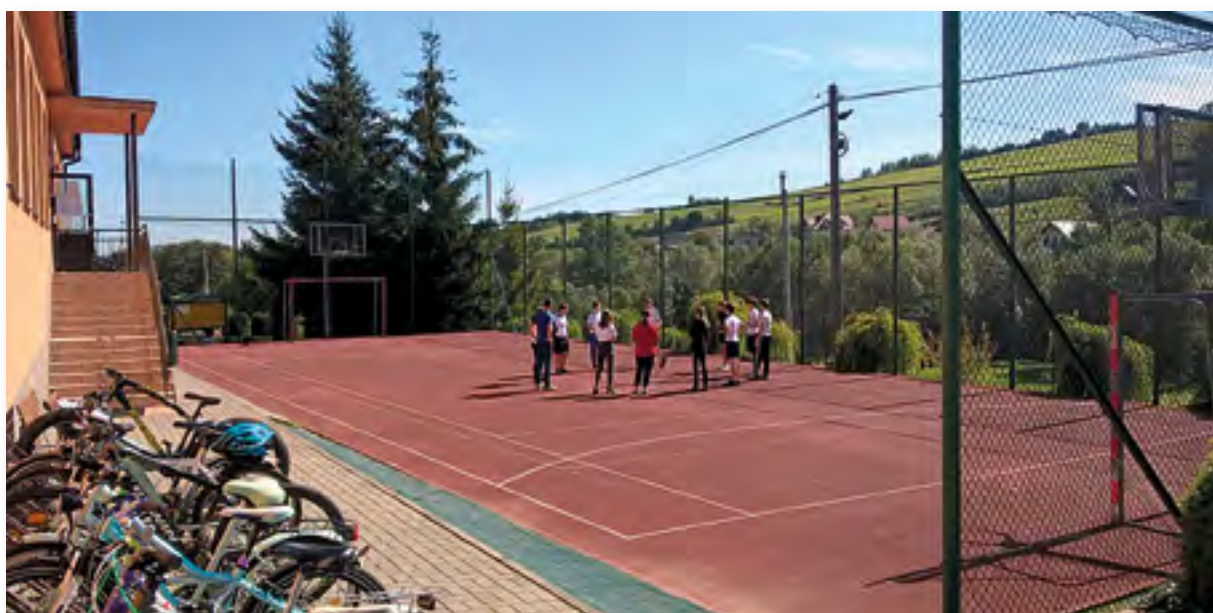

10.312-10.315. Uczestnicy pikniku rodzinnego w Iwkowej-Nagórzu – fot. 1 – archiwum Stowarzyszenia „Na Śliwkowym Szlaku” – 2015; fot. 2-4 – archiwum PSP w Iwkowej-Nagórzu, fot. Alina Zięć – 2018, 2013.

Przy szkole podstawowej w Iwkowej-Nagórze aktywnie i sportowo można spędzać czas nie tylko podczas corocznego pikniku. Sprzyja temu otoczenie szkoły, wyposażone w plac zabaw dla dzieci, ze stolikiem do gry w szachy, dostępne dla każdego i o każdej porze, fitness park na świeżym powietrzu oraz boisko sportowe do gry w piłkę nożną, siatkówkę i koszykówkę – a wszystko w ogrodowej aranżacji roślinnej. Jest to rezultat współpracy Stowarzyszenia „Na śliwkowym Szlaku”, Stowarzyszenia Rozwoju i Promocji Gminy Iwkowa, dyrekcji szkoły oraz zaangażowania rodziców i mieszkańców Nagórze.

Prace przy budowie placu zabaw rozpoczęły się wiosną 2013 r., a rok później zapoczątkowano działania związane z budową boiska sportowo-rekreacyjnego.

Por. Monika Karpel, *Szkoła podstawowa w Iwkowej-Nagórze*, „Echo znad Beli” 2015, nr 3.

10.316-10.320. Plac zabaw, fitness park i boisko sportowe przy szkole w Iwkowej-Nagórze – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Bernadeta Klimek – wrzesień 2020; fot. 4 – archiwum GOK w Iwkowej – 2015.

**KLUB SENIORA
AKTYWNI**
w
Porąbce Iwkowskiej

Miejszem zupełnie wyjątkowym, łączącym mieszkańców z wszystkich siedmiu miejscowości w gminie, jest Klub Seniora „Aktywni” z siedzibą w Porąbce Iwkowskiej, działający od stycznia 2015 r.

We wtorki o godzinie 17.00 zbierają się starsi, emeryci i renciści, by wspólnie spędzać czas z osobami w podobnym wieku.

Seniorzy zrzeszeni w klubie – jak wskazuje jego nazwa – są tak aktywni, że nie sposób wymienić tu wszystkich inicjatyw kulturalnych, edukacyjnych i rozrywkowych, w których biorą udział. Należą do nich wspólne spotkania z najmłodszym pokoleniem, czy to podczas wycieczek z wnukami, czy Dnia Dziecka, uczestnictwo w prelekcjach lekarza i dietetyka, dotyczących chorób, zdrowego odżywiania i aktywności fizycznej osób starszych oraz liczne wyjazdy, m.in. do Ojcowa, Krakowa, a nawet na kilka dni nad morze, co miało miejsce w dniach 27-30 maja 2019 r. – *Przez całe życie nie zwiedziłam tyle, co teraz* – mówi jedna z senierek.

Przyjazna atmosfera, tańce, śpiew, wspólne gotowanie i niesamowita energia, której młodzi mogą starszym tylko pozazdrościć – to jest właśnie klub seniora, gdzie spotyka się – jak mówią o sobie członkowie klubu – *młodzież, tylko trochę wcześniej urodzona*.

Zob. Zofia Durbas, *Echo Klubu Seniora*, „Echo znad Beli” 2018, nr 4 oraz 2019, nr 4.

10.321-10.322. Członkowie Klubu Seniora „Aktywni” w swojej siedzibie w remizie OSP w Porąbce Iwkowskiej – archiwum GOK w Iwkowej – 2017, 2019.

10.323. Koncert patriotyczny w ramach programu „Niepodległa” w wykonaniu seniorów i młodzieży z gminy Iwkowa – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – 15.09.2018.

10.324. Logo klubu – archiwum GOK w Iwkowej.

- 10.325-10.326. Pierwsza rocznica działalności klubu – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – marzec 2016.
 10.327. Wspólne śpiewanie z wójtem gminy Bogusławem Kamińskim podczas ostatków w Klubie Seniora – archiwum FB Ośrodek Integracji Seniorów i Młodzieży w Porąbce Iwkowskiej – 13.02.2018.
 10.328-10.329. Seniorzy na termach w Białce Tatrzańskiej i nad morzem – archiwum GOK w Iwkowej – 2019.
 10.330-10.331. Na wycieczce w Krakowie: przed Wawelem i na spektaklu „Pyza na polskich drózkach” w Teatrze Ludowym w Nowej Hucie – archiwum GOK w Iwkowej – 11.04.2018.

Na uroczystą galę wręczenia nagród w VI edycji konkursu „Polska wieś – dziedzictwo i przyszłość”, organizowanego przez Fundację na Rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa, laureat nagrody głównej – Stefan Szot – nie pojechał sam. W Pałacu Staszica w Warszawie **28 maja 2015 r.** pojawił się w asyście sporej grupy osób, godnie reprezentującej gminę Iwkowa, wśród której, oprócz najbliższej rodziny, byli m in. przedstawiciele władz, radni, soltyśsi, pracownicy urzędu gminy, dyrektorzy instytucji kultury i oświaty.

Szacowna Kapituła uhonorowała Stefana Szota za książkę „Opowieści soltyśsa”, która została wydana w Wydawnictwie Naukowym „Scholar”, co jest ogromną nobilitacją dla iwkovskiego pisarza.

We wstępie do publikacji prof. Roch Sulima zwrócił uwagę na ewenement, jakim jest pokaźny zbiór tego typu przekazów z jednej miejscowości: *Stefan Szot pomnaża bogaty już zasób opublikowanych wcześniej gawęd i opowieści z Podgórza Beskidzkiego, które ogłaszał drukiem długoletni proboszcz Iwkowej, ks. Jan Piechota, w zbiorach „Gawędy iwkovskie” (1976) i „Komedyje iwkovskie” (1982). Rzadko się zdarza, abymy mieli tyle przekazów słownych z jednej okolicy, z jednego miejsca (...) oraz podkreślił, iż: gwarancją autentyczności tych opowieści jest ciągłość zapisanej w języku pamięci kulturowej, jest znakomite posługiwanie się gwarą: w przytoczeniach cudzych wypowiedzi, charakterystykach ludzi starszego pokolenia, w słownych formułach wyrażających ludowe mądrości.*

Podczas wręczania nagrody obecni na sali mieszkańcy gminy nie kryli dumy ze swego rodaka, co wyrazili gromkimi brawami.

Po wysłuchaniu fragmentów opowiadań w interpretacji aktora Adama Baumana oraz naukowych wykładów na temat kultury w gminach, delegacja spotkała się także z Józefem Parą, znakomitym aktorem i reżyserem pochodzącym z Wojakowej, który odebrał z rąk wójta gminy Bogusława Kamińskiego statuetkę „Ambasadora Gminy Iwkowa 2014”.

Por. www.biblioteka.iwkowa.pl [dostęp 02.12.2020]
oraz S. Szot, *Opowieści soltyśsa*, Warszawa 2015.

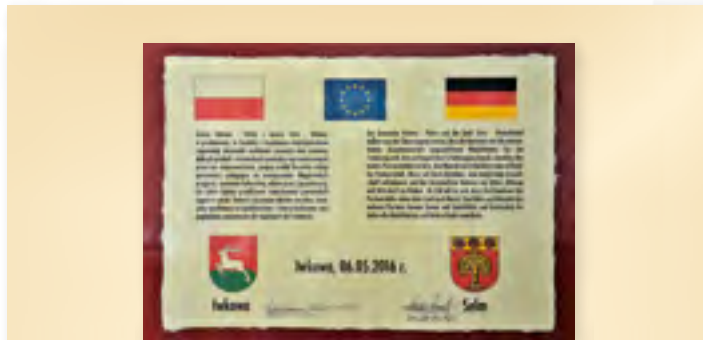
Józef Para zmarł 9 listopada 2020 r. w Warszawie w wieku 98 lat.

10.332. Stefan Szot odbiera nagrodę i gratulacje z rąk organizatorów – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Małgorzata Gutowicz – 2015.

10.333. Nagrodzona w konkursie publikacja Stefana Szota – archiwum GBP w Iwkowej.

10.334. Pamiątkowe zdjęcie mieszkańców gminy Iwkowa z Józefem Parą – Ambasadorem Gminy Iwkowa w 2014 r. – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Małgorzata Gutowicz – 2015.

6 maja 2016 r. wójt gminy Iwowa Bogusław Kamiński i burmistrz niemieckiego miasta Selm Mario Löhr podpisali umowę o współpracy na polu kulturalnym, edukacyjnym i gospodarczym. Początkiem tej współpracy była, nawiązana kilka lat wcześniej, wymiana uczniowska między młodzieżą ze szkoły w Wojakowej i gimnazjalistami z Selm, która dała uczniom zarówno możliwość doskonalenia języka, jak i wzajemnego poznawania kultury i życia codziennego sąsiadów. Relacje międzysąsiedzkie dotyczą nie tylko młodzieży, bo z czasem zaczęli się również odwiedzać przedstawiciele samorządu, przedsiębiorcy czy sportowcy z obydwu partnerskich gmin, którzy podczas wzajemnych wizyt wymieniają się doświadczeniami i spostrzeżeniami. W 2017 r. na zaproszenie gminy Selm przedstawiciele samorządu gminy Iwowa gościli we Francji podczas jubileuszu 25-lecia współpracy między gminami z Francji i Niemiec.

Zob. Iwowa i Selm podpisały umowę o wzajemnej współpracy, „Informator Brzeski” maj 2016; Ewelina Maciaś, Polsko-niemiecka wymiana uczniowska w wojakowskim gimnazjum, „Echo znad Beli” 2017, nr 2; Wizyta we Francji, „Informator Brzeski”, październik 2017.

- 10.335-10.336. Podpisanie partnerstwa z miastem Selm i posadzenie pamiątkowego drzewa na parkingu przy zabytkowym kościele w Iwkowej – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Małgorzata Gutowicz – 2016.
- 10.337. Sportowcy z gminy Iwowa przed stadionem Borussii Dortmund – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – 2018.
- 10.338. Koncert Iwkowskiej Orkiestry Dętej w Selm – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – 2018.
- 10.339. Uczniowie z Wojakowej wraz z nauczycielami – Ewelina Maciaś i Agnieszka Karpel – podczas pobytu w Niemczech – archiwum GOK w Iwkowej – 2019.
- 10.340. Dokument upamiętniający zawarcie partnerstwa Iwkowej z Selm – archiwum UG w Iwkowej – 2016.

Rok 2018 był rokiem 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości, 500-lecia istnienia kościoła pw. Nawiedzenia NMP w Iwkowej i Józefa Kosakowskiego.

Jubileuszowe obchody Święta Niepodległości rozpoczęto już **3 maja 2018 r.** uroczystą mszą św. odprawioną w intencji ojczyzny przez ks. proboszcza Józefa Gurguła przy kościele Nawiedzenia NMP w Iwkowej, po której, z towarzyszeniem Iwkowskiej Orkiestry Dętej, przemaszerowano na plac w centrum Iwkowej, gdzie wspólnie posadzono Dąb Niepodległości, nawiązując do wydarzeń z 1918 r., kiedy to miejscowa społeczność, świętując odzyskanie przez Polskę niepodległości, posadziła – przy szkole podstawowej w Iwkowej – Dąb Wolności.

Nim jednak moment posadzenia (po 100 latach!) kolejnego drzewa pamięci uwieczniono na wspólnej fotografii, którą, wraz z innymi pamiątkami zapakowano do kapsuły czasu i umieszczono w ziemi, odczytano wspomnienia Franciszka Gryza (1905-1998), który w 1918 r., jako młody chłopiec, był uczestnikiem obchodów tamtego pamiętnego dnia: *Odbył się wówczas, uroczysty pochód, w którym brała udział młodzież sformowana w oddziałach kosynierów. Ubrani byliśmy w górnice z szerokim pasem, czapki krakuski, mieliśmy kosy na sztorc nabite, a wyczyszczono tak, że błyszczały w słońcu. Na czele jechała banderia konna w czapkach krakuskich z pawim piórem, w białych koszulach i z biało-czerwoną wstęgą. Za kosynierami szła miejscowa Orkiestra Dęta, a na końcu ludność. Pochód przeszedł od ówczesnego domu kółka rolniczego ku szkole. Przed szkołą był przygotowany dąb do posadzenia, a kierownik Salabura miał przygotowany dokument mówiący o posadzeniu dębu wolności. Dokumentem tym był pergamin z zapisem uroczystości, który włożono do butelki, zakorkowano i wsadzono do dołka, w którym posadzono Dąb Wolności. Kierownik Salabura przemawiał do nas, żeby co jakiś czas wspominać dzieciom i wnukom, co ten dąb oznacza, że w tym czasie, po 123 latach niewoli, Polska odzyskała niepodległość...*

Znamienne i jakże budujące było to, zwłaszcza w kontekście ostatnich słów, które zabrzmiały na placu, że w sadzeniu Dębu Niepodległości brali też udział prawnukowie Franciszka Gryza.

Uroczysty dzień obchodów uchwalenia Konstytucji 3 maja zakończono radośnie i w podniosłym nastroju w sali Gminnego Ośrodka Kultury, gdzie uczniowie z PSP w Iwkowej zaprezentowali imponujące widowisko historyczne, występując w strojach narodowych z tamtej epoki. Gdy uczestnicy tego wydarzenia opuszczali ośrodek kultury, by udać się do swoich domów, przed pomnikiem poległych w czasie II wojny światowej paliły się znicze i szeleściły biało-czerwone wstęgi wiązanek złożonych tam przez przedstawicieli władz gminy.

Kilka miesięcy później Gminny Ośrodek Kultury przystąpił do akcji „Niepodległa” i 15 września w Kątach mieszkańcy gminy mogli uczestniczyć w plenerowej żywej lekcji historii, podziwiając pokazy konne i rekonstrukcje historyczne. Wydarzeniu temu towarzyszyły inscenizacja słowno-muzyczna i koncert pieśni patriotycznych w wykonaniu dzieci i młodzieży oraz seniorów zrzeszonych w klubie „Aktywni”.

Por. 11.11.2019 – *Listopadowe Juzyny*, www.biblioteka.iwkowa.pl [dostęp 12.12.2020]; *Wspomnienia Franciszka Gryza*, zb.reg. GBP w Iwkowej; 3 maja w Iwkowej, „Echo znad Beli” 2018, nr 2.

10.341. Tabliczka przy Dębie Niepodległości posadzonym w centrum Iwkowej w 2018 r. – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Bernadeta Klimek – październik 2020.

10.342. Złożenie kwiatów przy pomniku poległych w II wojnie światowej przez przedstawicieli władz gminy: Iwonę Czyżycką-Dudę – radną gminy, Dorotę Kwaśną – przewodniczącą Rady Gminy i Bogusława Kamińskiego – wójta gminy Iwkowa – w dniu 3 maja 2018 r. – archiwum GOK w Iwkowej – kronika, fot. Małgorzata Gutowicz.

10.343-10.344. Posadzenie dębu na 100-lecie odzyskania niepodległości podczas obchodów rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 maja; drzewo sadzą: Bogusław Kamiński – wójt gminy Iwkowa i ks. Józef Gurgul – proboszcz parafii w Iwkowej – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Iwona Gryz – 2018.

10.345. Syn Franciszka Gryza – Edward – ze swoimi wnukami Igorem i Wiktorem; archiwum GBP w Iwkowej, fot. Iwona Gryz – 2018.

10.346. Sceny nawiązujące do historii Polski w XVIII w. w wykonaniu uczniów PSP w Iwkowej – archiwum GOK w Iwkowej – kronika, fot. Małgorzata Gutowicz – 2018.

10.347. Pamiątkowe zdjęcie z lotu ptaka, którego kopię umieszczono w kapsule czasu – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Małgorzata Gutowicz – 2018.

Z inicjatywy Publicznej Szkoły Podstawowej w Wojakowej, przy współpracy Gminnej Biblioteki Publicznej w Iwkowej, **6 czerwca 2018 r.** zainaugurowano Rok Józefa Kosakowskiego.

Wydarzenie to zgromadziło na sali gimnastycznej w szkole w Wojakowej ponad 200 osób. Wśród przybyłych na uroczystość znaleźli się przedstawiciele rodziny J. Kosakowskiego, władz gminy, instytucji i stowarzyszeń, członkowie społeczności uczniowskiej z wszystkich szkół gminnych wraz z nauczycielami oraz mieszkańcy gminy. Z zaproszenia skorzystał znany fotografik Adam Gutowicz, którego zdjęcia, przedstawiające wieś rodzinną poety, prezentowano w formie wystawy. Całość wzbogacona została recytacją wierszy w wykonaniu laureatek Gminnego Konkursu Recytatorskiego poezji Józefa Kosakowskiego i prezentacją multimedialną, przybliżającą postać barda z Wojakowej. Kluczowym punktem wydarzenia był wykład prof. dr. hab. Marka Karwali, prodziekana Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, na temat dorobku poetyckiego Józefa Kosakowskiego, w którym prelegent potwierdził wysoką wartość literacką utworów poety. Wśród słuchaczy nie zabrakło nauczycieli polonistów – wychowanków profesora.

W wystosowanym przez PSP w Wojakowej piśmie do Rady Gminy Iwkowa, uzasadniającym ogłoszenie roku 2018 Rokiem Kosakowskiego, napisano: *Józef Kosakowski z piórem w ręku tworzył narodową tożsamość oraz rozślaniał swoją małą Ojczyznę*. Dlatego też zakończenie obchodów Roku Kosakowskiego powiązane zostało z uroczystością 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości.

Ciekawą inicjatywą, oprócz konkursów poetyckich, recytatorskich i plastycznych, było umieszczenie tablicy pamiątkowej obok domu, w którym mieszkał wojakowski ludowy artysta, rzeźbiarz i poeta.

Por. *Szkoła Podstawowa w Wojakowej: Dla tej, co nie zginęła...*, „Echo znad Beli” 2018, nr 3.

10.348-10.349. Prof. dr hab. Marek Karwala i zasluchana publiczność podczas wykładu na temat twórczości Józefa Kosakowskiego – fot. 1 – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Iwona Gryz – fot. 2 – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Małgorzata Gutowicz – czerwiec 2018.

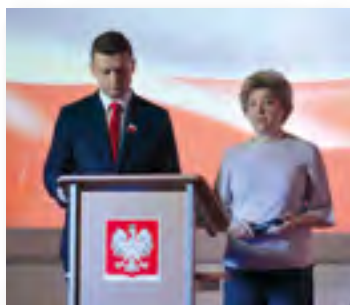
10.350-10.351. Laureaci gminnego konkursu recytatorskiego i plastycznego oraz XXI Ogólnopolskiego Konkursu Poetyckiego im. Józefa Kosakowskiego wraz z członkami jury: prof. Markiem Karwalą i Urszulą Midą oraz organizatorem konkursu – Wojciechem Hilą – dyrektorem GOK-u w Iwkowej – archiwum PSP w Wojakowej, fot. Małgorzata Gutowicz – 2018.

10.352-10.353. Występ uczniów PSP w Wojakowej podczas gminnych obchodów 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości – archiwum PSP w Wojakowej, fot. Małgorzata Gutowicz – 2018.

Gminne obchody 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości obchodzono **10 listopada 2018 r.** w sposób szczególny. Uroczystości rozpoczęto o godzinie 15.00 mszą św. za ojczyznę w kościele parafialnym w Wojakowej, podczas której poruszającą serca homilię wygłosił ks. prałat Józef Nowak. Następnie udano się na miejsce rozstrzelania partyzantów przez żandarmerię niemiecką w czasie II wojny światowej, gdzie złożono wieńce. Przy dźwiękach orkiestry przemaszerowano do pobliskiej szkoły na uroczysty koncert „Dla tej, co nie zginęła”, przygotowany w biało-czerwonej scenerii, a wykonany w pięknym stylu przez uczniów i nauczycieli tamtejszej placówki. Na zakończenie tego radosnego, a zarazem wzruszającego widowiska, uniosły się w górę biało-czerwone balony. Nim zakończono świętowanie, nagrodzono i uhonorowano zwycięzców konkursów recytatorskiego i plastycznego oraz laureatów XX Ogólnopolskiego Konkursu im. Józefa Kosakowskiego, którzy przybyli do Wojakowej nawet z bardzo odległych zakątków Polski.

Uroczystości zorganizowanej przez PSP w Wojakowej i GOK w Iwkowej patronował wójt gminy Iwkowa – Bogusław Kamiński.

Por. Koncert niepodległościowy „Dla tej, co nie zginęła...”, „Echo znad Beli” 2018, nr 4.

10.354. Koncelebrowana msza św. za ojczyznę, której przewodniczył ks. Józef Nowak – proboszcz parafii pw. MB Wniebowziętej w Wojakowej; na zdjęciu: ks. Jan Maciuszek, ks. Jan Witek, ks. Stanisław Nowak, ks. Józef Nowak, ks. Józef Gurgul i ks. Wojciech Cabak – archiwum PSP w Wojakowej, fot. Małgorzata Gutowicz – 2018.

10.355. Złożenie wieńców przy pomniku partyzantów rozstrzelanych przez żandarmerię niemiecką – archiwum PSP w Wojakowej, fot. Małgorzata Gutowicz – 2018.

10.356-10.360. Uczestnicy wydarzenia, prowadzący uroczystość Jolanta Zięba – dyrektor szkoły i Bartłomiej Durbas – nauczyciel oraz występ uczniów i nauczycieli PSP w Wojakowej – archiwum PSP w Wojakowej, fot. Małgorzata Gutowicz – 2018.

Znawcy i koneserzy sztuki nazywają go „perłą” gotyckiej architektury drewnianej. Iwkonianie mówią o nim „nasz kościółek”, a o jego patronce „nasza Pani Iwkowska”. Zauroczeni jego pięknem są odwiedzający to miejsce turyści, nie tylko z kraju, ale i z całego świata, o czym świadczą liczne wpisy w „kościółkowej” kronice. Mieszkańcy podążają do starej świątyni, nie tylko z okazji odbywającego się tutaj co roku majowego odpustu (...); przychodzą z potrzeby serca i z potrzeby trwania w wierze przekazywanej i pielęgnowanej przez swoich poprzedników...

W niedzielę **25 listopada 2018 r.** świętowano jubileusz 500-lecia kościoła pw. Nawiedzenia NMP w Iwkowej. Uroczystości rozpoczęto o godzinie 15.00 mszą św. w kościele parafialnym w intencji wszystkich tych, którzy przez setki lat opiekowali się świątynią i troszczyli o to, by „kościółek” mógł przetrwać do dnia dzisiejszego.

Następnie w sali widowiskowej ośrodka kultury kierownik biblioteki – Bernadeta Klimek oraz dyrektor GOK-u – Wojciech Hila, w imieniu organizatorów serdecznie powitali licznie zgromadzonych mieszkańców i zaproszonych gości.

Wśród przybyłych na uroczystość obecni byli przedstawiciele Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, Małopolskiego Instytutu Kultury w Krakowie, Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Brzesku, Starostwa Powiatowego, samorządu gminy, sołectw, placówek oświatowych i rady parafialnej. W obchodach uczestniczyli także ambasadorem naszej gminy – Adam Gutowicz i Stanisław Tokarski, jak również redaktorzy „Gościa Niedzielnego” i „Echa znad Beli”.

Swą obecnością zaszczytili nas także Gabriela, Magdalena i Stanisław Stawowiakowie – konserwatorzy zabytków z Nowego Sącza. To głównie dzięki ich pracy, wykonanej z wielkim kunsztem, jaśnieje blaskiem iwkowska świątynia.

Głównymi punktami programu, przygotowanymi przez organizatorów, tj. parafię Iwkowa, gminę Iwkowa, Gminną Bibliotekę Publiczną i Gminny Ośrodek Kultury, były wykłady ks. Stanisława Pietrzaka pt. „W poszukiwaniu najdawniejszych korzeni chrześcijaństwa w naszym regionie” oraz dr Gabrieli Stawowiak pt. „Kompleksowe prace konserwatorskie we wnętrzu Kościoła pw. Nawiedzenia NMP w Iwkowej w latach 2008-2017”.

Po wysłuchaniu niezwykle ciekawych prelekcji ks. Józef Gurgul, proboszcz parafii w Iwkowej, podsumował ostatni okres związany z prowadzonymi w „kościółku” pracami renowacyjnymi i konserwatorskimi oraz podziękował wszystkim osobom i instytucjom, które wsparły te działania.

Następnie głos zabrał Grzegorz Mrozowski, wiceprzewodniczący rady powiatu, który w imieniu starosty brzeskiego odczytał list gratulacyjny skierowany pod adresem księdza proboszcza. Do podziękowań dołączył również Bogusław Kamiński – gospodarz gminy, wręczając zaangażowanym w konserwację kościoła pamiątkowe płaskorzeźby.

Na zakończenie uroczystości wszystkich zgromadzonych obdarowano okolicznościową publikacją wydaną przez Gminną Bibliotekę Publiczną oraz pocztówkami przygotowanymi przez Gminny Ośrodek Kultury.

Z sali ośrodka kultury uczestnicy obchodów przenieśli się do piwnic GOK-u, gdzie w równie miłej atmosferze, przy kawie i herbacie, toczyli ciekawe rozmowy do późnych godzin wieczornych.

Zob. 500-lecie kościoła pw. Nawiedzenia NMP w Iwkowej, www.biblioteka.iwkowa.pl [dostęp 12.12.2020].

10.361. Okolicznościowa publikacja wydana przez bibliotekę – archiwum GBP w Iwkowej.

10.362-10.363. Zwiedzający świątynię podczas XXI Małopolskich Dni Dziedzictwa Kulturowego, które odbyły się w partnerstwie z parafią Iwkowa, gminą Iwkowa, ośrodkiem kultury i biblioteką w kwietniu 2019 r. – archiwum GBP w Iwkowej – fot. 1 – Bernadeta Klimek – fot. 2 – Iwona Gryz.

10.364-10.365. Kościół Nawiedzenia NMP w Iwkowej z 1518 r. oraz fragment odnowionej polichromii z umieszczoną w oknie kopią XV-wiecznego witrażu Madonny z Dzieciątkiem – archiwum GBP w Iwkowej – fot. 1 – Zbigniew Klimek – fot. 2 – Bernadeta Klimek – 1995, 2018.

10.366-10.369. Zgromadzona na uroczystości publiczność oraz gospodarz gminy – Bogusław Kamiński – składający gratulacje i podziękowanie ks. Józefowi Gurgulowi – proboszczowi parafii w Iwkowej i Stanisławowi Stawowiakowi – przedstawicielowi firmy konserwatorskiej z Nowego Sącza, która przeprowadziła renowację polichromii – archiwum GOK w Iwkowej – fot. 1-2, 4 – Małgorzata Gutowicz, archiwum GBP w Iwkowej – fot. 2 – Anna Dudek – 2018.

Kiedy Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad zwróciła się do samorządów o zorganizowanie spotkań informacyjnych dotyczących propozycji przebiegu drogi krajowej 75, jednej z ważniejszych arterii komunikacyjnych łączących Brzesko z Nowym Sączem, nikt nie spodziewał się, że wywoła to takie poruszenie wśród mieszkańców. Na spotkaniu 13 kwietnia 2017 r. w sali GOK-u w Iwkowej przedstawiono pięć wariantów planowanej trasy, z których trzy biegły przez gminę Iwkowa. W dyskusjach międzysąsiedzkich i przy rodzinnym stole budowa „Sądeczanki” była przez wiele tygodni tematem numer jeden, gdyż projektowana droga dzieliła gminę na połowę i mocno ingerowała w strefę mieszkalną. Nie ulega wątpliwości, że przebudowa tej drogi jest konieczna ze względu na bezpieczeństwo podróżujących i dalszy dynamiczny rozwój regionu, jednakże nieodwracalnie zmieniałaby ona iwkowski pejzaż, rujnując krajobraz naszego niezwykle urokliwego terenu. Na to nakładają się dodatkowo skutki społeczne związane z wysiedleniem wielu rodzin, dla których taka sytuacja to utrata nie tylko dotychczasowych mieszkań, ale także oderwanie od korzeni, od ziemi dziedziczonej przez pokolenia i od lokalnej społeczności. Dla mieszkańców i władz gminnych proponowane warunki były zatem nie do przyjęcia i zostały stanowczo oprotetowane – zebrano ponad 1 600 podpisów w tej sprawie.

25 października 2017 r., na kolejnym ze spotkań, przedstawiciele GGDKiA oraz HarclowGroup sp. z o.o. zaprezentowali dwa inne warianty przebiegu drogi: wariant A – brązowy i wariant B – zielony. W tej sprawie stanowisko zajęła Rada Gminy w Iwkowej (29 stycznia 2018 r.), pozytywnie opiniując wariant A, w mniejszym stopniu ingerujący w zabudowę i otoczenie gminy, wyrażając równocześnie negatywną opinię dla wariantu B, preferowanego przez GGDKiA ze względów finansowych, uzasadniając tę decyzję m.in. licznymi wyburzeniami budynków mieszkalnych, przebiegiem trasy przez obydwa stadiony sportowe i teren oczyszczalni ścieków oraz wzrostem zanieczyszczenia środowiska w kotlinie iwkowskiej. Pozytywna opinia dodatkowo obwarowana była zapewnieniem ze strony inwestora dostępu do projektowanej drogi dla mieszkańców gminy, gdyż raport po spotkaniach informacyjnych nie uwzględniał zjazdu do Iwkowej.

Z inicjatywy wójta gminy Iwkowa Bogusława Kamińskiego odbywały się w sprawie „Sądeczanki” spotkania przedstawicieli gmin i miast: Brzesko, Gnojnik, Lipnica Murowana, Czchów, Iwkowa, Łososina Dolna, Chelmiec oraz Nowy Sącz w celu wypracowania jednego, korzystnego dla każdej z gmin, wariantu dotyczącego przebiegu korytarza DK 75.

4 kwietnia 2019 r., po ostatnim z tych spotkań, na stronie internetowej gminy zamieszczona została relacja następującej treści: *Działając dla dobra lokalnej społeczności, z myślą o przyszłych pokoleniach, ze świadomością, iż nie ma idealnych rozwiązań, a każda dobra decyzja wymaga olbrzymiej pracy, ale też wielu kompromisów, Prezydent, Burmistrzowie i Wójtowie gmin, przez które przebiegają propozycje budowy drogi krajowej GP DK 75, zajęli wspólne stanowisko dotyczące jej przebiegu, wskazując wariant samorządowy stanowiący połączenie komunikacyjne wszystkich gmin i miast. Wybrano wariant najlepszy z możliwych (...). Stanowisko wypracowane przez samorządy zostanie przekazane Ministrowi Infrastruktury, firmie projektowej oraz Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, do której należeć będzie ostateczna decyzja o przebiegu drogi.* Wskazany w porozumieniu samorządów przebieg drogi przez gminę Iwkowa, był wcześniej konsultowany z mieszkańcami jako wariant biały. Został on również zaakceptowany przez Radę Gminy w Iwkowej z uwzględnieniem korekty przebiegu planowanego tunelu, możliwie jak najdalej od istniejących ujęć wody.

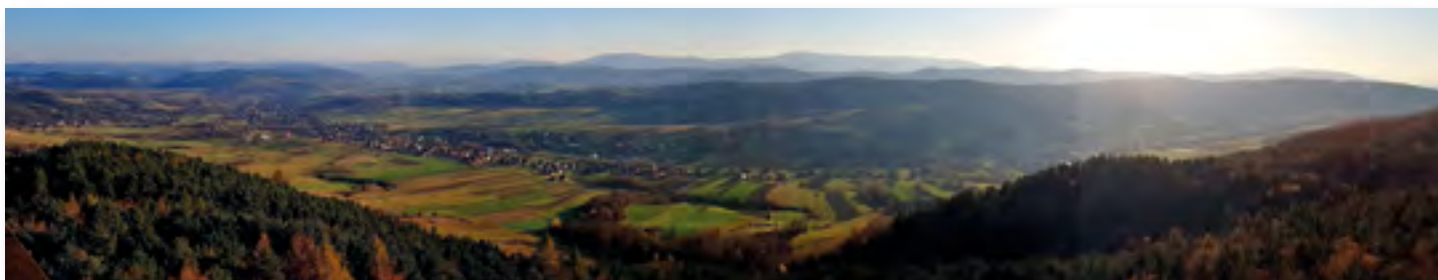
21 lipca 2020 r. miało miejsce posiedzenie Zespołu Oceny Przedsięwzięć Inwestycyjnych, na którym ustalono, że do decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych wskazującej ostatecznie przebieg drogi, przedstawione zostaną: wariant C – najkorzystniejszy technicznie (rekomendowany przez projektanta), wariant A – alternatywny (samorządowy), wariant F – alternatywny (najkorzystniejszy pod względem środowiskowym). W gminie Iwkowa wariant C i A w dużej mierze się pokrywają.

Zob. informacje dotyczące DK 75 z dn. 07.04.2017, 24.01.2018, 30.01.2018, 04.05.2019, opublikowane na stronie: www.iwkowa.pl [dostęp 9.12.2020]; Weronika Jedynak, *Podsumowanie etapu STES – posiedzenie ZOPI*, www.dk75.pl/920 [dostęp 15.12.2020] oraz Wioleta Cięciwa, *Sądeczanka – ciąg dalszy*, „Echo znad Belii” 2017, nr 4.

10.370. Samorządowcy po podpisaniu porozumienia w Iwkowej w sprawie DK 75, od lewej: Artur Boruta – sekretarz gminy Chelmiec zastępujący wójta gminy – Bernarda Stawiarskiego, Ludomir Handzel – prezydent Nowego Sącza, Marek Chudoba – burmistrz Czychowa, Tomasz Latocha – burmistrz Brzeska, Sławomir Paterek – wójt Gnojnika, Tomasz Gromala – wójt Lipnicy Murowanej, Bogusław Kamiński – wójt Iwkowej, Andrzej Romanek – wójt Łososiny Dolnej – archiwum UG Iwkowa, fot. Małgorzata Gutowicz – 2019.

10.371. Iwkowa – widok z góry – oraz fragment mapy przebiegu drogi krajowej 75 przez gminę Iwkowa, na którym, kolorem niebieskim, zaznaczono wariant C, a brązowym – wariant A – fot. 1 – archiwum GBP w Iwkowej – ze zbiorów prywatnych Bogusława Kamińskiego, fot. Kacper Prusak – 28.03.2021 – fot. 2 – www.dk75.pl/mapy – 2020.

Szpilówka jest najwyższym wzniesieniem i jednym z piękniejszych zakątków Iwkowej. To tutaj w 2018 r. postawiono wieżę widokową o wysokości ponad 30 m, majestatycznie wylaniającą się z koron drzew i królującą nad okolicą, z której roztacza się, zapierający dech w piersiach, widok na cztery strony świata. Z platformy widokowej możemy podziwiać m.in. Pogórze Ciężkowickie i Rożnowskie, Beskid Sądecki, Gorce, Beskid Żywiecki, Pogórze Wiśnickie czy Góry Świętokrzyskie. Widać stąd miasta takie jak Brzesko, Tarnów, Nowy Wiśnicz i Kraków, a od strony południowej – malowniczą Kotlinę Iwkowską.

Już kiedyś stała w tym miejscu wieża, tyle że triangulacyjna...

Wzniesioną w 1950 r. drewnianą budowlę naruszył zab czasu i wszelki śluch po niej zaginął. Przetrwała jednak tajemnicza historia o stacjonujących w jej okolicach wojskach radzieckich, do której nawiązuje zrekonstruowana obok wieży widokowej starodawna ziemianka.

10.372. Widok z wieży na stronę południową – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Zbigniew Klimek – listopad 2018.

10.373-10.374. Wieża widokowa oraz zrekonstruowana ziemianka – fot. 1 – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Małgorzata Gutowicz – fot. 2 – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Bernadeta Klimek – 2018.

10.375. Fragment drewnianej wieży triangulacyjnej (kartograficznej); na zdjęciu Lucyna Mida i Małgorzata Zięć – archiwum GBP w Iwkowej – ze zbiorów prywatnych Lucyny Bodek – ok. 1976.

10.376. Znak pomiarowy – pozostałość po wieży triangulacyjnej – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Bernadeta Klimek – listopad 2018.

10.377. Prace przy budowie ziemianki – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Bernadeta Klimek – listopad 2018.

10.378-10.379. Budowa wieży na Szpilówce – archiwum UG w Iwkowej, fot. Stanisław Kowalczyk – 2018.

W środę 1 maja 2019 r. zainaugurowano w Iwkowej Małopolski Sezon Turystyczny i oficjalnie otwarto wieżę widokową na Szpilówce. Oprócz licznie przybyłych mieszkańców i turystów, w wydarzeniu udział wzięli zaproszeni goście: Marta Malec-Lech, Anna Pieczarka oraz Stanisław Bukowiec z Zarządu Województwa Małopolskiego, Jacek Janowski, Grzegorz Biedroń i Marcin Palach – przedstawiciele Polskiej, Małopolskiej oraz Tarnowskiej Organizacji Turystycznej, Andrzej Potępa – starosta brzeski, Maciej Podobiński – wicestarosta brzeski, wójtowie sąsiednich gmin – Sławomir Paterek z Gnojnika i Tomasz Gromala z Lipnicy Murowanej. Niespodziankę swą wizytą sprawili znani politycy – Elżbieta Bieńkowska – unijna komisarz ds. rynku wewnętrznego i usług oraz Patryk Jaki i Arkadiusz Mularczyk – posłowie kandydujący w wyborach (26 maja 2019 r.) do europarlamentu. Honory pełnił Bogusław Kamiński – wójt gminy Iwkowa.

Symbolicznym przecięciem drewnianej belki zwieńczono kilkuletnie starania o „zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy Iwkowa, a także wykorzystania dotychczasowego potencjału historycznego i przyrodniczego” – odnotowano w majowym numerze „Informatora Brzeskiego”.

10.380-10.381. Otwarcie sezonu turystycznego w Małopolsce w dniu 1 maja 2019 r.; hejnał z wieży na cztery strony świata odegrany przez trębaczy z Iwkowskiej Orkiestry Dętej; pamiątkowa fotografia na szczycie wieży przedstawiciele władz gminnych, wojewódzkich i rządowych; od lewej: Bogusław Kamiński, Dorota Kwaśna, Sławomir Paterek, Arkadiusz Mularczyk, Anna Pieczarka, Tomasz Gromala, Marta Malec-Lech oraz Patryk Jaki – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Małgorzata Gutowicz – 2019.

10.382-10.383. Symboliczne otwarcie wieży; przecięcia drewnianej belki dokonują Bogusław Kamiński – wójt Gminy Iwkowa i Elżbieta Bieńkowska – unijna komisarz, Grzegorz Biedroń – prezes Małopolskiej Organizacji Turystycznej i Dorota Kwaśna – przewodnicząca Rady Gminy w Iwkowej – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Małgorzata Gutowicz – 2019.

Piękna pogoda i atrakcyjny program przyciągnęły tłumy turystów z całego regionu. Oprócz rajdu pieszego i rowerowego nie zabrakło też innych atrakcji, a były to m.in. występy Iwkowian, orkiestry dętej, zespołu Góralsi czy kabaretu Kalasznikof. Na licznych stoiskach można było zapoznać się z ofertą Lasów Państwowych, Zespołu Parków Krajobrazowych województwa małopolskiego, „Gazety Krakowskiej”, Gminnego Ośrodka Kultury w Iwkowej, gminy Iwkowa oraz lokalnych producentów.

Koszt budowy wieży wraz z niezbędnym zapleczem technicznym wyniósł ok. 1 mln zł, z czego prawie 500 tys. to środki unijne, które pozyskano w ramach projektu pn. „Wzrost atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej Subregionu Tarnowskiego” (etap I i etap II), którego liderem była Tarnowska Organizacja Turystyczna.

Za sprawą tego działania szlaki wiodące do najwyższej iwkowskiej góry oblegane są przez zwiedzających, a gmina Iwkowa umocniła swoją pozycję na turystycznej mapie Małopolski.

Zob. *W Iwkowej zainaugurowano małopolski sezon turystyczny*, „Informator Brzeski”, maj 2019; *Spacerem na Szpilówkę*, „Przegląd Regionalny” 2019, nr 4.; *Odkrywamy Iwkową*, „Informator Brzeski”, luty 2019.; *Wzrost atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej Subregionu Tarnowskiego etap I*, www.iwkowa.pl [dostęp 18.12.2020].

10.384-10.388. Rajd pieszy i rowerowy, hejnał z wieży oraz stoiska wystawców – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Małgorzata Gutowicz – 2019.

7 września 2019 r. otwarto w Ikwowej kolejną już trasę turystyczną, tym razem ścieżkę ekologiczno-przyrodniczą, prezentującą bogactwo regionu i zachęcającą do proekologicznych zachowań, która wiedzie z centrum wsi od zabytkowego kościółka, aż na szczyt Szpilówki.

Przez Ikwowszczyznę wiodą znane szlaki turystyczne PTTK; zielony, z Czchowa do Rajbrotu (przez Machulec, Bukowiec, Szpilówkę, Piekarską Górę) i czarny, z Lipnicy Murowanej (przez Rogozową) – również do Rajbrotu. Przebiegają tędy także Karpacki Szlak Rowerowy i Szlak Edukacyjny im. Jana Karłowicza. Wyznaczone zostały gminne trasy rowerowe, tzw. duża i mała pętla oraz tematyczne, tj. szlak św. Urbana, Powstańców, Ikwowskich Ról, Suszonej Śliwki i inne szlaki wypadowe. W realizacji jest również budowa ciągu pieszo-rowerowego z Ikwowej do Porąbki Ikwowskiej z parkingami dla rowerów.

Gmina Iwkowa to miejsce o szczególnych walorach przyrodniczych i turystycznych. Znaleźć tu można wspaniałe widoki, piękno i bogactwo lasów, liczne polanki i ścieżki, dodatkowo także kościoły z zabytkowym wyposażeniem, muzeum parafialne i izbę regionalną, liczne przydrożne kapliczki, pustelnię św. Urbana, krzyż milenijny, wieżę na Szpilówce, punkty widokowe w Kątach, Dobrocieszu i Wojakowej, a także wiele innych atrakcji. Wszystko to zachęca do wędrówek pieszych i/lub wypadów rowerowych.

I pomyśleć, że miejsce to mogło wyglądać zupełnie inaczej...

Jak podaje ks. Jan Piechota, w *Reportażu z 35-lecia Ikwowej* (1945-1980), w latach 70. XX w. na ikwowskich polach ekipa przedsiębiorstwa poszukiwań geologicznych dokonywała wierceń z zamiarem odkrycia złóż ropy: *Zanosilo się na uprzemysłowienie wsi. Szansa ta jednak odpadła – złóż nie znaleziono. Wobec tego wieś nastawiła się na turystykę i letniskowość.* I taki kierunek rozwoju wsi i regionu konsekwentnie realizują kolejni władarze gminy, zaś mieszkańcy, otwarci na turystów, oferują bogatą bazę noclegową i gastronomiczną, do której zaliczyć można Bacówkę „Biały Jeleń”, domki Idylla, Pensjonat Polkat, Villę pod Gruszą, Zagrodę na Pacanach, Zajazd Zyga, gospodarstwa agroturystyczne – Pod Lasem, Borówkowy Bukiet Smaków, Winnicę Nowizny – oraz Cafe Bar u Reni i ogródki gastronomiczne w centrum Ikwowej.

Zob. Bartłomiej Łagosz, *Ścieżka ekologiczno-przyrodnicza*, „Echo z nad Belą” 2019, nr 3; *Powstaną nowe ścieżki pieszo-rowerowe w gminie Iwkowa*, „Informator Brzeski”, sierpień 2020; *Śliwkowa Iwkowa*, SRiPGI [2020]; Jan Piechota, *Dzieje Ikwowej: 1325-1960* [dodatek IV, s.321], Iwkowa 1995.; www.turystycznaiwkowa.pl.

10.389-10.391. Tablice na ścieżce ekologiczno-przyrodniczej w Ikwowej – punkty przy zabytkowym kościele, przy szkole w Ikwowej i koło wieży na Szpilówce – fot. 1, 2 – archiwum GBP w Ikwowej, fot. Bernadeta Klimek – 2020 – fot. 3 – archiwum GOK w Ikwowej, fot. Małgorzata Gutowicz – 2019.

10.392-10.394. Oznakowania turystyczne w centrum Ikwowej – archiwum GBP w Ikwowej, fot. Bernadeta Klimek – 2020/2021.

- 10.395. Panorama Wojakowej – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Zbigniew Klimek – 2010.
 10.396-10.397. Punkty widokowe w Wojakowej i w Kątach – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Zbigniew Klimek – 2010.
 10.398-10.399. Miejsca przystankowe z tablicami informacyjnymi przy Krzyżu Powstańców na Piekarskiej Górze oraz przy źródle i pustelni św. Urbana – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Bernadeta Klimek – 2018, 2019.
 10.400-10.401. Oznakowania turystyczne w Wojakowej i w Drużkowie Pustym – archiwum GBP w Iwkowej, fot. 1 – Anna Dudek, fot. 2 – Iwona Gryz – 2020.

Ekspert do spraw zarządzania – Peter Drucker – powiedział: *Przedsiębiorca zawsze poszukuje zmiany, reaguje na nią i wykorzystuje jako szansę*. Na terenie gminy Iwkowa ze swojej szansy skorzystało wiele osób, prężnie działając na rynku lokalnym i nie tylko. Trzy firmy, jako spółki, wpisane są do Krajowego Rejestru Sądowego, pozostałe posiadają wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Według raportu CEIDG z września 2020 r. w gminie Iwkowa zarejestrowanych było 439 przedsiębiorstw aktywnie prowadzących działalność gospodarczą. Najwięcej z nich to firmy jednoosobowe, funkcjonujące bezpośrednio na rynku pracy lub świadczące usługi dla dużych podmiotów w Polsce i zagranicą. Rozkwit przedsiębiorczości w gminie przypada na lata 90. XX w.

Wśród lokalnych biznesów, założonych jeszcze przed 1990 r., a często przekazywanych z pokolenia na pokolenie, możemy wymienić prosperujące do dziś: Młyn w Kątach – Holyst, tartak w Iwkowej – Turek, tartak w Kątach – Holyst, masarnie w Wojakowej – Jarzmik i Uryga, stolarstwo w Iwkowej – Dziegiel i Putko, kowalstwo w Iwkowej – Dziegiel i Mida, ciesielstwo w Wojakowej – Kukła, mechanika pojazdowa w Wojakowej – Mulka, transport w Iwkowej – Bednarek.

Samorząd – wspierając lokalną przedsiębiorczość – od wielu lat organizuje dla tego sektora spotkania, na których można uzyskać informacje na temat pozyskiwania środków, form promocji oraz czerpać z wiedzy i doświadczenia innych.

Od 2003 r. odbywa się Turniej Firm w Pilce Nożnej o Puchar Wójta Gminy Iwkowa, którego głównym celem jest promocja przedsiębiorczości oraz integracja lokalnych firm.

6 lipca 2019 r. w Turnieju o Puchar Wójta Gminy Iwkowa zmierzyło się siedem drużyn: Alu4U, Bajer Dom, BHP, Bieniek, Bruno, Kamix i Nitus. W zawodach, które tym razem miały miejsce na stadionie KS Olimpia Kąty, zdobywcą pucharu została firma Nitus Piotra Nowaka.

Kolejnym wyróżnieniem, które można otrzymać prowadząc działalność gospodarczą w gminie Iwkowa, jest tytuł „Firma Roku”, przyznawany w konkursie „Człowiek Roku Firma Roku”. Jego ideą jest *prezentacja i promocja osób fizycznych oraz prawnych z terenu Gminy Iwkowa, które w sposób znaczący swoją pracą przyczyniają się do zaspokojenia potrzeb społeczności lokalnej oraz promocji Gminy Iwkowa*. W 2019 r. tytuł ten odebrały firmy Piotra Pajora „Technika Bramowa – Pajor” i Kazimierza Dziegla – FHUP Dziegiel.

Okazuje się, że poza lokalnymi wyróżnieniami, inicjatywa i praca ludzi biznesu od wielu lat doceniana jest w konkursach na poziomie małopolskim i ogólnokrajowym. Jak możemy przeczytać w „Gazecie Krakowskiej”, tytuł „Rzemieślnika Roku 2006” w Małopolsce zdobył Zygmunt Czyżycki, zaś rok wcześniej – w „Ogólnopolskim Konkursie Czysty Biznes 2005” – wyróżniona została firma Marka Strzelca – Dimarco, która, jako jedna z trzech firm z terenu całej Polski, przeszła do ścisłego finału.

Zob. *Turniej Firm w Pilce Nożnej*, „Echo znad Beli” 2019, nr 3; Informacja udzielona w dniu 7.09.2020 przez Jadwigę Serafin – pracownika UG w Iwkowej; *Nagrody w konkursie „Człowiek Roku Firma Roku” rozdane*, „Echo znad Beli” 2019, nr 3; Zofia Sitarz, *Inicjatywa i ciężka praca*, „Gazeta Krakowska”, 24.05.2006; *Firma Dimarco wyróżniona!*, „Echo znad Beli” 2006, nr 1.

10.402. Wręczenie statuetek laureatom pierwszej edycji konkursu „Człowiek Roku Firma Roku” – Józefowi Łagoszowi – firma Bud-Drug oraz Marianowi Turkowi – tartak „Turek” – podczas Święta Suszonej Śliwki w Dobrocieszu w 2004 r. – archiwum GOK w Iwkowej – kronika.

10.403. Nagrodzeni w 2019 r. przedsiębiorcy – Kazimierz Dziegiel i Piotr Pajor – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Małgorzata Gutowicz.

10.404-10.406. Turniej Firm o Puchar Wójta Gminy Iwkowa w 2019 r., w którym zmierzyło się siedem drużyn: Alu4U, Bajer Dom, BHP, Bieniek, Bruno, Kamix i Nitus – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Joanna Szczepańska.

10.407. W rozgrywkach turniejowych w 2016 r. udział wzięły firmy: Bieniek, Bruno, Bajer Dom, Nitus, KamBud, Kamix, Maxi Kiosk, Sam Sęk, SUR w Iwkowej, Fliz-Bet, ZUL Krzyściak, Led-Technik oraz Pajor Team – archiwum GOK w Iwkowej – kronika, fot. Małgorzata Gutowicz.

10.408. W 2008 r. do walki, o Puchar Wójta Gminy Iwkowa, stanęło 5 drużyn, tj.: Adamek, KamBud, Kamix, Pajor i Szot – archiwum GOK w Iwkowej – kronika.

10.409. Drużyny firm, które zmierzyły się w rozgrywkach w 2005 r.: Akropol, Decker, KamBud, Kamix, Olexbud, Pajor Company i Szot – archiwum GOK w Iwkowej – kronika.

Na podkreślenie z pewnością zasługuje fakt, że dzięki lokalnym producantom i przetwórcom żywności, którzy swoją marką rozslawiają gminę Iwkowa, a także dzięki staraniom Stowarzyszeń „Na Śliwkowym Szlaku” oraz Rozwoju i Promocji Gminy Iwkowa, na Listę Produktów Tradycyjnych, prowadzoną przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, wpisane zostały w 2014 r. szynka iwowska, wędzonka iwowska i kielbasa wiejska iwowska, których wyrób to już długoletnia tradycja – to marka sama w sobie. Ich produkcją zajmują się od lat rodziny Urygów, Jarzmików i Motaków. Rok wcześniej na wspomnianą listę wpisane zostały, oprócz sławnej już imbirówki iwowskiej, susorki iwowskie. Susorki iwowskie, czyli suszone gruszki, jabłka, a przede wszystkim śliwki, których przygotowaniem trudnią się głównie mieszkańcy Dobrociesza, Wojakowej i Kątów, są flagowymi produktami gminy, a dla rolników dodatkowym źródłem dochodu. Jedną z rodzin zajmującą się suszeniem owoców, jest rodzina Piwowarów z Dobrociesza, która podczas Święta Suszonej Śliwki – zorganizowanego **15 września 2019 r.** przez Gminny Ośrodek Kultury w Iwkowej – nagrodzona została tytułem „Gospodarza Roku”.

Wydarzeniem tego dnia, promującym zarówno gminę, jak i suszoną śliwkę, było ustanowienie przez Beatę Jasek rekordu Guinnessa w lepieniu pierogów ze śliwką. W ciągu jednej godziny ulepionych i ugotowanych zostało 1066 pierogów; tym samym pobity został rekord Polski ustanowiony dwa lata wcześniej przez tę samą zawodniczkę.

Ponadto gospodarstwa Aleksandra Orłowicza i Bronisława Gaweldy z Iwkowej od wielu lat oferują miód pszczeli z własnej pasieki, miejscowa piekarnia kusi pysznym iwowskim pieczywem, a w Dobrocieszu unosi się zapach chleba wypiekanego metodą tradycyjną przez Agatę Kosakowską. W miejscowości tej znajduje się również gospodarstwo Bogumili i Wojciecha Pajorów, którzy, jak donosi „Informator Brzeski”, gościli w ogrodach Pałacu Prezydenckiego, gdzie otrzymali tytuł wicemistrzowski w Ogólnokrajowym Konkursie AgroLiga 2016. Państwo Pajorowie docenieni zostali za zastosowanie innowacyjnych rozwiązań w uprawie truskawek w swoim gospodarstwie w Dobrocieszu.

Długa jest lista uprawianych w gminie owoców i warzyw...

Charakterystycznym widokiem, wpisanym w krajobraz gminy Iwkowa już od lat 70., są szklarnie i tunele foliowe, w których rosną głównie pomidory i ogórki. I choć nie sposób wymienić wszystkich smaków tego regionu, to warto dodać, że w ostatnich latach rozwijają się na tym terenie plantacje winorośli i borówki amerykańskiej.

Zob. *Śliwkowa Iwkowa* [folder], Stowarzyszenie Rozwoju i Promocji Gminy Iwkowa, 2020; *Nagrody w konkursie „Człowiek Roku Firma Roku” rozdane*, „Echo znad Beli” 2019, nr 3; *Padł rekord Guinnessa w lepieniu pierogów. Beata Jasek wykonała ich w ciągu ledwie godziny ponad 1000!*, „Gazeta Krakowska” 2019, nr 220, dodatek „Tygodnik Brzesko-Bocheński”; *Mieszkańcy gminy Iwkowa nagrodzeni*, www.informatorbrzeski.pl [dostęp 11.07.2017].

10.410-10.412. Certyfikaty potwierdzające wpis na Listę Produktów Tradycyjnych oraz logo – archiwum UG w Iwkowej.

10.413-10.415. Tradycyjne produkty iwowskie: suszone owoce, wędliny oraz imbirówka – archiwum UG w Iwkowej, www.turystycznaiwkowa.pl [dostęp 15.02.2021].

10.416-10.417. Rodzina Bogumiły i Wojciecha Pajorów z Dobrociesza z prezydentem RP Andrzejem Dudą oraz dyplom z okazji zdobycia tytułu wicemistrza krajowego w kategorii „Rolnicy” – archiwum GBP w Iwkowej – ze zbiorów prywatnych Bogumiły i Wojciecha Pajorów – 2016.

10.418-10.419. Nagrodę w konkursie „Człowiek Roku Firma Roku” z rąk wójta gminy Iwkowa Bogusława Kamińskiego otrzymują Agata Kosakowska i Grzegorz Piwowar – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Małgorzata Gutowicz – 2016, 2019.

10.420-10.421. Beata Jasek podczas bicia rekordu Guinnessa na stadionie w Kątach 15 września 2019 r. oraz certyfikat poświadczający ustanowienie rekordu – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Małgorzata Gutowicz – 2019.

Kiedy w 2006 r. Publiczne Gimnazjum im. Jana Pawła II w Iwkowej ogłosiło Międzygimnazjalny Konkurs Poetycko-Fotograficzny „Moje myśli, moje uczucia, moje życie...”, zapewne nikt nie przypuszczał, że wydarzenie to zatoczy tak szerokie kręgi i urosnie do tak wielkiej rangi. Jednak z perspektywy czasu wyraźnie widać, że inicjatorki tego przedsięwzięcia – polonistki Urszula Mida i Anna Abram-Libront – doskonale wyczuły drzemiący w młodych ludziach twórczy potencjał, który należało obudzić i pokazać światu.

Przeglądając się tej twórczości można było niejednokrotnie być zaskoczonym dojrzałością wypowiedzianych sądów i powagą spojrzenia na życiowe dylematy. Laureaci konkursu zdołali dodatkowo ująć te kwestie w godne uznania formy estetyczne – podsumował w X, jubileuszowym tomiku poezji laureatów, prof. Marek Karwala – prorektor wydziału filologicznego UP w Krakowie, wybitny znawca literatury, który od 2014 r. zasiadał w konkursowym jury wraz z Adamem Bujakiem, cenionym artystą fotografikiem, dokumentującym m. in. różne wydarzenia z udziałem papieża Jana Pawła II.

Każde spotkanie organizowane jest z niezwykłą starannością i imponującą artystyczną oprawą. Ciekawą formę, wieńczącą każdorazowo konkurs, stanowi wydanie okolicznościowego tomiku prac laureatów.

Mimo iż wraz z upływem czasu zmieniał się nieco skład komisji konkursowej, to jednak większość z jego członków wciąż wiernie uczestniczy w kolejnych poetycko-fotograficznych spotkaniach. Nie sposób w tym miejscu nie wymienić wszystkich osób, które w przeciągu kilkunastu lat zasiadały w konkursowym jury, a byli to: Andrzej Grabowski i Paweł Szeliga – poeci i prozaicy, Adam Gutowicz – fotografik, Bogusław Kamiński – wójt gminy Iwkowa, Bernadeta Klimek – dyrektor GBP w Iwkowej, Danuta Karwala – nauczyciel historii w PG w Iwkowej, Maria Motak – dyrektor PSP w Iwkowej, Bogumiła Nowak – dyrektor GOPS-u w Iwkowej, Jolanta Nowicka-Czubek – dyrektor PP w Iwkowej, Ryszard Ostrowski – wizytator Kuratorium Oświaty w Krakowie i Zbigniew Ruszaj – dyrektor PG w Iwkowej.

21 listopada 2019 r. już po raz czternasty odbyła się kolejna edycja konkursu, a po raz trzeci w zreformowanej szkole. Wzięło w niej udział 53 uczniów z 20 szkół podstawowych. Nagrody przyznawane były w czterech kategoriach: interpretacja wiersza fotografią, wyjątkowy wiersz, interesujące zdjęcie oraz najciekawsza recytacja (nagroda publiczności).

Prace konkursowe, które oceniali prof. Marek Karwala oraz Adam Bujak, składały się z wiersza i fotografii tworzących całość połączoną wspólnym tytułem, gdyż *To, czego nie sposób wyrazić przy użyciu samej materii poetyckiej – ma uzupełniać obraz; to zaś, czego ujęcie fotograficzne dopełnić nie jest w stanie – ma zasugerować wypowiedź słowna* – podsumował prof. Karwala.

Zob. Urszula Mida, XIV Konkurs Poetycko-Fotograficzny „Moje myśli, moje uczucia, moje życie...”, „Echo znad Beli” 2019, nr 4 oraz informacje zaczerpnięte z pokonkursowych tomików poetyckich.

Prof. Marek Karwala zmarł 13 lutego 2020 r.; w uroczystościach pogrzebowych, które miały miejsce w Okocimiu, wzięła udział delegacja przedstawicieli z PSP w Iwkowej i GBP w Iwkowej.

10.422-10.425. Pokonkursowe tomiki prac laureatów wydane przez Publiczne Gimnazjum im. Jana Pawła II w Iwkowej w latach: 2016, 2008, 2013 i 2017 – archiwum GBP w Iwkowej.

- 10.426-10.427. Dyrektor PSP w Iwkowej – Zbigniew Ruszaj oraz zgromadzona publiczność podczas otwarcia gali konkursowej w 2019 r. – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Małgorzata Gutowicz.
- 10.428-10.429. Laureaci konkursu z Adamem Bujakiem oraz występ uczniów gimnazjum w Iwkowej podczas XI edycji konkursu – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Małgorzata Gutowicz – 2016.
- 10.430. Plakat z okazji X – jubileuszowej – edycji konkursu – archiwum PSP w Iwkowej – 2015.
- 10.431. Członkowie konkursowego jury, które zmieniało się na przestrzeni lat, dyrektorzy szkół w gminie Iwkowa oraz organizatorzy konkursu; na zdjęciu w pierwszym rzędzie: Danuta Karwala, Bernadeta Klimek, Ryszard Ostrowski, Adam Bujak, prof. Marek Karwala, Maria Motak, Jolanta Zięba, Wiesława Gorycka. W górnym rzędzie: Urszula Mida, Anna Baran, Zbigniew Ruszaj i Anna Abram-Libront – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Małgorzata Gutowicz – 2019.

Zdaniem socjologów rodzina to „najważniejsza, podstawowa grupa społeczna, na której opiera się całe społeczeństwo”.

Doceniając wartość rodziny i trwałość związku małżeńskiego od lat 70. XX w. w gminie Iwkowa uroczystości świętowane są jubileusze Złotych Godów.

Jest to doskonała okazja do wspomnień związanych z tym wyjątkowym dniem. Jedno z takich wspomnień możemy znaleźć w artykule Beaty Kostrzewy zamieszczonym na łamach „Echa znad Beli”, w którym Helena i Aleksander Bodkowie tak opowiadają o dniu swojego ślubu w 1956 r.: *Uroczystość ślubna odbywała się w niedzielę po południu, gdyż w tamtych czasach tak było przyjęte (...). Do kościoła jechało się furmankami, konie były pięknie ustrojone. Po wyjściu z kościoła nie było obсыpywania ryżem, ani pieniędzy na szczęście. Nie składano również życzeń po mszy. Wówczas odbywało się to podczas „rękowin”, czyli błogosławieństwa przez rodziców, rodzeństwo oraz pozostałych gości. Gdy zajechalismy na wesele, przywitano nas chlebem i solą...*

Zwykle jubileuszowa uroczystość odbywa się w jednym z miejscowych lokali weselnych, a oprawę muzyczną zapewnia ZPiT Ikwowianie. W tym wyjątkowym święcie, na zaproszenie Urzędu Gminy, biorą udział dzieci, wnuki i niejednokrotnie prawnuki jubilatów. **7 grudnia 2019 r.** w Domu Weselnym „Perla” w Porąbce Ikwowskiej osiem par małżeńskich świętowało swoje Złote Gody, podczas których Medale za Długoletnie Pożycie Małżeńskie, w imieniu prezydenta RP, wręczył wójt gminy Bogusław Kamiński.

Zob. „Echo znad Beli”: Beata Kostrzewa, *Ach, co to był za ślub*, 2007, nr 1; Jadwiga Serafin, *Złote gody*, 2019, nr 4.

Na terenie gminy Iwkowa funkcjonuje 6 lokali weselnych, a są to: Bacówka „Biały Jeleń”, Dom Weselny Karolina i Zajazd Zyga – w Ikwowej, Dom Weselny Perla – w Porąbce Ikwowskiej, Dom Weselny Strumyk – w Drużkowie Pustym oraz Dworek Koncki – w Kątach.

10.432. Jubileuszowa pamiątka z życzeniami i gratulacjami od wójta gminy Iwkowa – archiwum GBP w Ikwowej – ze zbiorów prywatnych Marii i Tadeusza Ruszajów – 2019.

10.433. Medal ustanowiony w 1960 r. jako nagroda dla par, które przeżyły w jednym związku małżeńskim 50 lat. Jest on odznaczeniem państwowym, a w jego wyglądzie zmienił się jedynie monogram z PRL na RP, co miało miejsce w 1992 r.

10.434. Przedstawiciele lokalnego samorządu: Jadwiga Serafin – zastępca kierownika USC, Bogusław Kamiński – wójt gminy oraz Dorota Kwaśna – przewodnicząca RG – podczas toastu za zdrowie jubilatów – archiwum GOK w Ikwowej, fot. Wojciech Hila – 2019.

10.435. Uhonorowane pary wraz z ZPiT Ikwowianie – archiwum GOK w Ikwowej, fot. Wojciech Hila – 2019.

Według „Raportu o stanie gminy Iwkowa za 2019 rok” w gminie funkcjonuje 5 placówek przedszkolnych: Publiczne Przedszkole w Iwkowej i PP w Porąbce Iwkowskiej, Uniwersek Malucha – Niepubliczne Przedszkole im. Jana Pawła II w Iwkowej, Przedszkole Niepubliczne – Ochronka bł. Edmunda Bojanowskiego w Kątach oraz żłobek i przedszkole „Radosna Gromadka” w Drużkowie Pustym. W okresie wrzesień – grudzień 2019 r. z placówek tych korzystało łącznie 173 dzieci.

Istotę wychowania przedszkolnego doskonale wyraził Robert Fulghum w stwierdzeniu: *Wszystkiego, co naprawdę powinienem wiedzieć, nauczyłem się w przedszkolu – o tym jak żyć, co robić, jak postępować, współżyć z innymi, patrzeć, odczuwać, myśleć, marzyć i wyobrażać sobie lepszy świat...* (kuratorium.kielce.pl)

To właśnie w przedszkolu kształtowany jest rozwój emocjonalny, fizyczny, intelektualny i społeczny najmłodszych iwkowian. Służą temu rozmaite działania i przedsięwzięcia, w których dzieci biorą udział, np. ogólnopolska akcja „Szkoła pamięta”, występy z okazji Dnia Matki czy Dnia Babci i Dziadka, uczestnictwo w „Przedszkoliadzie”, korzystanie z ofert kina i teatru.

Dodatkowo od wielu lat w ramach edukacji regionalnej, dzieci poznają dziedzictwo kulturowe Iwkowszczyzny. Wiedzę dotyczącą historii i kultury pogłębiają m. in. odwiedzając zabytkowy kościół oraz zapoznając się z legendami i starymi fotografiami podczas wizyt w miejscowej bibliotece. Tradycje regionu odkrywają poprzez spotkania z ludźmi z pasją, lokalnymi przedstawicielami różnych profesji i zawodów, np. z Ireną Barczyk – artystką ludową wyszywającą gorsety, Józefem Kijakiem – wieloletnim organistą i nauczycielem muzyki czy Agatą Kosakowską, zajmującą się tradycyjnym wypiekiem chleba.

O tych i wielu innych wydarzeniach, w które zaangażowane są miejscowe placówki przedszkolne, możemy dowiedzieć się z ich kronik, stron internetowych oraz ze stałej rubryki *Życie szkolne i przedszkolne* w czasopiśmie „Echo znad Beli”.

10.436. Integracyjny piknik dzieci z publicznych przedszkoli w Iwkowej i Porąbce Iwkowskiej na stadionie Ivy Iwkowa – archiwum PP w Porąbce Iwkowskiej – kronika – 2006.

10.437. Wizyta przedszkolaków z Iwkowej w piekarni u Agaty Kosakowskiej w Dobrocieszu – archiwum PP w Iwkowej – kronika – 2015.

10.438-10.439. Spotkanie dzieci przedszkolnych z Ireną Barczyk w PP w Porąbce Iwkowskiej oraz z Józefem Kijakiem w PP w Iwkowej – archiwum PP w Iwkowej – kronika – 2009, 2006.

10.440. Przedszkolaki z Uniwerku Malucha podczas spotkania w Gminnej Bibliotece Publicznej w Iwkowej – archiwum GBP w Iwkowej – biblioteka.iwkowa.pl – 2017.

10.441. Dzieci z PP w Iwkowej podczas zwiedzania kościoła Nawiedzenia NMP w Iwkowej – archiwum PP w Iwkowej – przedszkole.iwkowa.pl – 2017.

Na stronie internetowej gminy możemy przeczytać, że *Zgodnie z rankingiem opublikowanym w ogólnopolskim czasopiśmie „Wspólnota”, Gmina Iwkowa w latach 2017-2019 przeznaczyła największe kwoty na inwestycje samorządowe spośród wszystkich gmin wiejskich województwa małopolskiego, tym samym zajęła pierwsze miejsce w województwie i 91. w kraju. Średnia kwota wydatkowana na cele inwestycyjne w przeliczeniu na jednego mieszkańca w trzech ostatnich latach wyniosła 1592,35 zł.*

Wśród inwestycji, które miały wpływ na tak dobry wynik, była budowa sieci wodociągowej wraz z ujęciem i stacją uzdatniania wody. Umowę na jej powstanie podpisano 16 maja 2013 r. W latach 2014-2018 wykonano 54 km tej sieci. Koszt budowy stacji uzdatniania wody wraz z kolejnymi odcinkami sieci wodociągowej wyniósł ok. 3 mln zł. Kolejne przedsięwzięcia to: plac zabaw z kortem tenisowym i siłownią zewnętrzną wchodzące w skład Centrum Turystyki, Sportu i Rekreacji (ok. 300 tys. zł), wieża widokowa na Szpilówce (ponad 625 tys. zł) oraz remont, we współpracy ze starostwem powiatowym, drogi Iwkowa – Kąty (ok. 6 mln zł).

Jednak największą inwestycją realizowaną w ostatnich latach jest budowa sieci kanalizacyjnej wraz z oczyszczalnią ścieków (zlokalizowaną w Kątach), na pograniczu z gminą Łososina Dolna. Pula środków na ten cel to ponad 26 mln zł, z których dotacja unijna stanowi blisko 85% całości.

20 stycznia 2020 r. odbyło się uroczyste otwarcie i prezentacja tych inwestycji. W wydarzeniu uczestniczyli m.in. posłanka RP Józefa Szczurek-Żelazko, członkini Zarządu Województwa Małopolskiego Marta Malec-Lech, radny województwa małopolskiego – Stanisław Sorys, a także przedstawiciele powiatu: starosta brzeski – Andrzej Potępa, wicestarosta – Maciej Podobiński oraz wiceprzewodniczący Rady Powiatu Brzeskiego – Grzegorz Mrozowski. Na spotkaniu pojawili się również przedstawiciele sąsiednich gmin: burmistrz Brzeska – Tomasz Latocha, wójt gminy Łososina Dolna – Andrzej Romanek, wójt gminy Gródek nad Dunajcem – Józef Tobiasz oraz wójt gminy Gnojnik – Sławomir Paterek, jak również projektanci, inspektorzy nadzoru oraz wykonawcy inwestycji gminnych. Lokalny samorząd reprezentowany był przez radnych gminy Iwkowa, sołtysów, pracowników urzędu gminy oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych.

Należy też wspomnieć, że w zestawieniu „Fundusze Europejskie w Małopolsce” za lata 2016-2018 opracowanym przez Urząd Marszałkowski Departament Polityki Regionalnej, gmina Iwkowa zajęła 10 miejsce, jeśli chodzi o ilość wykorzystanych środków z PROW i 20 miejsce w wykorzystaniu Funduszy Strukturalnych w Małopolsce. Tym samym stała się liderem w powiecie brzeskim w pozyskiwaniu funduszy z Unii Europejskiej.

Por. Otwarcie inwestycji komunalnych w gminie Iwkowa oraz Gmina Iwkowa liderem inwestycji w województwie małopolskim www.iwkowa.pl [dostęp 07.12.2020]; *Rekordowe inwestycje: lider w powiecie*, (mir), „Przegląd Regionalny” VII-VIII/2018.

10.442-10.443. Otwarcie i poświęcenie stacji uzdatniania wody w Wojakowej; wstęgę przecinają: Dorota Kwaśna – przewodnicząca Rady Gminy Iwkowa, Iwona Czyżycka-Duda – radna gminy, ks. Józef Nowak – proboszcz parafii Wojakowa, Józefa Szczurek-Żelazko – posłanka RP, Bogusław Kamiński – wójt gminy Iwkowa, Marta Malec-Lech – członkini Zarządu Województwa Małopolskiego, Anna Hajduk – radna gminy – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Małgorzata Gutowicz – 2020.

10.444. Rozmieszczone w całej gminie hydranty umożliwiające bezpośredni pobór wody z sieci wodociągowej; na zdjęciu urządzenie w centrum Porąbki Iwkowskiej – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Iwona Gryz – październik 2020.

Stadion Ivy Iwkowa wzbogacił się o kort tenisowy, nowy plac zabaw i siłownię zewnętrzną.

W ostatnich latach zyskał też nowe oblicze – wykonano system automatycznego nawadniania stadionu oraz oświetlenie pozwalające na prowadzenie treningów po zmroku. Ponadto zamontowano siatki, tzw. piłkochwyty, odremontowano trybuny, wymieniono ogrodzenie wzdłuż rzeki, postawiono estetyczne nowoczesne wiaty.

Niemala w tym zasługa prezesa LKS Ivy Iwkowa – Antoniego Krężółka, który w 2019 r. otrzymał tytuł Społecznika Roku Gminy Iwkowa.

10.445. Antoni Krężolek – prezes LKS Iwa Iwkowa otrzymuje z rąk Bogusława Kamińskiego – wójta gminy Iwkowa – tytuł Społecznika Roku – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Małgorzata Gutowicz – 2019.

10.446-10.447. Centrum Turystyki Sportu i Rekreacji – siłownia zewnętrzna, plac zabaw i kort tenisowy – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Bernadeta Klimek – 8 września 2020.

10.448. Oświetlony stadion Ivy Iwkowa podczas wieczornego treningu sportowców – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Bernadeta Klimek – 8 września 2020.

10.449-10.451. Początki budowy oczyszczalni ścieków w Kątach – archiwum UG w Iwkowej, fot. Stanisław Kowalczyk – 2018 i 2019.

10.452-10.456. Poszczególne etapy powstawania kanalizacji w gminie Iwkowa – archiwum UG w Iwkowej, fot. Piotr Dziegiel – archiwum GBP w Iwkowej, fot. 7 – Bernadeta Klimek – 2019, 2020.

10.457-10.458. Budynek oczyszczalni ścieków w Kątach w dniu oficjalnego otwarcia – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Małgorzata Gutowicz – 20 stycznia 2020.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ustanowił rok 2020 Rokiem Bitwy Warszawskiej. W sierpniu 1920 r. na przedpo-
lu Warszawy, pod Radzyminem i Ossowem, rozegrała się bitwa, która zadecydowała o zwycięstwie oręża polskiego
w wojnie polsko-bolszewickiej, przekreślając plany rozszerzenia rewolucji komunistycznej na Zachód. Przeszła ona do
historii jako Cud nad Wisłą i uznawana jest za jedną z przełomowych bitew w historii świata.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 r. Polacy jeszcze długo musieli bronić swojego terytorium.
Długa jest również lista bohaterów, którzy walczyli o wolność i niepodległość ojczyzny. Wielu z nich do rodzinnego
domu nigdy nie wróciło; spoczywają oni często w zbiorowych lub bezimiennych mogiłach, wśród nich są także nasi
rodacy.

W wielu przypadkach, dopiero teraz, po przeszło stu latach od tamtych wydarzeń, są odkrywane ich imiona i na-
zwiska. Niemal w tym udział Tomasza Durbasa, wielkiego pasjonata tego okresu historii, który, oprócz sporządzonej
i wciąż uzupełnianej listy wojennych strat osób z terenu gminy Iwkowa, nieustrudzenie śledzi dzieje naszych bohate-
rów przywracając pamięć o nich oraz ujawniając nowe fakty. W ten sposób poznaliśmy losy 23-letniego Władysława
Błoniarczyka, ur. 8 lutego 1897 r. w Iwkowej, który został ranny w 1920 r. w bitwie pod Ossowem i zmarł 18 sierpnia
w szpitalu polowym. Pochowany został w Ossowie na Cmentarzu Poległych w Bitwie Warszawskiej w 1920 r. Jego
nazwisko, w wyniku błędnego zapisu, figuruje na liście poległych jako Boniarczyk. Z kolei na cmentarzu wojennym nr
109 w Bieczu spoczywa Władysław Dzięgiel, ur. 22 maja 1892 r., iwkowianin, który swoje młode życie oddał w walce
o niepodległość. Zginął 4 maja 1915 r. podczas bitwy gorlickiej i został pochowany we wspólnej mogile wraz z sześcioma
innymi żołnierzami. Na tablicy nagrobnej (w wyniku pomyłki) aż do 2019 r. znajdowało się zamiast jego imienia,
imię jego brata Stanisława, który szczęśliwie powrócił z wojny do domu. 18 października 2019 r. w Bieczu miała miej-
sce niecodzienna patriotyczna uroczystość odsłonięcia nowej tablicy nagrobnej, w której wzięła udział, oprócz licznej
rodziny, m.in. delegacja uczniów ze szkół w Iwkowej-Nadolu, Iwkowej-Nagórzu i Wojakowej wraz z nauczycielami,
przedstawicielami samorządu i biblioteki publicznej. Po uroczystościach na cmentarzu wojennym, uczestnicy wydarze-
nia udali się do sali miejscowego kina, gdzie mogli wysłuchać niezwykle wykładu Pawła Naleźniaka, przedstawiciela
krakowskiego oddziału IPN, na temat wojny totalnej. Wydarzenia w Bieczu były wzruszającą „żywą lekcją”, której nie
zastąpią żadne „suche fakty” poznawane podczas szkolnych lekcji historii.

Mimo panującej pandemii Covid-19, **28 września 2020 r.** z okazji 100-lecia Bitwy Warszawskiej, również spo-
łeczność Publicznej Szkoły Podstawowej w Dobrocieszu uczestniczyła w „żywym lekcji” historii, przygotowanej przez
Stowarzyszenie „Kasztanka” z Laskowej, którą poprowadził dowodzący grupą ulanów Rafał Repetowski, mieszkaniec
Dobrociesza.

Jak możemy przeczytać w relacji zamieszczonej na szkolnej stronie internetowej: *Obchody podzielone były na dwie czę-
ści. W pierwszej z nich członkowie stowarzyszenia ubrani w piękne historyczne mundury, dokonali pokazu wojsk, wspaniale maszerując
na koniach w rytm muzyki patriotycznej. W drugiej części pan Rafał Repetowski wygłosił wykład, w którym nie tylko scharakteryzował
uzbrojenie polskich wojsk z okresu II Rzeczypospolitej, ale również opowiedział o historii stowarzyszenia „Kasztanka” i samych obchodach
stulecia Bitwy Warszawskiej. W międzyczasie uczniowie mogli również wziąć udział w konnej przejażdżce, pooglądać i potrzymać szable
wojskowe czy „postrzelać” z karabinu Maxim, zamontowanego na wiernie oddanej taczance.*

Trudne były polskie drogi, które wiodły do niepodległości... Bohaterami niosącymi wolność byli także nasi przod-
kowie. I o tym musimy pamiętać... Bo „nie umiera ten, kto trwa w pamięci żywych”.

Zob. 11.11.2019 - listopadowe jużyny, www.biblioteka.iwkowa.pl [dostęp 8.02.2021]; Jakub Nowak,
Obchody 100-lecia Bitwy Warszawskiej, www.dobrociesz.szkolnastrona.pl [dostęp 8.02.2021].

10.459. Honorowa warta grupy rekonstrukcyjnej „Gorlice 2015” przy grobie Władysława Dzięgla na cmentarzu wojennym nr 109 w Bieczu oraz delegacja młodzieży z gminy Iwkowa – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Bernadeta Klimek – 2019.

10.460-10.465. „Żywa lekcja” historii z okazji 100. rocznicy Bitwy Warszawskiej w Publicznej Szkole Podstawowej w Dobrocieszu – archiwum PSP w Dobrocieszu – dobrociesz.szkolna.strona.pl, fot. Agnieszka Musiał, Roman Świder – 2020.

Jeszcze do marca 2020 r. snuliśmy plany na przyszłość, a potem przyszła pandemia i świat jakby się zatrzymał...

O światowych epidemiach dowiadaliśmy się dotychczas tylko z literatury lub z opowieści starszych ludzi, więc Covid-19 zaskoczył nas zupełnie. Wszyscy narzekaliśmy na szybkie tempo życia i ciągły brak czasu, którego teraz, zrzędzeniem losu, otrzymaliśmy jakby więcej – świat nagle zwolnił, a naszym towarzyszem stało się zalecenie #Zostańwdomu.

Epidemia wywołana przez koronawirusa SARS-CoV-2 rozpoczęła się 17 listopada 2019 r. w chińskim mieście Wuhan. W połowie lutego 2020 r. ogniska zakażeń wybuchły w Korei Południowej, we Włoszech i w Iranie, następnie ogarnęły prawie cały świat. 13 marca Światowa Organizacja Zdrowia podała informację, że epicentrum pandemii stała się Europa. Zaczęto ograniczać podróżowanie, w niektórych krajach wprowadzono godziny policyjne. Wiele państw zamknęło granice lub ograniczyło ruch w tych strefach, zostały zamknięte szkoły i uniwersytety, odwołano wiele wydarzeń kulturalnych, sportowych, społecznych, politycznych, religijnych i innych. Pandemia spowodowała również największą światową recesję od czasów wielkiego kryzysu.

Pierwszy przypadek zakażenia koronawirusem w Polsce stwierdzono **4 marca 2020 r.** Tzw. „pacjentem zero” był 66-letni mężczyzna, który przyjechał z Niemiec. **12 marca** w całym kraju zamknięto szkoły i przedszkola. Na terenie gminy Iwkowa, w związku z informacjami o pierwszych zakażeniach, Urząd Gminy ograniczył obsługę klientów, zamknięto bibliotekę i ośrodek kultury, odwołano akcję oddawania krwi. W sklepach, w rezultacie masowych zakupów, zabrakło niektórych produktów (np. drożdży). 15 marca zostały zamknięte granice Polski, a dla części powracających z zagranicy rząd zorganizował tzw. „lot do domu”. Życie społeczne przeniosło się do internetu. Nauczyciele, dzieci i rodzice musieli opanować różne techniki nauki na odległość. W sieci odbywały się również zdalne sesje rady gminy, a poradę lekarską można było uzyskać tylko telefonicznie. 31 marca premier Mateusz Morawiecki wprowadził zasadę 2-metrowego dystansu w kontaktach, co od razu dało się zauważyć na naszych ulicach. Do sklepów, do apteki, na pocztę tworzyły się długie kolejki, a ludzie z pełnym zrozumieniem i w dziwnym milczeniu zachowywali stosowne odległości. Tak było w godzinach przedpołudniowych, natomiast po południu Iwkowa przypominała wyludnioną pustynię. W związku z tym, że patogen stanowi szczególne zagrożenie dla osób starszych, wprowadzono tzw. godziny dla seniora. Święta Wielkanocne przeżywaliśmy w zupełnej izolacji; parafie w Polsce dość szybko zareagowały na tę niecodzienną sytuację wprowadzając do sieci transmisje mszy świętych „na żywo”. 16 kwietnia wprowadzono obowiązek zasłaniania ust i nosa. Również od tego dnia na stronie gminy zaczęła ukazywać się cotygodniowa informacja wójta na temat aktualnej sytuacji epidemicznej, pracy urzędu i bieżących wydarzeń. **20 kwietnia** rozpoczęto znoszenie ograniczeń, co podzielono na cztery etapy. Najpierw zwiększono limit osób w sklepach i kościołach, można było także wychodzić do lasu i korzystać z miejsc rekreacji, a dzieci powyżej 13 roku życia mogły pojawiać się na ulicach bez opieki dorosłych. Następnie otwarto centra handlowe, hotele, ośrodki rehabilitacji i instytucje kultury. Pod koniec maja przywrócono działalność m.in. salonów fryzjerskich, restauracji, pojawiła się możliwość organizowania wesel do 150 osób. Wprowadzony został podział powiatów na czerwone, żółte i zielone strefy, w których, w zależności od liczby zakażonych, obowiązywały inne obostrzenia. **Na początku maja** w gminie Iwkowa było 7 osób zakażonych, podczas gdy w sąsiednich gminach odnotowywano pojedyncze przypadki lub ich brak. W tym roku szkolnym dzieci nie wróciły już do szkół, a świadectwa odbierały indywidualnie. W miesiącach letnich sytuacja epidemiczna była stabilna, jednak **3 września** wójt poinformował o 8 osobach w izolacji domowej, 12 – w kwarantannie domowej i 3 – w granicznej. We wrześniu, w reżimie sanitarnym, uczniowie rozpoczęli naukę stacjonarną, realizując plany na rok szkolny 2020/2021. Między innymi w szkole w Dobrocieszu udało się zorganizować „żywą lekcję historii” dla upamiętnienia 100-lecia Bitwy Warszawskiej. Jak co roku o tej porze odbyło się „Święto Suszonej Śliwki”, jednak tym razem w formie transmisji z plenerowego studia. **W październiku** liczba zakażonych gwałtownie wzrosła, 22.10 odnotowano 12 tys. przypadków – cała Polska ogłoszona została czerwoną strefą, co poskutkowało wprowadzeniem licznych obostrzeń. 29 października było już 20 tys. zakażeń. W szkole w Wojakowej, ze względu na pojawienie się zachorowań, zarządzono ponownie naukę zdalną, a w przeddzień Wszystkich Świętych ogłoszono zakaz wstępu na cmentarze. **5 listopada** wójt podał największą, jak do tej pory, liczbę osób w izolacji domowej, tj. 38 zakażonych. W całym kraju zamknięto szkoły, przenosząc znów naukę w tryb online. Z okazji Narodowego Święta Niepodległości delegacja gminna złożyła kwiaty pod pomnikiem żołnierzy poległych w obronie ojczyzny, a ośrodek kultury zorganizował w tym dniu, za pośrednictwem sieci internetowej, wyjątkowy koncert patriotyczny „Młodzi dla Niepodległej”. Mimo iż w grudniu nie odnotowano dużych zachorowań, w święta Bożego Narodzenia obowiązywał limit 5 osób, które mogły przyjść z wizytą rodzinną. W tym świątecznym czasie GOK zaprosił na wigilijne kołędowanie z zespołem Iwkowianin. W związku z ogłoszoną przez rząd narodową kwarantanną, po przerwie świątecznej zarządzono ferie zimowe w jednym terminie dla wszystkich województw, po których tylko klasy I-III powróciły do szkół. Mimo sytuacji pandemicznej, w ciągu roku na terenie gminy Iwkowa prowadzone były prace kanalizacyjne, podpisano umowę na realizację ciągu pieszo-rowerowego i ogłoszono przetarg na budowę Iwkowskiego Centrum Aktywności, w którym mieścić się będzie m.in. biblioteka. **Od stycznia 2021 r.** ruszył Narodowy Program Szczepień przeciw COVID-19, dający nadzieję na powrót „do normalności”. W pierwszej kolejności zaszczepiono pracowników sektora ochrony zdrowia, seniorów (poczynając od najstarszych roczników) oraz nauczycieli.

Za nami rok zmagania z epidemią Covid-19, wirus ewoluuje, a rządy różnych państw przyjmują różne strategie walki z tą chorobą. W dniu **12 marca 2021 r.** na portalu gov.pl opublikowano następujące dane: 18 775 nowych zachorowań, zmarło 351 kolejnych osób. Bilans epidemii w kraju zwiększył się do 1 868 297 zakażonych, z czego 46 724 pacjentów zmarło.

Zob. *Z kalendarza pandemii*, www.biblioteka.iwkowa.pl [dostęp 05.02.2020]; *Tygodniowa informacja wójta*, www.iwkowa.pl [dostęp 18.02.2021]; *Raport zakażeń koronawirusem (SARS-CoV-2)*, www.gov.pl [dostęp 12.03.2021].

*Te moje życzenia niech do Iwkowej płyną
Niechże was kochani nieszczęścia ominą
Niech miłość i dobroć wszelkie złości skruszy
Niechże się oddalą choroby, wirusy (...).*

Takie m.in. życzenia składali Iwkowianie podczas wigilijnego kolędowania, które odbyło się **24 grudnia 2020 r.** online (wigilia2020.iwkowa.pl). Świąteczne życzenia mieszkańcom gminy przekazali również Bogusław Kamiński – wójt gminy Iwkowa, Sławomir Bryniak – kierownik zespołu Iwkowianie oraz Wojciech Hila – dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury w Iwkowej.

10.467. Laureaci konkursu „Człowiek Roku Firma Roku” Zygmunt Blachowski – Społecznik Roku, Zbigniew Dziegiel – odbierający nagrodę dla Firmy Roku – Spółdzielni Usług Rolniczych w Iwkowej, Jarosław Nowak – nagrodzony wraz z żoną Beatą tytułem Gospodarz Roku oraz Barbara Wiśniewska-Kęder – sekretarz gminy, Bogusław Kamiński – wójt gminy Iwkowa i Wioletta Zarebska – redaktor naczelna telewizji Tarnowska.tv – prowadząca program w plenerowym studiu w Dobroczeszcu – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Joanna Szczepańska – 2020.

10.468-10.469. Bogusław Kamiński – wójt gminy Iwkowa, Dorota Kwaśna – przewodnicząca Rady Gminy oraz Wojciech Hila – dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury składający kwiaty w dniu Narodowego Święta Niepodległości oraz zespół Iwkowianie w izbie regionalnej w Wojakowej podczas kolędowania – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Małgorzata Gutowicz – 11.11.2020, 24.12.2020.

10.470. Kadr z tygodniowej informacji wójta gminy Iwkowa – archiwum UG w Iwkowej – 04.02.2021.

10.471-10.472. Plac w centrum Iwkowej z dawnymi magazynami GS-u oraz wizualizacja projektowanego Iwkowskiego Centrum Aktywności – archiwum UG, fot. Piotr Dziegiel – 06.10.2017.

Służba, pomoc, przewodnictwo, zarządzanie – tak w sposób krótki, acz wymowny, można określić znaczenie terminu „administracja”, który swym początkiem sięga aż starożytnego Rzymu.

Rolą samorządu gminnego jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, a co za tym idzie, podejmowanie działań mających wpływ na podnoszenie jakości życia mieszkańców danej społeczności.

Wypełnianie tak określonej misji, w dużej mierze zależy od sprawnej administracji samorządowej, której charakter można podzielić na społecznikowski – wybierani radni, i zawodowy – urzędnicy. Natomiast wójt gminy, który stanowisko to piastuje z powszechnego wyboru, łączy w swym urzędzie charakter społecznikowski i zawodowo-urzędniczy.

Praca w samorządzie terytorialnym, która niesie za sobą prestiż, jest równocześnie służbą publiczną wykonywaną na rzecz dobra wspólnego – państwa, prawa i społeczności lokalnej. Podkreśleniem wyrazu tej służby jest treść ślubowania, jakie składają wójt, radni i pracownicy samorządowi zatrudnieni na kierowniczym stanowisku urzędniczym.

20 listopada 2018 r. podczas I sesji RG w Iwkowej radny senior odczytał rotę ślubowania, która brzmiała: *Wierny Konstytucji i prawu Rzeczypospolitej Polskiej, ślubuję uroczystie obowiązków radnego sprawować godnie, rzetelnie i uczciwie, mając na względzie dobro mojej gminy i jej mieszkańców* – co wszyscy obecni radni potwierdzili słowem *Ślubuję* dodając formułę *Tak mi dopomóż Bóg*. W tym dniu zaprzysiężeni zostali: Szczepan Bieniek, Iwona Czyżycka-Duda, Bartłomiej Durbas, Teresa Filipek, Mateusz Gawelda, Tadeusz Gwiżdż, Anna Hajduk, Wojciech Holyst, Bogusława Kapica, Grzegorz Karwala, Monika Kurzydło, Dorota Kwaśna, Adam Pajor, Kazimierz Pajor i Maria Stanuch.

Zaświadczenie o wyborze na **kadencję 2018-2023** otrzymał również wójt gminy – Bogusław Kamiński, który złożył przyrzeczenie następującej treści: *Obejmując urząd wójta gminy, uroczystie ślubuję, że dochowam wierności prawu, a powierzony mi urząd sprawować będę tylko dla dobra publicznego i pomysłności mieszkańców gminy Iwkowa. Tak mi dopomóż Bóg*.

Zob. E. Zieliński, *Administracja rządowa i samorządowa w Polsce*, Warszawa 2013;
Protokół nr 1/2018 z I Sesji Rady Gminy w Iwkowej odbytej w dniu 20 listopada 2018 r.

Pracownicy Urzędu Gminy w Iwkowej oraz kierownicy gminnych jednostek (na dzień 31.12.2020 r.)

Bogusław Kamiński – wójt gminy Iwkowa

Stanisław Kowalczyk – zastępca wójta gminy

Barbara Wiśniewska-Kęder – sekretarz gminy

Bogusław Babicz – radca prawny

Iwona Pytel – zastępca kierownika

Urzędu Stanu Cywilnego

Agnieszka Mida – samodzielne stanowisko

do spraw społecznych, ekodoradca

Katarzyna Dzięgiel – samodzielne stanowisko

do spraw samorządowych

Referat Finansów i Podatków

Irena Jakubik – skarbnik gminy

Anna Koldras – inspektor ds. księgowości

Krystyna Pasek – inspektor

Halina Nowak – inspektor

Bożena Bodek – inspektor

Urszula Piechowicz – kasjer

Referat Obsługi Szkół i Przedszkoli

Małgorzata Nowicka – kierownik referatu

Alina Wielgusiak – inspektor

Jadwiga Kocik – księgowa

Natalia Pędzik – podinspektor

Aleksandra Gryz – podinspektor

Referat Spraw Obywatelskich i Ogólnych

Stanisław Motak – kierownik referatu

Danuta Jakóbczyk – inspektor

Halina Dzięgiel – inspektor

Piotr Dzięgiel – informatyk

Joanna Piechowicz – sprzątaczką

Referat Gospodarki Komunalnej i Zamówień Publicznych

Stanisław Kowalczyk – kierownik referatu

Ewa Czyżycka – inspektor

Agnieszka Szczepańska – inspektor

Alicja Pajor – inspektor

Barbara Hopkowicz – pomoc administracyjna

Natalia Nieć-Kolasa – podinspektor

Stanisław Krzyszkowski – robotnik gospodarczy

Bogusław Dzięgiel – robotnik gospodarczy

Krzysztof Gryz – elektryk

Referat Gospodarki Gruntami, Planowania i Zagospodarowania Przestrzennego

Monika Nawrocka – kierownik referatu

Danuta Szewczyk – inspektor

Kierownicy Jednostek Organizacyjnych Gminy

Bogumiła Nowak – kierownik

Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Bernadeta Klimek – kierownik

Gminnej Biblioteki Publicznej

Wojciech Hila – dyrektor

Gminnego Ośrodka Kultury

Zbigniew Ruszaj – dyrektor

Publicznej Szkoły Podstawowej w Iwkowej

Anna Baran – dyrektor

Publicznej Szkoły Podstawowej w Iwkowej Nagórze

Jolanta Zięba – dyrektor

Publicznej Szkoły Podstawowej w Wojakowej

Bogusława Urbańczyk – dyrektor

Publicznej Szkoły Podstawowej w Kątach

Wiesława Gorycka – dyrektor

Publicznej Szkoły Podstawowej w Dobrocieszu

Jolanta Nowicka-Czubek – dyrektor

Publicznego Przedszkola w Iwkowej

Danuta Gnyła – dyrektor

Publicznego Przedszkola w Porąbce Iwkowskiej

Archiwum UG w Iwkowej

Rozmowa z Bogusławem Kamińskim – wójtem gminy Iwkowa od 2002 r.

Przed laty spotkałem Pana w leśniczówce. Leśnik zostaje wójtem. Dlaczego?

Nie do końca tak było; w czasie, gdy pracowałem w leśniczówce byłem już radnym. Nie pracowałem jeszcze w administracji, ale praca samorządowa nie była mi obca. Byłem radnym w gminie Iwkowa oraz członkiem zarządu. Funkcja, którą sprawowałem społecznie, wzbudziła we mnie chęć pracy dla lokalnej społeczności. Zamiłowanie do przyrody, lasu i ekologii pozostało, chciałem jednak zrobić coś więcej dla ludzi, dla miejsca w którym mieszkam.

Jakie trzeba mieć predyspozycje, żeby pracować w samorządzie?

Trzeba kochać ludzi. To jest podstawa. Jeśli nie będziemy przyjaźnie nastawieni do człowieka, nie będziemy widzieli jego potrzeb, nie będziemy umieli wczuć się w jego sytuację, to nie będziemy dobrymi społecznikami. Tu jest potrzebne wyczucie i empatia.

(...)

Ile już lat pracuje Pan w samorządzie?

W samorządzie pracuję od 30 lat. W tym 18 lat jako wójt, wcześniej w leśnictwie pracowałem 15 lat, plus 2 lata służby w wojsku. Gdyby tak spojrzeć na ten czas z boku wydaje się, że to bardzo długo. Jednak ilość spraw i zadań nie pozwalają nam na liczenie czasu. Koncentrując się na nich, nie zauważamy mijających lat. W tym okresie nastąpiło wiele zmian, łącznie ze zmianami ustrojowymi, które wówczas wdrażaliśmy. To była transformacja systemu komunistycznego, centralistycznego do demokracji. Był to bardzo ważny okres w życiu naszej gminy, jak również w historii Polski. Wspólnie z poprzednimi wójtami, radnymi i mieszkańcami, tworzyliśmy samorząd. Dostaliśmy wówczas białą kartę i to myśmy ją zapisywali. Przed 30 laty mieliśmy całkowitą dowolność. Nie było przepisów wykonawczych, nie było interpretacji, wyroków sądowych. To co ustaliliśmy na radzie to było realizowane. 100% decyzji należało do samorządu. To było niesamowite, zwłaszcza, że wcześniej był to system scentralizowany, wszystko było narzucane odgórnie. Ze wszystkich reform to reforma samorządowa była najbardziej doceniana przez społeczeństwo (...).

Co zmieniło się na naszej wsi?

Udało się wdrożyć samorządność, ludzie poczuli się gospodarzami w swojej gminie; poczuli się odpowiedzialni za to co robią i wzięli sprawy w swoje ręce. Zmieniło się nam myślenie (...).

Jeśli chodzi o inwestycje – zmieniły się przede wszystkim centra naszych miejscowości. Parafie, remizy, biblioteki, szkoły, parkingi, drogi, chodniki. To wszystko zaczęło funkcjonować jako całość. Jest to na pewno duży sukces. Ale pojawiły się też nowe wyzwania. Konieczność budowy nowych wodociągów (...), budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków. Mieszkańcy, a szczególnie sąsiedzi planowanej oczyszczalni mocno protestowali, obawiali się bliskiego jej sąsiedztwa, a przede wszystkim nieprzyjemnych zapachów. Zdołaliśmy ich przekonać, między innymi poprzez organizowanie wyjazdów do podobnych obiektów, pokazania w realu, że oczyszczalnia nie musi być uciążliwa. W tej chwili inwestycje te dobiegają końca. Ich budowa kosztowała 26 milionów złotych. Lokalizacja oczyszczalni w Kątach była najlepszą i jedyną z możliwych. Inwestycja ta będzie służyć wielu pokoleniom. Przed nami kolejne wyzwania. Niewątpliwie czeka nas dokończenie zagospodarowania centrum Iwkowej, zmiany i nowe inwestycje w oświacie, szereg działań, które przyczynią się by Gmina Iwkowa była bardziej przyjazna mieszkańcom i turystom (...). Następną widoczną zmianą w naszej gminie jest rozwój przedsiębiorczości. Powstało wiele nowych firm. Mamy największy udział ilości firm w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w skali powiatu, z czego możemy być dumni. To daje nam nowe miejsca pracy i generuje rozwój gospodarczy (...).

Dlaczego wybudowaliśmy w naszej gminie wieżę widokową?

(...) Jako mieszkańcy wcześniej nie docenialiśmy w jak pięknym i atrakcyjnym miejscu żyjemy. Ludzie, którzy zaczęli do nas przyjeżdżać, zachwycali się tą okolicą, byli ciekawi jej historii. Żyjemy w atrakcyjnym miejscu na ziemi, z bogatą historią, jesteśmy ambitni i przedsiębiorczy, powinniśmy to wykorzystać, ale także chronić. Wieża, to kolejny krok w rozwój turystyki. Wychodząc na wieżę widzimy, jak piękna i malownicza jest nasza gmina. Wieża promuje się sama. W ciągu tygodnia odwiedza ją około 1000 osób.

Z perspektywy minionych trzydziestu lat, które wydarzenie uważa wójt za najważniejsze, mające największe konsekwencje i wpływ na życie ludzi?

Moim zdaniem jest to wejście Polski do Unii Europejskiej. To wydarzenie zmieniło nasze myślenie. Przede wszystkim otworzyło nas na świat. Staliśmy się pełnoprawnymi obywatelami Europy (...).

Fragment wywiadu Andrzeja Marka Maciasia z Bogusławem Kamińskim,
Wydanie Specjalne „Echa znad Beli”, dodatek do „Echa...” 2020, nr 1.

Barbara Wiśniewska-Kęder – sekretarz gminy Iwkowa. Absolwentka Wydziału Ekonomicznego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Filia w Rzeszowie. Ukończyła studia podyplomowe w zakresie zarządzania jednostkami samorządu terytorialnego na Politechnice Krakowskiej oraz prawa i administracji w Wyższej Szkole Bankowej w Poznaniu, Wydział Zamiejscowy w Chorzowie. W 1996 r. rozpoczęła pracę jako stażystka w Urzędzie Gminy w Wojniczku na stanowiskach obsługi Zarządu i Rady Gminy oraz pozyskiwania funduszy przedakcesyjnych i promocji. Od lipca 2003 r. pracuje w Urzędzie Gminy w Iwkowej. Swoje doświadczenie zawodowe zdobywała kolejno w referatach: podatków, oświaty, rozwoju gospodarczego, inwestycji i ochrony środowiska.

Od 22 lipca 2004 r. pełni funkcję sekretarza gminy Iwkowa. W ramach obowiązków służbowych koordynuje pracę urzędu, uczestniczy w pracach zespołów projektowych w celu pozyskiwania funduszy zewnętrznych na realizację inwestycji i zadań z zakresu cyfryzacji urzędu oraz zadań edukacyjnych.

Na pytanie redakcji: „Jak, z perspektywy 17 lat, postrzega Pani pracę w Urzędzie Gminy w Iwkowej?” – pani sekretarz odpowiedziała: *Praca w samorządzie gminnym daje mi bardzo dużo satysfakcji. Realizacja ważnych inwestycji, takich jak: budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, poprawa infrastruktury komunalnej (drog, parkingów i budynków) motywuje do dalszego działania. Praca na rzecz społeczności gminy, której celem jest poprawa warunków życia mieszkańców, to duże wyzwanie, które staram się wykonywać najlepiej jak potrafię.*

Szczególną dziedziną, w którą jestem zaangażowana jest pozyskiwanie dotacji i środków na projekty edukacyjne. Zadowolenie dzieci i młodzieży podczas realizacji zadań projektowych to dla mnie najlepsza nagroda.

Ponadto, ważne są dla mnie również zadania dotyczące cyfryzacji urzędu oraz szkolenia mające na celu dostosowanie usług do wymogów elektronicznej procedury obsługi administracyjnej urzędu.

Maria Seperowicz była sekretarzem gminy Iwkowa w latach 1983-2004.

Nim trafiła do urzędu (w 1981 r.) pracowała w Zakładzie Elektronicznej Techniki Obliczeniowej w Krakowie – ZETO, gdzie miała do czynienia z pierwszymi komputerami. Była jedną z głównych osób, które na nowo tworzyły struktury urzędu, w czasie gdy reaktywowano gminę Iwkowa po tym, jak została ona na kilka lat włączona do gminy Czychów (1976-1982). Jak możemy przeczytać w „Gromadzie-Rolniku Polskim” 23.11.1982 r., w nowo tworzonej urzędzie nie było żadnego specjalisty, w zasadzie był *tylko jeden człowiek z doświadczeniem: inspektor do spraw obrotu ziemią.*

Tamte, trudne początki lat 80., tak wspominają długoletni pracownicy urzędu: *Każdy, kto chciał pracować w Iwkowej w urzędzie, właściwie bez żadnego problemu był przyjęty. Nie było wielu chętnych, bowiem młodzi ludzie wyjeżdżali wówczas ze wsi (zupełnie innej niż dzisiejsza) do dużych miast, gdzie bez problemu mieli lepiej płatną pracę, (...) dostęp do mieszkania, no i zupełnie inne codzienne życie.*

Urząd Gminy powrócił do poprzednio zajmowanego lokalu (po jego modernizacji mieści się w nim do dziś). Wyposażeniem były skromne meble pokojowe (zdobytne w magazynie Gminnej Spółdzielni „SCh” w Iwkowej). Narzędziami pracy były długopisy i pióra, zwykłe maszyny do pisania, z czasem tylko jedna elektryczna i powielacz spirytusowy, który umożliwiał wygenerowanie większej ilości egzemplarzy, po wcześniejszym napisaniu pożądanego tekstu na jego matrycy. Wówczas w kompetencji urzędu było też o wiele mniej spraw, (...) z czasem zadania bardzo się rozrosły... Po latach do pracy w urzędzie zaczęła wkraczać technika – pracę usprawniły komputery...

W 2009 r. Maria Seperowicz przeszła na zasłużoną emeryturę. Przez 21 lat sprawowała funkcję sekretarza gminy Iwkowa, a w okresach zmian na stanowisku naczelnika gminy dodatkowo pełniła jego obowiązki.

Wymowne są słowa Edwarda Motaka, naczelnika gminy w latach 1986-1988, który – przywołując okres reaktywowania urzędu – stwierdził: *Był on ciągle w fazie organizacji, brakowało ludzi do pracy, naczelnicy zmieniali się częściej niż co 2 lata. Mocnym filarem urzędu w tym czasie była pani Maria Seperowicz, która przez wiele lat stabilizowała działalność urzędu.*

I tę opinię o pani Sekretarz zgodnie potwierdzają jej długoletni współpracownicy, dodając, że była osobą bardzo zaangażowaną i kompetentną, a w ciągu swej pracy zawodowej przygotowała liczne kadry do pracy w administracji dzieląc się z młodymi ludźmi swoim bogatym doświadczeniem.

10.473. Barbara Wiśniewska-Kęder – archiwum GBP w Iwkowej – ze zbiorów prywatnych Barbary Wiśniewskiej-Kęder.

10.474. Maria Seperowicz – archiwum GOK w Iwkowej – kronika – 2002.

Irena Jakubik – skarbnik gminy Iwkowa – jest absolwentką Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Pracę w Urzędzie Gminy rozpoczęła w październiku 1982 r. Uchwałą III/17/90 Rady Gminy w Iwkowej z dnia 13 lipca 1990 r. została powołana na stanowisko skarbnika Gminy Iwkowa, które piastuje do dzisiaj. W ciągu 38 lat pracy w Urzędzie Gminy w Iwkowej miała możliwość obserwowania zmian, jakie zachodziły w naszej małej ojczyźnie.

Na pytanie redakcji o swoje spostrzeżenia z tego okresu pani skarbnik odpowiedziała:

W mojej opinii władze gminy Iwkowa zawsze dążyły do poprawy jakości życia mieszkańców, dbając o jej rozwój, niezależnie od ustroju panującego w naszym kraju. Po wejściu Polski do Unii Europejskiej obserwuję dalszy dynamiczny rozwój naszej gminy, co w znacznej mierze zawdzięczamy środkom finansowym pozyskanym z funduszy Unii Europejskiej.

Rozmowa ze Stanisławem Kowalczykiem – zastępcą wójta gminy Iwkowa od 2011 r.

Czy zdaje Pan sobie sprawę, że jest Pan jedynym zastępcą wójta gminy Iwkowa w historii?

Zaczyna pani „z wysokiego C”. Z jednej strony bardzo się cieszę i jestem dumny z faktu, że moja osoba zapisze się w historii gminy Iwkowa. To bardzo dopinguje i zobowiązuje do dobrej pracy na rzecz mieszkańców. Myślę, że każdy lubi być doceniany, a ja w tym momencie tak się czuję.

(...)

Czym zajmował się Pan wcześniej?

Po ukończeniu Liceum Morskiego w Szczecinie, zacząłem pracować w Polskiej Żegludzie Morskiej jako młodszy marynarz. Po 8 latach skończyłem przygodę z morzem jako bosman. Następnie pracowałem 9 lat w Poczcie Polskiej, zaczynając na stanowisku listonosza, kończąc jako naczelnik urzędu pocztowego. W 2002 roku zostałem przyjęty do pracy w urzędzie gminy Gnojnik jako młodszy inspektor, później jako inspektor, a awanse zakończyły się na stanowisku zastępcy wójta. W międzyczasie krótko pracowałem w dwóch prywatnych firmach, m. in. w przedsiębiorstwie drogowym z gminy Iwkowa.

Pracę w Iwkowej rozpoczął Pan mając już doświadczenie w innej gminie. Czy da się porównać pracę w tych dwóch gminach?

Porównując pracę w tych dwóch gminach myślę, że w Iwkowej jest trudniej, ponieważ mimo porównywalnej ilości mieszkańców, urząd jest mniejszy, zdecydowanie mniej jest urzędników, więc mają oni zdecydowanie więcej zadań i pracy. Myślę, że byłem „dobrym nabytkiem” dla tutejszego urzędu, ponieważ dzięki doświadczeniu, które zdobyłem w poprzedniej pracy, mogłem bez żadnego okresu przejściowego rozpocząć pracę od zaraz (...).

Z jakiej inwestycji jest Pan najbardziej zadowolony, która była najtrudniejsza, a jaką Pan wspomina najlepiej?

(...) Ogromną satysfakcję mam, jeśli usłyszę od mieszkańca szczere słowa zadowolenia, że nareszcie może dojechać do swojego domu, że w końcu przestanie dowozić wodę w beczce, itp. Najtrudniej było i ciągle jest podczas budowy oczyszczalni ścieków oraz sieci kanalizacji sanitarnej. To dziesiątki uzgodnień, tysiące zgód właścicieli nieruchomości, różne oczekiwania mieszkańców, problemy technologiczne podczas prac budowlanych, bardzo skomplikowane sprawy związane z rozliczeniem projektu, gdzie poziom dofinansowania liczy się w milionach złotych, które można stracić popełniając błąd. Ale kiedyś opowiem wnukom, że jak zaczynałem pracę w Iwkowej, to nie było tam 1 m kanalizacji, a ja osobiście przyczyniłem się do wybudowania sieci kanalizacji sanitarnej o długości kilkudziesięciu kilometrów.

Najmilej wspominam budowę Orlika w Iwkowej, czyli kompleksu boisk o sztucznej nawierzchni. Ilekroć przejeżdżam obok tego miejsca, to te radosne buzie dzieciaków i tętniące tam życie sportowe, od rana do późnego wieczoru, świadczą o tym, że było warto przekonywać niektórych radnych do zasadności realizacji tej inwestycji. Przecież tam była bagnista łąka i chaszcze, a dziś serce się raduje na ten widok. (...)

Fragment wywiadu Joanny Szczepańskiej ze Stanisławem Kowalczykiem,
Wydanie Specjalne „Echa znad Belí”, dodatek do „Echa...” 2020, nr 1.

10.475. Irena Jakubik – archiwum GBP w Iwkowej – ze zbiorów prywatnych Ireny Jakubik.

10.476. Stanisław Kowalczyk, fot. Wydanie Specjalne „Echa znad Belí”, dodatek do „Echa...” 2020, nr 1.

**Byli pracownicy administracji i obsługi
Urzędu Gminy w Iwkowej (od 1982 do 2020)**

Marek Szczerbiński – pełnomocnik wojewody ds. organizacji UG w Iwkowej, Stanisław Sikora, Marek Tomczyk, Edward Motak, Maria Przybylska – naczelnicy, Ryszard Zębala, Krzysztof Klimek – wójtowie
Serafin Jadwiga – zastępca kierownika Urzędu Stanu Cywilnego – do 2020 r.
Krystyna Gryz – samodzielne stanowisko ds. samorządowych – do 2018 r.
Krystyna Tucznio – inspektor ds. drogownictwa, gospodarki komunalnej – do 2018 r.
Maria Zapiór – inspektor ds. kadrowych w oświacie – do 2018 r.
Andrzej Jodłowski – kierownik Referatu Inwestycji i Zamówień Publicznych – do 2016 r.
Grzegorz Gryz – samodzielne stanowisko ds. wodociągów i kanalizacji – do 2011 r.
Wiesław Michalek – architekt – do 2010 r.
Maria Seperowicz – sekretarz gminy, inspektor – do 2009 r.
Irena Ptak – inspektor ds. gospodarki gruntami – do 2007 r.
Józefa Marzec – inspektor ds. oświaty – do 1995 r.
Stefan Szot – kierownik Referatu Gospodarki Komunalnej, Nadzoru Budowlanego i Komunikacji – do 1994 r.
Daniel Domalewski – kierownik Referatu Rolnictwa, Gospodarki Żywnościowej, Handlu i Usług – do 1990 r.
Jerzy Wiśniewski – kierownik Referatu Geodezji i Gospodarki Gruntami, geodeta – do 1990 r.
Alina Michalska – inspektor ds. oświaty – do 1990 r.
Irena Musiał – inspektor ds. oświaty – do 1990 r.

Krystyna Bednarek – inspektor rolny – do 1990 r.
Janusz Pestkowski – inspektor ds. budownictwa – do 1990 r.
Zofia Kukla – księgowa – do 1990 r.
Maria Łagosz – inspektor gminny Służby Rolnej – do 1989 r.
Marian Zięć – kierownik Referatu Społeczno-Administracyjnego, Spraw Obronnych i Ogólnego – do 1989 r.
Krzysztof Klimek – Kierownik Referatu Społeczno-Administracyjnego, Spraw Obronnych i Ogólnego – do 1991 r.
Czesława Bilińska – księgowa podatkowa – do 1988 r.
Andrzej Jakóbczyk – geodeta – do 1986 r.
Wiesław Stachoń – referent ds. melioracji i łakarstwa – do 1986 r.
Edward Motak – główny księgowy – do 1986 r.
Marek Repetowski – referent ds. gospodarki komunalnej – do 1987 r.
Maria Holyst – inspektor rolny – do 1985 r.
Zdzisław Madej – inspektor – do 1985 r.
Bernadeta Pytel – referent ds. księgowości – do 1985 r.
Janina Janawa – główna księgowa – do 1985 r.
Barbara Czyżycka – księgowa finansowa – do 1984 r.

Pracownicy obsługi

Łukasz Wilczak – informatyk – do 2005 r.
Antoni Zelek – palacz, konserwator – do 1996 r.
Maria Pajor – sprzątaczką – do 1992 r.
Janina Zięć – sprzątaczką – do 1986 r.
Kazimierz Bodek – konserwator drogowy – do 1986 r.
Wacław Serafin – konserwator drogowy – do 1986 r.
Jerzy Serafin – robotnik gospodarczy – 1983 r., 1985 r.
Jarosław Turek – konserwator drogowy – do 1984 r.
Stanisław Kukla – konserwator drogowy – do 1983 r.

Archiwum UG w Iwkowej

Rozmowa z Kazimierzem Pajorem – radnym gminy Iwkowa od 26 lat.

Dlaczego został pan samorządowcem?

Chciałem zostawić jakiś ślad po sobie i pomóc mieszkańcom. Kiedyś nie było dróg, telefonów, gazu. Startowałem na radnego, mieszkańcy zaufali mi i wybrali mnie do samorządu (...).

Jak się Panu pracowało i jak pracuje z mieszkańcami naszej gminy?

Praca z ludźmi nigdy nie była dla mnie problemem, nie stresowała mnie. Mieszkańcy bardzo chętnie szli i pomagali w różnych pracach społecznych. Można się było z nimi dogadać. Wiedzieliśmy, że robimy to dla siebie.

Czy jest jakaś inwestycja, którą pan szczególnie wspomina?

Gazyfikacja wsi. Szukaliśmy rur po kraju. Były potrzebne plastikowe; przywieźliśmy je z Jasta.

W tamtych czasach nie było potrzeby budowy wodociągów. W miarę rozwoju potrzeb cywilizacyjnych (toalety i łazienki w domach, wzrost zużycia wody w rolnictwie i ogrodnictwie) lokalne źródła wody przestały wystarczać.

Co Pan sądzi o oczyszczalni ścieków?

Jako mieszkaniec jestem bardzo zadowolony. Jest to nasze drugie podejście do tej inwestycji, za pierwszym razem był opór mieszkańców, którzy odrzucili cały projekt. Przy drugim podejściu udało się nam wybudować nowoczesny i konieczny dla naszej gminy obiekt. Mieszkańcy Dobrociesza, niestety, nie skorzystają z niego. Ścieki nie będą od nas odbierane bezpośrednio; będziemy musieli je dowozić do oczyszczalni. Powodem jest za mała ilość mieszkańców i za duża odległość (...).

Zaczyna brakować środków na szkoły. Być może niektóre trzeba będzie zamknąć. Co Pan o tym myśli?

Jeśli chodzi o szkołę w Dobrocieszu, nie chcemy, żeby została zamknięta. Modernizujemy ją ze środków sołeckich. Na zebraniu wiejskim, dotyczącym likwidacji szkoły, było ponad 300 osób, a uczy się w niej ponad 100 dzieci. Liczymy na nadchodzący ryż demograficzny. (...)

Fragment wywiadu Andrzeja Marka Maciasa z Kazimierzem Pajorem, Wydanie Specjalne „Echa znad Beli”, dodatek do „Echa...” 2020, nr 1.

Rozmowa z Dorotą Kwaśną – przewodniczącą Rady Gminy Iwkowa od 2014 r.

Dlaczego zdecydowała się Pani na pracę w samorządzie?

Skąd wziął się ten pomysł? Mam czwórkę dzieci. Kiedy chodziły do podstawówki, angażowałam się w życie szkoły, współorganizowałam festyny dla dzieci, udzielałam się w radzie rodziców. To wtedy obecny wójt gminy Bogusław Kamiński zauważył, że jestem osobą, której po prostu chce się coś robić dla innych i zaproponował mi udział w wyborach. Pomyślałam: „A co mi tam! I tak mnie nie wybiorą” i zdecydowałam się wystartować. Wtedy nie było okręgów jednomandatonowych, tylko dwa obwody, trzy komitety wyborcze, a z naszego obwodu kandydatów było 12 na cztery miejsca. Ku mojemu zaskoczeniu... wybrano również mnie. (...)

Co się Pani udało zrobić dla mieszkańców naszej gminy?

Nie samej. Zawsze jest praca zespołowa, decyzje są podejmowane większością głosów. Nie ma u nas nacisków z żadnej strony „masz głosować tak, a nie inaczej”. To, co robimy, jakie decyzje podejmujemy, to nieustanne wypośrodkowywanie potrzeb całej gminy. Nieraz mówię: „radny jest jak ojciec albo matka wielodzietnej rodziny. Chociaż budżet nieraz jest bardzo skromny, najważniejsze potrzeby rodziny trzeba zaspokoić”. Co nam się udało najważniejszego zrobić w czasie, kiedy jestem przewodniczącą rady gminy...?

Cały czas są jakieś inwestycje, na przykład remonty dróg. Ale o takich rzeczach mieszkańcy szybko zapominają. Większe inwestycje to: Orlik, sala gimnastyczna w Wojakowej, remonty i rozbudowa remizy, wodociągi, chodniki i wiele innych. Teraz najważniejszą inwestycją są: następne etapy wodociągów oraz dokończenie budowy kanalizacji i oczyszczalni ścieków. To są duże, kosztowne, ale jakże potrzebne inwestycje dla naszych mieszkańców.

(...)

Fragment wywiadu Andrzeja Marka Maciasia z Dorotą Kwaśną,
Wydanie Specjalne „Echa znad Beli”, dodatek do „Echa...” 2020, nr 1.

Rozmowa z Tomaszem Koprowskim – przewodniczącym Rady Gminy Iwkowa w latach 2002-2014

Dlaczego został Pan samorządowcem?

Przez przypadek. Przed wyborami na wójta pojawił się u mnie w domu Bogusław Kamiński. Zaczęliśmy rozmawiać, powiedział mi, że ludzie mnie znają, cenią i zapytał, czy nie chciałbym wziąć udziału w rządzeniu gminą. Wtedy zaczynałem swoją pracę zawodową. Odpowiedziałem: nie, nie mam na to czasu, nie znam się na tym, to jest rzecz, która mnie nie dotyczy.

Wieczorem żona mnie pyta: kto to był? Facet, który chce zostać wójtem – odpowiadam. Zaproponował mi kandydowanie na radnego. Żona na to: no popatrz się, znowu będziesz siedział w domu, nic nie będziesz robił, jak tak można, powinien być bardziej odpowiedzialny, może warto spróbować, może coś da się wartościowego zrobić w tej gminie i dla tej gminy. Zrobiło mi się głupio: praca, dom, praca, dom, może to za mało...? Przy następnym spotkaniu z przyszłym wójtem powiedziałem, że będę kandydował na radnego.

(...)

To może teraz zapytam o udaną inwestycję, która przyniosła obopólną korzyść i zadowolenie?

To był... orlik. Ale jak to zwykle bywa, i ta inwestycja miała swój słodko-gorzki smak. Pojawiły się pieniądze, i to dobre dofinansowanie (bo początkowo z orlikami to różnie było), rozpoczęliśmy budowanie. Budowa naruszyła jednak strukturę pobliskiego stoku, na którym znajduje się cmentarz parafialny, który zaczął się osuwać. Trzeba było wykonać dodatkowe, spore i kosztowne prace, aby osuwisko zabezpieczyć. Ale wszystko dobrze się zakończyło. Orlik jest i dzieciaki mają gdzie uprawiać sport.

Nie pracuje już Pan w samorządzie, uczestniczy jednak w życiu gminy. Wydarzyło się w tym czasie coś, co wzbu- dziło Pana zadowolenie? A może zastrzeżenia?

Oczyszczalnia ścieków. Czekaliśmy na nią wiele lat, każdy radny umieszczał ją w swoim programie. Jej pierwsze lokalizacje wzbudzały olbrzymie emocje i sprzeciw mieszkańców. Każdy zdawał sobie sprawę, że oczyszczalnia musi powstać tylko... nie na moim podwórku. Jestem wędkarzem i ta moja mała ukochana rzeczka, w której łowią ryby od dziecka, Bela, zamieniająca się powoli w ściek... to naprawdę bolało. Jednak nowoczesny obiekt, który będzie służył kolejnym pokoleniom mieszkańców gminy, powstał, wreszcie jest. To cieszy. Olbrzymie emocje w ostatnim czasie, także i moje, wzbudza projekt budowy nowej drogi DK 75. Jeżeli będzie przebiegała w wersji samorządowej, a nie przecinała naszą gminę na pół, to będzie nasz sukces (...).

Fragment wywiadu Andrzeja Marka Maciasia z Tomaszem Koprowskim,
Wydanie Specjalne „Echa znad Beli”, dodatek do „Echa...” 2020, nr 1.

10.478. Dorota Kwaśna – archiwum GBP w Iwkowej - ze zbiorów prywatnych Doroty Kwaśnej.

10.479. Tomasz Koprowski – fot. Wydanie Specjalne „Echa znad Beli”, dodatek do „Echa...” 2020, nr 1.

Raz na 5 lat na zebraniu wiejskim poszczególne sołectwa wybierają swojego reprezentanta, czyli sołtysa. Musi to być osoba potrafiąca słuchać ludzi i z nimi rozmawiać. Zadaniem sołtysa nie jest, jak powszechnie się uważa, wyłącznie zbieranie podatków. Pełni on rolę lidera w swojej miejscowości, łącznika między gminą, a mieszkańcami, a nawet mediatora.

Urząd sołtysa daje (...) satysfakcję, spotyka się ludzi, jest się między nimi. Można coś zrobić dla wsi, chociaż nie można oczywiście zaspokoić potrzeb wszystkich mieszkańców – mówi w jednym z wywiadów w „Echu ...” sołtys wsi Porąbka Iwkowska Maria Serafin.

Sołtysi urzędujący w latach 1990-2020:

- sołectwo Dobrociesz: Barbara Staszak – od 2019 r., poprzednio Włodzimierz Trojanowski (2015-2018) i Zofia Szewczyk (1983-2014)
- sołectwo Drużków Pusty: Tadeusz Gwiżdż – od 2015 r., poprzednio Zdzisław Figiel (1985-2014)
- sołectwo Iwkowa: Stefan Szot – od 1995 r., poprzednio Maria Duda (1976-1994)
- sołectwo Kąty: Beata Stanuch – od 1999 r., poprzednio Bronisław Pachut (1989-1998)
- sołectwo Połom Mały: Marian Zapiór – od 1999 r., poprzednio Marian Pytel (1985-1998)
- sołectwo Porąbka Iwkowska: Maria Serafin – od 2003 r., poprzednio Józef Motak (1989-2002)
- sołectwo Wojakowa: Anna Hajduk – od 2019 r., poprzednio Julian Pławecki (2003-2018) i Halina Włudyka (1985-2002).

10.480. Sołtysi podczas dożynek w 2004 r. – Zofia Szewczyk, Beata Stanuch, Maria Serafin, Zdzisław Figiel, Julian Pławecki i Marian Zapiór – przed kościołem parafialnym w Kątach – archiwum GOK w Iwkowej – kronika.

10.481. Sołtys Iwkowej – Stefan Szot wraz z małżonką Heleną – podczas prezentacji wieńców na dożynkach powiatowych w Szczepanowie w sierpniu 2006 r., na zdjęciu również starosta brzeski – Grzegorz Wawryka – archiwum GOK w Iwkowej – kronika.

10.482. Delegacja gminy Iwkowa w Warszawie towarzysząca laureatowi nagrody głównej w VI edycji konkursu „Polska wieś – dziedzictwo i przyszłość” – Stefanowi Szotowi; na zdjęciu m. in. przedstawiciele władz, sołtysi, pracownicy urzędu gminy, dyrektorzy instytucji kultury i oświaty – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Małgorzata Gutowicz – 2015.

10.483. Tradycyjne spotkanie opłatkowe przedstawicieli władzy gminnej, sołtysów, pracowników urzędu oraz dyrektorów gminnych jednostek organizacyjnych – w dniu 28.12.2018 r. – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Małgorzata Gutowicz.

10.484. Wręczenie aktu nadania tytułu Honorowego Obywatela Gminy Iwkowa ks. prałatowi Józefowi Nowakowi podczas uroczystej sesji opłatkowej w dniu 05.01.2012 r. – archiwum GOK w Iwkowej – kronika.

10.485. Spotkanie opłatkowe w dniu 28.12.2016 r. – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Małgorzata Gutowicz.

10.486. Spotkanie opłatkowe w dniu 27.12.2001 r. – archiwum GOK w Iwkowej – kronika.

10.487. Radni Gminy Iwkowa w latach 2014-2018 – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Małgorzata Gutowicz – 2014.

10.488. Radni Gminy Iwkowa w latach 2010-2014 – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Małgorzata Gutowicz – 2010.

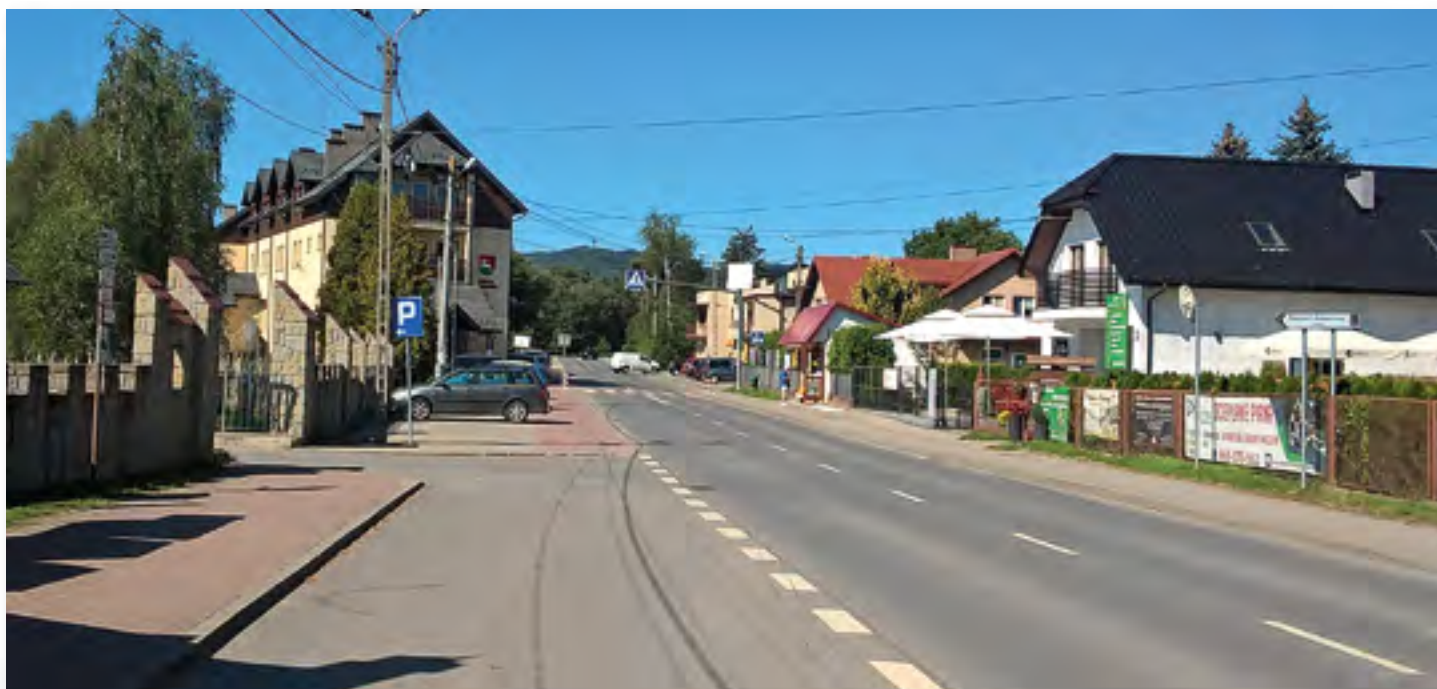

10.489. Radni Gminy Iwkowa podczas Sesji w dniu 29.07.2003 r. – archiwum GOK w Iwkowej – fot. Katarzyna Jasnos.

10.490. Radni Gminy Iwkowa kadencji 2002-2006 podczas sesji wyjazdowej w terenie – archiwum GOK w Iwkowej, fot. Katarzyna Jasnos.

Rozwój infrastruktury drogowej był w każdej kadencji samorządowej priorytetowym zadaniem władz; w ramach tego działania powstawały zarówno nowe drogi, jak i przeprowadzano gruntowne remonty dotychczasowych szos. Nieliczne chodniki z płyt betonowych, które wybudowano w latach 80., zostały zmodernizowane, a na przestrzeni ostatnich dekad przybyło wiele kilometrów nowych ciągów pieszych z kostki brukowej.

Odnowione zostały również wiaty przystankowe, które, mimo wzrostu liczby posiadaczy własnych samochodów, wciąż są potrzebne. Inwestycje te prowadzone są nieustannie, dzięki czemu zwiększa się komfort życia mieszkańców i poprawia równocześnie estetyka przestrzenna.

10.491-10.492. Droga główna w centrum Iwkuja – archiwum GBP w Iwkuja, fot. Bernadeta Klimek – 2020.

10.493-10.494. Iwkowa – centrum – widok z góry – archiwum UG w Iwkowej, fot. Maciej Mazur – 2020.
 10.495-10.496. Iwkowa – centrum – widok z góry – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Włodzimierz Kita – 2002.

10.497-10.500. Parking i chodnik przy orliku wybudowane w latach 2012/2013 oraz nowy ciąg pieszy w Iwkowej przy drodze od krzyżówki w kierunku Nagórza, który zastąpił, ułożony w latach 80., chodnik z płyt betonowych – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Bernadeta Klimek – 2020, 2014.

10.501-10.502. Budowa chodnika od krzyżówki w stronę Tymowej, zakończona w 2019 r. oraz chodnik i wiat przystankowa przy ośrodku zdrowia – powstałe w 2013 r. – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Bernadeta Klimek – 2018, 2020.

10.503-10.504. Budowa mostu w Iwkowej na drodze powiatowej (koło remizy OSP). Nowy betonowy most, który powstał w 2010 r., zastąpił wcześniejszy drewniany – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Bernadeta Klimek.

- 0.505-10.506. Kolejne etapy poszerzania ciągów chodnikowych w Iwkowej – widok przed i po modernizacji – archiwum UG w Iwkowej – 2005, 2006.
- 10.507-10.509. Budowa chodnika i parkingu oraz modernizacja drogi w centrum Iwkowej – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Bernadeta Klimek – 2010.
- 10.510. Chodnik w rejonie Hojdowa ułożony w 2018 r. – archiwum UG w Iwkowej.
- 10.511. Mostek w Nagórze wyremontowany w 2014 r. – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Bernadeta Klimek – 2021.
- 10.512. Nowy „żelazny most” na drodze Iwkowa – Porąbka Iwkowska wraz z ciągiem chodników, oddany do użytku w 2019 r. – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Zbigniew Klimek – 2020.

10.513. Porąbka Iwkowska – widok z góry – archiwum GBP w Iwkowej – ze zbiorów prywatnych Bogusława Kamińskiego, fot. Kacper Prusak – 28.03.2021.

10.514-10.515. Ciąg pieszy w Porąbce Iwkowskiej wybudowany w 2015 r. oraz droga powiatowa zmodernizowana w 2019 r. – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Iwona Gryz – 2020.

10.516-10.517. Chodnik przy drodze: Porąbka Iwkowska – Drużków Pusty – Kąty oraz podziękowanie od mieszkańców Porąbki dla wójty gminy za realizację tej inwestycji – archiwum UG w Iwkowej – 2015.

10.518. Oznakowanie poziome na drodze powiatowej w Porąbce Iwkowskiej – archiwum UG w Iwkowej – 2019.

10.519. Drużków Pusty – widok z góry – archiwum GBP w Iwkowej – ze zbiorów prywatnych Bogusława Kamińskiego, fot. Kacper Prusak – 28.03.2021.

10.520. Przystanek w Drużkowie Pustym wybudowany w 2013 r. – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Zbigniew Klimek – 2020.

10.521-10.522. Droga gminna w kierunku Drużkowa Pustego i Porąbki Iwkowskiej (tzw. droga „drużkowska”) – zmodernizowana w 2018 r. – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Anna Dudek – 2020.

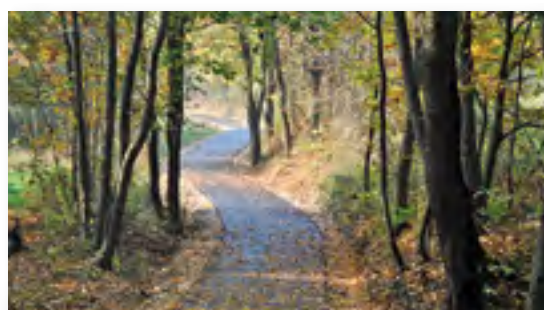

10.523. Kąty – widok z góry – archiwum GBP w Iwkowej – ze zbiorów prywatnych Bogusława Kamińskiego, fot. Kacper Prusak – 28.03.2021.

10.524-10.525. Chodnik, parking i wiata przystankowa w centrum miejscowości Kąty – inwestycje przeprowadzone w latach 2018, 2013 – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Iwona Gryz – 2020.

10.526. Rondo w Kątach, które powstało w miejscu skrzyżowania dróg łączących gminę Iwkowa z powiatem nowosądeckim – archiwum UG w Iwkowej – 2019.

10.527. Zabezpieczenie przyczółków mostu w ciągu drogi gminnej Kąty-Grabie – archiwum UG w Iwkowej – 2007.

10.528. Połom Mały – widok z góry – archiwum GBP w Iwkowej – ze zbiorów prywatnych Bogusława Kamińskiego, fot. Kacper Prusak – luty 2021.

10.529. Widok z Kątów na Połom Mały; na pierwszym planie kościół parafialny w Kątach – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Zbigniew Klimek – 2010.

10.530-10.531. Droga Połom Mały – Okopy – przed i po modernizacji – archiwum UG w Iwkowej – 2017.

10.532. Dobrociesz – widok z góry – archiwum GBP w Iwkowej – ze zbiorów prywatnych Bogusława Kamińskiego, fot. Kacper Prusak – 28.03.2021.

10.533. Wiata przystankowa w Dobrocieszu – Lipowej – wybudowana w 2018 r. z funduszu soleckiego – w stylu charakterystycznym dla gminy Iwkowa – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Zbigniew Klimek – 2020.

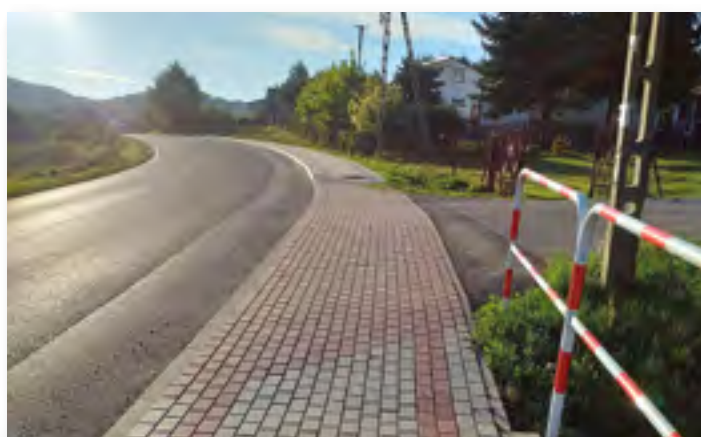
10.534. Bariery metalowe przy drodze Dobrociesz – Dolina – zamontowane w 2018 r. – archiwum UG w Iwkowej.

10.535. Skrzyżowanie dróg w Dobrocieszu – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Zbigniew Klimek – luty 2021.

10.536-10.539. Dobrociesz – droga i chodniki zmodernizowane w latach 2017-2018 oraz parking w okolicy szkoły – wykonany z funduszu soleckiego w 2016 r. – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Zbigniew Klimek – 2020.

10.540-10.541. Droga Wojakowa – Dobrociesz Góry – zrealizowana w latach 2003-2004 ze środków SAPARD – przed i po modernizacji – archiwum UG w Iwkowej.

10.542. Wojakowa – widok z góry – archiwum GBP w Iwkowej – ze zbiorów prywatnych Bogusława Kamińskiego, fot. Kacper Prusak – 28.03.2021.

10.543-10.544. Wojakowa – odremontowana droga i nowy chodnik w kierunku Rajbrotu – inwestycja zrealizowana w latach 2018-2019 – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Anna Dudek – 2020.

10.545-10.546. Miejsca postojowe przy kościele parafialnym w Wojakowej – wykonane z funduszu sołeckiego w 2020 r. oraz chodnik przy szkole – zmodernizowany w 2009 r. – archiwum GBP w Iwkowej – fot. 1 – Anna Dudek – 2020 – fot. 2 – Zbigniew Klimek – 2010.

10.547-10.551. Centrum Wojakowej – zmodernizowana droga i nowy ciąg chodników w kierunku Rajbrotu oraz parking w okolicy remizy OSP wybudowany w 2012 r. – archiwum GBP w Iwkowej, fot. Anna Dudek – 2020.

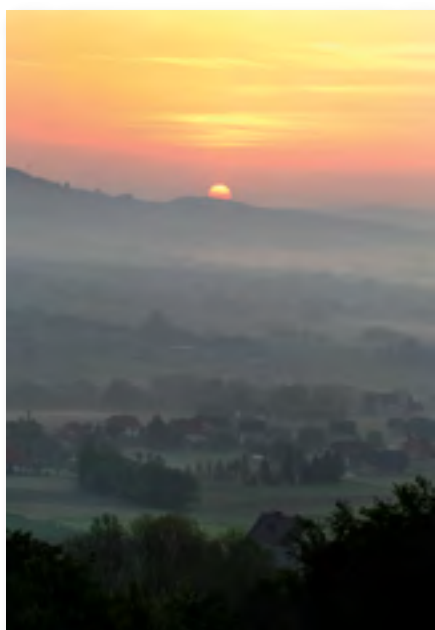

Gmina Iwkowa w obiektywie Adama Gutowicza

Gmina Iwkowa w obiektywie Adama Gutowicza

Tarnów

Wal 523

Klonowa Góra 488

Bardo 534

Brzanka 534

Czychów Liwocz 562

Machulec 483

Mogiła 478

Tropie

Rosulec 516

Jamna

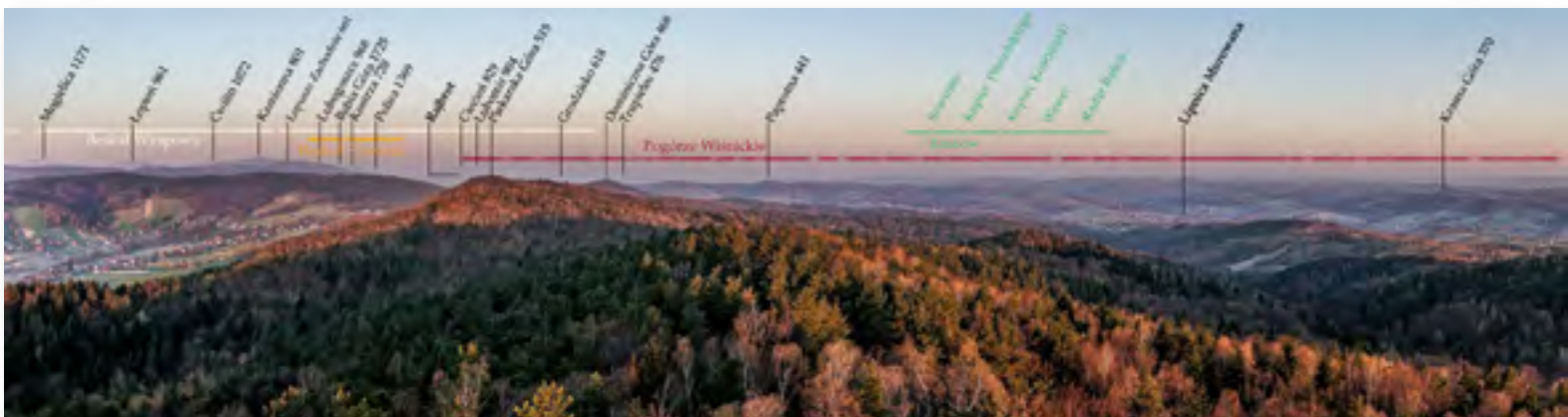
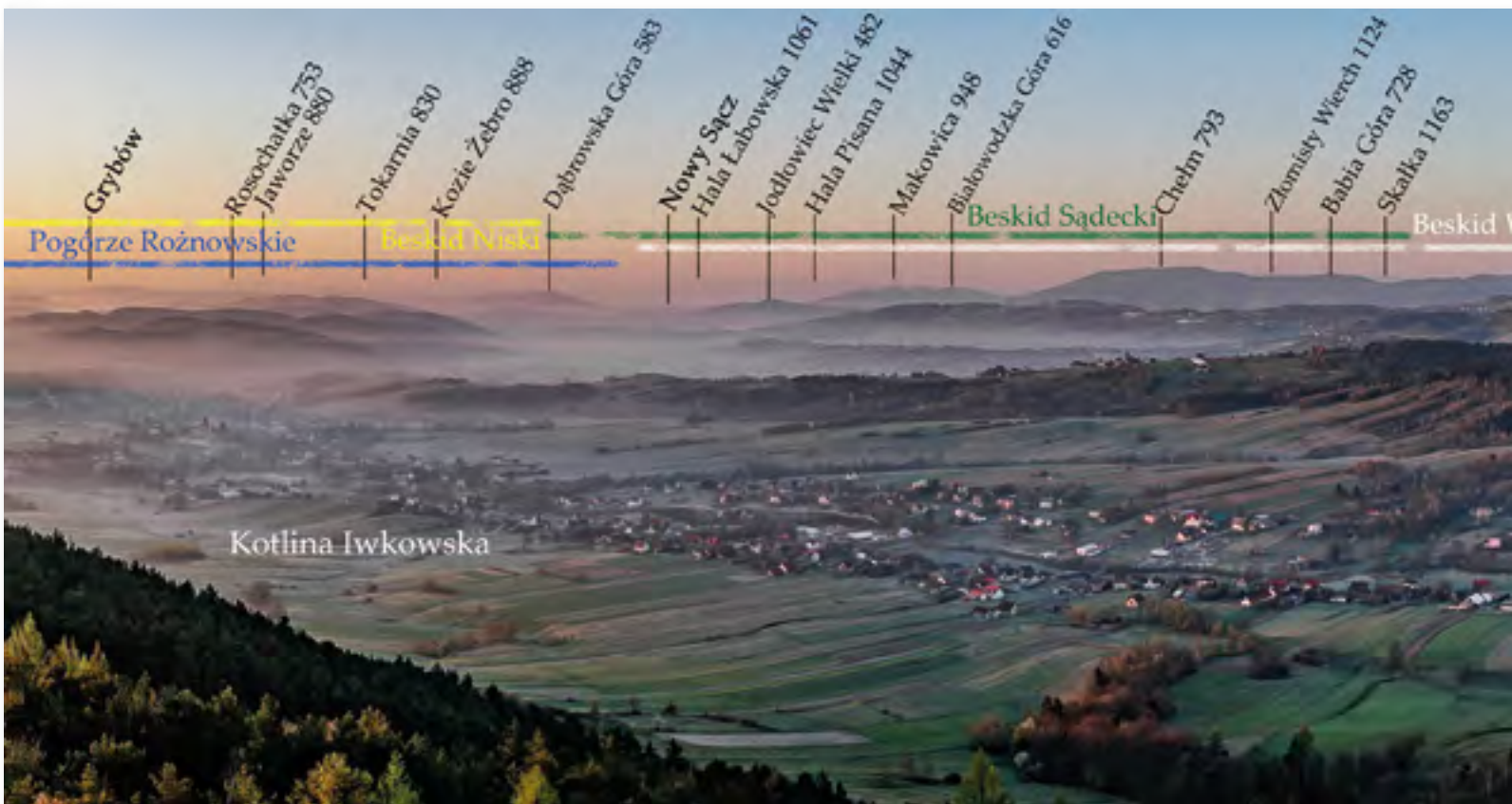
Kornuty 830

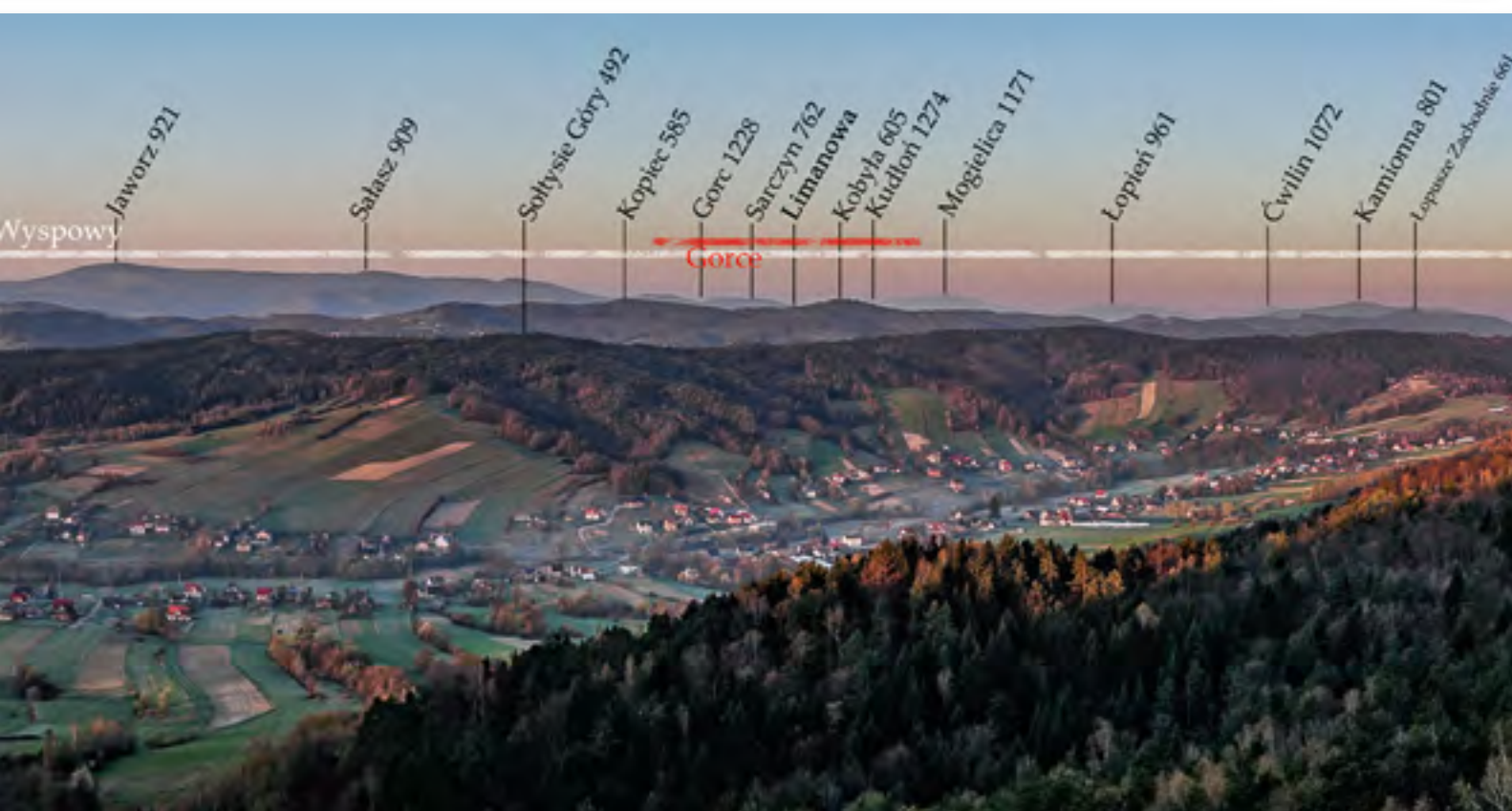
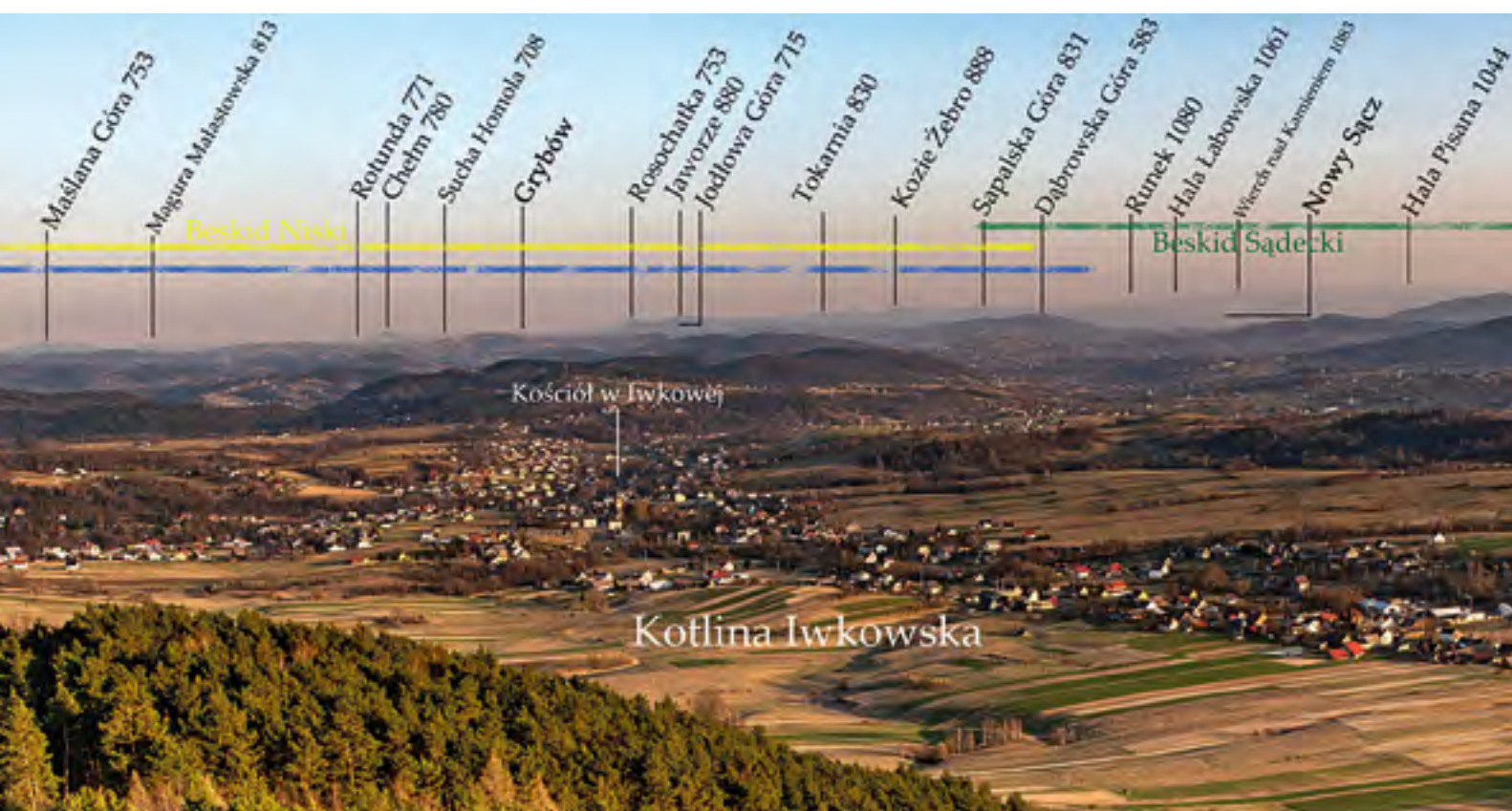
Pogórze Rożnowskie

Pogórze Ciekowickie

Pogórze Strzyżowskie

Bukowiec 389

TEKST GŁÓWNY

W tekście głównym niniejszej publikacji wykorzystano materiały i dokumenty dostępne w następujących instytucjach:

Archiwum Państwowe w Krakowie Oddział w Bochni (m.in. protokoły z sesji Rady Gminy).

Gminna Biblioteka Publiczna w Iwkowej (zbiory regionalne, w tym: kroniki, druki ulotne i wycinki artykułów prasowych na temat wyborów samorządowych).

Gminny Ośrodek Kultury w Iwkowej (miejscowe czasopismo „Echo znad Beli”).

Urząd Gminy w Iwkowej (m.in. protokoły z sesji Rady Gminy).

oraz zbiory własne autora (zapiski, wywiady, itp.).

Wykorzystano również następujące opracowania:

J. Piechota, *Dzieje Iwkowej 1325-1960*, Iwkowa 1995.

S. Plaza [oprac. i wydał], *Księga Sądowa wsi Iwkowej 1581-1809*, Wrocław-Warszawa-Kraków 1969.

R. Sady, *Powiat brzeski i jego samorząd 1867-2007*, Brzesko 2008.

M. Szot, *Funkcjonowanie lokalnego ośrodka władzy w Polsce Ludowej. Gromadzka Rada Narodowa w Iwkowej w latach 1954-1972*, Kielce 2016, mps., [praca magisterska].

S. Tokarski, *Dzieje parafii Wojakowa 1335-1772*, Wojakowa 2002.

CZĘŚĆ GRAFICZNA

(fotografie, dokumenty, teksty)

W części graficznej książki wykorzystano zasoby następujących instytucji i organizacji:

Archiwum Narodowe w Krakowie (s. 20, 24, 25)

Archiwum Narodowe w Krakowie Oddział w Bochni (s. 37, 77-79, 84-86, 100)

Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie (s. 18, 34)

Centralne Państwowe Archiwum Historyczne Ukrainy we Lwowie (s. 26-33)

Gminna Biblioteka Publiczna w Iwkowej (s. 19-20, 35-36, 42-43, 45, 47, 51-54, 57-58, 61-64, 74-76, 80-85, 87-94, 98-99, 101-110, 114-115, 120, 127-129, 131, 134, 136-142, 145-147, 162-163, 165-166, 168-172, 175, 181, 183-184, 188-191, 194, 197-200, 203, 208-209, 212, 215, 216-219, 221, 224-233, 236-239, 241, 244, 246-248, 250-251, 254-255, 258-259, 263-264, 266, 268-270, 272, 277-279, 281, 286-299, 304)

Gminny Ośrodek Kultury w Iwkowej (s. 81, 83, 87, 92-94, 99-101, 105, 107-108, 110, 116, 130, 135, 140-141, 143-144, 147, 160, 163-164, 166-167, 169-171, 173, 175-178, 182, 184-185, 187, 190-194, 201-209, 214-215, 220-224, 226, 228-233, 235, 239, 241-248, 251, 254, 256-258, 260-261, 263, 265-266, 268-269, 271, 275, 282-285)

Klub Sportowy Olimpia Kąty (s. 194-195)

Ludowy Klub Sportowy IVA Iwkowa (s. 162, 178-179, 201)

Ochotnicza Straż Pożarna w Wojakowej (s. 136)

Parafia Wojakowa (s. 38, 46, 48-50)

Publiczna Szkoła Podstawowa w Dobrocieszu (s. 80, 273)

Publiczna Szkoła Podstawowa w Iwkowej (s. 189-190, 239, 265)

Publiczna Szkoła Podstawowa w Iwkowej-Nagórze (s. 240)

Publiczna Szkoła Podstawowa w Kątach (s. 80, 220, 228, 234-235)

Publiczna Szkoła Podstawowa w Wojakowej (s. 80, 223, 248-249)

Publiczne Przedszkole w Iwkowej (s. 267)

Publiczne Przedszkole w Porąbce Iwkowskiej (s. 267)

Stowarzyszenie „Na Śliwkowym Szlaku” (s. 210-211)

Stowarzyszenie Rozwoju i Promocji Gminy Iwkowa (s. 167)

Szkoółka Piłkarska „Zubello” (s. 226-227)

Urząd Gminy w Iwkowej (s. 158-160, 162, 164-165, 174, 197, 213, 225, 233, 245, 253, 255, 260, 262, 270, 275-276, 280, 282, 287, 289-290, 292-295)

Strony internetowe

anno.onb.ac.at (s. 54)
biblioteka.iwkowa.pl (s. 236, 244, 246, 250, 267, 272, 274)
bibliotekacyfrowa.ujk.edu.pl (s. 17)
deon.pl (s. 215)
dk75.pl (s. 252-253)
dobrociesz.szkolna.strona.pl (s. 272-273)
facebook.com / Olimpia Kąty (s. 195-196, 227)
facebook.com / Bacówka „Biały Jeleń” (s. 162)
facebook.com / Orlik Iwkowa (s. 227)
facebook.com / Ośrodek integracji seniorów i młodzieży w Porąbce Iwkowskiej (s. 243)
gov.pl (s. 274)
informatorbrzeski.pl (s. 229, 262)
iwkowa.pl (s. 252, 257, 268, 274)
lipnicamurowana.blogspot.com (s. 216)
mynaszlaku.pl (s. 300-301)
nasliwkowymszlaku.pl (s. 240)
niepodległa.dzieje.pl (s. 54)
polona.pl (s. 17)
pspkaty.edupage.org (s. 220, 234)
smolensk.muzhp.pl (s. 215)
studiumprzypadku.edu.pl (s. 54)
szkolawojakowa.szkolnastrona.pl (s. 223)
turystycznaiwkowa.pl (s. 258, 262)
wigilia2020.iwkowa.pl (s. 275)
wikipedia.pl (s. 174)

Czasopisma

„BIM” (s. 162); „Dziennik Polski” (s. 162, 170, 192, 201, 214); „Echo znad Beli” (s. 101, 118-120, 125-126, 159, 161-163, 167-171, 175-181, 183-184, 186-187, 189, 191-192, 194, 197, 200-202, 204, 206-208, 218, 221, 228-230, 235, 239-242, 245-246, 248-249, 252, 258, 260, 262, 264, 266, 277, 279-282); „Gazeta Krakowska” (s. 81, 88, 92, 94, 104, 140, 166, 185, 189, 208, 230, 260, 262); „Gazeta Południowa” (s. 102); „Głos Młodzieży Wiejskiej” (s. 89); „Gość Niedzielny” (s. 182); „Gromada – Rolnik Polski” (s. 120, 127); „Informator Brzeski” (s. 224, 226, 228, 231-233, 245, 256-258); „Informator WOK. Tarnów” (s. 132-133); „Kurier Lwowski” (s. 54); „Przegląd Regionalny” (s. 257, 268); „Tarniny” (s. 164); „W Naszej Parafii” (s. 200).

Opracowania

500-lecie kościoła pm. Nawiedzenia NMP w Iwkowej, Iwkowa 2018. (s. 250)
M. Brzęk, *Historia Ochotniczej Straży Pożarnej w Wojakowej*, mps. (s. 109, 136)
P. Duda, M. Węgrzyn, *130 lat w służbie społeczeństwa. Dzieje Banku Spółdzielczego w Brzesku 1874-2004*, Tuchów 2004. (s. 100)
J. Burlikowski, *Kronika Powiatu Brzeskiego 1974-1975: tom 4*, Brzesko 2009. (s. 100)
J. Burlikowski, *Kronika Powiatu Brzeskiego 1971-1973: tom 3*, Brzesko 2009. (s. 104)
B. István, *Polak, Węgier: polsko-węgierskie kontakty województwa Jász-Nagykun*, Szolnok 2016. (s. 171)
B. Klimek, A. Mikołajczyk, [red.], *Dzieje Gminy Iwkowa fotografią malowane*, Iwkowa 2011. (s. 17, 218)
J. Kosakowski, *Bajki*, Iwkowa 2016. (s. 175)
R. Kurzydło [wstęp i oprac.], *Rejestr Zapisów Gruntowych wsi Iwkowa 1804-1876*, Iwkowa 2014. (s. 34)
T. Olejniczak, A. Pikos, *Historia poczty polskiej*, www.studiumprzypadku.edu.pl (s. 54)
B. Odrzywolska, *Iwkowska Orkiestra Dęta*, Iwkowa 2011. (s. 221)
J. Piechota, *Dzieje Iwkowej: 1325-1960*, Iwkowa 1995. (s. 54, 258)
S. Plaza [oprac.], *Księga sądowa wsi Iwkowej 1581-1809*, Wrocław-Kraków 1969. (s. 18)
S. Szot, *Dzieje Gminy Iwkowa: Iwkowskie Role*, Iwkowa 2014. (s. 17)
S. Szot, *Opowieści soltysa*, Warszawa 2015. (s. 244)
K. Sroka, H. Kornaś, M. Janicka, *Dzieje gminne Czchowa*, Czchów 2014. (s. 117)
Ślwkowa Iwkowa, [folder], Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Gminy Iwkowa, 2020. (s. 258, 262)
S. Tokarski, *Oświata i szkolnictwo na terenie gminy Iwkowa w latach 1513-2008*, Dobrociesz 2008. (s. 80, 93, 145)
S. Tokarski, *Znani i nieznani z parafii Wojakowa: tom II*, Dobrociesz 2017. (s. 42)
E. Zieliński, *Administracja rządowa i samorządowa w Polsce*, Warszawa 2013 (s. 276)

Gminna Biblioteka Publiczna w Iwkowej jest samorządową instytucją kultury, która – oprócz podstawowej działalności statutowej, jaką jest gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie zbiorów – prowadzi szeroką działalność informacyjną z zakresu wiedzy o własnym regionie, m.in. poprzez publikowanie opracowań regionalnych. W latach 1995-2021 biblioteka wydała następujące pozycje:

Dzieje Iwkowej : 1325-1960 / ks. Jan Piechota ; opracowanie i korekta tekstu Bernadeta Klimek, Zbigniew Klimek. – Iwkowa : Gminna Biblioteka Publiczna w Iwkowej, 1995. – 353 s. : fot. ; 20 cm.

Życie Jezusa Chrystusa według Ewangelii / Józef Kosakowski. – Iwkowa : Gminna Biblioteka Publiczna w Iwkowej, 1996. – 67 s. ; 20 cm.

Fraszki / Józef Kosakowski z Wojakowej ; red. Bernadeta Klimek, Aleksandra Mikołajczyk, Bernadeta Bodek [i in.]. – Wojakowa : Brzeska Oficyna Wydawnicza ; [Gminna Biblioteka Publiczna w Iwkowej], 2001. – 124 s. ; 20 cm.

Iwkowskie kuseryje / Stefan Szot ; red. Bernadeta Odrzywolska, Bernadeta Klimek, Aleksandra Mikołajczyk [i in.]. – Iwkowa : Gminna Biblioteka Publiczna w Iwkowej, 2008. – 165, [1] s. ; 24 cm.

Dzieje gminy Iwkowa : fotografią malowane / red. Bernadeta Klimek, Aleksandra Mikołajczyk. – Iwkowa : Gminna Biblioteka Publiczna w Iwkowej, 2011. – 245, [3] s., fot. ; 33 cm. – Bibliogr.

Dzieje gminy Iwkowa : iwkwskie role – od Roli Bodkowskiej do Roli Zięciowskiej / autor tekstu Stefan Szot ; red. Bernadeta Klimek, Bernadeta Odrzywolska, Iwona Gryz. – Iwkowa : Gminna Biblioteka Publiczna w Iwkowej, 2014. – 236 s., [1] k. tabl. złoż. : il. (w tym kolor.) ; 34 cm + 1 dysk optyczny (DVD).

Rejestr zapisów gruntowych wsi Iwkowa 1804-1876 / opracował i wstępem opatrzył Rafał Kurzydło. – Iwkowa : Gminna Biblioteka Publiczna w Iwkowej, 2014. – 263 s. : il. (w tym kolor.) ; 24 cm.

Bajki / Józef Kosakowski z Wojakowej ; red. Bernadeta Klimek, Iwona Gryz, Dobrawa Branicka, Marian Świder. – Iwkowa : Gminna Biblioteka Publiczna w Iwkowej, 2016. – 71 s. : il. kolor. ; 24 cm.

Kościół pw. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Iwkowej : 1518-2018 / redakcja Bernadeta Klimek, Iwona Gryz. – Iwkowa : Gminna Biblioteka Publiczna w Iwkowej, 2018. – 32 s. : fot. kolor. ; 21 cm.

Dzieje gminy Iwkowa : samorząd i administracja : od średniowiecza do czasów współczesnych / tekst główny Stefan Szot ; teksty i opisy do zdjęć w części graficznej Bernadeta Klimek, Iwona Gryz. – Iwkowa : Gminna Biblioteka Publiczna w Iwkowej, 2021. – 303, [1] s. : il. (w tym kolor.) ; 34 cm.

Gmina Iwkowa może poszczycić się bogactwem publikacji na temat historii i kultury regionu. Oprócz wydanych przez bibliotekę pozycji, ukazało się jeszcze wiele innych książek o tematyce regionalnej, których opis bibliograficzny (w układzie chronologicznym) znajduje się na stronie: www.biblioteka.iwkowa.pl

